

In Vmbra alarum tuarum sperabimus donec ...anseat iniquitas Psal. 56.
RESONANS
TURTURIS CONCENTUS
PER AMENISSIMA
SACRARUM RELIGIONUM VIRIDARIA
VOLITANTIS
Ex opusculis A.R.P.M. F. DOMINICI
GRAVINA ord. Praed.
Revisus et illustratus per A.R.P.M.
F. Thom. de Saria eiusd. ord.
in Vniversita. Col. Prof. The.
et in conventu S. Crucis
studiorum Regentem.
Vox Turturis
audita est. cant. 2.

SEV

AD NOSTRA TEMPORA

Et aliarum ſacrarum Religionum Statu.

OPERIS HVIVS ARGVMENTO
S. Bernardus Serm. 59. in Cant.

Col. 1. Ipſa auicula ſi emis, non magni: *Si diſcutis, non parui precij eſt.*

Col. 2. *Et poſtea.* Et quamlibet multi ſint, quos ita gemere audias vnius, per omnium labia, vox ſonat.

Col. 4. *Et infra.* Ergo ſi in terrâ noſtrâ, & flores apparuerunt, & VOX TVRTVRIS audita eſt; profectò, & viſu veritas comperta eſt, & auditu. Hæc ille.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Imprimebat Henricus Krafft ſub ſigno Solis.

SERENISSIMO PRINCIPI,
AC DOMINO,
D. FERDINANDO,
S.R.E. TITVLI S. MARIÆ IN PORTICV,
CARDINALI, INFANTI HISPANIARVM,
ARCHIEPISCOPO TOLETANO,
ARCHIDVCI AVSTRIÆ, DVCI VTRIVSQVE BVRGVNDIÆ, & Gubernatori Generali in Statibus Belgij, Domino meo Clementissimo.

PROCELLOSAM quondam seditionis tempestatem contra Moysen, & Aaron excitarat multitudo filiorum Israel lugentium, deplorandorum Core eiusque asseclarum interitum: qui Sacerdotij principatum, quem ratione consequi non poterant sacrilegis contentionum tumultibus inuadere machinati erant. *Increscente seditione Moyses & Aaron fugerunt ad tabernaculum fœderis*, id est, ad protectionem Domini (inquit glossa) qui in nube descendens, pœne ad mortem vsque afflictos nube protectionis operuit. Exorta est temporibus hisce *Sereniss. Princ.* ex perniciosa æmulationis concitatione; turbulenta commotio, ne dicam ab extraneis verum (quod maxime lugendum) à dome-

 sticis

ſticis noſtris, qui ob fragiles paucorum defectus, proprios non attendentes, inexpugnabilem religionis ſtatum in diſcrimen adducere, Apoſtolorum germina euellere, monaſticam diſciplinam confundere, & vniuerſalis Eccleſiæ ſplendorem per tenebroſam vnius aut alterius criminationem nefario auſu obſcurare conātur. Poſſet quidem iuſta illa omnipotentis vindicis manus impios conatus hos infringere: *ſed (vt inquit Angelicus Doctor D. Thom.) vt ſuauitatem prudentiæ ſuæ ſeruet, miniſtrorum ſuorum opera vtitur vt ei ſint adiutores*: in hoc liuentis audaciæ & inuidiæ murmure ad auitas immunitatis protectionisq́ue tuæ aras parce FERDINANDE *Princeps Sereniſſime* turtur laceſſitus cuius denuo vox in terra noſtra audita eſt, quin potius qua triumphantis qua militantis Eccleſiæ athletæ quamplurimi confugiunt impugnati: vt qui in altiſſimo dignitatis & potentiæ faſtigio es conſtitutus, atque excelſi animi cogitationibus intentus, nube protectionis deſcendente eos clementer protegas, & ſub vmbra alarum tuarum donec tranſeat iniquitas, clementiſſime recipias; qui non ſine cauſa vtpote DEI vindex, & miniſter gladium portes, qui eccleſiaſticæ defenſionis officio fungeris, qui in auita religioſi muniminis iura ſuccedis. Nec hoc à Principe alienum æſtimandum eſt. Quis enim ignorat vatum auctoritatem, veſtalium religionem, augurum cultum veteresq́ue illos idolorum Hyerophantas, inconcuſſo acerrimoq; defenſionis clypeo ab Imperatoribus

Prin-

Principibusque gentilibus defensos assiduoque propugnatos, adeo vt Mystis hisce ad Principum protectionẽ confugere familiarissimum, Principibus vero ipsos defendere antiquissimũ fuerit. Vnde etenim Numæ Pompilio, Tiberio Graccho, Marcello, Fabio, Tarquino, Cneio Pompeio, Iul. Cæsari, Magnoque Alexandro nominis famæque, nisi à Religionis superstitionisque suæ propugnatione ac protectione indefessa accreuit immortalitas? Quid Cyrum, Darium Assyriorum Reges; Iosiam, Ezechiam, Dauidem, Salomonem, Machabæũ, Iudæorum Monarchas ac Duces ita commendat; quam hæreditaria quasi pro Deo eiusque Sacerdotum ac populi protectionis suscepta cura? Ac vt de inclitis Christianitatis Principibus, aliquid dicam, quid magnum illum Constantinum, Theodosium inuictum, stirpem AVSTRIACAM Augustissimam (CVIVS TV PARS MAGNA ES) per immarcessibilem gloriæ æternæ immortalitatem inclytam effecit, nisi defensiua, & cum insigni in Deum eiusque Ecclesiam pietate coniuncta, religiosorum obseruantia virorum & tutela? & vere nulla Principantis maior dignitas gloriaque antiquior, quam ad sese confugientium protectio; vt non immerito Themystius nullam aliam è cœlo in terram transmissæ potestatis regię causam alleget quam *vt ab immota cõstantique lege ad inspirantem ac viuam perfugium esset constitutum*. Quare, & tu Princeps Serenissime cuius generosæ animum curę sollicitudoque extimulant, dũ tuorum

 (Reli-

(Religioſorum)inquam ſalus agitur, tua interim in ferri cuſpide gloria ſiſtit; ad protegẽdum tantiſper deſcende; etenim ex facto accreſcet tibi maior gloria, & illa quæ nunc in cuſpide ferri ſita, in auro ſculpta manebit. Protege ergo religioſos omnes à laruatis & falſis fratribus impetitos. *Hi quippe* templa viua ſunt Spiritus S. & vt ait Nazianzenus, *Dei ſerui ſunt & diſcipuli & cœleſtium rerum contemplatores, hæ gregis Domini primitiæ, hæ columnæ, & fidei coronæ, hæ pretioſæ margaritæ, hi templi illius lapides, cuius fundamentum & lapis angularis eſt Chriſtus.* Hos tot iniuſtis calumniarum ictibus impugnatos ad tuæ protectionis vmbraculum confugientes recipe, & violatæ ſororis, Religionis (puto) opprobrium cum Simeone & Leui à domo Iſrael repellatur; & veluti Machabæus protegebat caſtra Dei gladio ſuo, ita tu Religioſas turmas, quę caſtræ Dei ſunt propugna. Sentiant illi maledici calumniatores motum Regiæ Celſitudinis, cœleſtis militiæ caſtra non eneruiter protegentẽ, vt immotum ſtet Melchiſedech Sacerdotium; Sacerdotium oret vt de cunctis hoſtibus reportata lauru, auitum exalteturimperium. Vtraque namque hæc dignitas in Populo Chriſtiano mutuo quodam fœdere copulatur. Sicque alter alternæ inuicem vtilitatis eſt indiga; dum & Sacerdotium Principis tuitione protegitur, & regnũ Sacerdotali officij ſanctitate munitur. Princeps ſub lance iuſtitiæ negotia debet terrena dirimere, religio cœleſtis eloquij fluenta propinare. Ille conſtitutus eſt, vt nocentes

centes atque ſceleſtos legalium ſanctionum ſenſura coerceat, hæc ad hoc ordinata, vt Principi cum populo Deum placabilem reddat. Iſte gladio accingitur vt Sacerdotalis Religionis hoſtibus occurrat, hæc orationũ vacat excubijs vt his, dum contra vtroſque veræ fidei nempe, & religionum inimicos decertat, manus laſſæ fulciantur, haud ſecus anteſignano Moyſe orante vincebat Iſrael, illo vero manu remittente ſuperabat Amalech. Ita pro te Sacerdotalis pietas inſtanter deprecatur; vt & protectio tua quietem ei pariat, & orationibus illius gloria tibi triumphalis nomenque immortalitati conſignandũ accreſcat. Audiebatur quondam clamor interfectorum ſub altare Dei vindictam poſcentiũ, audita nunc eſt vox ploratus Rachelis in excelſo almarum inquam religionum filios ſuos: calumniãtium mucrone ſi non peremptos, at grauiter ſauciatos lugentium; non vindictam ſed protectionem, diuinæque legis qua firmiter obarmatæ ſunt à te ſpirante ac viua lege depoſcunt. Hoc clamant glorioſi confeſſores nuper corpore functi, quorum adhuc, dum gemitibus oratoria reſonãt, Martyres quorum tepenti parietes domeſtici noſtri cruore fumigant, tete interpellant, *Sereniſſ. Princ.* non pro ſe, ipſi enim Deum tibi propitium Patroni aſſiduo potentiſſimi apprecantur: Sed vt tu religioſas Fratrum ipſorum turmas defenſione propugnare non ceſſes, perſequuntur Diuos in ipſis, non minus quam Chriſtum in Chriſtianis, quando ſcintillantibus luminũ radijs Saulũ

deiecit,

deiecit, altitonante voce fulminans, *Saule, Saule quid me perſequeris, perſequebatur namque*, inquit magnus ille Auguſt. *in membris ſuis Chriſtum*: Patere igitur *Princeps Sereniſſime* hos ad Thronum tuum cũ fiducia accedere, vt ad dexteram tuam, ſoror uſtitiæ, Religio aſſidat expectans, donec ponantur inimici eius ſcabellum pedum eius, oratura vt & tuorum pedum hoſtes tui ſcabellum ponantur. Iure itaq; meritiſſimo Regiæ Celſitudini Tuę opus hoc conſecratum dedicatũque eo; & ſi virtuti ipſi conſecrandum ſit, virtuti tuæ dicatum in æternum cõſecratur: quid enim illa Religioſo & Catholico pectori digniſſima Vox? qua, dum in ſummo rerum omnium diſcrimine ſanctiſſimo MIRABILI EVCHARISTIÆ Sacramento fuga parabatur, ipſe in corde tuo iam templum adornabas, NE TOLLITE PROTECTOREM MEVM, CVI SI DEFICIAT ARA, IN PECTORE HOC SACRARIVM IPSI DEDICABO. Vbi quoque iam pridem, Pietas, Clementia cæteræque virtutes poſteritatis Prototypa collocata. Non abs re proinde Tibi, *Sereniſſime Princeps*, qui Deum adorando, & cor ei tuum conſecrando infenſiſſimos illius hoſtes ſtrenue debellaturus campum framæa ſuper femur tuum accinctus ingrederis, & vincere parãs, opellam hanc pro ſacrorum Religionum tutamine oblaturus aduenio, immitatus in hoc Sanctum illum Eccleſiæ Doctorem Amb. qui de fide, & religione Tractatum Auguſto Gratiani Imperatoris nomine inſigniens, hunc eũ in modum compellat. *Petis à me fidei libellum ſancte Imperator*

perator profecturus ad Prælium: noſti enim fide magis imperatoris, quam virtute militum ſolere quæri victoriam. Nam Ieſus Filius Naue hoſtes quos totius exercitus manu valida ſuperare non poterat, ſeptem Tubarum Sacerdotalium ſono vicit, vbi Ducem cœleſtis militiæ agnouit, ergo tu vincere Paras qui Chriſtum adoras. Patiatur igitur Clementiſſima humanitas tua opus hoc de fidei Choripheis labore noſtro recuſſum, quod ſponte tanquam naturali impulſu, iam dudum tutelam tuam veluti Cynoſuram aſpexit; ſub Sereniſſimæ Celſitudinis Tuæ auſpicijs erigi, illudque in debiti mei cultus, & obſeruantiæ perpetuum monumentum, ad beneuolentiæ Tuæ penetralia admitte, Vince Deo, Vale Mundo, viue æternitate. Coloniæ in Conuentu Sanctæ Crucis Ordinis Prædicatorum. 10. April 1638.

REGIÆ CELSITVDINIS VESTRAE

Humillimus Seruus, & Orator

Fr. Thomas de Sarria.

F. THOMÆ DE SARRIA, ORDINIS PRÆDICAT. S. THEOLOGIÆ MAG.

ARGVMENTVM

DE CONGEMINATA VOCE TVRTVRIS GRAVINIANI, Pro Sacris Religionibus SS. Augustini, Benedicti, Brunonis, Dominici, Francisci, Carmelitan. Theatin. Barnabit. &c. Descriptionis, atque in Germania recussionis causa.

AD LECTOREM.

Orationes. de Theolog.

CVM *linguæ morbum* (vt cum Nazianzeno loquar) *hac tempestate grassantem conspicio. Sapientesque diei vnius momento exortos, ac manuum impositione Theologos factos, quibus ad sapientiam comparandam satis superque esse videtur, solam voluntatem afferre.* Occurrit Phormio ille Peripateticus, quem merito, orator ille Summus, alijque quam plurimi, ab Hannibale derisui habitum censent: qui cum nunquam aciem, nunquam castra vidisset, nunquam publici muneris functor extitisset, coram eo Imperatore, qui toties cum nobilissimis Ducibus infestis signis commisisset, tot vrbes obsidione cinxisset, arces expugnasset, exercitus debellasset, *Romanos rerum dominos gentemque togatam*, tantum non ad extremum desperationis adegisset, tam multas horas de re militari, deque Imperatoris officio, vt sibi quidem, alijsque videbatur, ornate sane, atque copiose deseruisset; vt Hannibal sentiebat, loquaciter ac arroganter nugatus est. Non negandum proinde hominis esse nimiopere se amantis præfidentisq; præcepta ijs tradere, qui factis dudum docuerint: quam facile instructione ac formatione istiusmodi carere possint: Eum verò Magistrum, & monitorem omnibus esse anteferendum, qui docte, accuratè ac sine felle, quidpiam pertractans, artis, quâ alios à se instruit, insigni cum laude sit peritus. *Ne ante infundere quã infundi velit: loqui quam audire, paratior, & promptior docere quod non didicerit (vt inquit Bernardus)* quam discere quod ignorarit. Quamobrem exoptatius, nihil hoc in genere accidere potest, quam si eos magistros, atque exortatores nanciscamur, qui in ipsis emineant, quæ ab alijs obseruanda monent, viamque ac modum, quo ad eum excellentiæ gradum peruenerunt, nobis commonstrent. *Primus ardor addiscendi, nobilitas est magistri*, ait & recte Ambrosius. Plena passim patent Patrum sanctissimorum volumina reprehensionibus eorum, qui & ipsi vitijs pleni, vulgi flagitijs (nõ attẽdentes illud Domini medice cura teipsum) medicinam adhibere student. Quid ni ergo, eas quisque artes scientissime tradat quas ipse apprime calluerit? eo sane magis, vbi præter ipsas artes, rationem quoque ac semitam tenuerit, qua dicentium animos facili negotio, ipso tamen ordine imbuantur. Neq; hercle quis id præstiterit nisi differendi scientia & non mediocri dicendi facultate præditus cæteris præluceat, bonũ etenim (sanctissimi ac eruditissimi viri vulgo celebre dictũ est) *vt perfectũ numerisq; omnibus absolutum sit; integra omnia, & ad regulam congruentia esse oportet, vitiatur vel minima labecula: hoc igitur quia difficultatem summam habet, ita omnia velut dolando exaqua-*

Serm. 18. in cantica.

exæquare, vt nihil vſquam promineat, nihil proturbet, nihil ſubſidat, nihil hiet. Si quis autem eſt omnino hominum qui laudem eam hac ætate promeritus ſit, neminem arbitror fore hoc eximij P. M. Grauinæ opere inſpecto, quod ille pro ſacrarum religionum defenſione inſcripſit, quin ſapientiſſimum iſtum veritatis Athletam in eo numero cenſendum, & plane claſſem ducere fateatur; ipſe imprimis Turturis aſſumptus titulus, præclaram & amplam admodum animis noſtris ingerit notionem. hos ſacros ordines ex Nazianzeno *Dei ſeruos & diſcipulos, & cœleſtium rerum contemplatores, has gregis Domini primitias, has columnas, has fidei coronas, has pretioſas margaritas, hos templi illius lapides cuius fundamentum lapis angularis eſt CHRISTVS* nouimus & prædicamus cum Turture quotquot pij Catholici ſumus; ipſi verò qui foris ſunt deſertores hoſtes latrones dum iſtam nobiliſſimam Dei portionem allatrant, fœdiſſimis conuitijs quaſi furijs quibuſdam perciti proſcindunt, omnibus modis quanta in eam immanitate odij ferantur ſignificantes. Hanc qua nunc patitur, ab exordio naſcẽtis Eccleſiæ experta eſt contradictionem Monaſticæ diſciplinæ profeſſio totius humani generis bono vſque ad hæc noſtra tẽpora producta. Cũ ſui odio lumen inſpexit & nõ ſecus ac ipſamet Chriſtiana religio vix orta, ad cruces, ad ignes, ad amphiteatra, ad beſtias eſt proclamata; *Chriſtiani dicebant ad leonem.* Inde vtriuſq; tot hoſtes quot extranei, & quidem ex Tertulliani Apologetico, *proprij ex concuſſione tyranni, ex æmulatione heretici, at ex natura infirmitate:* interdum domeſtici noſtri qui ob paucorum defectus, religioſorum vitam in crimen adducunt, vt apud puſillos ſuam eleuent authoritatem. Si namque tyrannos inſpiciamus illico occurrunt Iuliani temeritas, valentis audacia, Conſtantini Copronymi crudelitas. Leonis Armenij ſæuitia, Habdalæ Regis Saracenorum irreligioſitas, Henrici VIII. & Eliſabethæ tyrannis qui hæc Eccleſiæ Dei ſelectiſſima caſtra variè exagitarunt, vexarunt, trucidarunt. Periculoſius bellum nihilominus intulerunt primipili religioſorum detractores Hæreſiarchæ, argumentorum, & diſputationum telis ſtatum religioſum impetentes, & in vituperationem monaſteriorum & monachorum linguas armantes, vt Donatiſtæ Circumcelliones in Africa, Iouinianus in Italia, Vigilantius, Guilelmus, Gyraldus, & Caluinus in Gallijs; Wicleph in Anglia, Lutherus, Melanchon in Germania, veræ fæces mundi & alimenta gehennæ, quibus adiungitur nouus Lucianus Vindicianus Anonymus, manuum impoſitione Theologus factus, vnius diei momẽto ſapiens exortus, à quo ſacri ordines ſimul cum nobiliſſimo Turturre, florentiſſimum eorundẽ ſtatum per Europæos, & Americanos tractus volitando decantante expoſtulantur. Publicã cauſam ſimulauit Anonymus, caueam extruxit, laruam prætexens, ex cauea clypeum, Eminent. Card. Bellarm. ſuæque Matri inclytæ Societati IESV prætendere machinatus, vt maiori ſcandalo Religioſorũ affecta ſcãdala euulgaret, antiquiſſimos ſacrarũ religionũ ordines ſugillaret, mores traduceret, ipſamq; Societatẽ adulatorie ſuper omnes extollẽdo deijceret, iurgia & diſcordiarum zizania inter antiquas nouaſq; ordinũ familias diſſeminaret. non prima hæc aſtutia, nam teſte P. Iacobo Gretzero in opuſculo *veſpertilio hæreticus* ab Anonymo, altero, ante aliquos annos prodijt epiſtola Italo-Latina, vbi ſub velo, & pallio laudandæ religionis PP. Ieſuitarum, inſignem familiam Soc. impugnat: Hoc & præſtat Anonymus ſub patroni & aduocati pallio ſicam occultans, vt mactet & perdat. In ſiluis tanquam fera immitis verſutè ac malitioſè latitabat inſidioſus accuſator, vt verbum vel dogma rapiens obtrectationibus, & calumnijs ſalubertimam doctrinam diſcerperet; ſed ecce,

 lapidi-

lapidibus opprimitur & exossatur, à Turture, & voce congeminante canorâ obturatur, *lapides* puta (*ex Nazianzeno!*) *belluinis hominibus veros ac solidos esse sermones!* Attente aduigilabat Anonymus, cui non aures dumtaxat verum etiam linguas atque manus quoque ipsæ pruriebant (vt in cauea videre est) prophanis videlicet vocum inanitatibus, & inflatis buccis falso nominatæ Theologiæ; vtinam verò quemadmodũ linguam volubilẽ habuit, atque nobilioribus probatioribusq; religionibus insectandis acrẽ & vehementem, ita etiã circa res ipsas simul & legem Dei ac charitatis præceptum nonnihil operæ collocaret, quod si fecisset, minus appareret fortasse Britanus nec tã insolenter, in verbis perinde, atque in aleæ ludo hæreticorum linguas armans, versaretur; nec omnis pietatis viâ sublatâ, atque deletâ hoc vnum sibi (crediderim) propositum stabiliret, vt sacras religiones diffamaret, ac calumniaretur; genera certaminum instituens quæ non iuxta palestræ CHRISTI leges, ad victoriam ferunt, sed pusillos imperitorum dumtaxat oculos perstringunt, vt vanam quãdam è spectatoribus laudis auram captet.

Orat. 2. de Theol

Quam vberem verò dissidiorum segetem Anonymus subministret, quot paradoxa effutiat, iam in ipso operis limine, nullo negotio deprehendere licebit: In eo totus est Anonymus, totus versatur Vindicianus, vt vitia regularium aut propalet, aut effingat, de charismatibus doleat, de austeritatibus murmuret, de assumptis ad Tyaras, infulas, purpuras, & titulis doctorum inquisitorum sinistre sentiat. Nouum Magdeburgensem reuixisse Pytagoras diceret; è cuius caueata cauea ijsdem capitibus, quibus Magdeburgenses religiosorum, & Prælatorum Ecclesiasticorum, exaggeratis defectibus, suas centurias impleruntt, supplementa succenturiatis contexta sunt, & materia in Sanctos Domini detrahẽdi, abunde præparata: hic finis ficti pro pugnatoris Venerabilis Societatis; eiusdem & omnium ordinum veri oppugnatoris. Restitit furori isti nefario Turtur, & vt eius impietatem retundat obiectos criminum ronchos voce congeminata exsibilauit Sine partialitate omnes defendit, zelo zelatus pro domo Dei exercituum; veterum Ecclesiæ procerum æmulator virtuosus, feruidæ charitatis; Nazianzenum, Chrisostomum, Hyeronimum, Augustinum, Thomam Aquinatem, Bonauenturam, Ægidium Waldensem, studioso passu imitatur. Et sicut illi Iuliano, Valenti, Manicheo, Donatistæ, Iouiniano, Guillelmo de S. Amore, Hus, VVicleph, Luthero, Caluino, hereice sese opposuerunt, pariter sapientissimus Magister Grauina Anonymo os obturauit, & ad caueam, quam Religioso Turturi præclarè (si superis placet) se extruxisse opinatur, compulit. Nec mirum nouum Phormionem posthac omnium ludibrio exponi, siquidem cum nunquam aciem, nunquam castra Dei, nisi lippis forsan oculis, aspexisset, in vlla muneris scholastici parte vel minimum versatus, coram eo Doctore sapientissimo fidei Athleta, ac profundissimo veritatum Theologicarum Magistro, qui toties cum nobilissimis Sapientiæ Ducibus, collatis disputationum signis congressus, tot Caluinistarum arces, latronum specus expugnauit, tot Chymericas errorũ tenebras dissipauit vt verè eius aurea DE CATHOLICIS PRÆSCRIPTIONIBVS abundè doctrina testatur: hic garrulã illam loquacitatem, Anonymi malitia suffarcinatam non ferens, ne magnum fidei nostræ damnum, ex caullloso dicacitatis rostro religiones sacras (falso licet & irrito conatu) accrocitando, effluerer, manum calamo apposuit. Accedit religiosissimi viri ingenium acre, studium continuum, labor pertinax, lectio assidua, maximarum artium cognitio, & quod caput est TIMOR DEI, Monastica obseruantia; hæc aliaque quam plurima

ma (ne adulationis quoque redarguar) ſubtiliſſimum Magiſtrum Grauinam exornare, non mea ſed Chriſtiani orbis pars inſignis Europa probat: quibus ille ornamentis inſtructus, ſimulque & veritate, & iuſtitia, & cauſæ honeſtate fretus, animum ad reſpondendum Anonymo adiecit; ne volitaret cancellata cauea & incluſus caueæ crederetur Turtur, vocem mirabili concentu, quem orbis vniuerſus obſtupeſcit, congeminauit. Inde partus hic aquilinus prodijt; quem ſi pluribus pro dignitate verbis commendare inſtituero, & authorem, & meipſum, & librum ignorare videbor. Illud nihilominus ſubiecisse non abs re erit, ringente licet & vindictam obtrudente Vindiciano. Nemo (auſim dicere) de rebus ſacris loquitur Religioſius, de publicis grauius, de periculoſis circumſpectius, de odioſis lenius, de Lubricis conſtantius, de obſcuris clarius, de implicatis planius: Non curuatur adulatione, non effertur licentia non frendet inuidia, non illum Sapientiæ Maieſtas à religioſa humilitate: nec veritatis libertas à modeſtia Catholici Doctoris abducunt, quod temperamentum cum in omni vita difficile ſit, tum maxime in fluctibus & procelis, quibus Religio, veritas, Iuſtitia, & author côquaſſantur, magni ab omnibus faciẽdũ. Quo quidem loco cum prudentiſſimi viri generoſam moderationẽ ſubmiſſamq; animi altitudinem admirer talẽ aliquem mihi ex Anonymorum grege dari vehementer cuperem, quorum omnis facundia in eo ſita apparet, vt Religioſos traducant, & in ſelectam Chriſti Domini partem linguas, maledictis & conuitijs lixatas extendant. Enim verò ij niſi Deum abiecissent, vel ex hoc libro conuincerentur, tantum ea à religioſa aliena eſſe conuerſatione, quæ ſacris ordinibus calumnioſe imponuntur; quantum à Chriſtiana charitate maledici talia effutientes ſunt remoti. Iam illud mihi conſideret aliquis cum induſtria, qua rimas omnes obſeruat latebras & Cauernas excutiat, atque ſcrutetur, per quas elabi nonnulli aliquando conſueuerunt; diligenter inueſtiget, inueſtigatas demoliatur, dumque illi tumori ſuo alijſque paucis animi motibus, pudorem, obedientiam, vitio alicui in ſermone aut memoria, alijſque id genus innumeris quaſi velum obtendunt, Theologi aut Catholici officium minime præſtant; quæ omnia rectius ex hoc ipſo libro cognoſci dantur, explicantur: quippe orationis genere puro, nitido, ſimplici, aperto non picto aut laruato, nec Calamiſtrato vel atramento, ſed mundo, ſed candido, ſed liberali & (vt verbo dicam) ſincerè religioſo, religiosè modeſto, tum ordine ac ſeriè quæ Lectorem nõ tam afficiat æque ac delectet, quam vinculis conſtringat, & codici affigat, atque ægre abſiſtere patiatur, donec totum euoluerit, locoſque omnes ab initio propoſitos, abſolutos plane viderit. Quod ſi poſt homines natos vnquam tempus fluxit, quo religiones pijs integriſque defenſoribus egerent, hoc profecto ſæculum eſſe quis dubitet, quando nedum omne in præcipiti (quod affirmat ille) vitium ſtetiſſe videatur, verum exorti ſint magno numero Phormiones quidam non Ephesini, vani & futiles, ſed Terentiano illo multo nequiores, ac atriores, qui ſponte currẽtibus calcar adderent, ruentes impellerent, & quaſi parum per ſe pronis ad ſcelera pectoribus, ſtimulos inſuper admouerent; volitant paſſim libelli (quo ſpiritu neſcitur) capitalibus & peſtilentibus referti ſententijs, *ius, pium, fas, nefaſque ſpecioſa nomina, ſeſquipedalia verba, tropos* (horreſco referens) *dolis refertos, adulationibus illitos &c.* quæ ſunt alioqui vulgo notiora quam rebus humanis expediat, quæ impuri illi in Religiones euomunt. Quibus venenis vix dum omnium mentes, (colubrinis paſſibus ſtudioſe inſiſtens) Vindicianus contra Religioſos imbuere moliebatur, ita celeriter

leriter nefarium dogma sectatores multos nactum est, ita subito virus teterrimũ in multorum corda sese insinuauit, vt religiosos traducendi iam quasi mos quodammodo inoleuerit. Ast signum posuit Deus super Cain, timorem scilicet & tremorem, & super Vindicianum, amentiam qua correptus vt fertur (dum insanierat satis) insaniæ pœnas dedit; vt qui peccatum Cain imitatus, Fratres, quos charitate non ficta diligere tenebatur, mactare sacrilego prorsus ausu attentauit, fratricidio quidem animus abfuit, sed non defuit; dum nobilissimam vitam (famam puto & honorem) illis auferre conatus est. Vtinam mortales reliqui exemplo tali edocti, tandem insanire desinerent, nec in perfidia plus præsidij quam in virtute ac fide collocarent! O Tyrannis! cuius principium, *quicquid pulchrum est, in regno cadat*, vt sola illa persistat & omnibus dominetur. Porro cũ his cerebris valentissime luctatur disertissimus Grauina omnia ad virtutem, sanctimoniam, religionem reuocat, ad veritatis & Iustitiæ normam omnia dirigit, contrarias artes refellit; Salutare igitur Sydus Ecclesiæ futurus est, qui ex hac schola prodierit, ne Catholicus animus recti cupidus talibus hominibus septus à monstris illis in fucatam vtilitatis speciem & fraudem se indui patiatur.

Hi luminum radij ita scintillantes in hoc libro perspecti, maximum apud pios nudæ veritatis cultores desiderium eius inflammarunt, cum tamen Germaniæ polum non illustrassent, vbi cauea per omnes omnium diuulgabatur manus, cuius figmentis quamplurimi imbuti, Turturem cum suo authore deplumare nitebantur, in animũ induxeram CATHOLICAS PRÆSCRIPTIONES ADVERSVS OMNES VETERIS ET NOSTRI TEMPORIS HÆRETICOS quæ verè sunt turris Bethel contra Damascũ ab eodẽ authore elaboratas, è Germanicis prælis luci dare, ne rubiginẽ contraherent tam præclara Ecclesiæ arma ad veritatis inimicos euincendos, vbi bella Domini prælianda quotidie sese offerunt. Atque hæc sunt præcipua rationum capita, quæ ad huius operis recussionem me adduxerunt, vt, cum doctrina, ab opinione & fama Doctoris authoritatẽ hauriat, quâ per Europam plurimâ pollet Grauina, eadem illibata atque immota haberetur, atque ita contra Ecclesiæ hostes Catholicarum præscriptionum valida consisteret, vt Religiones defensæ, & illarum causæ ad triumphum vsque propugnatæ omnibus innotescant, vt constaret Grauinæ mens, intentio, & sapientia, (quam aduersarij cum ratione non possint, dicterijs & cauillationibus impetunt) vt in offenso pede scripta eius per hasce Germaniæ oras, sicut & per amplas illas Italiæ, Hispaniarum, Indiarumque regiones, currerent. Hæc itaque in Religionum tutelam authoris reuerentiam, tui commodum collecta & excerpta, Lector, benignis oculis lege, Venerare, amplectere, memor tamen illius.

S. Bern. ser. 59. in cant.

VOX TVRTVRIS NON PRINCIPATVM TENET, SED CONSORTIVM, AMICOS HABET, NON SERVOS, NEMINEM SVSPICIT AMOR, SED NEC DESPICIT, IN SEIPSOS CELSOS, HVMILESQVE CONTEMPERAT, NEC MODO PARES, SED VNVM EOS FACIT.

Viue & Vale.

PIIS

PIIS
LECTORIBVS
RELIGIOSORVM ORDINVM DOMINIS MEIS, S. ET
Spiritus feruorem.

F ERVET *quotidiè ab Aquilone ſuccenſa olla fumos putidos calumniarum, ſycophantiarum, detractionum exhalans: nulla enim in re, ſicut in epotandis calicibus Nouatores Lutherani, Caluiniani deſertiores, quam cum de Catholicorum moribus obloquuntur, & impudenti, effrænique licentia, magnaque linguæ lubricitate facta infecta fanda infanda, in Cœnobitas præſertim, Moniales, in Cœnobia, & Deo dicatorum hominum collegia euomunt, ſuorum tamen ſcelerum immemores. Vt quando in vno vel altero, aut pluribus Cœnobitis, vt quidam eorum Pſeudopropheta dixit, congererentur luxus, libido, ambitio, auaritia, & ſi quid præterea criminium eſt, totam hanc vitiorum lernam vna ſuperat hæreſis.*

At benedictus Deus, quod eodem tempore, quo ollam ſuccenſam videmus; Virgam vigilantem (vel vt alij vertunt) virgam amygdalinam quoque inſpicimus florentium adhuc Religionum: & primitias ſpiritus, quas patres eorum acceperant innouari ſeneſcente iam mundo: & oſſa Patrum, quaſi herbam germinare in filiis ſuis experimur, vt etiam manus Domini in ſeruis ſuis agnoſcatur, & vocet eos Populus ſanctus, redempti à Domino: illudque etiam adimpleatur: Sicut terra profert germen ſuum, & ſicut hortus ſemen ſuum germinat, ſic Dominus Deus germinabit iuſtitiam & laudem coram vniuerſis gentibus *Adhuc, vt ſcripſit Nazianzenus, Vigiliæ, preces, lachrymæ, colliſa genua, pectoris conuerberationes, ſuſpirium ex imo manans, per nox ſtatio, mentis ad Deum peregrinatio, tenuis inter orandum fletus, audientium animos ad compunctionem incitans, pſallentes, Dei gloriam celebrantes, legem Domini die noctuque meditantes; & vt ſcripſit Auguſtinus, in communem vitam caſtiſſimam, ſanctiſſimam congregati, ſimul ætatem agunt, viuentes in orationibus, in lectionibus, in diſputationibus: & vt dixit Euſebius. Quaſi quidam cælites reliquorum hominum vitam deſpiciunt: quippe qui pro vniuerſo genere ſupremo omnium Deo ſacrati ſunt, idque non boum mactationibus, non cruore, non libationibus, aut nidore vllo, nempe fumo, aut ignis deuoratione, conſumptioneque corporum, ſed rectis veræ pietatis ſententiis,*

& purgati

& purgati animi affectione: ad hæc operibus quoque ac verbis, quæ à virtute proficiscantur: quibus rebus diuinitatem ipsam placantes, suum, & pro seipsis & pro aliis, qui eiusdem sint generis, administrant sacerdotium. Et, quod caput est omnium, & in maximam huius sæculi gloriam cedit, ab alto S. Deo, hoc frigescente sæculo destinati sint ex omnium fermè ordinum catu viri selectissimi ad insulas, quæ non audierant de illo, adducentes filios de longinquo, & ab extremis terræ; dilatantes tentorium eius & barbaras nationes cum nouo pœnè orbe, Christi suaui iugo iam fermè subiugarint. Illius planè opus, cuius manus abbreuiata non est. Cuius (vt scripsit Greg. lib. 29. mor. c. 16.) *solius virtutis est disiunctis temporibus missos in fidei prædicatione coniungere, & dissimilibus virtutibus præditos fulgore intentionis vnire; & ab ipsa mundi origine vsque ad eius terminum de præconum institia successione prouidere; eo tamen ordine, vt nouellæ plantationes è radice sitiente succum hauriant, illamque vicissim comis vestiant: nascitur enim vna Religio ex altera, & veterum maxima laus est, quod nouas parturiant, iisque tanquam filiis thesaurizent; & nouarum maxima pietas quod senescentes parentes adiuuent, & instaurent: vt nihil adimatur laudi parentibus virtute præditis, si filios paternarum virtutum hæredes commendare contigerit. Gloria enim patris est filius sapiens: Magnumque sit miraculum quòd antiquatæ familiæ quasi ex morte propria reuiuiscant, fortioresque resurgant, & tanquam recisum lignum rursus comam faciant, sicut primò plantatæ sunt, vt sic noua, & vetera sponso seruentur producentia fructum, vnaquaque in genere suo, Veris prius amœnitate vestita.*

Quare non est, quod istis nebulonibus suffragetur, si obiiciant, quod à quibusdam Ecclesiasticis tractatoribus, tum veteribus, tum recentibus claustralis disciplina relaxata deploretur. Nulla enim est quamuis lassata, & defatigata congregatio, (vt B. Matri Teresiæ in eius vita reuelatum est) magno non sit Ecclesiæ adiumento. Bos lassus fortius figit pedem (scripsit Hieron. ep. ad Aug.) *Et in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt Hæretici* (dicit Augustinus lib. de Vnit. eccl.) *id est, in Israel, fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat ille memorabilis Elias, vt de aliis taceam: Vnde & se solum Dei seruum existimantem, dum diceret?* Relictus sum ego solus? *blanda obiurgatione à Domino reprehensum legimus, dicente Domino:* Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curuauerunt genu ante Baal. *Vt magnum fuerit diuinæ virtutis opus, in idololatra populo atque rebelli multitudinem iustorum reconditam habere, quos nec Propheticus obtutus posset inspicere. Grande certè Religiosi pallij beneficium est, sub cuius recogitatu improbi mores vel erubescunt, cuius nullum præiudicium est, si non erubescant impudentes; contra quos cum indignandum est, sic indignemur, vt & illos, & nos homines esse meminerimus. Porro scribentium Catholicorum intentio à malignantium fine longo interuallo secernitur: illi enim scribunt aut loquuntur, vt medeantur; hi obloquuntur, vt criminentur: illi commiserando, hi subsanando: illi aliquot: hi omnes perditos pronunciant: illi institutum laudantes in aliquorum persona inuehuntur, isti viros cum instituto inuoluunt. Aliud est ergo, quod agitur typho calumniæ, aliud quod zelo disciplinæ. Dices interdum in nonnullis tractatoribus est excessus; nam &* Petrus Venerabilis l. 4. epist. 8. *quendam Antistitem reprehendens, quod è publico suggestu Cluniacenses Monachos sugillasset, ait (Non ita Episcopus Augustinus vera, vel falsa fratrum mala populo prædicauit, vel in suis scriptis prædicanda mandauit, cum dixit,* Vbi oritur peccatum ibi moriatur, ne ad plures eius notitia, quam correctio extendatur. Transeat. *Sed in hoc excessu etiam supereminet charitas: est quidem virga eorum correctio, sed quæ consolatur: amor, sed non emolliens; zelus, sed non immoderate sæuiens: pietas, sed non plus quam expediat parcens, Et vt scripsit* Gregorius *2. cura past, cap.* 10, (Simpliciter ligna succidimus, cum delinquentium vitia pia intentione

intentione resecamus. *Sed securis manum fugit, cum sese increpatio plusquam necesse est in asperitatem pertrahit, ferrumque de manubrio prosilit, cum de correptione sermo durior excidit.*] *Sic Paulum excessisse, dum Pontificem Ananiam reprehenderet acriter putauit* Hieronymus 3. cont. Pelag. *idemque cum August.* (Sigiberto teste) *in contentione de legalibus vsque ad simultatem disceptauit, & ab Augustino punctus, cur itidem Augustinum pungat, reddidit rationem.* (Si in defensionem mei aliquid scripsero, in te culpa est, qui prouocasti, non in me, qui respondere compulsus sum.) *Non ergo mirandum est de doctissimorum & virorum pientissimorum excessu, cum in Ecclesia columnis similis obseruetur, quem nihilominus absorbet charitas, quæ operit multitudinem peccatorum. Solum, vt aduertit quoque* Gregorius Nazianzenus orat. 3. de pace, *cauti esse debemus, ne Ecclesiæ perduelles nostris mapsis pascamus. subditque:* Parum tutum esse arma hosti committere hominique (*Christianæ religioni maximè infesto*) verba Christianum lacetantia committere. Nam quod hodie probro obiecimus, idem nobis postero die obijcietur: iactatisque sermonibus hostis arridet, non quod probet, sed quia acerbè, atque amarulentè recondit, vt oblata occasione aduersus eum qui concredidit, virus euomat atque effundat) *etiam incauto vulgo prouidendum est, ne dum horum opuscula legit, sub pietatis specie, detractionis quoque spiritum in se concipiat. Nam & Vespæ suos quoque fauos faciunt, non mel, sed fel distillantes, quippe qui suauissimos flores libando, dulcedinem in amaritudinem vertunt. Duplex enim malum illi obrepere potest (sua non scriptorum culpa) præiudicium scilicet Religiosorum bonorum, cum omnes tales existimare posset, quales aliquos, vel multos reprehensos legit tanquam relaxatos, aut scandalosos: insuper & proprium offendiculum à bono proposito virtutis, quod elegerat recedendo, praua opera perpetrando exemplo alieno, è quibus fontibus iuxta geniorum diuersitatem, diuersitas mordentium, obloquentium, mordentium oriri potest, vnde tristantur boni, lætarentur mali, medij cum scrupulo dimitterentur. His rationibus adductus, nimirum, vt calumniantium Hæreticorum ora obstruerem, piorum tractatorum excessus (si qui sunt) excusarem, infirmorum, & pusillorum incautè obloquentium offendiculo prouiderem, proximo præterito æstiuo tempore, cum à lectionibus legendis in Vniuersitate nostra Neapolitana vacarem, à multis rogatus præsens opusculum edidi in omnium Religiosorum gratiam, quod volui sub titulo Turturis* (*Chrysostomum imitatus*) *prænotare, vt ex vna parte gemitus edendo, ad feruoris in aliquibus remissionem intendendum excitemur, & innouentur dies nostri sicut à principio. Ex alia parte laudes deploratorum decantando, erubescat Hæreticus pia intentio tractatorum Catholicorum excusetur, pusillis instruatur, cum florentissimas inspiciat in hoc libello ad hæc vsque nostra tempora sacras Religiones, & quod cum semine fundatorum* (permanent bona, & hæreditas sancta Nepotes eorum, & in testamenti stetit semen eorum, & filij eorum propter illos vsque in æternum manent, & semen eorum, & gloria eorum non derelinquetur.) *Sit præsens ergo opusculum aduersus Ecclesiæ hostes gladius, non enim tam priuata contra inimicum & vltorem, quam publica debet esse defensio. Sit scutum sustinendo propter religiosos aliquos imperfectos, reprehensionum ex zelo proficiscentium ictus, cum Ecclesiæ enim filijs* [*Scuto non gladio opus est.*] *Vnde in Turri Dauidica Clypei solum pendent, qui sunt omnis armaturæ fortium. Sit tandem panarium pro vulneribus medendis, per compassionis affectum, etiamsi matres nostras detrahendo flagello linguæ, detractores quidam mali laici percutiant; quando & Hircanus ille Summus Sacerdos Iudæorum* (*cum Ptolomæo iubente ab armata militum copia ad Castri inuasionem accincta, matres, & fratres, loris cadi cerneret*) *non manum ad vindictam, sed solum cor ad commiserationem armauit. Et quoniam scitè pronunciauit Ambrosius* [Vnumquemque fallunt sua scripta, & aurem prætereunt, atque vt filij etiam de-

formes,

formes delectant, sic etiam scriptorem indecori sermones sui palpant] *propterea sapientum, & doctorum iudicio examinandum, probandumque offero, vt si quando incautius aliquid promitur, aliquid exit ambiguum; corrigat, interpretetur, ignoscat, legentis sapientia, & charitas. Religiosos verò vniuersos idem opusculum, vt gratanter legant obtestor, nedùm in signum animi mei erga omnes Sanctos, & Beatos Fundatores deuinctissimi, sed etiam quia in eo, tanquam in breui tabella exhibeo etiam præsentium temporum gloriosos Martyrum agones, Confessorum victorias, florentissimam undequaque eorum gloriam ad maiorem* DEI *gloriam.*

Fr. Dominicus Grauina.

APPRO-

APPROBATIONES
PRO VOCE TVRTVRIS.

TVrturis vocem nedum audiui, sed (quod mirum est) legi quam libentissimè. Digna est quæ publici iuris fiat vt surgant properent, & veniant quos vocat Sponsus, & gaudeant quos vocauit, quia ver est. Nil turpe, aut inconcinnum in hac voce, imo quod rarum in trunco licet crucis, haud gemit sed canit Turtur, nimirum arbos olim arida præcellit syluarum laudes. *Fronde flore, germine.*

Audiatur ergo, & legant hilariter Sponsi sodales. Ita voueo. In S. Thom. super Mineruam. Romæ prid. Kal. Octob. 1624.

Fr. Nicolaus Riccardus S.T.M. & Collegijs Thomæ Regens.

E*Go Fr. Io. Matthæus Rispoliu S.T.P. Regens. Collegij S. Sixti de Vrbe ex commissione Reuerendiss. P.N. Gener. librum inscriptum Vox Turturis, vidi, & vt in propugnationem Sacri Religiosorum status in lucem prodeat, dignum censui. Nil enim in eo legitur, quod emuncto & erudito calamo modestiam auctoris, & zelum fidei non redoleat. In quorum fidem manu propria subscripsi. Dat. Romæ 28. Septemb. 1624.*

Fr. Ioannes Matthæus Rispol. Licentia Reuerendiss. P. Generali, M. Ord. Præd.

VIsis attestationibus RR. PP. Mag. Nicolai Riccardi, & M. Matthæi Rispolis, damus, quantum ad nos attinet, Licentiam typis mandandis libris hunc. Romæ die 28. Septemb. 1624.

Fr. Serap. Mag. Ord.

Approbatio Illustr. & Adm. RR. Deput. Curiæ Archiep. Neap.

O*Pus hoc suo dignum auctore, & ad Religiosorum solatium, & ad compescenda item ora in easdem obmurmurantium quamprimum prælo dandum.*

P. Andreas Lanfrancus Cler. Regul. Deput.

TVrturis vocem à peritissimo viro artificiosè formatam percepi, eamque vt ab alijs audiatur censeo publicè proponi debere.

Alexander Ruffus Canonicus Deput.

Imprimatur.

Lælius Tast. Vic. Gen.

APPROBATIONES PRO CONGEMINATA VOCE TVRTVRIS.

Approbatio, & superiorum Licentia.

Congeminatam vocem Turturis, opus ex manuscriptis tractatibus A. R. P. Magistri F. Dominici Grauina eruditissimi pariter, & doctissimi Theologi excerptum, summa cum voluptate percepi; qua ostenditur florentissimas Ordinum religiosorum vineas etiam nostris temporibus dedisse odorem suum. Ideò ad excitandam in animis fidelium pietatem, quæ publicè audiatur dignissimam, censeo. Dat. Neap. die 10. Augusti 1632.

Felix de Ianuario S.T.D. Deputatus.

Imprimatur.

Felix Tamburellus Vic. Gen.

Visis hisce Approbationibus, & perlectis iis, quæ de nouo accesserunt, censui hoc opus vtiliter recudi posse. Act. Duaci 15. Iunij, Anno 1634.

Georgius Coluenerius S. Theol. Doctor, & eiusdem Regius Ordinariusque, & primarius Professor, Collegiatæ Ecclesiæ S. Petri Præpositus & Canonicus, Duacensis Academiæ Cancellarius, & librorum Censor.

Imprimatur resonans Turturis concentus Coloniæ in Conuentu S. Crucis Ordinis Præd. 27. Martij 1638.

F. Ioannes Philippus Fridt S. Theol. Doctor, & hæreticæ prauitatis Inquisitor.

ADM.

ADM. R. P. D. HIERONYMI STELLÆ Clerici Regularis.

EPIGRAMMA.

EN ferit innocua cunctas Vox Turturis aures,
Vna multa tamen guttura voce sonant;
Florentes signa campos florere papyrum
Nunciat ipsa tuam, dum gemebunda canit;
Gratius altisonas, nunquam sic fama dedisset
Quales fusa tibi vox canit ipsa notas:
Nec magis occinuit dulcis vox lapsa per auras,
Vt tua concelebrat Relligionis opes
Sat tua vox cunctis non cuncta sunt satis ipsi,
Vincit vox omnes, scilicet vna sonos.
Funde igitur vocem, nam sic quoque vocibus atra
Non erit inuidia, docte Grauina, locus.

P. FR. ANTONINI FAVREAV, Galli Ordinis Prædicatorum.

DE TVRTVRE CARMEN AD AVTHOREM.

ECce columbinis glaciata in fletibus arua
Sunt: Turtur, Zephyris tam resoluta tuis:
Quaq; piè madido pollebat germina planctu,
Nunc rident placido Sole oriente tuo.
Pergito casta pios Turtur depromere cantus:
His etenim Zephyris nostra reflorct humus.
Lustralem pergas oculum versare per orbem:
Hoc etenim est nobis Sole renata dies.
Aucta dies nobis, casta de Turture, factus
Sol inter flores sydera facta tuas.

INDEX CAPITVM
Huius Libri Primæ Partis.

Cap. 16.

SECVNDÆ PARTIS.

Cap.26.

FINIS.

VOX

VOX TVRTVRIS, SEV DE FLORENTI VSQVE AD HÆC NOSTRA TEMPORA, SS. Benedicti, Dominici, Francisci, & aliarum sacrarum Religionum, statu.

PARS PRIMA.

CAPVT I.

Gementis Columbæ ratio proponitur.

ISRAELITICÆ Gentis calamitates molestè ferens Hieremias (vt verbis Sancti Gregorij Nazianzeni vtar) *fontem lachrymarum requirit, atque extremum quendam recessum exoptat, solitudinemque complectitur, quò libere, nulloque obturbante Israelem defleat, sicque magnam sui mœroris partem exhauriat, vt vulneris in pectore hærentis dolore quodammodo leuetur.* Consimilem in modum Dauid multis ante Hieremiam annis, calamitates suas acerbè ferens, *Quis*, inquit, *mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam?* Horũ vestigia secuta insignis quædã Columba (cuius *penna deargentatæ* ob sapientiæ claritatẽ, *& posteriora dorsi eius in pallore auri* ex rutilanti claritatis fulgore, satis orbi innoscunt) *in solito suo recessu*, se, & suos, ad pias lacrymas excitãs, materiã gemitus colũbini assumit, in sexto lacrymarum fonte, consideratione Ord. Relig. sic, post multa Sacrorum Ord. encomia, ex PP. desumpta, plorare incipiens. *Quæ autem SS. PP. Nazian. Chrys. Hier. & Aug. de monachis sui temporis dicunt, possumus etiam nos dicere de primordijs omnium Ordinum Religios. Nam & SS. Benedicti, Dominici, & Francisci, & omnium aliorum SS. qui Religiosos Ordines instituerunt, Filij, & Nepotes, per multos annos, ita sanctè, piè, perfecteque vixerunt, vt vel omnes, vel eorum pars maxima insigni sanctitate floruerint. Postea tamen multiplicari cœperunt Regulares sine numero, & multi non à Deo vocati ad statum perfectionis, sed aliis rationibus adducti Monasteria repleuerunt, & impletum est illud Isaiæ: Multiplicasti gentem, nõ magnificasti lætitiam. Inde nata sunt scandala grauia & multiplicia omnibus nota, quæ materiam vberem præbent Columbæ gemendi, & plãgendi relaxationem, ne dicam corruptionem Ordinum Religiosorum, &c.* Et in fine sic concludit. *Ex quibus omnibus colligitur, agendas esse gratias Deo, cum ingenti lætitia, pro tot sanctis hominibus, quos ordines Religiosi Ecclesia Catholicæ pepererunt, & indies pariunt; & simul etiam fundendas lacrymas copiosas pro deformatione, quam passa est tam illustris portio Gregis Christi, & simul orandum assiduè Deum, vt cõuertat corda Patrum in filios, & relaxatos filios ad prudentiam spiritualem, & feruorem cordis Patrum iustorum.* Suæ autem Matri, quæ ipsum aluit, & educauit, spirituales istos fœtus

Nazianz. Orat. ad ciues.

Lib. 2. de gemitu columbæ c. 6.

fœtus dedicando (quam etiam secum ad plangendum assumit) rationem reddit, *Quia*, ait, *ipsa societas, vt membrum viuum, & verum gementis Ecclesiæ, non solum gemere non cessat, sed etiam Columbæ velocitatem imitata, ab ipso suo exordio, ad extremas vsque Mundi partes volare non dubitauit; & Columbæ fœcunditatem Diuino munere nacta, breui sic excreuit in gentem magnam, vt Prouincias Orbis Terræ penè omnes complexa esse videatur, ac denique more Columbino, iram sine felle in corde, & in lingua ferens, & irascitur vitijs, & bellum cum erroribus gerit.* Hucusque gemitus Columbæ, deploratorum, & plangentium distinctionem apertissimè tradens. Sed ne infirmi ex his verbis occasionem detrahendi Sacris Ordinibus sumant, aut hæretici maiorem ansam debacchandi accipiant, maximè cum protoparens ipsorum Lutherus in quodam articulo damnato pronunciarit, (*præstare omnes saccos mendicitatis delendos,*) neuè etiam aliqui ex plangentibus vanæ gloriæ tentatione pulsentur ad efferendum se super alios ordines; his malis obuiandum est, non meis dictis, sed Scripturæ sacræ, & Sanctorum documentis: & zelus gementis Columbæ quoad fieri potest excusandus, & exponendus.

In art. damnatis art. vlt.

CAPVT II.

Turtur deploratorum cœtum repræsentans, Columbæ, charitatis arctissimo vinculo colligata, gemendo pariter tepidorum fatetur infirmitatem, & spiritalis veris Religiosi status, amœnitatem enunciat.

A Columbino gemitu vniuersus deploratorum cœtus excitatus; instar Turturis, dum præsentium temporum statum, conditionemque miratur, reciprocos edit gemitus; & dum cælestium charismatum affluentiam, quibus adhuc in senecta vberi diuina repletur gratia considerat, spiritualis veris amœnitatem canendo significat; vt si inde gemat Columba, quod *vineam Domini ferè exterminarit aper de sylua & singularis ferus depastus sit eam*; hinc quia *Vox Turturis audita est in terra nostra*, occinatur. *Ficus protulit grossos suos, vineæ florentes dederunt odorem suum*, illud diuinæ pietatis erga Turturem argumētum amplificans, quod in granis in botro relictis ex vindemia calamitatum hostilium, dissipatio diuina voce prohibeatur; *quia Domini benedictio est*; nec vindemiata vinea à furore inimico, inferior sit nouis vineis Engaddi. Et quamuis Religiosorum Familiæ tanquam Turtures viduatæ maritis (Sanctis videlicet illis, qui eas fundarunt viduitatem, & sterilitatem passæ plangantur; nihilominus in amore coniugum perseuerantes, tanquam eremi incolæ conuallia penetrantes, solis ardores, aeris inclementiam, persequentiū insidias sustinentes, primæuam institutionem adhuc retinentes, in præruptis rupiū cubile fundantes, sine timore suos volare prouocant pullos. Nec desertas se putant, quia non vident Basil. Aug. Benedictum, Bern. Romualdum, Brunonem, Dominicum, Francisc. illos inquam per quos fundatæ sunt, quia eis meritò dici potest. *De prole tua tibi creuit paternitas, pro Patribus enim tuis nati sunt tibi filij*: vt in oculis Dei fortasse multò plures esse possint filij eius, quæ vocatur sterilis, & deserta, quàm eius, quæ vt fœcunda celebratur, & ex Monachorum multitudine, *Nonnullos, id est paucissimos piè victuros, & saluandos, plurimos autem neglecturos, & salutem perdituros*, deplorat. Et vt ordinatè procedamus; Primò singultum Turturis, mox exultationes in gutture eius attendamus.

Cant. 2.

Isa. 65.
Ex Chrys. hom. 8. de Turture tom. 5. in principio.

Aug. in Psal. 44.

CAPVT III.

Eiusdem Turturis gementis singultus primò expenditur.

PRimò ergo singultus Turturis occurrit, conditionem naturæ lapsæ, & si per gratiam instauratæ (ne inueniatur inimica gratiæ sub laude naturæ) deplorans, & de pulchritudine ex dono Dei, casto timore exultans, siue admirantibus, siue insultantibus, aut illam non secus, ac Æthiopissam, Moysis vxorem traducentibus, vel æmulātibus: aut etiam aliquibus imperfectis se super alios efferentibus, blandè, & dulciter alloquitur: & non tam humili, quàm veraci confessione vocem illam in Canticis Canticorum descriptam, assumit, dicēs. *Nigra sum, sed formosa filia Hierusalem, quasi tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis.* Nigra sum per culpam (iustus enim in principio est accusator sui) formosa per gratiam. *Nigra puluere sæculari, quem certando collegi: decora oculo spirituali, quo mundi huius puluerem, squaloremque detersi.* *Nigra per lapsum, decora, quia dilexit me sol, & prior facta sum congregatio Dei.* Nigra in quantum tenebras mortalitatis porto, nigredine corruptionis inficior. Formosa dum Sanctos, qui ad imitationem Christi se mortificant, imitari non negligo. *Non prius quod spirituale, sed quod animale,* atque mortale intuendum exhibeo: quæ etiam si pauonis instar, elata ceruice, pennisque in orbem concinnatis, atque oculis aureo quodam, gemmantique fulgore in aceruum contractis, fastuoso incessu, me velut in theatro ostentandam, & spectandam proponerem, tamen pedes intuendo, infirmos scilicet fratres, illud adaptare necesse est. *Sordes eius in pedibus eius*, & cum sanctis puerulis, qui (ex Chrysostom.) *vt iusti flammam calcauerunt, vt humiles autem peccatores se vocauerunt, dicere cogor. Peccauimus, inique egimus recedentes à te, & nunc non possumus aperire os, confusio, & opprobrium facti sumus seruis tuis, & his qui colunt te.* Exterius ventis, pluuijs, spiritibus procellarum variarum tentationum, tabernaculorum Cedarenorum more exposita, deformitatem contraxisse videor: sed qui *extendit cælum sicut pellem*, pellibus Salomonis aulæis, seu tapetis picturatis, seu tentorijs bysso, & purpura, auro, serico versicoloriter contextis, assimilauit me: tot enim SS. ac Beatorum splendoribus illustror, ab eo qui *amictus est lumine sicut vestimento*, vt his tanquā ornamento vestiar, & *vestitu deaurato* procedā, *circumamicta varietate*: multoque magis omnis gloria ab intus refulgeat, nō foris, hoc est, ex Bern. *non in flore fœni, aut in ore vulgi*, sed in domino. Nigra ergo vestro, formosa diuino, Angelicoque iudicio: & si nigra forinsecus sum: *mihi autem pro minimo est, vt ab hominib. iudicer*, aut qui secundū faciem iudicant; nā & de operibus idē Bern. *Sæpe incerta, & ob hoc periculosa sentētia fertur, cum multoties minus iustitiæ habeant, qui magis operantur.* Sunt autē fateor nonnulli, in omnibus nedum in oculis Dei, sed in oculis hominū, quorū facies denigrata est super carbones: sed *Audi*, ait Bern. *quid per Prophetam Deus promittat, istiusmodi nigris, quos aut humilitas pœnitentiæ, aut charitatis zelus, tanquā solis æstus decolorasse videtur. Si fuerint*, ait, *peccata vestra vt coccinū, quasi nix dealbabūtur &c.* Verūtamen propter auersos, & nondū cōuersos, *non dico fusca fui, vt tabernacula Cedar, & speciosa sum, vt pelles Salomonis, sed vtrūque esse dico, propter vnitatē intra vna retia piscium bonorū & malorū: tabernacula enim Cedar ad Ismaelem pertinent qui non erit hæres cū filio liberæ.* Non est præsentis vitæ omni vitio, seu nigredine, & deformitate carere: cum *ne quis sibi, quasi innocens placeat, & se extollendo plus pereat, instruitur, & docetur se peccare quotidie dum quotidie pro peccatis*

Cant. 1. ex Chrys. sup.

Ex Amb. in Ps. 118. serm. 2.

Ex D. Gr. in Cant.

Serm. 25. in Cant.

Apolo. ad Guil. Abb.

Serm. in Cant. sup.

Aug. 3. de doct. Christiana c. 32

Cypr. apud August. de bono perseu. c. 5.

iubetur orare. Alterius vitæ ſtatus eſt, cum erit glorioſa Eccleſia non habens maculam, neque rugam; quæ peregrinans in terris, & militans, impios, & ſcandaloſos portat. Quærere ergo velle in quacunque congregatione, quæ ſub cœlo eſt: ſpeciem ſine næuo, aream ſine paleis, triticum abſque lolijs, nodum in ſcirpo quærere eſt. Si autem is, cui tribuitur officium plangendi, tanquam verum, & viuum membrum Eccleſiæ celebrari audit, meminerit, vt nō in ſe, ſed in Domino glorietur, & ſit quoque in iſta ſancta gloriatione diſcretio, vt non ad omnes, & ſingulos profeſſores ſuos hoc dictum extendatur, ac ſi omnes, & ſinguli eſſent vera, & viua membra, ſed ad eos ſolos, qui apud oculos ſponſi vera, & viua charitate informantur tale dictum pertineat, qui & infirmos quoque portāt, & plangunt. Facta autem omnium cauſa communi, vt in omni congregatione ſint deplorantes, & deplorati, vniformis, atque communis ſit omnium deploratorum gemitus *Nigra ſum, ſed formoſa filiæ Hieruſalem.* Quod ſi plures in Turture habeat quos plangat Columba, ſaltem (vt ſcribit Aponius) populos, & puſillos, & factioſos, qui ex huiuſmodi gemitu obloquendi materiam accipiunt in compitis, in theatris, in Academijs, propter paucorum imperfectionem, in vniuerſum omnes Religioſos tales exiſtimātes inſtruat, his comparationibus ſponſæ, (*Nullam perſonam execrari quam maximè, qui praeſt populo Chriſtiano, etiamſi minus ſplendeat conuerſatio eius in ſanctis operibus, ſed propter praecelſum ordinem venerandum, quia non ad eum reſpicit honor, ad ſancta Sanctorum Martyria, quæ intrinſecus contingere ordo Sacerdotalis cognoſcit. Arca enim teſtamenti, quæ typum corporis Chriſti gerebat, cui fluenta Iordanis, cui muri Hiericho, cui Allophylorum ferocitas ceßiſſe legitur, viliſsimis pellibus erat contexta, & viliſsima ſunt papyro*

Lib. 1. com. in Cant.

contexta tabernacula Cedar, ſed magni de ſtirpe Patriarchæ, Abraham enim generauit Iſmaelem de Agar, & Iſmael inter cæteros genuit Cedar (Et ſubdit Aponius eodem loco) *Filiæ Hieruſalem non vileſcat vobis extrinſecus minus, & pulcher aſpectus, qui tabernaculis Cedar, & pellibus Salomonis aßimilatur, quia licet vilia ſint, magni tamen Patriarchæ* (BENEDICTI, ſeu DOMINICI, ſeu FRANCISCI) *contegunt prolem, cui benedixit Deus in auo, in quo benedictæ ſunt omnes nationes terræ.*) Quod ſi populi ſupradicti factioſi inſtrui non patiuntur à gemente Columba, ſaltem iſtas animas æmulas, laceſſentes, quæ de numero adoleſcentularum eſſe videntur, & non ſunt, deplorati turturis mitis vox moueat. Studens enim eſſe pacifica, ſciens pariter omnibus ſe eſſe debitricem, non maledictum illis pro maledicto reddidit murmurantibus, aut obloquentibus, ſed benedixit potius fauorabili demulcens vocabulo, Filias Hieruſalem appellando, quia curæ eſt etiam Turturi, & ſi langueenti, *infirmorum potius operam dare ſaluti, quàm propria vltioni, parando aduerſus phreneſim animæ, non vindictam, ſed medicinam.* Vnde & eaſdem ab admiratione nigredinis, & ſcandalorum repellendo, & inſtruendo pariter contubernales, & factioſos, & huiuſmodi homines, aut ægrè ferentes, ſeu æmulantes fortè, quod prior in cellam vinariam delitiarum ſponſi fuerim admiſſa, vel paritatem, vel ſuperioritatem, in ea parte, quam diligunt affectantes, ac proinde ob id nigredinem obijcientes, non tam hortor, vt ad nigredinem, ſed etiam ad venuſtatem oculos dirigant, & deformitatis pariter rationes attendant.

Ex Bern. ſerm. 25. in Cant.

* * *

CAP.

CAPVT IV.

Aßignatur prima causa tepiditatis infirmorum, quamuis paucorum Religiosorum, ex mutatione, & rerum inconstantia, humana natura conditione, & similibus euentibus.

NOlite ergo *me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me sol*, cuncta enim quæ sub sole fiunt, solisque circuitionibus sunt subiecta, mutationi, varietati, incōstantiæ sunt obnoxia: *res* enim *humana, velut orbe quodam voluuntur fratres*, ait Nazian. & infra, *nihil motus expers est, nihil planum, & æquabile, & in finem vsque sibi constans. Non læti & tranquilli animi affectio, non ægritudo, non opes, non egestas, non vires, non infirmitas, non humilis, ac deiecta vitæ conditio, non principatus, non præsens, non futurus rerum status, non nostra, non aliena, non parua, non magna, nec denique, quidquid dicere quisque poßit, atq; æquale hoc vnum habet ipsa inæqualitas, quod in omnibus rebus huiusmodi vicißitudo reperitur; omnia quippe facili quodam circuitu feruntur, atque recedunt, sibique inuicem aduersantur. vt ventis tutius, aut lineis in aquis descriptis, fides haberi posse videatur, quàm hominus felicitati.*

Nazianz. orat. ad ciues.

Nec species sua cuique manet rerumque nouatrix,
Ex alijs alias reparat natura figuras.
dixit ille.

Ouid. 15. Meta.

Et in operibus iustitiæ) *nec in eodem statu mens hominis potest iugiter permanere, nec in hac carne consistens, ita virtutum apicem poßidebit quisquis ille Sanctorum, vt immobilis perseueret: necesse est enim, aut aliquid adijci illis semper, aut minui, nullaque in omni creatura talis poterit esse perfectio, quæ mutabilitatis non subiaceat paßioni, secundum illud quod in libro B. Iob legitur. Quid est homo vt immaculatus sit, & vt iustus appareat natus de muliere, ecce inter Sanctos eius nemo immutabilis, & cœli non sunt mundi in conspectu eius. Solum namque Deum immutabilem confitemur*) Quod si illi Cœlestes spiritus *esse ex se incommutabiles nequeunt, qui nulla carnis infirmitate deprimuntur, qua temeritate*, ait Greg. *se homines in bono permanere constanter existimant, quos in eo quod intellectus ad summa euehit, carnalis infirmitas aggrauans præpedit, vt per corruptionis vitium in semetipsis habeant, vbi ad intima nouitate veterascant?* Quid dicit Iob? *Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles, & in angelis suis reperit prauitatem, quanto magis hi, qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum consumentur velut à tinea?* Si tineas vides, nempe peccata, & scandala, vestimentum considera vnde exoriuntur. *Quasi enim quadam sua tinea, vestis nostra consumitur: cum caro corruptibilis tentationem gignit, & per hanc ad interitum peruenit.* Conditio ergo mutabilitatis humanæ cordatos viros admonere debet, non oportere mirari super asserta scādala, siue quia sunt, siue quia pusillorum corda conturbant, nam si sunt, futura esse prædicta sunt, & ex veteris, & exterioris hominis corruptione, qui de die in diem corrūpitur, materia subministratur, vt sint: quorum euentu si pusilli offendantur non expauendum, adhoc enim sunt; ad probationem, & exercitationem piorum, & vt frumenta dominica solida charitate ponderosa, à leuissimis paleis aduenienite ventilatione dignoscantur. Sicut ergo permissionem ex parte Dei, causalitatem ex parte hominis habent vt sint, sic finem quoque sortita sunt ob quem sint, ne esse non possint, quia & *Dominus noster nostrorum Ducum contra scandala exuscitauit, & armauit excubias dicens. Impoßibile est vt non veniant scandala.* Sicut autē nullus mirari debet de morbo, vel morte, quia est, vel quod hominem interimit, ad id enim est: sic non expauendum, quod scandala oriantur, & pusillis sint offendiculo, cum oporteat ea esse, quæ dum sunt hoc possunt, & solum vigilandū

Cassianus collat. 6. cap. 14.

S. Greg. Mora. c. 29.

Ca. 4.

Greg ibid

Chrys. ser. 27.

est ne possint, & tanquam muscipulas à pedibus insipientium remouenda, nam hoc ipso, quod scãdala in religionibus esse proponeremus, scandali materiam assumerẽt pusilli, quæ tollitur prorsus dum reticẽtur, atque eadem tanquam monstruosi partus ab hominum ablegantur aspectu.

CAPVT V.

Ex vetustate, & antiquitate Religionum in tepidis decoloratio processit, quam Monarchiæ quoque passæ sunt.

IPsæ quoque multiplices cœli, solisque conuersiones, quibus hominum metimur ætates, sicut senectutem tandẽ in humano corpore causant, & cum senectute morbos, & interitum, sic in omni Reipublicæ corpore varij status, atque vicissitudines inspiciuntur, dum Regna Regnis succedunt, omnibus tandem sicut aquæ bullis euanescentibus. Mirũ ergo esse non debet (si non in eodem statu permanẽdo) decolorauit me sol. Aspice quæso dicam cũ Philone, quanta (*ante Macedonum Imperium, inclyta fuerit Persarum felicitas, sed vna dies tam ingenti Regno finem attulit. Fuit Aegyptiorũ perampla, & magnifica potentia, sed nubis in modũ eius felicitas perijt. Quid Aethiopes? Quid Carthago? Quid Africa? Quid Pontici Reges? Quid Europa; Asiaque? & vt compendio dicã totus orbis habitabilis? Nonne more nauis susque deq; iacta ta marinis fluctibus, nunc aduersis ventis, nunc secũdis vtitur? Nam verbum diuinum choreas in orbe ducit, & omnes gentes circumlustrando, nũc his, nũc illis imperia vel tribuit, vel adimit. Nihil igitur est in humanis rebus præter vmbram, auramq; leuissimam, sine mora præteruolante, eunt enim vltrò citroque tanquam æstuaria.*) Nonne temporis rabie, quæ omnia absumit, *Transire fecit Samaria Regem suum, quasi spumam super faciem aquæ?* Vnde (vt commentatur Hieronym.) sicut spuma quæ super aquam est cito dissoluitur; sic regnum decem tribuum velociter finitum est. Eadem temporis vetustas Monarchias Monarchijs adiunxit, in argentum auro, in ferrum, argento, in æs ferro, extremis in lutum declinantibus eadem Troianos cantare coegit.

> *Nos fuimus Troes, fuit Ilium, & ingens.*
> *Gloria Dardanidum,) & ille.*
> *Quid numerem euersas vrbes, regnũmque ruinas,*
> *In rogo Cræsum, Priamumque in littore truncum?*
> *Cui nunc Troia rogus? &c.*

Sed, vt dicebat Aug. *Multum est ad nos, & valdè superat vires nostras hominum occulta discutere, & liquido examine merita dijudicare regnorum. Ille igitur vnus verus Deus, qui nec iudicio, nec adiutorio deserit genus humanum, quãdo voluit, & quantum voluit Romanis regnum dedit Assyrijs, vel etiam Persis &c.* Ille idem, *qui Mario, ipse Caio Cæsari: qui Augusto, ipse & Neroni: qui Vespasianis, vel patri, vel filio suauissimis Imperatoribus, ipse & Domitiano crudelissimo: & ne per singulos ire necesse sit, qui Constantino Christiano, ipse Apostatæ Iuliano.* Præcipuè autem Imperium Romanum, longè, lateque diffusum legimus, quia, vt dicit Aug. *Omnibus artibus tanquam vera via, nisi sunt ad honores, imperium gloriam, honorati sunt in omnibus ferè gentibus; Imperij sui legs imposuerunt multis gentibus; hodieque litteris & historia gloriosi sunt penè in omnibus gentibus.* Quare non *est quod de summi, & veri Dei iustitia conquerantur, perceperunt mercedem suam* non eam, quæ Sanctorum copiosa est in cœlis, & apud Deum habet gloriam, quæ in voce, & fama posita est, ad hoc enim anhelabant, vt etiã post mortem viuerent in ore laudantium, nec est in terris perfecta eorum merces, nam fama permanante, ipsa Romana Respublica in ipsa sua felicicitate corruit, quã industria humana illibatam seruare satagebat.

Lib. quod Deus sit immutabilis.

Os. 10.

Virg. Æn. Manil. l. 4 Astronom.

5. de Ciuit. Dei c. 21.

Lib. 5. de Ciu. c. 15.

gebat. Ipsa verò Ecclesia Catholica Christi Domini regnum, quod omnes Monarchias longè lateque exuperat (cuius non erit finis) suas habuit ætates, & nunc in senium declinans experitur sanguinis frigiditatem in dilatatione tentorij sui, vnde illud completur, *& quoniam abundabit iniquitas, & refrigescet charitas multorum.* Quid mirum si decolorauit me sol? an maior pars toto? An dignior vna aula palatio? Quid si hoc ipsum patiantur tot membra Ecclesiæ præcipua Sanctorum videlicet diuersi ordines, cum in suo vastissimo corpore, hæc & maiora propter malos patiatur Ecclesia? Nihil mirandum quod tam breui tempore sodales sponsi non asserantur obfuscati, cum non nisi octuaginta circumuolutiones solares aspexerint. Debilitatem illam membrorum, tam sancta sodalitas, non adhuc potuit experiri, quæ adhuc in adolescentiæ flore subcrescit. Sed si senectam exoptat, & vsque ad senectam & senium perduci, similes, aut fortasse maiores pati posset ærumnas. Quod si nouam adhuc inauditam, priuilegiatam, Ecclesiæ inconcessam prætendit ætatem, vt in nullo suorum caliget oculus, eius membra non vacillent, ingrediaturque in abundantia sepulchrum, sicut infertur aceruus tritici in tempore suo, & in nidulo suo moriatur, & tanquam Phœnix dies multiplicet: iam vt scribit Lactantius de Phœnice,

Matt. 24.

Conuenit Aegyptus tanti ad miracula visus.
Et raram volucrem turba salutat ouans.
Protinus insculpunt sacrato in Marmore formam.
Et signant titulo remque, diemque nouo.

Quam tamen existimationem non putandum est, hos Dei famulos habere, qui cum Psalmista canunt. *Non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque ambulam in magnis, neque in mirabilibus super me.*

Psal. 130.

CAPVT VI.

Prodigij loco habendum, quod vetustæ Religiones alacriter currant, non secus, ac iuuenculæ in Euangelicæ prædicationis stadio, vt apparet in nouissima Indorum conuersione, & quod non in se, sed in Domino Euangelij Prædicatores gloriari debent.

IMitatur certè animarum religio corporum rationem, quòd sicut parua sunt lactentium membra, robustiora iuuenum, debiliora senum, sic & in spirituali profectu regulariter iuuentutis feruor ætatem senilem exuperat, & excedit. Non est ergo æqua comparatio iuuenculæ (quæ processit quoque parata, & ornata sicut sponsa viro suo) cum ea quæ viuidis annis iam consolidata in maturam processit ætatem: potuit enim tam breui tempore diuina ope primum feruorem iuuentutis hucusque seruare, earum calamitatum expers, quibus, vel corpus totum intercidere, vel prodigiosum fieri, vel certè debilitari poterat. Illud certè prodigiosum, quod aliorum sacrorum Ordinum corpus Benedicti, Dominici, Francisci, &c. vsque in senectam, & senium productum, vltimam adhuc sperans senectutis periodum, in misericordia vberi robustissimum perseueret, & in Euangelicæ prædicationis stadio cum iuuenibus, etsi athletis fortissimis pari, ne dicam maiori cursu contendat, nec sudoribus fatigatum ante, & hoc etiam tempore per vniuersum orbem excurrat, disseminans Euangelium Christi. Anno 1541. S. Pater Franciscus Xauerius Societatis Iesu, Vir Apostolicus Vlyssipone soluit in Indiam Orientalem, ad Iapones vsque penetrauit,

trecenta

trecenta infidelium millia ad Christũ adducendo, primus in Iapone Fidei plantator; Inde viâ factâ in mari equis suis eandem Iaponis oram, vbi Catholicæ fidei fundamenta iecit Beatus iste Pater, Anno 1549. Deinceps penetrarunt pientissimi Patres, Cosmas Turrianus, Ioannes Ferdinandus, Petrus Alcaceua, & alij eiusdem Societatis viri. Sed primus omnium, qui in Indijs Occidentalibus Christi fidem annunciauit, fuit Pater Bucil. Cathalanus Ordinis Sancti Benedicti, cum duodecim socijs eiusdem Ordinis. Ea enim orbis parte inaccessa, & innauigabili, sub Regibus Ferdinando, & Isabella, à Christophoro Columbo patefacta, & omnium primâ insulâ illa (quam cum sancti Dominici die festo inuenissent, eiusdem nomine nobilitarunt) ab Alexandro VI. ijs duodecim Sacerdotibus præfectus ad eas oras destinatus Bucil. longe lateque Christianam Religionem propagauit. Postea anno 1497. immẽsa Regna Occidentẽ versus, ab Americo Vespusio reperta, nomine suo Americæ sunt appellata. Porrò in Perù amplissimo Regionis Americę Regno primus creatus est Episcopus Frater Vincentius è Valle Viridi Ordinis S. Dominici, Martyr illustris, Gẽtilibus innumeris, à Fratribus eiusdẽ Familiæ, suaui Christi disciplinæ subiugatis. Cuzcho Peruanæ Prouinciæ Metropoli, Ioannes Solanus Dominicani instituti Episcopus præficitur. Ibidem Ioannes Olias Dominicanum, & Sebastianus Frãciscanum Cœnobium primi omnium cõstruxerunt. In Ciuitate quam vocant Pacis, quæ Episcopo Cuzchi subijcitur, Franciscus de Angelis Monasterium S. Francisci fundauit primus: in Cinquito verò primus Monasteriũ Dominicanum, extruxit Thomas è Sancto Martino. In Villâ Argẽtiante alios Cœnobium S. Francisci erexit Hieronymus: In Chinquana aliud Dominicanorũ Martinus Squinellus: aliud Religiosorum Mercedis, seu Redemptionis Captiuorum, Sebastianus. Qui omnes per conuicina loca dispersi, plurimos Christo pepererunt. Vrbi Regũ primus ex Ordine sancti Dominici Hieronymus assignatur Episcopus, vbi primus familiam S. Frãcisci constituit Franciscus de S. Anna, Dominicanorum Ioannes Osias, aliamq; Michael Orensis: Petrus Ylloa vnam in Atequiqua, alteram in Ciuitate Leonis, Guanuci, ambas Ordinis Dominicani. In Prouincia Quitensi anno 1530. Fratrum Prædicatorũ ministerio annũciatus est Christus populis Burgensibus, Popayanensibus, Quilicẽsibus, Pupilianẽsibus, Hipialẽsibus, Chimbensibus. Primus verò omnium in eadem Prouincia, Alphonsus è Mõte Nigro Ord. Prædicatorum Cœnobium: Ludouicus Belga Franciscanorum, Martinus de Victoria Mercedis, fundauerunt. Et ex his ait Bozius, *quasi quibusdam doctrinæ, & sanctimoniæ castris, procedunt variæ ad profligandas impietates, & belluinos hominum mores, Christiani exercitus acies inuictæ.*

Tho. Bozi. de signis Eccles. l. 4. c. 3.

Fr. Alphons. Fernandez in concertat. Prædicatoria.

De signis Eccl. sup.

Post Columbum, & Vespusium, Ferdinandus Cortesius latissimas Oras Mexicanas reperit, qui multis sibi adiunctis socijs è Familia S. Francisci, innumeros Christo Populos acquisiuit. Sanctus verò Francisc. (ait Bozius) hoc est meritus, vt prius huiusmodi Indiarum Mexicanen. primus ex ordine ipsius crearetur Episcopus Ioannes Cabedus. In Ciuitate vero Mexicana passim constructa visuntur Monasteria Religiosa Sanctorum Augustini, Dominici, Francisci, & Societatis Iesu. Hæc scilicet tẽtoria à nostris fixa, hæc domus Iacob ad quam fluunt omnes gentes, & quotidie ad amplectendam Catholicam fidem inuitantur populi de longinquo, & ab extremis terræ.

Age verò, qui cupis in Orientalibus

Indijs

Indijs curiositatem exercere, percurre quæso remotissimas eas oras, antiquis inuias, sub Emanuele Lusitano, & Rege Ioanne eius filio nobis peruias, & videbis Prædicatorum, Franciscanorum, Augustiniensium, & aliorum Ordinum, vocem tanquam buccinam fortiter, vsque in hanc diem personantem, nam & si maxima laus debeatur S. Patri Francisco Xauerio, & Patribus Societatis, qui Euangelium per eos tractus indefessè, & laudabiliter disseminarunt, plurimi alij etiam pro gentium Orientalium conuersione, quibus nihil de Euangelio nunciatum erat, sedentibus in tenebris, & in vmbra mortis, vt boni cooperatores multiformis gratiæ Dei collaborarunt in Euangelio disseminando, & euntes ibant, & flebant mittentes semina sua, inter quos enituit Hēricus, postea Septēsis Episcopus, magnæ sanctitatis vir, cū quinque socijs ex Ordine sancti Francisci. Proxima est tibi Goa ad Gangem sita, hic nedum illustre Collegium Societatis reperies, sed multas Familias ex Ordinibus Sanctorum Augustini, Dominici, Francisci vni operi intendentes, vt ex ea Metropoli, Christi cultus per Indiæ totius oras maximè amplificetur. Si in Malacham, quæ olim aurea Chersonesus, pedes protendas, similes tibi occurrent Angeli veloces, destinati ad reparandam gentem conuulsam, & dilaceratam. Si ex eo maris tractu, qui ex Chersoneso aurea circumadiacentibus Insulis Moluchis extendit ad Sinas vsque excurres, & Philippinas adibis, omnium Ordinum myriades fidem Catholicam plantantes, rigantes, excelentes occurrent.

Laborabant ergo prius antiquorum Ordinum Viri, & paucis exceptis Regnis, & prouincijs, primi omnium, & soli torcularia calcabant, & gaudent, quod ipsi laborauerunt, & alij Religiosi diuersorum Ordinum post eos in labores eorum intrauerint, nondum enim in maiori, tam Orientalium, quam Occidentalium parte nouissimi operarij disseminauerant Euangeliū, nec Ecclesias fundarant, quæ cum nostris antiquioribus postea contesseratæ sunt eiusdem fidei Sacramento, & consanguinitate doctrinæ. Quare antiquorum Ordinū Familia illud dicere posset. Prior est nostra Indiarum possessio, olim pōssideo, sed non sola possideo: priuatam nolo gloriam, quæ publica, & Dei est, priuatā nolo esse prædicationem, quæ ad publicam destinatur vtilitatem per publicos legitimosque præcones: communem volo esse non priuatam veritatem, ne priuer ea; solam prioritatem, vt tesseram antiquitatis exhibeo, priorem nostrorum cursum fuisse contendo. Quis autem velocior, vel fructuosior, ille iudicet, qui operatus est, vt velociter curreret sermo eius, & prædicatores, vt Aquilæ volarent, & non deficerent. Sed vide iuniorum fratrum modestiam, quod nullo modo de prioritate, vel de cursus velocitate palmam referre contendant, etiamsi cursus velocior appareret; scriptum enim legunt quod, & cum omnibus tanta modestia obseruant. *Honore inuicem præuenientes.* Quare etiam Petrus, & Ioannes currebant ambo simul, & ille alius discipulus præcurrit citius Petro (tamen omissis alijs titulis, & prærogatiuis Petri) ob venerandam canitiem Petrus prius monumentum ingreditur.

Rom. 12.

Verum non quærenda ab hominibus gloria, sed à Deo, qui probat corda nostra, *vnde non ei dignè seruit soliditas, firmitasq; virtutū, &c.* si vnde *placeatur hominibus, ventosa gloria seruiatur*, religiosus enim homo Dei cultor, *plus intendit in ea in quibus sibi displicet, quàm in ea si qua in illo sciat, quæ non tam ipsi, quàm veritati placent. Neque id tribuit vnde iam potest placere, nisi eius misericordiæ, cui me-*

Lib. 5. de ciu. c. 20.

metuit displicere, qui, & si nouissimos operarios in merito, & gloria pares faciat ijs, qui portauerunt pondus diei, & æstus, Dominus est; nulli iniuriam irrogat, taliter sua bona distribuens secundum mensuram donationis Christi, & secundùm proportionem meritorum, quæ non tempore, sed charitatis feruore mensurantur, sicut pariter retributio, & remuneratio. Non æmulatur charitas, quod alij æquale, vel maius accipiant, & si ipsa æmuletur charismata meliora: *hoc enim* (ait Chrysostomus) *proprium inuidiæ* (quam suppono, ex omnium religiosorum perfectorum cordibus relegatam) *quando alteri aliquid additur, sic dolent inuidi, quasi illis sit aliquid subductum quod illi est additum; vt puta, si viderit fieri aliquem ditiorem, putat inuidus se pauperem factum: si alter sapiẽtior fuerit factus, ita dolet, quasi ipse sit insipiens factus, intelligis, quia ex vana gloria nascitur inuidia: Nam ideo dolet esse secundus, quia desiderat esse prior.* O quam multi, ait idem Chrysost. imperfectos Christianos plorans, & tepidos sacræ religionis professores, *tabescunt & per eum cum alios se praclarè gerentes, cum omnem Ecclesiam, vel verbo, vel quopiam alio modo adiuuari viderint, &c. Cum diabolo tales Ecclesiam impugnant, fortaßis autem & Diabolo peius; nam ab hoc quidem caueri potest: illi verò dilectionis induentes personam, clanculum ignem accendunt; sæpius in fornacem immittentes, & morbo laborantes, qui non solum haberi misericordiæ poßit, verum multum habeat risum. Quid enim quæso palles, & tremis, & trepidus factus es? & quid mali factum est, quod splendidus frater, & illustris est, & probabilis? Non itaque coronari fuit opus, & gaudere, atque Deum glorificare, quod membrum tuum est splendidum, & illustre? Sed doles, quod Deus glorificatur. Vides, quo tendit impugnatio? sed non quod Deus, inquit, sed quod frater glorificatur. At per hunc ad Deum gloria redundat, igitur & impugnatio tua. Verum hoc, inquit, me non contristat, sed per me Deum vellem glorificari. Gaudeas igitur se gloriosum exhibente fratre, & per te rursum Deus glorificabitur, & omnes dicant. Benedictus Deus, qui tales habet seruos ab omni liberatos inuidia, mutuis congaudentes bonis. Et quid dico fratrem? Nam licet hostis esset, & inimicus, si tamen per hunc Deus glorificaretur, amicum fieri propter hoc oporteret: tu verò amicum facis inimicum, quoniã propter illius prosperitatem Deus conglorificatur. Si quis corpus tuum malè se habens curauerit, licet sit inimicus, ipsum iam de primis amicorum esse censebis. Christi verò corpus amantem, id est, Ecclesiam & amicum ducis inimicum, quomodo contra Christum pugnam aliter pratulisses? Propterea siue quis signa faciat, siue virginitatem, siue ieiunium, siue humi stratum excolat, siue ipsos Angelos virtute praueniat, omnium erit scelestißimus hunc habens defectum, & adultero, lenone, & latrone, ac fure iniquior.* Ergo ne in has vitiorum inanis gloriæ, & æmulationis voragines præcipitemur (quod Deus ob suam misericordiam non permittat in Religiosis pectoribus) qui maior est, fiat sicut minor, & primi nouissimi: pusillo enim gregi Apostolico complacuit dare regnum; *acquisiuit enim humilitas, superbia quod amisit, & grex pusillus, ac mitis totus, & varias edomuit propria mansuetudine feritates, pusillus grex vicit, & fregit tot genera bestiarum, quot diuersitates subdidit iugo Christi nationum.* Quare & si prioritate temporis alios antecederem in Apostolicâ culturâ, pusillam in meritis, atque nouissimam me existimo & fateor, non inuidens ex Dei gratia fraternæ charitati, nec de gratia, & charitate, Deique donis me extollendo, & inaniter gloriando. Qui, & si alios operarios maiori voluerit rutilare splendore, hoc ipsum fulgere est, quod tam vniformiter difformiter inaccessibile lumen effulgeat. Et si respectiuè comparatam me nigram volue-

In imperf. c. 20. hom. 34.

Hom. ad pop. Antio.

Chrysol. ser. 23.

rit appellari, iam dicere possum ad sodales sponsi. *Nolite me considerare quod fusca sim, quia decolorauit me sol.*

CAPVT VII.

Ex doctrina S. Bonauenturæ aliæ causæ assignantur tepiditatis aliquorum imperfectorum Religiosorum, quæ cautionis, timoris, & humilitatis fructus subministrant, ne superbi incidant in foueam perditionis.

SEd etiam nigredinis meæ aliam accipe rationem ex sancti Bonauenturæ doctrina; qui varios ardores, quibus obfuscari potest vnaquæque Religio elegantissimè tradit.

Epistola S. Bonauenturæ.

Ad Generalem Ministrum, & custodē in opusculis.

Sanè perquirenti mihi causas, cur splendor nostri Ordinis quodammodo obfuscatur, ordo exterius inficiatur, & nitor cōscientiarum interius deseratur, occurrit negotiorum multiplicitas, qua pecunia nostri Ordinis paupertati super omnia inimica, auidè petitur, incautè recipitur, & incautius contrectatur.

Occurrit quorundam Fratrum otiositas; quæ sentina est omnium vitiorum, qua plurimi consopiti monstruosum quēdam statum inter contemplatiuam, & actiuam eligentes, non tam carnaliter, quā crudeliter sanguinem comedunt animarum.

Occurrit euagatio plurimorum, qui propter solatium suorum corporum, grauando eos, per quos transeunt, non exempla post se relinquunt vitæ, sed scandala potius animarum.

Occurrit importuna petitio, qua omnes transeuntes per terras, adeò abhorrent fratrum occursus, vt eis timeant quasi prædonibus obuiare.

Occurrit ædificiorum constructio sumptuosa, & curiosa, quæ pacem fratrum inquietat, amicos grauat, & hominum peruersis iudicijs multipliciter nos exponit.

Occurrit multiplicatio familiaritatum, quam regula nostra prohibet, ex qua suspiciones, infamationes, & scandala plurima oriuntur.

Occurrit improuida commissio officiorum qua fratribus, nondum vsquequaque probatis, nec carne maceratis, nec spiritu roboratis imponunt officia vix portanda.

Occurrit etiam sepulturarum, & testamentorum auida quædam inuasio, non sine magna turbatione Cleri, & maximè Sacerdotum.

Occurrit mutatio locorum frequens, & sumptuosa cum quadam violentia, & turbatione terrarum, cum nota inconstantiæ non sine præiudicio paupertatis.

Occurrit tandem sumptuositas expensarum, nam cum Fratres paucis nolint esse contenti, & charitas hominum refriguerit, facti sumus omnibus onerosi, magisque fiemus in posterum: nisi remedium velociter apponatur. Hæc S. Bonau. aliquorum sui temporis tepiditatem, neque totius sui Ordinis, sed paucorum in tanta multitudine statum deplorans, ad nostram, & tuam etiam cautelam sodalis sponsi. Nam si ex Dei gratia, & non tua industria omnes tui liberi, & exempti ab his malis à nonnullis celebrantur, cautus esto & vigilans ad rimulas omnes præcludendas, ne aquæ te mergant in profundum. Ante languorem adhibe medicinam. Si verò agnoscis in aliquo hos defectus, & ita excusare tentaris, vt occultare, vel confiteri erubescas: iam scis contra hanc tentationem (si irreperet) quod scripsit Chrysologus serm. 30. *Et quis est peccator, nisi qui se peccatorē negat? magis ipse peccator est, & vt verius dicam, ipse iam peccatū est, qui se iam non intelligit peccatorem.* Si autem humiliter confiteberis aliquem saltem

 im-

imperfectum sodalem à feruore primo priorum Heroum, & Sanctorum virorum tuorum vestigijs, nonnihil declinasse; virgulam censoriam, cum de elatione tentaris, ne assumito, animaduersionem tempera: nam vt dicit Bernardus Epistola 252. *hoc nec licere vllatenus puto: vbi communis est causa, persona reatus praiudicare non debet, etiamsi vera essent, qua in nos dicitu.* Nec leuis etiam est iactura Religionum cum decentibus senibus primæuæ institutionis, & feruentis vitæ conseruatoribus, virtutum prototypis iuuenes succedant vagi, garruli, inconstantes, delicati, ambitiosi sub specie discretionis rigorem primum relaxantes, vnde posteritas non habendo prima exemplaria, vel saltem ab his exemplata secunda, vel tertia, minima quoque negligens paulatim corruit, & vt scripsit ille:

Horat. oda 6. l. 3.

AEtas Parentum peior auis tulit,
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

Hoc malum lue grassante per vniuersam Europam experta sunt anno 1348. cum enim ciuitates ipsæ hominibus destituerētur, ipsa quoq; Monasteria facta sunt sicut vmbraculum in vinea, & sicut Ciuitas, quæ vastatur, pro virore calami, & iunci, totum repleuerūt spinæ, & vrticæ, vnde delicatis puerulis Cœnobia oppleta sunt, & rigor disciplinæ ex ætate lētescere cœpit, & morbo; & senibus de medio iam per mortem sublatis, quos imitaretur iuuentus delicata, & relaxata non habuit; vnde & consimilem causam multorum abusuum Ciuitatis Constantinopolitanæ assignās Chrysostomus dixit. *Exemplaria disparuerunt: propterea iuuenes non fiunt admirabiles.* Verum qui se existimat stare videat ne cadat. *Vlula abies,* ait Zacharias, *quia cecidit cedrus, quoniam magnifici vastati sunt. Vlulate quercus Basan, quoniam succisus est saltus munitus,* & si ager noster diuina manu consitus cœlestibus aquis prædictionum, visionum, miraculorum perenniter irrigatus, continuo aratro legis, & disciplinæ claustralis, & iugi opera Sanctorum excultus, tandem posterorum incuria hic, vel illic syluescit, & solis, & æstus ardoribus alicubi exsiccatus non semper respondeat germini, vel labori, sed pro tritico quandoque lolium reddit, & auenas pro frumento; timeant alieno casu, tam primi, quam nouissimi vineæ cultores, quia & si diuinis quoque donis mirificè fuerit dotata eorum portio, quæ illis contigit prædestinationis funiculo, non ampliori gratia præ nostra portione decorata cognoscitur, videlicet vt sola sit præ cæteris benedicta spinas, & tribulos nequaquam germinatura: timeāt ergo abietes cadentibus altissimis cedris, & quercus Basan paueant, saltu nemoroso succiso. Sed quamuis sodalium sponsi illustri titulo, re, & nomine meritò decorentur, salubrem timorem minimè abijciunt, nam iugiter legunt intimiores cubicularios, quia inaniter superbiētes, & supra sydera cęli sedes collocare volentes ad ima deiectos, & gloriantibus de templo, *Templum Domini est,* per Hieremiam quoque responsum. *Repulit Dominus altare suum, maledixit sanctificationi sua.* Cōtinua meditatione legi Dei incumbētes, ijdē Iesu Nazaræni imitatores, diuinis charismatibus repleri animaduertunt, quid de eodem populo superbiente descripsit. *Candidiores Nazarei eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores. Denigrata est facies eorum super carbones,* super quæ verba S. Gregorius. *Quid enim Nazaraeorum nomine, nisi abstinentium, & continentium* (dicamus, & perfectorum Religiosorum) *vita designatur, qua niue, & lacte nitidior dicitur? Quid per niuem nisi candor vita cœlestis? Quid per lac, nisi temporalis dispensationis administratio demon-*

Hom. 40. ad popul.

Cap. 11.

Th. 2.

Cap. 4.

32. Mor. c. 17.

demonstratur? & quia plerumque continentes Viri Religiosi *in Ecclesia tam mira opera faciunt, vt ab eis multi qui cæleste vitam tenuerant, multi qui terrena bona dispensarunt superari videntur. & candidiores niue, & nitidiores lacte referuntur. Quia etiam quia feruorem spiritus antiquorum, & fortium Patrum nonnunquam vincere vitam videntur, rectè dicuntur, rubicundiores ebore antiquo, dum enim rubens nomen imponitur sancti desiderij flamma signatur. Sapphiro pulchriores, atherei quippe coloris est Sapphirus. & quia pracedentes multos, atque ad superna tendentes per cœlestem conuersationem videntur vincere, narrantur sapphiro pulchriores extitisse; sed plerumque dum virtutum copia etiam plusquam expedit properatur, in quandam sui fiduciam mens abducitur, & decepta prasumptione propria repente peccato surripiente fuscatur. Vnde repente subiungitur, denigrata est facies super carbones & quia post amoris ignem ad frigus teporis veniunt, extinctis carbonibus ex comparatione praferuntur.* Ergo (vt ad infirmos si qui sunt sermonem dirigam) elationis tentatione obrepente, cum sodalibus sponsæ te adiunge, ne denigreris super carbones, & vnum chorum cum illa constitue: omnes enim è gentibus peccatores, *& omnes peccauerunt, & egent gloria Dei.* ergo alacriter occinamus. *Nigra sum &c. Nolite me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me sol.*

CAPVT VIII.

Ex persecutione quoque Gentilium, & Hareticorum, & aliis calamitatibus quibus ne dum illustres persona trucidata, sed & cœnobia solo aquata, decolorationem non minimam, se passum esse Turtur demonstrat.

SED, & persecutionis sol pellem quoque meam decolorauit; rapti enim ad tribunalia Gentilium, & hæreticorum testimonium fidei reddentes, igne, ferro, flammis absumi potius passi sumus, quàm veritatem in tantillo temerare, & solo potius æquari domos, cœnobia, quàm opes, & fortunas vniuersi Orbis possidere. Perlustra Germaniam, in Angliam oculos dirige Poloniam, Gallias percurre, noui etiam Orbis Prouincias excurre: hic furentibus Gentilibus cadauerum aceruum, ibi grassantibus hæreticis Caluinistis, & Lutheranis sanguinis torrentes aspicies: hic fumātes cineres, ibi salientes fauillas. Nescio si tot sint domus vestræ ædificatæ, quot nostrorum euersæ. Ob destructionem quoque nostram omnia nostra implestis, Vrbes, Insulas, Castella: vobis etiam reliquimus templa, & adhuc tepentes nostrorum quoque sanguine consecratas. Quid mirū? lux enim quotidie interfecta resplendet, & tenebræ pari vice decedendo succedunt; Sydera defuncta viuescunt: tempora vbi finiuntur incipiunt, fructus consummantur, & redeunt: certè semina nonnisi corrupta, & dissoluta fœcundius surgunt, omnia pereundo seruantur, omnia de interitu reformantur. Vnde *nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit multum fructum affert. Hac est victoria nostra, ex* Tertullian. *vincimus cum occidimur, euadimus cum abducimur, obtinemus cum expellimur; multiplicamur, cum morimur. Hic est habitus victoria nostra. Hac palmata vestis, tali curru triumphamus*, quod ex destructione nostra, orta sit multiplicatio vestra. *Semen enim*, scripsit idem, *est sanguis Christianorum.* In nostro, & de nostro collegia vestra fructificarunt, sicut si à præcedentium Heroum barba, vsque ad oram vestimenti sanguinis non *descendisset vnguentum, modò monasteria non haberemus, sed quia descendit in oram vestimenti secuta est Ecclesia, de veste Domini peperit monasteria.* Triumphamus penè quod nedum vita nostra, sed & mors nostra sit in obsequium vestrum, omnia

Tertull. in Apolog.

August. in Psal. 132.

omnia vestra sunt, siue Paulus, siue Cephas, siue mors, siue vita, dicamus, siue Basilius, siue Augustinus, siue Benedictus, siue Bernardus, siue Dominicus, siue Franciscus, siue vita quæ cedit in exemplum, siue mors, quæ vos protraxit in lucem. Omnia nostra vestra sunt, & vestra pariter nostra caritatis glutino, quo, vt decet, sodales sponsæ B. Virginis, complectimur sponsi sodales. Omnia, inquam, vestra sunt, sicut & vestra nostra sunt, siue silentij disciplina, siue feruens oratio, siue contemplatiua vita, siue actiua. Vestra nostrorum Sanctorum exempla, quæ in vestris mensis, scholis, cōgregationibus quotidie lectitantur. Vestra nostra doctrina Sancti Augustini, Thomæ, Bonauenturæ è quorum fonte potati indies tot vestra commentaria omni eruditione referta in lucem prodeunt. A nostris quoque pro vestris Collegia fabricata, tale est illud, quod Fr. Bartholomæus Bracharensis Archiepiscopus, Hispaniæ primas, instituti S. Dominici à fundamentis copiosis redditibus erexit. Nostrorum quoque paleæ sint vestræ, vbi reponatis pullos vestros, *Discite iustitiam moniti.* Afferta nostra scandala, quæ tanquam paleæ virtutum tritico sunt permixta, vestra sint, hoc est, seruiant vobis pericula nostra, vt nunc seruit Deo præseruatio vestra: memores tamen Prophetæ, nos & vos admonentis. *Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta*, & vt dicit August. *paleas nostras nobiscum copiosissimè ferre ne recusa. & si sola frumenta desideras, geme in labore agri, gaude in spe horrei, tolera malos, in communione Sacramentorum Christi.*

2. contra Parm. c. 15. 3. contra Cresc. Gram. c. 31

CAPVT IX.

Maiorem decolorationem rursus Turtur se passam ostendit à contradictione linguarum hæreticorum, personas cum statu religioso exsufflantium, & (quod valdè dolendum est) domesticorum aliquorum filiorum Ecclesiæ, qui ob vnius, vel alterius lapsum, in totam religiosam familiam linguas armarunt.

DEcolorauit me quoque sol hæreticæ persequutionis in contradictione linguarum, instituta Cœnobitica damnando, nec statum à personis distinguendo, & Religiosorum defectus populis propalando. Hic impius ille monasteria vocat (*Conuenticula schismaticorum, porcorum haras:*) ibidem eorundem (*mores peruersos improbos.*) Ibi alter nebulo religiosos vocat (*superstitiosos, voratores, superbos, otiosos, gulosos, amphoras potius, quàm homines, ignorantes, blasphemos, inuidos, ambitiosos, proditores, homicidas,*) & monasteria vocat (*lustra, & teterrimarum, ac monstruosissimarum libidinũ officinas, vel fœdissimas potius cloacas,*) & quid mirum si in Monachos inuehantur cum patris sui diaboli desideria expleant? nam de dæmonibus loquens magnus Antonius dicebat, quod illis hostile bellum contra monachos, & Virgines Christi est. Et ijsdem idcirco *displicet nomen Monachorum*, ex August. *quia illi nolunt in vnum habitare cum fratribus*, & eorundem est (vt contra Petilianum idem scribit) *in vituperationem monasteriorum, & monachorum*, linguam armare. Leuius ferrem, si soli hæretici haberent professores vitæ monasticæ, vt feras belluas, ac portenta horrenda humanæ formæ lineamentis adumbrata, dæmonesque nequissimos: quod enim inimicus maledicat, vtique sustinendum existimo; sed quod traducere me velint nonnulli sæculares domestici Dei, & filij Ecclesiæ, magis adurit

Calu. 4. inst. c. 13. §. 15. 16. 17. Bezam Confess. c. 7. & 14.

Apud Athan. in vita Anton. in Ps. 132. lib. 3. c. 40.

adurit me sol per diem, quàm luna per noctem. Et certè videtur, vt scribit Chrysostomus, quod *nequißimus aliquis spiritus omnium simul animos occuparit, atque repleuerit, per cunctorum ora hæ fabulæ, & erga religiosos dicteria, sermonesque vertuntur. Sine enim in forum irruperis, eam concionem offendis, aspicies que in tabernis medicorum, vel in qualibet vrbis parte, vbi sedem habere solent hi, qui nihil operari volunt, ingentem risum ab omnibus moueri. Risus autem huius, & comœdiæ ratio ac materies omnis est eorum, quæ aduersus viros gesta sunt* (*vel lepida lapsus eorum* (*iocunda, ac festiua narratio*, & vt descripsit August. *ad nihil aliud student, neque quid aliud captant, nisi vt quisquis Episcopus, vel Clericus, vel Monachus, vel Sanctimonialis ceciderit, omnes tales esse credant, sed non posse manifestari. Et tamen ipsi*, subdit idem Augustinus, *cum aliqua maritata inuenitur adultera, nec proijciunt vxores suas, nec accusant matres suas. Cum autem de aliquibus qui sacrum nomen profitentur, aliquid criminis, vel falsitatis sonuerit, vel sciri potuerit; instant, satagunt, ambiunt, vt de omnibus hoc credatur. Hos ergo de nostris doloribus suauitatem malæ linguæ captantes, facilè est illis canibus comparemus, si in malo intelligendi sunt, qui lingebant vulnera pauperis illius, qui ante ianuam diuitis iacebat, & quousque veniret ad requiem sinus Abrahæ, laboriosa, & indigna omnia tolerabat.* Vnde hi quoque reprehendendi, qui religiosorum sopitos cineres profana manu ventilante, & quæ silentio sepeliri oportebat rediuiua opinione diffmant, sequentes omnino vestigia auctoris sui Cham, qui nuditatem venerandi Noe, non modò operire neglexit, verùm quoque irridendam cæteris enunciauit, vnde tantam læsæ pietatis meruit offensam, vt etiam posteri ipsius peccati sui maledictis obligarentur, beatis illis fratribus longe que dissimilibus, qui nuditatem ipsam reuerendi Patris neque suis temerare oculis,

Lib. 1. adu. vitup. vita Monac.

Epist. 137.

neque alienis patere voluerunt, sed auersi vt scribitur texerūt eum, quod est erratum viri sancti nec approbasse, nec prodidisse: atq; idcirco beata in posteros benedictione donati sunt, vt eleganter S. Vincentius Lirinensis loquitur.

Audite mali laici diffamatores, dilaceratores præcipuorum membrorum Christi. Et si peccata, & scandala in quibusdam aduertatis, nihil vniuersitati, & communitati sanctorum de bonitate, & existimatione deperit. Non me, sed S. August. vos eu[n]ncentem attendite. *Quantumlibet autem vigilet disciplina domus mea, homo sum, & inter homines viuo. nec mihi arrogare audeo, vt domus mea sit melior, quam arca Noë, vbi tamen inter octo homines reprobus vnus inuentus est, aut melior sit, quàm domus Abrahæ, vbi dictum est. Eijce ancillam, & filium eius: aut melior sit quàm domus Isaac, cui de duobus geminis dictum est: Iacob dilexi, & Esau odio habui: aut melior sit quam domus ipsius Iacob, vbi lectum Patris Filius incestauit: aut melior sit quam domus ipsius Dauid, vbi filius eius cum sorore concubuit: cuius alter Filius contra Patris tam sancti mansuetudinem rebellauit: aut melior sit quàm cohabitatio Pauli Apostoli qui si inter omnes bonos habitaret, non diceret, quod superius commemoraui, foris pugna, intus timores: nec diceret cum de sanctitate, & fide Timothei loqueretur: neminem habeo qui germane de vobis solicitus sit: omnes sua quærunt, non quæ sunt Iesu Christi: aut melior sit quam cohabitatio ipsius Domini nostri Iesu Christi, in qua vndecim boni, perfidum, & furem Iudam tolerarunt: aut melior sit postremo, quàm cælum, vnde Angeli ceciderunt. Simpliciter autem fateor charitati vestræ coram Domino Deo nostro, qui testis est super animam meam; ex quo Deo seruire cœpi, quomodo difficile sum expertus meliores, quam qui in Monasterijs profecerunt, ita non sum expertus peiores, quam qui in Monasterijs ceciderunt, ita vt hinc arbitrer in Apocalypscriptum:*

scriptum: iustus iustior fiat, & sordidus sordescat adhuc. Quapropter, & si contristamur de aliquibus purgamentis, consolamur etiam de plurimis ornamentis.

Præclarè de nostro quoque sæculo scripsit Bozius lib. 9. cap. 8. *Nullibi magis Religio floret, vt inter Catholicos, inter quos præstantissimi quoque Religiosi, & qui inter Religiosos dignitate, & sanctitate præcellunt, ijs est sanctitas præcipua, atque eminentißima, non quidem si respicias singulos, sed si vniuersos, nō enim potest, aut debet negari è Clericis, Monachis, &c. esse aliquos scelestos, sed hic non agimus de aliquibus, verum de vniuersitate tota Religiosorum, alioquin ex Angelis nonnulli mali, & ex Apostolis Iudas.* Hæc ille: hæreticorum, & malorū catholicorum linguam detrahentem compescens, quæ propter paucorum defectus totam Religiosorum vniuersitatem traducere non formidat. Sed lingua eorum dum transit in terra, nulli ordini, vel sexui, vel conditioni parcens ponit tandem in cælū os suum, in Deum, & Sanctos eius detractionis verba profundens.

CAPVT X.

Quod videntes malos in religiosis castris, & tacentes de bonis, Balac imitantur, qui ad maledicendum populo Dei Balaam incitabat, partem Israelis, non totam multitudinem ostendendo.

Aliud autem est quorundam malorum laicorum filiorum huius sæculi decolorantium, seu denigrantium genus, qui videlicet, vel adulatoriè laudant, de quibus dicebat Dauid, *qui laudabant me, aduersus me iurabant*: vel saltem, qui incautè laudant, nimirum, vt communitatem laudantes, taceant de malis, vel intuentes malos sileant de bonis. Vnde sponsa ex parte laudata, & ex parte denigrata clamat, gemit, *nolite me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me sol.*

Psal. 101.

Ductus fuit Balaam à Rege Balac ad excelsa, vt malediceret Israel, cumque ibi solum intuitus esset extremam partem populi, assumpta parabola sua dixit. *De Aram adduxit me Balac Moabitarum, de montibus Orientis. Veni*, inquit, *& maledic Iacob, propera, & detestare Israel. Quomodo maledicam, cui non maledixit Deus? Qua ratione detester, quem Dominus non detestatur? De summis silicibus videbo eum, & de collibus considerabo illum. Populus solus habitabit, & inter gentes non reputabitur. Quis dinumerare poßit puluerem Iacob, & nosse numerum stirpis Israel? Moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia.* Cumque ad votum Balac non successisset maledictio, eo quod totum Israelem considerasset Balaam, & non è vallibus, sed è summis silicibus eundem esset intuitus, dixit Balac ad Balaam *quid est hoc, quod agis, vt malediceres inimicis meis vocaui te, & tu è contrario benedicis eis?* cui ille respondit. *num aliud possum loqui nisi quod iusserit Dominus? Dixit ergo Balac, Veni mecum in alterum locum vnde partem Israel videas, & totum videre non poßis, inde maledicito ei.* At quid respondit Balaam? Attendite. *Ad benedicendum adductus sum, benedictionem prohibere non valeo, non est Idolum in Iacob, nec videtur simulachrum in Israel. Dominus Deus eius cum eo est, & clangor victoriæ Regis in illo*, iterumque ductus in verticem montis Phogor tantum abest, vt malediceret, vt in hæc benedictionis verba prorumperet. *Quàm pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel, vt valles nemorosæ, vt horti iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula, quæ fixit Dominus, quasi Cedri prope aquas.*

Num. 23.

Quid per Balac ad propositum nostrū, nisi detractor, vel adulator, vel incautus laudator significatur? qui maledictionem, communitati Religiosorum imprecari intendens extremam partem populi, vel partem eiusdem, non totum considerat?

Quid per Balaam, nisi cautus, discretusque laudator innuitur, qui non singulos, vel seorsim de communitate considerans, sed singulos in communitate respiciens, nō de imis locis defectus prospicit singulorum, sed de summis montibus, & collibus totius communitatis pulchritudinem, & ordinem intuens, benedictionem super illam semper effundit. Quatenus, & per hoc discamus non ad ima descendere, vt nostrorum fratrum minutias consideremus, & defectus aspiciamus, qui ex vicinitate, & obseruatione noscuntur (*obseruat siquidem peccator iustum, & quærit mortificare eum,*) sed procul à curiositate, & obseruatione ex supremo mentis, & rectæ intelligētiæ, & pietatis vertice, & colle intuendū totum cōmunitatis corpus exhibeatur, cuius pars si videretur, maledictionis, & reprehensionis esset capax, vbi cum toto coniuncta, & incorporata, nonnisi elogia, & encomia audit. *Non est idolum in Iacob, nec videtur simulachrum in Israel.* Sicut enim per aquarum diluuium vna Domus Noe remansit ad reparandum genus humanum, sic in diluuio multarum superstitionum per vniuersum mundum, vna remanserat domus Tharæ typus Ecclesiæ, in quâ custodita est plantatio Ciuitatis Dei, cuius illustres portiones sunt Sanctorum ordines, & inter eos illo, qui Aquinatem mundo dedit, qui cunctos aboleuit errores, cum vniuersis superstitionibus, vocum nouitatibus, nouis opinionum, & phantasmatum idolis; illis vsque in hanc diem bellum inferens. Vnde, & omnes ordines quia cōueniunt in eiusdem fidei vnitate, rursus Rhinocerotis fortitudini assimiliantur. Nec sanctitatem, vel pulchritudinem amittunt, quod intra se peruersos nonnullos contineant: imo, ex hoc quod eosdem validâ charitatis compage custodiunt, nec à toto abijciunt, ne in parte, & seorsim aliquis eas inspiciat, atque discutiat, meritò audiunt illud elogiū, *quàm pulchra tabernacula*, & iterum, *Ecce quàm bonum, & quàm iucundum, habitare fratres in vnum.*

Quantum verò damnum afferat partes sine toto cōsiderare, hoc est, malos seorsim à bonis, vel bonos à malis, & nō totū continēs malos, & bonos, accipiamus ab August. sic dicente. *Hinc autem fallūtur homines, vt vel non suscipiant meliorem vitam, vel temere aggrediantur, quia & cum laudare volunt sic laudant, vt non ibi dicant mala, quæ mixta sunt, vt & qui vituperare volūt, tā inuido animo, & peruerso vituperant, vt claudāt oculos aduersus bona, & sola mala quæ ibi sunt, vel putātur, exaggerēt.*

Inde fit vt vnaquæq; professio malè laudata, id est, non cautè laudata cum inuitauerit homines laude sua, inueniant illi, qui illuc veniunt, aliquos quales ibi esse non credebant, & offensi à malis resiliant à bonis. Fratres disciplinam istam ad vitam vestram conferte, & sic audite, vt viuatis.

Laudantur, vt generaliter dicam Ecclesia Dei, magni homines Christiani, magna Ecclesia Catholica; diligunt se omnes, impendunt sibi quisque quod possunt, orationibus, ieiunijs, hymnis vacatur per totum Orbem terrarum, vna confessione pacis laudatur Deus. Audit fortè, qui nescit tacitum esse de commixtis malis, venit laude inuitatus, inuenit commixtos malos, qui non illi prædicti sunt, antequam veniret, offenditur à falsis Christianis, refugit à veris Christianis.

Rursus odiosi, maledici irruunt in vituperationem. Quales Christiani? Qui Christiani? auari, fœneratores. Nonne ipsi sunt, qui theatra & amphiteatra impleāt per ludos, & per alia spectacula, qui implent Ecclesias per dies festos? ebriosi, voraces, inuidi, insectatores alterutrum. Sunt tales, sed non sunt soli tales. Et iste vituperator cæco animo tacet bonos; & ille laudator incauto animo tacet malos. Si autem sic laudamus in hoc tempore Ecclesiam Dei, quomodo laudant scripturæ Dei, ecce quomodo nunc dixi, sicut lilium in medio spinarum, sic proxima mea in medio filiarum;

audit homo, considerat, placet illi lilium, intrat, adhæret lilio, tolerat spinas, merebitur esse in laude. & in oculis sponsi, qui dicit sicut lilium in medio spinarum sic proxima mea in media filiarum.

Ita, & in Clericis, laudatores Clericorum intendunt ibi bonos ministros, fideles dispensatores, *omnium toleratores, viscera sua impendentes his, quos volunt proficere. non quærentes, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi: laudant hæc, obliuiscuntur, quia mixti sunt malis. Rursus, qui reprehendunt auaritiam Clericorum, improbitatem Clericorum, lites Clericorum appetentes res alienas, ebriosos, voroces, iactantes, & tu inuidè vituperas; & tu incautè laudas. Tu qui laudas, dic mixtos malos, tu qui vituperas vide ibi, & bonos.*

Sic & in illa vita communi fratrum, quæ est in monasterio. Magni viri SS. quotidie in hymnis, in orationibus, in laudibus Dei, inde viuunt, cum lectione illis res est, laborant manibus suis, inde se transigunt, non auarè aliquid petūt. Quicquid eis infertur à pijs fratribus, cum sufficientia, & charitate vtuntur. Nemo sibi vsurpat aliquid, quod alter non habeat, omnes se diligunt, omnes inuicem se sustinent. Laudat qui nescit, quid interius agatur, qui nescit quomodo illo vento intrante etiam naues in portu colliduntur; intrat quasi securitatem sperans, neminem quem toleret habiturus: inuenit ibi fratres malos, qui mali inueniri non possent, nisi admitterentur. Et necesse est, vt primò tolerentur, ne fortè corrigantur, & nec excludi facilè possunt, nisi prius fuerint tolerati, & fit ipse intoleranda patientia. Quis me hic quærebat? ego putabam, quia charitas esset hic, & paucorum hominum molestia irritatus; dum non perseuerauit implere quod vouet, fit desertor tam sancti propositi, & reus voti. Iam verò cum inde exierit, fit & ipse vituperator, & maledicus, & dicit ea sola, quæ quasi se pati non potuisse asseuerat, & quandoque vera: sed vera mala malorum toleranda sunt propter societatem bonorum, dicit illa scriptura. Væ his, qui perdiderunt sustinentiam. Et quod est amplius ructat indignationes malorum odorem, vnde absterreat intraturos, quia ipse cum intrasset perdurare non potuit. Quales illi? inuidi litigatores, neminem sustinentes, auari: ille illud ibi fecit, & ille illud ibi fecit. O male quare taces bonos? quos tolerare non potuisti iactas, qui te malum tolerauerunt taces.

Eccl. 2.

Prosequitur alibi Augustinus. *Merito illud fratres charissimi magnificum in Domini Euangelio ex ore Domini. Duo in agro, vnus assumetur, & vnus relinquetur. Duæ in molendino, vna assumetur, & vna relinquetur. Duo in lecto, vnus assumetur, & alter relinquetur. Qui sunt duo in agro, quod dicit Apostolus, Ego plantaui, Apollo rigauit, &c. In agro laboramus, duo in agro Clerici sunt, vnus assumetur, & alter relinquetur, assumetur bonus, relinquetur malus; In molēdino duæ, ad plebes retulit. Quare in molendino? quia deuincta in sæculo circuitu rerum temporalium, tamquam mola destinatur, & inde vna assumetur, & vna relinquetur, &c. Alij autem dicunt, quietem volumus, neminem volumus pati, remouemus nos à turbis. Benè erit vobis in quadam securitate. Si quietem quæris, quasi lectum quæris, vt sine aliqua sollicitudine requiescas, & inde vnus assumetur, & alter vnus relinquetur.*

Idem in Ps. 132.

Cum eodem Augustino concludo. *Nemo vos fallat, si non vultis falli, & vultis amare fratres. Scitote, omnem professionem habere fictos, non dixi omnem hominem esse fictum, sed omnem professionem habere fictas personas. (Tam sunt etenim monachi falsi, quam & clerici falsi & fideles falsi) sunt Christiani mali; sed & sunt boni; quasi plures malos vides, quia palea sunt, & te ad grana peruenire non permittunt: sunt ibi & grana, accede, tenta, excute, adhibe oris iudicium*, nempe discretionis virtutem, vt totum consideres, non partes attendas, sed totum in partibus, & in toto partes, ne Balac vestigia insecteris, partemque Israelis ostendas, totum verò abscondas.

Idem in Ps. 99. & in Psal. 132.

Quod si partem à toto præcisam, atque seiunctam attendas, illicò vnitatis, & communitatis compagem, symmetriamque dissol-

dissolues: illam vnitatem dico, de qua scriptum est. *Ecce quàm bonum, & quàm iucundum, habitare fratres in vnum.* Quæ vnitas, & si ad omnes Christianos pertineat, ad Monachos magis propriè pertinet, vt Augustinus exponens pronunciauit.

CAPVT XI.

Quomodo in Catharis, Manichæis, & alijs Hæreticis viguit singularitatis morbus, vt se solos mundos, & sapientes iactarent; totam Ecclesiam de immunditia, & ignorantia taxando. Et quomodo olim tentationem qua aliqui Religiosi pulsabantur ad efferendum se super alios ordines, S. Bernardus effugarit.

SED decolorauit me Sol, scilicet ardor nonnullorum laicorum spiritualium, sed imperfectorum, cum ab illis ad pauca respicientibus, inconsideratè loquentibus, ijs sum comparata, quos solos mundos, & immaculatos pronunciant, aliosque ab his tanquam impuros, & sordidos aspernantur. Caueamus tales tentationes superbissimas, & periculosissimas, à scintilla enim augetur ignis, & flamma, quæ Babylonicã longè exuperat; siquidem hic ardor in pectoribus Nouatianorum tantum potuit, vt etiam vniuersalem Ecclesiã despectui haberent, se solos sapere, se solos sanctos, impollutos, segregatos à peccatoribus iactãtes. Hoc secuti sunt & Manichæi. Vnde S. August ab horum pollicitatione deceptus in laqueos errorum incidisse confiteri non erubescit dicens: *Incidi itaque in homines superbè delirantes, & carnales nimis, & loquaces, in quorum ore laquei diaboli, & viscum confectum commixtione syllabarum, syllabarum nominis tui, & Domini Iesu Christi, & paracleti consolatoris Spiritus S. Hæc enim omnia non recedebant de ore eorum, sed sonotenus, & strepitu linguæ. Cæterum cor inane veri, & dicebant, veritas, veritas, & multi etiam dicebant mihi, & nusquam erat in eis, sed falsa loquebantur, non de te tantum, qui verè veritas es, sed etiam de istis elementis huius mundi creaturis tuis.* Hæc impij Manichæi, se solos veritatis esse custodes iactantes. Ad quos allusit egregius ille S. Vincentius Lirinensis dicens: *Audent polliceri, & docere, quod in Ecclesia sua, id est, communionis suæ cõuenticulo, magna, & specialis, ac penè personalis quædã sit Dei gratia, vt sine vllo tadio, sine vlla industria, etiamsi nec quærant, nec petãt, nec pulsent quicumque illi ad numerum suum pertinent, tamen ita diuinitus dispensantur, vt Angelicis euecti manibus, id est, Angelica protectione seruati nunquam possint offendere ad lapidem pedem suum, id est, nunquam scãdalizari.* Hos deinceps imitati Donatistæ prætextu scandalorum clericorum, monachorum, laicorũ quibus, & ipsi maiora confingebant, totam Ecclesiam de Orbe perijsse, & in Africa permansisse in parte Donati, & ex solis bonis constantem dogmatizarunt. At per regulas Catholicas anathematizati sunt, & exsufflati: vnde de fide ad Petrum ca. 43. sic dicitur. *Firmissimè tene, & nullatenus dubites aream Dei esse Catholicam Ecclesiam, & intra eam vsq; in finem seculi frumento paleas contineri, hoc est, bonis malos Sacramentorum cõmunione misceri: & in omni professione, siue Clericorum siue Monachorum bonos esse simul, & malos, nec pro malis bonos, sed pro bonis malos, in quantum exigit fidei, & charitatis ratio tolerandos.* Cum autem, vt dicebat August. *Siue per negligentiam Præpositorum, siue per aliquam excusabilem necessitatem, siue per occultas obreptiones inuenerimus in Ecclesia malos, quos Ecclesiastica disciplina corrigere, aut coercere non possumus: tunc nec ascendat in cor nostrum impia, & perniciosa præsumptio, qua existimemus, nos ab his esse separandos, vt peccatis eorum non inquinemur, ac ita post nos trahere conemur veluti mundos, sanctosq; discipulos ab vnitatis compage, quasi à malorum consortio segregatos.* Et vt dicebat S. Cyprianus contra Nouatianos. *Et si videantur in Ecclesia esse zizania, non tamen impedire*

Lib. 3. confess. c. 5.

Contra prof. voc. nouit. cap. 37.

De fide, & operib. c. 5.

Epist. ad presb. Max. cuius meminit Aug. de vnit. eccl. c. 13.

dire debet, aut fides, aut charitas vestra, vt quoniam zizania esse in Ecclesia cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus. Nobis tantummodò laborandum est, vt frumentum esse possimus, vt cum cœperit frumentum Dominicis horreis condi, fructum pro opere nostro, & labore capiamus. Apo. in sua Epist. dicit. *In domo autem magna non solum vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia, & quadam quidem honorata, & quadam inhonorata. Nos operam demus, & quantum possumus laboremus, vt vas aureum & argenteum simus; cæterum fictilia vasa confringere Domino soli cõcessum est, cui virga ferrea data est. Esse non potest maior Domino suo seruus, nec quisq; sibi, quod soli filio pater tribuit vendicare. quod se putet, aut ad aream ventilandam, & purgandam paleam ventilabrum iam ferre posse, aut à frumento vniuersam zizaniam humano iudicio separare. Superba est illa obstinatio, & sacriliga præsumptio, quam sibi furor prauus assumit, & dum sibi semper quidam, plusquam mitis iustitia deposcit, assumunt, de Ecclesia pereunt: & dum se insolenter extollũt, ipso suo tumore cæcati veritatis lumen amittunt.* Hæc ille. Audi Chrysol. ser. 132. *Hoc ergo interest inter congregationis plenitudinem gloriosã, & separationis præsumptam, de ignorantia, aut negligentia vanitatẽ, quod in salute, & honore integri corporis species est vnitas membrorum, & in separatione viscerum est fœda, lethalis, & horrenda pernicies. Homo quid aliud te docuit in tuo corpore, aut sit diuisa coniunctio, aut tam coniuncta diuisio nisi vt ex multis vnus, & vnus in multis viueres? est membrorum commercio salutari preciosus oculus, sed si perseuerat in corpore, alioqui vbi corpori defuerit, sibi non aderit, debent illi mẽbra omnia sua lucis obsequiũ. Sed, & ipse oculus sentit corpori se debere quod lux est, qui vtique cũ omnibus membris ministratũ membrorum prauideat; euulsus à corpore, nec sibi videt. Quisquis ille est, qui se putat aliquid esse tali institutus exemplo, maneat in Ecclesia, vt sit aliquid, alioquin vbi defuerit illi, sibi esse mox desinit.*

Sed & quosdam, qui eadem tentatione pulsati defectionem, & apostasiam à religiosa professione meditari quoque poterant, ex falsorum fratrum consortio, sic præmuniuit Basilius. *Si verò aliquis dicat in fratribus esse aliquos vitiosos (neque enim vniuersos opinor culpabit, neque enim propterea, vt vitiosi essent societatem illi coierunt, vt vnanimiter cuncti improbi essent) sed si quis improbos quosdam reperiri inter fratres dicat, eiusmodique, qui & temerè officia cuncta peruertant, & honestatem negligant, & conuenientem ordini illi contemptim imminuant disciplinam, ac propterea huiuscemodi hominum societatem relinqui oportere; nequaquam is idoneam recedendi causam commentus est. Siquidem neque Petrus, neque Andreas, Ioannesve propter Iudæ improbitatem, se à reliquorum Apostolorum choro submonerunt: neque alius de Apostolorum numero quispiam hanc ad recedendum ansam arripuit, neque quominus Christo obtemperans esset vlla in re illius vitijs retardatus est: sed contra potius relicta illius peruersitate, dominica disciplina seruientes ac morigeri, pietatem, virtutemque magno ipsi studio sectabantur.* Et infra dicit, *Petrum bene imitandum, vt qui in vitiorum tenebris degunt, ad meliorem per eum viam reuocentur.* Et subdit. *Atque etiam Noe iustus ille, cùm cum illa pessimorum hominum colluuie versaretur, non dixit Deo: propterea oportere se exire de mundo, quod reliqui omnes improbi essent: sed eò magis, more generosi ac fortis athletæ, adhuc occalescens se obduruit, & in profundissimo vitiositatis pelago pietatem à tempestate incolumen conseruauit: neque vlla in re domino prorsus repugnans fuit: sed sapientia, tolerantiaque pietatis nauigium in medijs impietatis fluctibus tutatus est. Quid? nonne Loth cum Sodomis in tanta impietate, tanta legum omnium, ac iuris peruersione versaretur, virtutem tamen assiduam, vsque ab omni vitio integram custodiuit: neque vllis omnino passus est prauis insidijs circumuentum captiuumve teneri? atq; inter sceleratissimos hospitũ cæsores, & qui summa petulãtia, libidi-*

In const. monast. c. 2.

libidineq; contra naturales leges ferebantur, sanctimoniã vitæ perpetuo, & ipse intaminatã seruauit, & reliquos quo ad fieri poterat, exemplo suo idem secum, vt facerent auctor fuit; nempè qui in docenda honestate antiquiora facta habuerit, quam verba. Tu verò culpandus, cum in animo defectionem cogites, & Spiritus S. reiectionem machineris, fratrum aliquantam negligentiam, quæ vel sit, vel abs te confingitur, causaris, & improbitati isti tuæ, & ad excipiendos pro virtute labores, & segniciei contegendæ fratrum calumniam, quasi velamen appendis, &c.

Sicut autem voluit Christus Dominus suam tunicam, Ecclesiam vniuersalem indiuisam esse, sic & in ordinibus religiosorum, qui partes præcipuæ sunt corporis eius, eandem voluit vnitatem seruari in vinculo pacis; quod & sua passione promeruit, dicens. *Volo Pater vt sint vnum, sicut & nos.* Quare *ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus.*

Ioan. 17.
Psal. 77.

Supra.

Quæ dona? ait Bern. *ipsam tunicam suam, scil. polymitam, eandemq; inconsutilem, & desuper contextam per totum; sed polymitam, ob multorum ordinum, qui in ea sunt, multimodam distinctionem; inconsutilem vero propter indissolubilis charitatis indiuiduam vnitatem. Quis me, inquit, separabit à charitate Christi? Audi quomodo polymitam. Diuisiones, ait, gratiarũ sunt, idem vero Dominus. Deinde diuersis enumeratis charismatibus, tanquam varijs tunicæ coloribus, quibus constet eam esse polymitam: vt ostendat etiam inconsutilem, & desuper contextam per totum, adiungit. Hæc autem operatur vnus, atq; idem spiritus, diuidens singulis, prout vult, &c. Non ergo diuidatur, sed totam, & integram hæreditario iure sortiatur Ecclesia, quia & de illa scriptum est. Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate. Itaque diuersi diuersa accipientes dona, alius quidem sic, alius vero sic, siue Cluniacenses, siue Cistercienses, siue Clerici regulares, siue etiam Laici fideles: omnis denique ordo, omnis lingua, omnis sexus, omnis ætas, omnis conditio, in omni loco, per omne tẽpus, à primo homine, vsque ad nouissimum, &c. Omnes ergo concurramus pariter in vnam tunicam, & ex omnibus constet vna, & ex omnibus inquam vna; nam etsi ex pluribus, & diuersis, vna est tamen columba mea, formosa mea, perfecta mea. Alioquin, nec ego solus, nec tu sine me, nec illa sine vtroque, sed simul omnes sumus illa vna: si tamen soliciti sumus seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Non inquam tantum ordo noster, aut solus vester ad illum pertinet vnam, sed noster simul, & vester; nisi fortè, (quod absit) inuicem inuidentes, inuicem prouocantes, inuicem mordeamus, & ab inuicem consumemur, & sic non possit nos Apostolus vni illi viro cui despondit virginem castam exhibere Christo.* Hæc mellifluus Bern.

Fieret autem proculdubio scissura, atque diuisio, si (quod absit) aliquis elatus, ordinem vnum alteri vellet præferre, ita vt ab eo hic tanquam purior, ab impuriori massa putaretur esse discretus. Omnes autem vnus panis, & vnum corpus sumus, qui de vno pane, & de vno calice participamus. Totum Ecclesiæ corpus ex farinæ satis tribus confessione, scilicet sanctæ Trinitatis commassatum, & fermentatum est. Quare non ad azyma sinceritatis, & veritatis attineret, sed ad fermentum malitiæ, & nequitiæ, asserere; in fermentato corpore Ecclesiæ, vel in ordinibus, sic esse discretas portiones, vt non in quacunque (vt à Gentilibus aliquid mutuemus) portione.

Infœlix lolium, & steriles dominantur auenæ. Quid est hoc asserere, nisi à pastoribus Abrahæ pastores Loth velle esse diuisos? Quid? nisi vt hinc vnicolores oues appareant, albo colore rutilantes, ibi maculosæ, & variæ: cum nonnisi vnus sit *grex tonsarum ascendens de lauacro* lachrymarum? vnusquisque etiam quamdiu peregrinatur à Dño, saltem habet venialia quæ plangat.

Inuaserat tentatio quosdam (infirmos tamen Cistercienses Patres, vt supra Clunacenses inflati, puriores, & sanctiores illis se esse existimarent, quos his verbis B rn. admonendos curauit. *Vnde nunc mihi conueniendi sunt quidam de ordine nostro, qui contra illam sententiam: nolite ante tempus iudicare, quo ad vsque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: alijs ordinibus derogare dicuntur: & suam iustitiam solam volentes constituere, iustitiæ Dei non sunt subiecti: Quos profectò (si qui tamen huiuscemodi sunt) nec nostri, nec cuiuspiam esse ordinis verius dixerim. Quippe qui, & si ordinate viuentes, superbe tamen loquentes, ciues se faciunt Babylonis, id est, confusionis; imò filios tenebrarum, ipsiusq; gehennæ, vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Vobis ergo inquam fratres, qui etiam post auditam illam Domini de Pharisæo, & Publicano parabolam, de vestra iustitia præsumentes, cæteros aspernamini: dicitis (vt dicitur) solos vos hominum esse iustos, aut omnibus sanctiores; solos vos Monachorum regulariter viuere; cæteros verò regulæ potius existere transgressores primò, quid ad vos de alienis seruis? suo Domino, aut stant, aut cadunt. Quis vos constituit iudices super eos? Deinde si ita (vt dicitur) de ordine vestro præsumitis: qualis ordo est, vt antequam de suo quisque trabem eijciat, in fratrum oculis tam curiose festucas perquirat? Qui in regula gloriamini, cur contra regulam detrahitis? cur contra Euangelium ante tempus & contra Apostolum alienos seruos iudicatis? An regula non concordat Euangelio, vel Apostolo? Alioquin regula iam non est regula, quia non recta. Audite, & discite ordinem qui contra ordinem alijs ordinibus derogatis:* Hypocrita, inquit, *eijce primùm trabem de oculo tuo, & sic videbis eijcere festucam de oculo fratris tui. Quæris quam trabem? an non grandis & grossa trabes est superbia, quæ te putas aliquid esse cum nihil sis? Insanissime tibi tanquam sanus exultas, & alijs vanissime trabem portans, de festucis insultas. Gratias,* inquit, *ago tibi Deus, quia non sum sicut cæteri hominum iniusti, raptores, adulteri.* Bene ait Augustinus: *Nolo te esse latronem insultantem Cruci Domini, sed nec te volo esse Pharisæum iactantem merita sua, & occultantem vulnera sua. Si fueris iniquus, & perseuerans in illa iniquitate, non dico tibi non proderit laus, sed non me laudas*, ait Dominus: *Laudem istam esse non deputo. Rursus si fueris quasi iustus (nam nemo iustus nisi humilis, & pius) & de iustitia inflatus incesseris, & alios in tua comparatione contempseris, & superextuleris, tanquam glorians de meritis tuis, non me laudas: nec ille me laudat, qui malè viuit, nec ille me laudat, qui quasi de suo benè viuit. Sed nunquid ille Pharisæus, quasi de suo talis erat, cum diceret, Gratias tibi ago, quia non sum sicut cæteri hominum? Gratias Deo agebat, ex eo quod bonum in se habebat. Quamuis ergo aliquid bonum in te sit, quamuis iam intelligas, non ex te esse quod bonum est, sed à Deo te accepisse: tamen eo ipso si te extuleris super alium non habentem, inuidus teneris, nondum laudator meus eris Primò ergo corrigere à via pessima: incipe viuere bene. intellige quia non corrigeris nisi dono Dei: à Domino enim gressus hominis diriguntur. Hoc cum intellexeris, faue, & alijs, vt sint quod & tu es; quia hoc eras, & tu, quod illi sunt: faue quantum potes, & noli desperare, non enim vsque ad te diues est Deus.*

Iam verò si vel saltem primis motibus (quę est humana tentatio) tangeretur, vt se super alios extolleret, aliqua religiosa anima, inuenit Bernard. & Augustin. quorum auctoritate tales tentationes elidat, & ex eodem suos admonere possit asseclas, eiusmodi cōparationes abijcere, quibus charitas turbatur, pax scinditur, humilitas inflatur, & omnis ordo deordinatur. Scindantur verò hi, qui scissuras faciunt, (non secus ac Corinthij, qui dicebant: *Ego Pauli, ego Cephæ*, ac qui dicunt, ego Augustini, ego Benedicti, ego Dominici, ego Francisci de Assi-

Aſſiſio, ego Fráciſci de Paula, ego Ignatij) ſunt enim animales homines in capra, ariete, & iuuenca in ſacrificio Abrahæ deſignati: nunquam certè turtur & columba ſe diuidi patientur; vnde dictum eſt, *Aues autem non diuiſit*: Quoniam, ait Auguſt. *Carnales inter ſe diuiduntur, ſpirituales nullo modo, ſiue à negotioſis conuerſationibus ſe remoueant, ſicut turtur, ſiue inter illas degant, ſicut columba*: Diuidi nefas eſt eos, qui iiſdem Sacramentis, eadem fidei teſſera, & religionis vinculo colligantur: non patitur hoc charitas, quæ ex Bern. *Nouit diuiſa coniungere, coniuncta diuidere neſcit*, ſine qua, vt idem dicit, *Quodcunque ſacrificium Deo non eſſet acceptum, quando nec abſque eadem, neque martyrium quidem aliquid eſſe putet Apoſtolus.*

De ciu. l 16. c. 24.

Epiſt. 7.

CAPVT XII.

A puſillis, vel detractoribus quibuſdam malis laicis depellit Turtur obiecta ſcandala, cum ſpirituali admonitione, ad ſuperbiæ, & elationis ſpiritum eliminandum.

SEd ex multiplicium, & notorũ ſcandalorum aſſertionibus, puſilli iam dicent me nigram, & decoloratam, etiamſi à feruente charitatis Sole manifeſtentur, & lugeantur. Dicant. Propter hoc reciprocos hic edo gemitus, vt ſublata nigredine lachrymarum fontibus, ſuper niuem quoq; dealber, quanquam ſuppoſitum negare poſſem, vel modificare, (vt piam mentem zelatoris reprehendentis, Chriſtiana charitate, excuſem) & non ero inſipiens, nec falſam excuſationem prætexã. Olim gentiles cauſati ſunt Chriſtianos ad diuinas laudes, & conciones, & cœtus nocturno etiam tempore conuenientes: multaq; ſcandala ſomniantes in vulgus diuulgarunt, aſſerentes, quod eſſent ſceleſtiſſimi hominum, infanticidæ, & tenebrarum, & libidinum impiarum inuerecundiam prouocantes. At quomodo de his ſe purgabant Chriſtiani, quo argumento ſe t[illegible]ebantur, Audi Tertullian. in Apologetico. *Cenſus iſtius diſciplinæ* (Chriſtianæ) *vt iam edidimus à Tyberio eſt, cum odio ſui cœpit veritas, ſimul atque apparuit inimica eſſe, tot hoſtes eius, quot extranei, & quidem proprij ex æmulatione, Iudæi ex concuſſione, milites ex natura. Ipſi etiam domeſticis noſtris quotidie obſidemur, quotidie prodimur, in ipſis plurimum cœtibus, & congregationibus op[illegible]imimur. Quis vnquam taliter vagie[illegible]i ſuperuenit? Quis cruenta Cyclopum, & Syrenarum ora iudicij reſerauit? Quis vel in vxoribus aliqua immunda veſtigia deprehendit? Quis talia facinora, cum inueniſſet, celauit, aut vendidit trahens homines? ſi ſemper latemus, quando proditum eſt quod admittimus? imò à quibus prodi potuit? ab ipſis enim reis? non vtique cum vel ex forma omnibus myſterijs ſilentij fides adhibeatur. Samothracia, & Eleuſyna reticentur, quanto magis talia quæ magis humanam animaduerſionem prouocabant, quàm diuina ſeruantur. Si ergo non ipſi proditores ſui, ſequitur vt extranei. Et vnde extraneis notitia? cum ſemper etiam impiæ initiationes arceant profanos, & arbitris caueatur, niſi impij ſatis metuunt.* Ità in ſimili reſpondemus puſillis, & detractoribus malis laicis ſcandala obijcientibus. A quibus quæſo ſcandalorum notitia, & fama proceſſit? ab ipſis reis? inueriſimile eſt potuiſſe, ne plecterentur facinora publicari. Ab extraneis ergo. Vnde notitia? A domeſticis? hoc ipſo ſuſpecta eſt eorum reuelatio, indigni quibus fides adhibeatur, cum domeſticos lares, & myſteria reuelent, & publicantes malos, ſeipſos non monſtrant bonos, dum bonos in exemplar virtutis poſitos, quos imitentur non publicant, & malos quos mixtos bonis tolerare debebant, in bonorum deſpectum, & ignominiam traducunt. Sed non propterea, quia per iſtos, qui ponunt in cœlum os ſuum myſteria publicantur Eleuſyna vel Samothracia illa, puſillorum, & de-

& detractorum malorum laicorum, quæ reticentur meliora, sed cautiora: quando, & Dominus quoque pronunciauit, quod filij huius sæculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. At scandala etiam à vulgaribus asseruntur. Quid nobis cum vulgo? non ex pusillorum multitudine, sed ex sapientium opinione res metiamur. Quis autem nesciat (ait Lactantius) *plus esse momenti in paucioribus doctis, quàm in pluribus imperitis*, rei veritatem *magis curo* (ait Nazianz.) *imo solum curo, hoc enim me, vel condemnauerit, vel absoluerit, hoc miserum, vel beatum reddiderit. At, quid alijs videatur, nihil ad nos, quemadmodum nec alienum somnium. Non ita alijs videtur. Quid verò? an ijs qui vertigine correpti sunt terra fixa, & stabilis esse videtur? Quocirca fac prius fidem, sanos esse eos, qui de nobis ita sentiunt, ac tum nos admone, vt meliorem frugem induamus.* Fama est publica, & omnibus nota. *Vtrum est fama malum* (ait Tertul.) *quo non velocius vllum? Cur malum fama? quia velox? an quia plurimum mendax? qua ne tunc quidem, cum aliquid veri affert sine mendacij vitio est, detrahens, adijciens, demutans de veritate. Quid? quod illi conditio est, vt non nisi cum mentitur perseueret, & tamdiu viuit quamdiu non probat: si quidem vbi probauit cessat esse, & quasi officio nuntiandi frustrata rem tradit, & exinde res tenetur, res nominatur, nec quicquam dicit.* Et postea, *Fama incerti est, locum non habet vbi certum est: an verò fama credit nisi inconsideratus? quia sapiens non credit incerto. Omnium est existimare, quantumcunque illa ambitione diffusa sit, quantumcunque asseueratione constructa. Quod ab vno aliquando principio exorta sit, necesse est exinde intraduces linguarum, & aurium serpat, & ita modici seminis vitium cætera rumoris obscurat, vt nemo recogitet, ne primum mendacium seminauerit, quod sæpe fit, aut ingenio æmulationis, aut arbitrio suspicionis, aut non noua, sed ingenita quibusdam mentiendi voluptate.*

De orig. err. c. vlt.

Naz. orat. 27. de seipso &c.

Tert. in Apolog.

An oculi membri viui Columbæ ad scandala oculos dirigunt? non est credibile, cum columba nonnisi fluenta purissima aquarum prospiciat, non cœnosas paludes, & turbidos fontes. Si in arca locum tenet in superiori ordine Columba (quandoquidem in arca Noe, non solum arcæ inferiora, sed superiora bicamerata, & in superioribus superiorum tricamerata legimus, significantia ex Augustino tres illas vbertates Euangelicæ tricenas, sexagenas, centenas, hoc est, tres ordines castitatis, matrimonialis, vidualis, virginalis, & cœnobiticæ) quomodo à sentina arcæ potuit offendi olfactus eius, assueta currere in odorem vnguentorum sponsi? num cum emissa ex arca natantia cadauera mundum excurrens inspexit? minimè. Solus enim Coruus, solus detractor putore cadauerum oblectatus, cadauera discerpens extra arcam moratur. Columba verò in arcam reuertitur, se ipsam intuetur sine felle, & vnguibus reprehendit, palmam oliuæ in ore deferens, hoc est misericordiæ virgam assumens, quam postulans Dauid dicebat, *Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me*: nam quosdam acres reprehensores reprehensione dignos ostendens S. Bernardus locumque istum Dauid exscribens, dicebat. *In promptu est vobis insipientiam meam corrigere: aut si hoc dignius iudicatis etiam punire: dico tamen si piè, si christiane mecum agitur. Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me non in ira apud alios diffamabit.*

Lib. 15. de ciu. c. 26.

Psal. 140.

Epist. 306.

An tunc scandala propalata (dicent pusilli) cum in legitimis subsellijs publicata, atque damnata, & fontes criminum patratores publicè animaduersi, & amandati. Cædo; æstuet de talibus carcer, ad exilia, ad vltimum vsque supplicium sint destinati, num de animaduersione plangendum? dicerem ni Dauidem obstantem legerē: *Lætabitur iustus, cum viderit vindictam, manus*

Psal. 57.

suas

ſuas lauabit in ſanguine peccatoris. Num de iactura imaginaia, quam pati exiſtimantur domus bonorum propter punitiones malorum? Minimè. Exeunte enim Iuda ex Apoſtolorum Collegio Chriſti familia illuſtrior reddita eſt, & tantum abeſt, vt gemens Chriſtus Dominus auditus fuerit, vt eo temporis articulo geſtiens, & exultans in lætitiæ voces proruperit: audi Euangelium. Ioan. 13. *Cum ergo exiſſet Iudas dicit Ieſus, nunc clarificatus eſt filius hominis: & Deus clarificatus eſt in eo. Si Deus clarificatus eſt in eo, & Deus clarificabit eum in ſemetipſo, & continuo clarificabit eum.* Ex illa verborum geminatione, lætitię ſigno, nullam obſcuritatem contraxiſſe collegium Apoſtolicum propter Iudam, ſed claritatem ſuper claritatē induiſſe, clarè demonſtrans. At præſtaret (inquies,) ne eò res deduceretur, vt ad animaduerſiones ſit procedendum. Etiam præſtabilius eſſet, ſi corpus non ægrotaret: ægritudine verò ſuppoſita, validius corpus redditur, cum ſanioſus ſanguis eijcitur, præſtatque Soli, & Orbi ſanguinem putridum & ſanioſum innoteſcere ſeruato corpore, quàm tabidum, & inuiſum intra non vitiatas venas deliteſcere: Et incurabilius reddi poſſet membrum, & corpus morbo infici, eò diuturniori, & periculoſiori quò occultiori, & ab hominum oculis remotiori. Et certè minus incommodi eſt in myſtico corpore habere exterius fœditatem, quam habere occultæ ſuperbiæ deliteſcentem tumorem. Elidamus tentationes ignitas dæmonis, animam religioſam his cōparationibus adoriantur, ne in peiora mala incidamus. Dicam aſſeueranter. Scandala illuſtrium perſonarum in Eccleſia, ab interna elatione proceſſiſſe, ad quorum medelam, diſpenſante Deo, tanquam lepra effloruerunt in frontibus ſuis, vt conuerterentur, & ſanarentur. Audi S. Thomam Aquinatem ingeniorum florem ſic differentem. *Sicut in Syllogiſmis ducentibus ad impoßibile, quandoque aliquis conuincitur per hoc quod ducitur ad inconueniens magis manifeſtum: ita etiam ad conuincendam ſuperbiam hominum, Deus aliquos punit, permittens eos ruere in peccata carnalia, quæ & ſi ſint minora, tamen manifeſtiorem turpitudinem continent. Vnde Iſidor. de ſummo bono dicit, omni vitio deteriorem eſſe ſuperbiam, ſeu propter quod à ſummis perſonis, & primis aſſumitur, ſeu quod de opere iuſtitiæ, & virtutis exoritur, minuſque culpa eius ſentitur. Luxuria verò carnis adeò nota omnibus eſt, quoniam ſtatim per ſe turpis eſt, & tamen diſpenſante Deo ſuperbia minor eſt. Sed qui detinetur ſuperbia: & non ſentit labitur in carnis luxuriam, vt per hanc humiliatus à confuſione exurgat, ex quo etiam patet grauitas ſuperbiæ. Sicut enim medicus ſapiens in remedium maioris morbi patitur infirmum in leuiorem morbum incidere; ita etiam peccatum ſuperbiæ grauius eſſe oſtenditur ex hoc ipſo, quod pro eius remedio permittit ruere homines in alia peccata.*

2. 2. q. 162. ar. 6. ad 3.

L. 2. c. 38.

Et propterea cauenda eſt ſuperbiæ radix ad tanti mali præſeruationem, in eo autem conſiſtit; quod ſuperbi, *de ſe maiora exiſtimant, quam ſint*, & inter inducentia ad ſuperbiam vnum eſt nempe, quod aliquis conſideret aliorum defectus, vt ibidem dicitur, vnde oritur quod aliquis alteri ſe præfert, vbi è contra ſancti viri virtutum conſideratione viciſſim, ſibi alios præferunt Et citat S. Gregor. 24. mor. dicentem, atque docentem, quod diuerſa ſunt dona Dei in hominibus, & non in omnibus omnia. *Vt per hoc quod alter habet, & iſte non habet, vnus altero melior oſtendatur; quatenus tanto ardentius ad humilitatem quiſque proficiat quanto ex bonis, quæ non habet inferiorem ſe habentibus penſat. Sicque fit, vt dum ille in iſto, atque hic in illo reſpicit, quod admiretur diſtincta bona. & ab altitudine elationis reprimant, & ad ſtudium profectus accendant.* Et ſancti viri dicit idem, *Dum virtutum conſideratione vi-*

S. Th. ſup. ar. 3. ad 2.

24. moral. c. 6.

tipsim sibi alios præferunt, volantia animalia alarum, percussione se tangunt; vt eo ad volatum se altius excitent, quo humilius alter in altero, quod admirantur videt. Sed hæc dicit idem, *reprobi nesciunt: quia mentis oculos semper in infimis premunt, qui & si quando in viam Domini veniunt, non ad meliorum vestigia, sed ad intuenda semper deteriorum exempla vertuntur. Neque enim eorum vitam considerant, quibus se humiliando postponant, sed quibus superbiendo se præferant. Deteriores namque respiciunt, quibus meliores esse gloriantur, & idcirco proficere ad meliora non possunt, quia hoc sibi sufficere existimant, quod possimus, antecedunt. O miseri, viam pergunt, & in terga respiciunt.* Hæc magnus Gregorius.

Sed præstat ea portio, vbi non oriuntur scandala. An forte extra hunc mundum sublunarē nouissimè reperta est talis regio? scandala cum mundo coniuncta sunt, vnde Christus Dominus dixit; *Væ mūdo à scandalis*, ergo vbi scandala non sunt, ea quoque pars mundi non erit. Et si scandalosos non vis videre, aut portare, exire te oportet ex hoc mundo. *In omni congregatione multitudinis necesse est* (ait August.) *vt inueniantur mali. Deus enim qui nouit exercendos nos miscet vobis, & non perseueraturos, aut certè ita simulatos, vt nec inchoauerint in quo perseuerare debent. Nouit enim necessarium esse nobis, vt feramus malos, & proficiat quod boni sumus.* At inquies. Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine, *Vbicunque* (subdit August.) *fueris congregabunt se cæteri, desertum tecum petent, affectabunt vitam tuam; tu repellere non potes societatem fratrum. Miscentur tibi etiam mali, adhuc tibi exercitatio debetur &c. Attende quia* (Dominus) *duodecim suis miscuit vnum quem pateretur.* Nec propter aliud, ex Augustino, *Credendum permittere Deum, vt misceantur numero professionis vestræ multi, & multæ casuri, & casuræ, nisi vt his cadentibus timor vester augeatur, quo superbia comprimatur.* Et infra, *Perseuerantes in numero vestro præbeant vobis exemplum, cadentes autem augeant timorem vestrum.*

Marc. 18. — In Ps. 54. — De sancta virg. c. 6.

Inquies melius tandem agitur abscindendo malos, qui nos conturbant, & resecando putridas carnes, ne corpus inficiant atque absumant & animaduersione punire seueriori delicta minima, ne crimina pariant, oua ipsa aspidum initio comprimere, ne erumpant in regulum. Optima & necessaria cautela: nam, & Dominus noster, quamuis dixit, *Sinite vtraque crescere, vsque ad messem, ne fortè cum vultis colligere zizania, eradicetis fortè & triticum: non ideo* (ait Augustinus) *omittendam censuit Ecclesiæ disciplinam: imo vero adhibendam docuit; cum dixit; si peccauerit in te frater tuus corripe eum.* Et postea. *Est ergo ratio dissimulandi, & tolerandi malos in Ecclesia: & est rursus ratio castigandi, & corrigendi:* Ea etiam correctione, quam assignat Augustinus in regula, vt tādem discolus, & indisciplinatus de nostra societate proijciatur.

Quid si calamum quassatum, non conterere, nec lignum fumigans extinguere cogatur? nonne hoc est Christi Domini mansuetudinem imitari? Grande certè opus charitatis est, arctissimo charitatis vinculo, mortuo cadaueri corpus viuum alligari, si correctionis est spes, vt calore charitatis viuificetur, & foueatur ad vitam potius, quàm ad putredinem tendētem corporis aliquam partem abscindere? Et si hoc sit necessitatis, ne contagio pestifera plurimos perdat, illud sit eximiæ dilectionis signum, infirmum ferendo, & in viuo corpore mortuā vitam transigere, vt mortuo, suo exemplo, & charitate à Deo impetret vitam. Vnde etiam ex Basilio. *Si fortè contigerit vnum aliquem de ijs, qui in manu digiti sunt, læsum ex dolore aliquo laborare; idcirco continuo etiam alius pertinaciter se præcidi iubebit? Sed contra, dolorem primum amputationis fugiet:*

Mat. 18. — De fide & operib. c. 3. — Sup. c. 21. in const. monast.

fugiet: deinde etiam constantissime assistet vt illius quoque in periculo sit, officium corpori possit præstari, ac non naturalibus omnino priuata rationis manus, proprio, ac natiuo suo decore spolietur. Etiam præstabilius esset proteruientem à pædotriba plecti, quam sontem extra diatribam dimissum impunè vagari, totumque orbem ei pro carcere assignari. *Conterantur bracchia peccatoris, & maligni, queretur peccatum eius & non inuenietur.* disciplinæ enim virga illud effugabit. Hoc enim æquius est, quàm peccante impio, vel de peccato non inquiri, vel si de peccato constet, nec quæratur peccator, nec inueniatur.

CAPVT XIII.

Triplex ex S. Petro Chrysologo genus scandali distinguitur: & primi, & secundi generis scandala recensentur, à quibus ex Dei gratia se Turtur fatetur immunem.

VErùm ne asserta, & in papyris inserta multiplicia, & orbi nota scandala mentibus imperitorũ imprimantur, odiũque aduersus nos concipiant, garrula anus, delirus senex, & quiuis etiam de media plebe vilissimus cerdo, dum hæc materna etiam, & vernacula lingua descripta legunt, & ruminant, sicque occupati animi ex philautia, ante incipiant nos homines odisse, quàm nosse, quos cognitos, vel imitari volunt, aut damnare non possunt; operæ pretium est, hos qui occasione columbini planctus, & pij gemitus à nobis tanquam terriculamentis more puerorum fugiunt, à terrore tam infandæ existimationis auocare, & sanctorum doctrinis popularem instruere tarditatem, & obloquentium malitiam modestè obiurgare ex sanctorum doctrinis, & documentis, *Scãdalorum genera*, vt scripsit Chrysologus, *sunt diuersa, & prima illa sunt, quæ Diaboli fraus parit. Secunda sunt, quæ generat calliditas humana. Tertia sunt, quæ parit ex nobis suspicax, & incauta natura.* A diabolo sunt illa quæ fallũt specie, qua prætẽdunt bona, cum mala inferant. Vnde, vt exemplificat idem sanctus, tale fuit scandalum, *quod per Petrum Christo diabolus volebat inferre: nam cum Dominus loqueretur passionis suæ gloriam, respondit per Petrum. Non tibi hoc erit Domine. Quia enim triũphum Crucis vacuare contendit, cum se fruere nimio amore mentitur, Dominus seruum post se misit, scandalum remittit auctori dicendo ad Petrum. Vade post me. Et diabolo, scandalum tu mihi es; causamque addidit, non enim sapis ea, quæ Dei sunt, sed quæ hominum.* Nihil autem magis crucis gloriam euacuat, quàm sapientia terrena, & carnalis, quæ etiam à Iacobo diabolica appellatur. In eo autem consistit talis sapientia, quod vult conglorificari cum Christo, sed non perpeti ignominiam Christi, conregnare in cœlestibus, habere tamen radices fixas in terra, pannis infantiæ Saluatoris obuolui, & adhuc in domibus regum mollibus vestiri; leges ciuitatis Babylonis, præceptis cœlestis Hierusalem, connectere; catenulas humanarum rationum, cum retibus Apostolicis copulare. Nulla persecutio istâ acerbior, etiamsi à filijs Ecclesiæ attentaretur, dicente Ezechia, *Ecce in pace amaritudo mea amarissima:* amara enim fuit Ecclesię persecutio, vt dicit Bern *in nece martyrũ*, ob persecutionem Gentilium: *amarior post in conflictu Hæreticorum: amarissima, nunc in moribus domesticorum; & pax est, & non est pax;* cum Dominus non venerit pacem mittere, sed gladium, separando cœlum à terra, carnem à spiritu, spiritum ab anima, quæ Dei sunt ab ijs. quæ sunt hominum: cum tamen hæc velint sæculi amatores copulare. Quod si implere possent, vt scripsit Sanctus Cyprianus ad Cornelium: *Quid superest, quam vt Ecclesia Capitolio cedat, & recedentibus sacerdotibus, ac Domini altare remo-*

Ser. 17.

Mat. 16.

Esa. 38.

In cãt. ser. 33. in Ps. Qui habitat.

Ep. 59.

uentibus, in cleri nostri sacrum, venerandumque consessum, simulachra, atque Idola cum aris suis transeant? & Nouatiano (omnibus hæreticis) *declamandi, & aduersum nos atque increpandi, largior, & plenior materia præstetur? &c.* Hæc scandala si in nobis omnibus, aut plurimis inspiciant murmurantes populi, & pusilli, denigratos, vndequaque libera voce pronuncient. At confidenter, dicere, mundo ipso iudice, possumus longè religiosorum omnium ordinum innumerabiles viros à sapientia, & prudentia seculi esse discretos. *Quid Athenis, & Hierosolymis? quid Academia, & Ecclesia?* qualè commercium nostrorum cum negotijs sæcularibus? Designetur tempus, quando iunctum est claustrum nostrum cum Capitolio, Chorus cum Foro, Capitulum cum Senatu, pseudopoliticia, cum simplicitate Christiana? *Nostra institutio de porticu Salomonis, qui & ipse tradiderat Dominum in simplicitate cordis quærendum.* Gentilium stultam sapientiam exufflat, tantum illorum lectioni insudans, quantum eorum libri Sacræ Theolog. tanquam Dominæ, vt ancillæ subseruiant, curiosa respuens, vtilia sequendo, & pseudopolitiam, tanquam Dei legi inimicam insectando, vt in Parnassi oris Tacitum fustigatum iubente Apolline exultet, & probet.

Tert. de princ.

Ibid.

Diximus primum genus scandali, dicimus & secundum; vt Chrysologi verbis, & sententijs vtamur, *Scandalum molitus est Ieroboam, qui ex auro vaccas populo in deos figmento miserabili collocauit, ne Deum viuum, ne verum templum, ne diuinam legem, ne legitimos Reges, ne patrios ritus quæreret.* Vnde, & contra Regis consiliarios Sacerdotes quosdam inuehitur Dominus dicens, *Laqueus facti estis speculationi, & rete expansum super Thabor.* Quo scandalorum genere, errorum satores, falsitatum architecti, Ecclesiæ perduelles, à veritate Catholica populos abducentes significantur, & fugiendi notantur, qui contra Catholicæ Ecclesiæ doctrinam noua dogmata fabricantur, quæ vt dicit S. Vincentius Lirinensis. *Vetus testamentum allegorico sermone Deos alienos appellare consueuit.* Nec hoc scandalum, Dei gratia, quis in religionibus deprehendet; Idola enim subuertimus, hæreses eliminauimus, profanas vocum nouitates, nec in tantilla re exurgere passi sumus. Non ergò hæc scandala gemit columba, nec gemere potest, aut debet. Erit ne qui nos causabitur (quantum ad mores attinet) quod nostra quæramus, *Non quæ sunt Iesu Christi,* nec illud impleamus, *Soluite & adducite mihi?* & contra illud veniamus? *Non quæro datum, sed quæro fructum,* idolumque priuatæ commoditatis construamus, & simus rete expansum super Thabor, sponsam Christum quærentem expoliantes? quando hoc reperiretur in nonnullis nostrorum, non esset redargutio ex proprijs, sed communibus, quando & Sanctus Hieronymus consimiles defectus aduertens suo tempore irrepentes, sic scripsit ad Eustochium, *Sunt alij (de mei ordinis hominibus loquor) qui ideo presbyterium, & diaconatum ambiunt, vt mulieres licentius videant. Omnis his cura de vestibus, si bene oleant, si pes laxa pelle non folleat, crines calamistri vestigio rotantur, digiti de annulis radiant, & ne plantas humidior via spargat, vix imprimunt summa vestigia. Tales cum videris, sponsos magis existimato, quàm Clericos. Quidam in omne studium vitamq; posuerunt, vt matronarum nomina, domos moresq; cognoscant; ex quibus vnum, qui huius artis est princeps breuiter strictimq; describam: quo facilius magistro cognito discipulos recognoscas: cum sole festiuus exurgit, salutandi ei ordo disponitur, viarum compendia requiruntur, & penè vsque ad cubilia dormientium senex importunus ingreditur. Si puluillum viderit, vel mantile elegans, si aliquid domestica supellectilis, lau-*

Ser. 27.

Os. c. 5.

Contra prof. voc. nouit.

De custo. virg. ep. 22.

laudat, miratur, attrectat, & se his indigere conquerēs, non tam impetrat, quam extorquet. Hæc S. Hieron. sui temporis imperfectos aliquos notans.

Verùm cum vniuersitas ordinum (maxime mendicantium) nomen paupertatis cum re assumpserit, non potest vniuersaliter de illis verificari, quod scripsit Hieronimus cum sint de mendicitate, atq; paupertate, satis superque contēti. Illud magis pro sui defensione sibi adaptat, quod scripsit S. Gregorius. *Sed perfectus ordo prædicatorum, dum fauores de lucro prædicationum habere despicit, subditorum temporalia bona ambiendo non tollit.* Et subdit Gregorius: *Vnde benè quoque illic subditur, & nouacula non ascendet super caput eius:* Nouacula *cum super caput ascendit, capillos radit. Quid enim per capillos, qui corpori superfluunt, nisi abundans terrenæ substantiæ copia designatur? Et quid per nouaculam, nisi malorum pastorum cupiditas exprimitur? qua nouacula nati filij caput raditur, cum bona subditorum; per prædicatorum cupiditatem rapiuntur. Hinc tanquam delinquenti Iudææ per prophetam dicitur. Pastores tui lupi vesperi non relinquentes in mane; vespere namque pastores lupi fiunt, quia intenebrescente, atque decrescente in fine isto seculo rapere subditorum bona non metuunt. Qui in mane non relinquunt, quia dum temporalibus inhiant; inalbescente aduentu futuri iudicij danda sibi præmia non reseruant. Quos nimirum Michæas denotat dicens. Prophetæ qui seducunt populum meum, qui mordent dentibus suis; & prædicant pacem; & si quis non dederit in ore eorum quidpiam; sanctificant super eum prælium. Prophetæ quippe populum domini seducunt, cum prædicatores reprobi auditorum suorum iudicia cōfundunt, & mordentes dentibus pacem nunciant, quia in appetitu suæ rapacitatis, dum terrena flagitiosorum dona suscipiunt, eis diuinæ indulgentiæ securitatem pollicentur. Super ipsos autem prælium sanctificant, qui in ore eorum aliquid non dant, quia iustos etiam districtis sententijs terrent, qui eis pro voto terrena non exhibent. Qui nimirum super caput filij nouaculam ponunt, dum prætextu charitatis, cælestia prædicant, vt eis terrena per cupiditatem tollant. Hanc certè nouaculam, quod sancta Ecclesia, in prædam subditorum non habeat, Doctor egregius in semetipso ostendit dicens. Non quæro datum, sed quæro fructum, &c.* Si ergo vniuersi religiosi datum quærimus, si contra ius terrenis inhiamus; proclametur, nostra esse scādala, dicatur de nobis, quod facti sumus rete expansum super Thabor. Si vero nihil ostendi potest à quærentibus, aut petentibus à subsellijs, tabellionibus, vt scripturas, & instrumenta illicita exhibeant, & producant, satis iustificatur causa nostra & omnium religiosorum, & vincet si hac via à malis laicis adiudicatur. Qui enim cum Apostolo quoque dicunt. (*Qui Euangelium annunciat, de Euangelio viuat: ego autem non sum vsus hac potestate*) & à subditis (vt idem dicit Greg.) alimenta percipere sæpe recusant, quanta mundani contēptus sublimitate, *lucra turpia, & illicita dona*, despiciant, apertè manifestant.

In Reg. c. 1.

Mich. 3.

CAPVT XIV.

Tertium verò genus scandali, in quod etiam sancti viri impingunt, admittitur, & traducentes Religiosorum familias perstringuntur.

TErtium genus est scandali, ait Chrysologus; *Quod nostris generatur ex sensibus, cum fallimur oculis, cum decipimur auditu, capimur odore, & sapore vitiorum, vnde hæc scandala amputari iubens Dominus dixit. Si scandalizauerit te oculus tuus, aut mens tua, abscinde, & proijce abs te.* Inde nos primi interdum scandalizati, alijs, (nobis quoque publicè peccantibus, & si solum venialiter) propter status nostri eminentiam sumus offendiculo. Inde *scandalum Sanctos tentat, fatigat incautos, incautos deijcit, & confundit omnia, cōturbat omnes*, vt bonum sit illi, qui scandali-

Chrys. sup.

Idē Chrys.

erat, si lapis molaris appendatur in collo eius, & proijciatur in mare, quàm scandalizet vnum de pusillis istis. Benè lapis molaris assumitur. *Quia dum triticum terit, dum farinam fundit, à polline furfures dum secernit, panem piè laborantibus subministrat.* Benè ligatur in collo scandalizantis molaris lapis. *Vt hoc illum ad mortem trahat, quādo illum trahere debuisset ad vitam, quia sensus ad vitam datos mortis conuertit in scandalum, saltem factis suadendo, aliud videre, aliud audire, aliud sentire, aliud sapere, quàm erat in Christo. quàm erat in scientia salutari.* Huiusmodi in nobis scandala negare, ex hominibus non constare Religiones, est affirmare, quando culpæ non de montibus nec de humo, sed de libero procedant arbitrio.

Homo autem qualiscunque sit, si tantū de se præsumeret, & suis vt scandala non dare possint, assereret, non dicam stultus esset suum non videns errorē, sed satis certè arrogans esset, qui sibi audeat vendicare, quod humana conditio non recepit. Quia verò Ecclesiasticę personæ tanquā lucernę super candelabrum reponūtur, hoc est, fastigio, & virtutis culmine supra sæculares efferuntur, omnia oculis subijciūtur, vt minimi quoque defectus arguantur ex lumine: Inde est (vt etiam de Episcopis quoque scripsit Chrys. quod, *Si vel tantillum peccauerint prima eorum peccata alijs magna videantur, neque enim peccati magnitudine, sed peccantis potius dignitate peccatum plerịq; metiūtur*, & subdit. *At certè Episcopum*, Religiosum, *conuenit, & studio acri, & perpetua vita continentia, tanquam adamātinis armis circumseptum, quoquouersus circumspicere, nec vbi, nudo quis aut neglecto loco deprehenso letale vulnus afferat: circumsistunt enim cæteri parati, vt vulnerent, ac si liceat supplantent: neque ij ex hostium, atq; aduersariorū numero, sed ex ijs, qui se amicos esse adsimulant. Episcoporum* (adde, & Religiosorum) *animi tales eligantur, qualia olim in Babylonica fornace sanctorum illorum corpora diuina gratia largitas exhibuit. Neque enim ignis eius qui Episcoporum* (Religiosorum) *animos depascit, alimenta sunt sarmentum, pix, stupa, sed alia quadam his longè inferiora: quando ne ignis quidem sensibile illud elementum his substernitur, sed pro igne Episcopum* (Religiosum) *circumlābit voracissima inuidia flamma, vndiq; se attollens atque adeo vitam illius, ac mores altius subiēs, scrutans, probās, quàm ignis ille Babylonicus puerorum illorū corpora probauerit. Quoties igitur repererit, vel tamē aliquod stipulæ vestigium, celeriter admota partem illam debilem, ac vitiatam exurit: tum verò reliquam stricturam, vt ea solaribus radijs radiantior lucidiorq; fuerit fumo illo inuoluit, totamque denigrat. Quandiu enim Sacerdotis vita pulchrè partibus ex omnibus congruens concinnaque fuerit, nulla illi aduersariorum inuidia nocere possūt: qui simul atque, vel tantillum officij recti prætermiserit (vt par est nonnunquā prætermittere eum, qui homo quidem ipse sit, quique humana vita plenum erroribus pelagus traijciat) iam illum nihil anteacta vita honestas adiuuat, ad incusantiū voculas effugiendas; quinimo leue illud commissum, reliqua illius vitæ luminibus officit; ac certè sic sacerdoti omnes iudices esse volunt, vt carne nequaquā composito, vt humanam naturam non sortito, verum vt Angelo, vt humanæ infirmitatis minime participi.* Multiplicia ergo, & omnibus nota huiusmodi generis scandala, quæ asseruntur, quia religiosi homines, & multi sunt; multa quoque scādala ex infirmitate naturæ, ea damus, quod sint, (& de his potest intelligi, quod loquitur pia colūba, & nec est quod in sinistrum sensum aliquis eius verba interpretetur) talia enim esse potuerunt. At dicet quis è factiosis, vel pusillis malis laicis, multiplicia, & orbi nota scandala non quæcunque, sed grauia sunt, quæ asseruntur à Columba, tantumque esse illius, quæ deploratur, & plangitur. Audiat ille sic obijciens, Ecclesiæ Doctorē Chrysostom. *Qui merito incusatur* (ait Chrys.) *facilè*

Lib. 3. de Sacerdot.

Dan. 3.

Ibid. versus finem.

cilè tulerit eum à quo incusatur: quippe cum accusator minus, quàm conscientia ipsa infestus sit, efficitur, vt quoties ab ea, quæ omnium molestissima est, deprehensi conuictique prius fuerimus, accusatores extraneos, tanquam mansuetiores, facile postea patiamur. Porro qui nullius sibi culpæ conscius est, dum iniustè accusatur, continuò ad iram propensus fertur, ac non omnium facilè despondet: nisi idem sic se prius animo comparauerit, præparaueritque, vt multorum insipientiam patientissimè ferat. Fieri enim vix potest, vt qui se temere calumniam pati, atque inique damnari intelligit, non aliquo modo aduersus tantam hominum iniquitatem, & absurditatem commoueatur. Qui verò etiam culpæ conscius, vni notus, mille ignotus, per omnes gentes, & locos contra ius exemplatur ab aliquo, iustam causam habet cum moderamine inculpatæ tutelæ in pari gradu concertationis positus, obijcere, repellere, obijcientem propulsare, famam tueri, moresque consimiles, vel peiores (quos in se approbat obijciens, & alteri reprobare non debet) ostentare: vt sciat obijciens, quod in paritate peccati constitutus, vel maioribus criminibus detentus in eo, in quo alterum iudicat, se ipsum condemnat, neue accusatus deformior appareat, ex iactato cãdore incusantis, quando cum communicatione in natura, est etiam cõmunicatio in culpa. Audite detractores mali laici, qui contrarijs studijs religiones scinditis, grauia scandala obijcitis, ampliando sinistrè interpretando verba columbæ. Quod reprehendatis nõnullos ex tota communitate religiosorum ordinum nullo modo lædimur, sed lætamur, si tamẽ animaduersio ex charitate procedat, scientes quod de scãdalis nostris non scandalizentur pij dicente Ioanne. *Qui diligit fratrem suum in lumine manet, & scandalum in eo non est*, & Dauid, *pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.* Sed quod scandala in omnibus ordinibus esse,

1. Ioan. 2.

Ps. 118.

eaque nota dicatis, extendatis, diuulgetis inflatis buccis, vt loquar cum Chrysostomo. *Vnde nam quæso, & à quo (id laice detractor religiosorum) edoctus es? nam si cœlitus id tibi innotuit, oraculum ipsum mihi indica, & tibi iam assentiar: sin id non potes, verum ex hominum opinione de hac repronuncias, ab isto tandem errore animum liberabis: in ijs enim quæ ad nos spectant par est, vt nostrum potius, quam aliorum sequamur iudicium: quæ enim in homine nullus nouit, nisi spiritus hominis, qui in ipso est.* Eos qui quotidie iudicandis custodijs præsident contestamur, vt dicant in omnibus ordinibus. *Quis illic sicarius? Quis illic manticularius? quis sacrilegus, aut corruptor, aut lauantium prædo,* in ordinatis, & religiosis claustris, *deprehensus est?* Iam vero si hæc omnia elogia, qui asseruntur, propter paucos mulctatos de multis, & quasi singulis generum, omnium ordinum, falsa sunt: nescio an competere possunt generibus singulorum, ac proinde, nec vera, nec iusta esse potest ista causatio.

Li. 3. de Sacer.

Ex Tertu. in Apolog. cap. 45.

CAPVT XV.

Multiplicatio palearum tritico immixta in area religionis, sanctorum virorum dignitatem, & famam non imminuit; cum adhuc non sit discußionis tempus: & patientia, & modestia Turturis ostenditur, linguas detrahentium laicorum sustinentis, & easdem modestè depellentis.

QVod verò scandalorum origo asseratur ex multiplicitate religiosorum orta, non id simpliciter, sed ex conditione temporum, aut aliarum circumstantiarum accipiendum esse arbitror, cum multiplicatio quoque Ecclesiæ in magnam Ecclesiæ gloriam cedat, etiam si in multiplicitate tritici, multiplicitatem palearum immisceri necesse sit. An gloriam nescis pro Ecclesiæ dilatatione decantatam? *Germen plantationis meæ opus manus meæ ad glorificandũ: minimus*

Es. 60.

mus erit in mille paruulus in gentem robustissimam, vel vt Septuaginta vertunt *in gentem magnam. Ego Dominus in tempore eius, subitò faciam istud.* Cur laudatur assertum verum & viuum membrum Columbæ, quòd breui sic excreuit in gentem magnam, vt prouincias orbis terræ penè omnes complexum esse videatur? Non patrocinatur Isaiæ dictum ad multiplicitatem carpendam, qui ex multiplicitate Ecclesiæ gloriam occinuit. Quod enim legimus, *Multiplicasti gentem, non magnificasti lætitiam* Septuaginta legunt. *Plurimam partem populi deduxisti in lætitiam.* Vtraque tamen lectio vera est, & sacra; Septuaginta hunc sensum habent: Plurimam partē populi deduxisti ei ad Christum, ô pater. Lego enim scriptum, *totus mundus abit post eum.* Hieronymi verò iste sensus est, multiplicasti summe Deus gentem credentium, nō multiplicasti lætitiam, quia dolebant primitiæ credentiū Iudæorum excludi Iudæos, recipi ad fidem gentes. Ex multiplicatione ergo religiosorum, sicut plurima lætitia est membrorū Christi, sic exigua, vel nulla est inuidorū, quod multiplicari videant tentoria Christi, & puerile peccatum esset si religiosi ad inuicem inuiderent de ista multiplicitate: in quod etiam inciderunt discipuli Ioannis, dolentes quod plures discipulos Christus faceret, quàm Ioannes. Quod pariter scandalorum seges orta sit propter eos, qui à Deo non vocati in religionem admittuntur. Transeat. Sed quæ culpa Præpositorum, si semper animos fictos discernere nō possunt? Qui, & si bona conscientia nihil se fingere dicant, quamplurimis id asseuerantibus verbis, sed tamen verbis adhuc latebras cordibus penetrare non possunt, vt inidoneos ab idoneis valeant separare? Malè se haberet religio, si eò deueniēdum esset, vt ex cognitione intentionis hic esset acceptandus, ille respuendus, discatur ex

Esa. 9.

Gregorio in Euang. quod *quousque hic viuimus necesse est, vt vitam præsentis sæculi permixti peragamus, tunc autem discernimur cum peruenimus: boni enim soli nusquam sunt nisi in cælo, mali soli nusquam sunt nisi in inferno. Hæc autem vita, quæ inter cælum, & infernum est, sicut in medio subsistit, ita vtrarumque partium ciues cōmuniter recipit, quos tamen sancta Ecclesia, & nunc indiscretè suscipit, & postmodum in egreßione discernet.* A quibus malis si tanquam cadaueribus, & corruptionibus fœtor ascendebat, sepulturæ perpetuò demādari præstasset, ne per ora omnium gentium putida aura, famaque scandalorum diffunderetur. Honorificentiori tumulo sepelienda erant, sed quoniam in ore eorum, de quibus dicitur: *Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolosè agebant*, tumulantur, horum ora oppilanda sunt, vt simus bonus odor Christi in omni loco. Dolemus tamen quod pauci sint, quibusdā odor mortis in mortem, sicuti gaudemus, quod sint alij alijs odor vitæ in vitam. Quod si concedant factiosi, quod vndique à quibuscunque plangentium fluant aromata, à corruptione præseruantia: Impetrate nobis quæso, quæ supersunt, vt putridorum corpora piè vngantur in sepulturam. Si verò cum odoribus, & aromatibus myrrhæ, thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij, pix, sulfur admiscentur, saltem in aliquo lugentium (humanum quid dico propter infirmitatem quoque carnis nostræ) aut inter immarcescibilia corpora, cadauera aliqua etiam inuisuntur, benignè illis de myrrha probatissima, & vestimentis nostris à domibus eburneis elargimur, vt in eis corrigatis, quod in nobis corrigendum esse, tam anxiè exoptatis: alioquin si non vtrinque est causa commiserationis, & liberalitatis, sicut communis esse debet plāctus, & luctus, sed illis solis, vt dicit, is relicta est resina in Galaad, ad curandas con-

Hom. 38.

contritiones nostras; iam priuilegium curationis nostræ possumus expetere à vobis, quod illius solius est, *qui sanat contritos corde, & alligat contritiones eorum*; vnde sequitur, *Deus noster Deus saluos faciendi, & Domini Domini exitus mortis.* Absit autem ex hoc, vt gladios quos aduersus inimicos sanctæ Ecclesiæ acuimus, contra filios Ecclesiæ dirigamus, *non nosmetipsos defendentes carissimi*, ait diuinus Paulus Apostol. &c. Scutum patientiæ expandimus ad sustinẽdas reprehensiones, exhibentes nos sicut Dei ministros in multa patientia; non gladium vibramus, quando *arcum contriuit, & confregit arma, & scuta combussit igni.* solum aduersus furiosorum linguas, malorũ scilicet laicorum, qui simplici corde prolata verba columbæ extendunt, & ampliant, defensionem paramus.

Psal. 146.

Psal. 67.

Rom. 12.

Licitum autem esse clauum clauo retũdere pro iusta defensione ex S. Thoma scribente contra oppugnatores ordinum didicimus: ratioque id edocet, & suadet: mores, videlicet quos in se quisque approbat, alteri reprobare non debere. Hinc vel ipsa Gentilitas suos magistros philosophos buccis inflatis multa subtiliter de vitijs, & virtutibus differentes parum, & nihil operantes reijcere poterat, vt superbos alienorum defectuum censores, propriorum inemendatores. Audiant mali laici detractores, Lactantium de Philosophis loquentẽ: (*Quis est tandem, qui nõ videat eos homines virtutis, qua ipsi egent non esse doctores? Nam si quis mores eorum diligenter inquirat, inueniet iracũdos, cupidos, libidinosos, arrogantes, proteruos, & sub obtentu sapientiæ sua vitia celantes, domi facientes ea quæ in scholis arguissent. fortasse mentior accusandi gratia: nonne id ipsum Tullius, & fatetur, & queritur? Quotus*, inquit, *quisque Philosophorum inuenitur qui sit ita moratus, ita animo, & vita constitutus, vt ratio postulat, qui disciplinam veram, non ostentationem scientiæ, sed legem vitæ putet, qui obtemperet ipse sibi, & decretis pareat suis? Videre liceat alios tanta leuitate, & iactatione, vt his fuerit non didicisse melius, alios pecuniæ cupidos, alios gloriæ, multos libidinum seruos, vt cum eorum vita, & vitijs mirabiliter pugnet oratio. Nepósque Cornelius ad eundem Ciceronem ita scribit. Tantum abest, vt ego magistrum esse putem vitæ Philosophiam, beataque vitæ perfectricem, vt nullis magis existimem opus esse magistris viuendi, quam plerisque, qui ea disputanda versantur. Video enim magnam partem eorum, qui in schola de pudore, & continentia præcipiant argutissimè, eosdem in omnium libidinum cupiditatibus viuere. Ita Seneca in exhortationibus, plerique,* inquit, *Philosophorum, tales sunt diserti in conuitium suum, quos si audias in auaritiam, in libidinem, in ambitionem perorantes, indicium sui putes professos. Adeo redundant ad ipsos maledicta in publicum missa, quos nos non aliter intueri decet, quàm medicos, quorum tituli remedia habent, pixides venena. Quorum verò, nec pudor vitiorum tenet, sed patrocinia turpitudini sua fingunt, vt etiam honestè peccare videantur. Faciet sapiens* (inquit idem Seneca) *etiam, quæ non probabit, vt etiam ad maiora transitum inueniat, nec relinquet bonos mores, sed tempori aptabit, vt quibus alij vtuntur in gloriam, aut voluptates, vtatur agendæ rei causa* (deinde paulo post.) *Omnia quæ luxuriosi faciunt quæque imperiti faciet & sapiens, sed non eodem modo, eodemque proposito. Atqui nihil interest, quo animo facias, quod fecisse vitiosum est, quia facta cernuntur, animus non videtur.* Sicut parum refert cautè, & si non castè patrare opera: cum, & si oculos humanos effugiant, effugere non possunt desuper inspectorem. Ergo si in philosophis gentilibus iusta causa fuit retundere reprehensores illos prauos operatores: ad Christianam modestiam, & charitatem spectat non dico solum cautè, sed publicè peccantes quosdam malos laicos, qui ponunt in cœlum os suum, retunde-

Lib. 5. de falsa sap. c. 15.

tundere & implere facies eorum ignominia, vt blasphemare desinant. Res inconcinna est in pari causa constituros reprehendentes, & reprehensos ad inuicem, vel sibi compati, vel inuicem arguere: albugine laborans, & lippitudinem in alio peius reprehendit, vel vt discamus & dicamus ex Euangelio: habens trabem in oculo fratris eruendam, iustè audire potest: *Eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc eijce festucam de oculo fratris tui.* Quod si gentilium exempla non mouent, vel saltem moueant factiosos detractores nostrorum documenta. Audi Chrysologum; verba Domini Luc. 17. attendite vobis sic exponentem: *Ille attendite sibi, qui non alienis actibus importunus, imprudens, curiosus intendit. Attendite,* inquit, *vobis. Vagus oculus, lascinus intuitus, improbus aspectus suas non respicit ad ruinas, alienos currit, & decurrit ad lapsus, sua cæcus ad crimina, ad aliena errata perlucet; malorum suorum nescius, alienorum est accusator, & testis: suum tepidus ad reatum, ad alterius, & innocentius flammatur, & excandescit examen: & ne multis, sicuti dixit Dominus, oculus in se trabem non videns, videt in alieno festucam* Et postea. *Attendite,* inquit, *vobis, non dixit tibi, quia quicquid alij attenderint homo attendit sibi, & quantum videbit ipse alteri, videbit alter ipsi, sicut ex sequentibus elucescit. Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum.* Scimus qui perfectionem profitentur contumelias potius perferre debere, quam etiam iusta defensione propulsare, quin? & percutienti vnam maxillam: præbere, quoque & alteram iuxta Christi documentum. Verum qui patientiæ exemplum se dedit, Doctorem quoque mundi se demonstrauit. Docuerat discipulos percutienti vnam maxillam præbere, & alteram: sed id pro loco, & tempore, non in omni in euentu & negotio. Vnde secundum præparationem animi illud dictum intelligendum ostendit Augustinus. Cæterum ad ostendẽdam auctoritatem iustorum supra suos persecutores (adde, & calumniatores, vel traductores, vel oblocutores malos laicos, terminos charitatis excedentes) arguit percussorem coram Pontifice, dicens (*si malè loquutus sum*) si habes quæ nunc prolata sunt reprehendere, ostende [quod malè dixerim; si autem benè, *Cur me cadis? quid furis?* vt exponit Theophylactus.

Serm. 39.

Luc. 6. Lib. 1. ser. Dom. in monte c. 39.

CAPVT VLT.

Cum communes sint culpa, sine quibus non transigitur humana mortalitas, non debet fieri distinctio deplorantium & deploratorum; quando etiam sanctis nedum humiliter, sed & veraciter dicere competat. Dimitte nobis debita nostra. Propterea non debet vnus aduersus alterum inflari, vt se mediatorem pro illo constituat.

EX eo autem verbo, quod membrum viuum columbæ ad porrigendas preces excitatur, *vt conuertat corda patrum in filios: & relaxatos filios, in prudentiam spiritualem, & feruorem cordis patrum iustorum*: ad gratias agendas prouocamur, quod pij nostrorum sint memores in orationibus suis. Veruntamen si nostrorum naturam miserati fragilem, ipsi quoque iuncti peccatoribus (quibus etiam, qui in similitudinem carnis peccati missus, peccatoribus appropinquare non est dedignatus) similes preces à nobis exoptent, ad primæuum feruorem sui instituti conseruandum, vel ad eundem, si inuenient in aliquo remissum, accedendum, non est cur possint obijcere pusilli, quod illi se pro nobis constituere videantur mediatores, & aduocatos, Augustinũ enim legunt reclamantem, atque dicentem, *Videte* (ait S. Doctor.) *ipsum Ioannem seruantem humilitatem, certè vir iustus erat, & magnus qui de pectore Domini diuinitatem ructauit, In principio erat Verbum, & Verbum*

Tract. 1. in ep. Ioan.

Verbum erat apud Deum, ille talis vir non dixit: Aduocatum habetis apud Patrem, sed si quis peccauerit, Aduocatum, inquit *habemus: non dixit habetis, nec me habetis dixit, nec ipsum Christum habetis dixit, sed, & Christum posuit, non se, & habemus dixit, non habetis. Maluit se ponere in numero peccatorum, vt haberet aduocatum, quam ponere se pro Christo aduocatum & inueniri inter damnandos superbos. Fratres Iesum Christum iustum ipsum habemus Aduocatum ad Patrem, ipse propitiatio est peccatorum nostrorũ. Hoc qui tenuit hæresim, hoc qui tenuit schisma nõ fecit, vnde enim facta sunt schismata? cum dicunt homines, nos iusti sumus, cũ dicunt homines, nos sanctificamus immundos, nos sanctificamus, nos petimus, nos impetramus. Ioannes quid dixit? & si quis peccauerit, Aduocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum. Sed dicet aliquis, ergo sancti non petunt pro nobis? Ergo Episcopi, vel Præpositi non petunt pro populo? Sed attendite scripturas, & videte, quia & Præpositi commendant se populo, nam Apostolus dicit plebi, orantes simul, & pro nobis: orat Apostolus pro plebe, orat plebs pro Apostolo, oramus pro vobis fratres, sed & vos orate pro nobis, inuicẽ pro se omnia membra orent, caput pro omnibus interpellet.* Rogemus ergo inuicem, vt saluemur; communis sit omnium oratio, quibus aliqua saltem communis est culpa: nam & sanctis competit etiam dicere, *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris,* & propter orationes nostras, nobis inuicem quoque debita dimittere, & relaxare debemus, quæ vtique quò frequẽtiores eo sanctiores esse debent. Gemat ergo hinc columba, gemat inde turtur, illud resonet; *Nigra sum, sed formosa filia Hierusalẽ.*

Sed tandem trophæa reportet laus iustæ libertatis in reprehendendo, conabimur, vt sit in nobis sanctæ humilitatis virtus in sustinendo. Columbam non dubito orare, vt inter ambos veritas superet; non enim suam gloriam quærit, sed Christi. Cũ illa vicerit, ego quoque vincam, si meos lapsus intellexero, è cõtrario autem me vincente, ipsa ex humili confessione superabit, pace de cordibus omnium triumphante. Et quia ab initio me illi alligaui fortiter vinculo charitatis, illius iram sine felle sustinebo, factiosorum verò ictus elidam, & cum ijsdem terminos charitatis excedentibus, hoc est, *Cum turbatis ero pacificus, & si qui nascentur nos conturbantibus, quoque dabo locum iræ, nec Diabolo idem.* In Paralip. lib. etiam legimus, quod filij Israel ad pugnandũ processerint mente pacifica, inter ipsos quoque gladios, & effusiones sanguinis nõ suam, sed pacis victoriam cogitantes. Sed relicto tristitiæ gemitu ad festiua procedamus.

Bern. ep. 105.

VOX TVRTVRIS,

PARS SECVNDA.

CAPVT I.

Turturis cantus amœnitatem Religionum SS. Benedicti, Dominici, & Francisci &c. enuncians, audiendus proponitur.

AMOENITATEM quoque veris florentium adhuc religionum BENEDICTI, DOMINICI, & FRANCISCI, & omnium ordinum aliorum Sanctorum gemebunda Turtur pariter canendo enunciat. Lætatur, & conuentum facit, quæ in tristitia fuit, repleta ab vberibus consolationis Dei. Quid canit? [*ficus protulit*

protulit grossos suos: vineæ florentes dederunt odorem suum.] Protulit inquam grossos suos, quia deploratorum cœtus, etiam temporibus nostris infinitos propemodum Martyres suos ad æternam patriam præmisit. Post quos vineæ florentes odorem suum dederunt, quia per vniuersum mundum exempla bonorum operum excreuerunt. Omnes autem istæ vineæ, & si situ diuersæ, atque habitu distinctæ, dum in idipsum tendunt dum vno desiderio Christi se inuicem nutriunt, dum habentes cor vnum, & animam vnam in charitate se vniunt, ex multis vnum corpus efficiunt, vnam vineã formant, illam de qua scribitur. *Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei.* Hinc indiscriminatim propria existimat, quæ omnibus religiosis sunt communia, sicut, & propria communia facit. O vineam, Euangelij vomere orbe toto diffusam, clausam stimulis disciplinæ, ab omni pessimo gramine Apostolico labore purgatam, fidelium plantarijs, lilijs Virginum, rosis Martyrum, Confessorum viriditate amœnam, fragrantem odoribus sempiternis. Eia *surgamus ad vineas*, videamus si floruit vinea, *si flores fructus parturiunt*.

Cant. 2.

Greg. in Cant.

Es. 9.

CAPVT II.

De florenti vinea priscorum Monachorum, in AEgypto plantata à Magno illo Antonio.

VInea illa tibi primò occurrit (vt modo alias etiam ab ipsis Apostolorum temporibus exortas, inter quas à nonnullis Carmelitæ & Regulares Clerici recensentur, de quibus infra, omittamus) famosã, & per omnes gentes diffamata in Ægypto, plantata à magno illo Antonio opportunè à diuina prouidentia destinato, cum Arriana lues persuaserat orientem. In ipsa ad capiendas Vulpes, quæ moliuntur vineas, fixa sunt pastorum tabernacula plena diuinis choris psallentium, legentium, orantium, vt, si quis, vt scribit Chrysost. ad Ægypti veniat solitudines (Paradiso quouis omnem illam videbit Eremum digniorem) & innumerabiles Angelorum cœtus in corporibus fulgere mortalibus. Pallebant siquidem ora ieiunijs, macies corpus attenuebat, dies cum noctibus iungebat oratio, lachrymæ peccata abluebant, aduersus instructas dæmonum, & vitiorum acies omnes virtutum copias disponebãt, vt quicunque inuias illas solitudines, aut latentes Eremi latebras penetrassent, solas vineæ istius emissiones, hoc est, exteriora quæ oculis carnis videri poterant exempla, Paradisum indicare prospexissent. Quid si pomorum fructus, qui intrinsecus latebant in corde videre licuisset?

Adeò autem Antonij palmes excreuit, vt nedum in Palæstinam, Syriam, Asiam minorem, Cappadociam, Pontum, Armeniam, Mesopotamiam, Boreales regiones, sed in Bassos, & Dacos extenderetur. Inde quoque tanquam, fœcundæ propagines pullularunt, Hilarion, Macharius, Ioannes, Ammon, Pachomius, in quibus sunt innouata antiqua miracula Prophetarum, & Apostolorum. Horum omnium Sanctorum filij, sicut palmites adeo creuerunt, vt & patres populorũ effici mererentur: nam ex Athanasio ij, Cœnobitæ populis præficiebantur aduersus Arrianos Hæreticos, & Meletianos Schismaticos, quos cæteris moribus, & vita præstare noscebãt. Quorum nonnulli, vt ora nostra viuido fructus sui sapore condirent: ipsi quoque vt botri vineæ, sub torcularibus premi, & pro Christo pati non formidarunt. Quare ne dum ficus protulit grossos suos, dum Ægyptus, & Thebaida martyres præmisit ad regnum, sed, & vineæ florentes dederunt odorem suum: quando (vt dicit Bernar-

Epist. ad Drac.

Idem Apol. pro fuga sua.

Bernardus) adhuc in cordibus fidelium effusi eius sanguinis recenti memoria hâc vitam eligentibus, paupertatem spiritus sectantibus in spiritualibus exercitijs, altero in alterum zelantibus, deserta repleta sunt: vnde, & quamplures sanctæ conuersationis huius reipublicæ consulares viros, egregia nomina in ciuitate Dei nobiles, & triumphales titulos obtinuerunt; de victoria huius sæculi, & principis huius mundi, & corporis sui, de cultu animi, & Domini Dei sui.

Ad fratrē de monte Dei. c. 1.

O vineam illustrem, cui flos opus, odor opinio est, fructus martyrium, fructus illius vitis de qua legimus. *Ego sum vitis* &c. & illius vuæ quæ torculari passionis expressa mustum preciosum rubens, & vinum meracissimum effudit, vt Christi Domini, & martyrum cruore, Ecclesiæ torcularia redundarent. Libet pausare in hac vite, vt rursus auidius iter arripiamus.

CAPVT III.

De vinea Sancti Basilij, qui monasticam vitam in meliorem formam redegit.

VIneam aliam ad instar Ægyptiæ plantauit Basil. dum vt dicit Nazianz. *Pietatis gymnasia & monasteria extruxit,* quæ per vniuersam Cappadociam, Pontum, minorem Armeniam, Paphlagoniam, longè, lateque propagauit, & homines procul à communi viuendi ratione segregatos in compositum ordinem redegit, & salutaribus præceptis instituit, vt Gregor. tertius decimus Apostolicis literis testatur. Quamobrem, (vt subdit Nazianz.) *Monachorum Cœnobia haud procul ab ijs, qui in hominum societate viuunt, ædificari iubet, nec oratio separauit, vt ex propinquitate, cum opus charitatis exposceret, adesse possent, dißiti alioquin proprijs terminis ne quis eorum interrumpi per multitudinem posset, nec ipsi monachi actionis merito, quod ex impendenda alijs charitate existeret, priuarentur: neque rursus eorum actio per tumultus inutilis efficeretur. & alter alterum hoc modo iuuare posset, vt monachorum vita, per conuersationem eorum, qui in conuentu viuunt fructuosa fieret, & ipsi à monachis quietem, sapientiam, contemplationemque discerent.* Horum munus nunc sacras euoluere paginas, nunc fidei mysteria religiosè rimari, nunc Christi Domini recogitare labores, & cruciatus; nunc inextinguibilem ignem, & immortalem vermem attendere, nunc ad beatorum gloriam mentis aciem dirigendo præ dulcedine Dei, & amore Domus eius, in dulcissimas lacrymas solui, nunc de salute trepidantes, & anxij pallere, trepidare, artubus contremiscere; nihil illis disciplinæ regulari, & seueritate iucundius, nihil iucunditate seuerius, nihil suauitate tristius, nihil tristitia suauius; sic pallor genas tingebat, vt cum abstinentiam indicaret, ostentationem effugaret: sermo illis silens; & silentium loquax: idem semper habitus, & abiectus, hoc vno seruato cætera omnia proculcabant, tales vidisses, quales ipsemet Basilius descripsit, nempe *pietatis studiosos, qui mundo renunciauerint, & vniuersis sæculi istius curis, quas Dominus comparat spinis fertilitatem verbi impedientibus; mortificationem Iesu in corpore circumferentes, ac cruce quisque accepta Deum sequentes.* Quod autem recepit fertilis ista terra semen bonum, centesimo reddidit incremento: talem enim ordinem S. Basilius instituit, tales operarios, qui vt Gregorius XIII. Summus Pontifex testatur perpetua futurorum temporum successione verbo, & opere à se instructi Deum confiterentur, Catholicæque Ecclesiæ ornamento essent, atque in dubijs rebus adiumento, qui vitæ sanctitate, & doctrina insignes toto terrarum orbe,

Oratione in laudem Basil.

In Bul. to. 2.

Epist. ad Neocæsar.

Supra.

maximè verò in Asia, Palæstina, Thracia, Græcia, & Italia multis sæculis floruerunt. Nec floruit solum virtutum odoribus, Basiliana vinea, sed & vino quoque torcularia redundarunt, cum sub Valentis persecutione, omnis ætas, sexus, conditio, clericorum maximè, & monachorum pro Christo pati meruerunt. Vnde vidisses in tali conflictu, vt idem dicit Nazianz. *Deflagrantes impios, & nefarios belli duces non Persas superantes, non Scythas in ditionem redigentes, non aliam quandam Barbaram gentem repurgantes: sed Ecclesijs bellum inferentes, in altaribus saltitantes, & incruenta sacrificia, hominum & victimarum cruore fœdantes, & Virginum pudorem per summam contumeliam violantes.* Mitto nunc recensere Anastasium Persam illustrem martyrem ex D. Basilij instituto monachum, qui à Cosroe iuniore Persarum Rege sub imperio Heraclij martyrio fidem obsignauit. Innumeros alios martyres prætereo, cum ipsa rerum copia etiam scribentem defatiget, rerumque diuersitas mentem confundat, & antiquata, & vulgata argumenta, quantumuis noua narratione refricentur, legentem fastidiant.

Supra.

CAPVT IV.

De duplici vinea manu Sancti Augustini consita, vna monachorum, altera Clericorum Regularium.

EAmus ad vineas meridianas. Duæ mox ab Augustino diuinitus plantatæ vineæ in Africa assurgunt, Monachorum vna, Clericorum altera, illam ad contemplationem, istam etiam ad actionem ordinauit.

Hæc est vinea (nempe monachorum ex eodem Augustino, si tamen eius libri auctor est) [*illum fertilis* (ait) *quam plantaui anno ætatis meæ trigesimo tertio velut seruum Dei Noe, quam cupimus tota mente, Deo Duce, sanctis exemplis, & sanctorum documentis ornare, & ornatam taliter custodire, vt à nemine transeuntium possit vindemiari, nec aper de sylua possit eam exterminare, nec alieni possint diripere labores eius, & fructus. Hæc est illa vinea, quam plantaui velut paterfamilias, quam sæpe paupertatis, charitatis, & obedientiæ, & castitatis, vt à Simpliciano charissimo viro didici, circumdedi, ad quam velut paterfamilias exiens primo mane vos conduxi in operarios, vt afferatis fructum quinquagesimum, sexagesimum, ac centesimum, secundum abundantiam gloriæ plenitudinis Christi. Hæc est illa religio immaculata, cuius sanctitas per totum terrarum orbem diuulgatur, quorum conuersatio à cunctis miratur, quorum vita non solum à Christianis, sed à Iudæis, & Paganis, potius Angelica, quam humana reputatur. Hæc est illa amœnissima Paradisus, quam Deus à principio plantauerat, in qua posuit per gratiam, & donum matris meæ hominem, vt operaretur virtutem patientiæ, & eruditionem doctrinæ, corporis castitatem, assiduitatem precum, confessionem delictorum, abundantiam lachrymarum. Hæc est illa Paradisus, de qua exeunt flumina sapientiæ, & veritatis, continentiæ, & castitatis, in qua Deus delectatur sicut in omnibus diuitijs* (& postea) *Hæc est vinea serui Dei Noe in medio Paradisi situata, Christi sanguine redempta, & irrigata, quam Sarabaitarũ princeps, Hæreticorum pastores, velut aper de sylua tempore illorum magnorum Monachorum, & Eremitarum Pauli videlicet & Antonij destruere quæsierunt: cuius sepem comburere, cuius gyrum lapideum supplantare, cuius fructus, vites, & flores incidere, in cuius planicie virtutum zizania seminare, & replere, quæsierunt, sed Dei virtute circumdata, minimè potuerunt. Ad hanc autem vineam fratres mei vos conduxi, & operarios vos feci meos, vt laborantes vsque in finem dignum fructum recipiatis in tempore suo. adhuc non me elegistis, sed ego elegi vos.*) De alia vinea Clerico-

Ad fratres in Er. c. 40

rico-

ricorum seu Canonicorum regularium quam non primus ipse quidem instituit, sed verius ab Apostolis cultam ad eandem normam restituit, loquens, subdit (*sed post annum factus sum Episcopus, non tamen vos relinquens, sed compulsus inter gentes habitare: monasterium presbyterorum, & clericorum ordinaui, intraui domum Episcopi, vt communiter cum eis viuerem, sicut & nobiscum antea vixeramus.*) Hæc ex Aug. Si tamen Aug. proles sermonis istius dicendi sint. Spurios enim esse ostendit Baro. & alij doctissimi viri, vt & certè stylus, phrasis, & alia huiusmodi non esse Augustini demonstrant. Sat nobis est has vineas Canonicorũ, & Monachorum sub Augustini regula militare, & ad eundem Patrem suam originem referre.

To. 4. ann. 382. & 383.

Ad has vineas (an autem clericorum vel monachorum controuersum est.) pertinent botri illi, qui cum Augustino vixerunt, Alipius, Eutropius, Paulinus, Profidius, Euodius, Fulgentius, Hilarius, Vincentius, Prosper, &c. Vtrasque vineas Iustus Orgelitanus laudauit ea verba explicans. *Vineæ florentes dederunt odorem suum,* dicit. *Congregationis Clericorum, Monachorum quoque, ac Virginum in Ecclesia profecerunt, & per bonam formam, & conuersationem insonuerunt.* Vnde quæso tot ordinum propagines prodierunt? ab hac vinea: nam præter Eremitas, & Canonicos regulares ordo Præmonstratensis, Prædicatorum, Mercedis, Seruorum, Iesuatorum. B. Ioannis Columbini, Eremitarum S. Hieronymi. S. Trinitatis. S. Gregorij in Alga Ioannis Dei, & alij ordines sub huius regulæ institutis Deo famulãtur, reddentes vota altissimo, quæ distinxerunt labia sua.

In Cant.

Nec tantum in pace lilia confessorum, sed & in bello martyrum rosæ in hac vinea germinarunt. Nam à furoribus Donatistarum præsbyteri, qui monachis congregandis, vel clericis primitus constituti sunt, expoliati, debilitati, excæcati, occisi quorum passiones inutiles, & steriles non fuerunt; multiplicatos enim fructus reddiderunt. Quare sub Vnderico Rege, & in persecutione Vandalica, Liberatus, Rogatus, Septimius, Bonifacius, Seruius, Rusticus Maximus pro confessione fidei, sanguine vineam istam (vt alios prætereamus) fœcundarunt.

At vnde monasticæ vitæ cultus, & propagatio? ex hac vinea. Illud enim institutum, quod ex Italia Augustinus patrium solum repetens, in Africam inuexit, longe lateque fęcunda propagatione dilatatum, breuique tempore sanctis sacerdotibus & monasterijs est repletum. Et ex eadem plantatione, nedum in Africa. sed in plerisque Ecclesijs occidentis fructu vberrimo locupletarunt Ecclesiam, & vbique monasteriorum greges, & vbera deserta Eremi, disciplinæ claustralis suaueolentiam spirarunt.

Ex eadem vinea ab Augustino monachi nõ pauci ad Episcopatus assumpti; alij ad prædicandum Euangelium destinati, quorum magna pars cum in publicis congressibus, tum in concilijs Hæreticos debellauit. Ex eodem gremio confessores innumeri effluxerũt, qui etsi martyrij sanguine fidem hoc tempore non oppignorarint. pro ea d ẽcontumelias pati digni sunt habiti. Si quidem Saluiano scribente. *In monachis, id est, sanctis Dei, Aphrorum probabatur odium, quia ridebant scilicet, quia maledicebantur. quia insectabantur, quia detestabantur, quia omnia in illos penè fecerunt, quæ in Saluatorem nostrum, Iudæorum impietas fecit antequam ad effusionẽ sanguinis perueniret.* Et subdit. *Intra Africæ ciuitates, & maximè intra Carthaginis muros, palliatum, & pallidum, & recisis comarum fluentium iubis, ad cutem tensum,*

Lib. 8. de pro.

tensum, videre tam fidelis ille populus, quam infidelis sine conuitio, atque execratione, vix poterat.

E vestigio insequuntur Confessores illi quos certo numero definire non possis, qui incruento martyrio se ipsos hostiam viuam exhibuerunt, inter quos tanquam sydus fulgentissimum emicat Sanctus Nicolaus Tolentinas, abstinentiæ, & sanctitatis prodigiosæ: Scriptores enumerem? sint tibi satis pro omnibus Ægidius Columna S. Thomæ discipulus, & auditor; Gregorius Atiminensis; Thomas Argentinas, Augustinus Triumphus, in scholastica disciplina athletæ exercitatissimi, innumerabilem in omnium facultatum genere scriptorum turbam satis indicabunt antiqui, & nuperi de scriptoribus Ecclesiasticis tractatores. Quod si aciem intendere voles ad viros Cardinea, & Episcopali dignitate fulgentes, fulgentissima sydera habes in quos oculos figas. Ex eodem Augustini palmite gemmantes Virgines, quibus etiam regulas præscripsit, effloruerũt; Perpetua Cœnobij præfecta; duæ Augustini sorores Basilica, & Felicitas signorum gloria illustres; Melena Africana, Sancti Alipij discipula, monasterij Thagastensis clauum tenens. Maximam, Genouefam, Auream, cum innumera aliarum Virginum turba prætereo. Vnde merito Alexander Papa protulit, quod sacrum Eremitarum ordinem, *Gloriosus ipse Doctor egregius veluti radians sydus in firmamento Ecclesiæ ad gloriosam omnipotentis Dei laudem & sacrosanctam illustrandam Ecclesiam, schismaticorum extirpandas hæreses, ac infidelium confutandos errores, Christianæ quoque religionis propagationem, & Christi fidelium, saluandas animas, in agro dominico plantauit opportunè.*

Sabell. Æneid. 7. lib. 9. p. 2. Amb. Tarent. in templo Aug. c. 13. in vin. Aug.

In Bulla data Romæ 1496. apud Manriquez lib. de orig. relig. S. Aug.

Canonicorum verò regularium vinea ab Augustino plantata, quam Gelasius Papa Augustini discipulus in Lateranensi Ecclesia magis propagauit, & coluit, quantum floruerit à scriptoribus addisces. Inter viros sanctitate illustres Canonicos Lateranenses, in sanctorum numerum relatos, recẽsentur S. Leo I. S. Gelasius. S. Frigidianus Epis. S. Sergius I. S. Leo IV. S. Emirtius Episc. S. Guarinus Canonicus. S. Aldourandus Episcopus. Sanctus Vbaldus Episcopus, Sanctus Antonius Episcopus. De alijs verò dicit Ioannes de Nigraualle Apostol. Bliothec. epilog. chron. 13. cap. 18. quod, canonici ordinis, *immensus propemodum sanctorum, tam martyrum, quam confessorum, ex ipso ordine numerus recensetur. Et quantum pro certo numero summari possunt, vt refert Anasthasius Cardinalis, & S. R. E. Bibliothecarius in catalogo quem edidit ad Carolum 2. Gallorum Imperator. reperirentur hinc vndecim millia centum, & vltra.* Et 36. Rom. Pont. Card. trecentos quoque enumerat, Episcopos innumerabiles. Inter Pontifices recensentur S. Leo I. & III. & IV. S. Felix III. S. Gelasius I. de quibus & omnibus alijs consule Ciacconum de vit. Rom. Pontif. & Gabrielem Pennotum lib. 4. Hist. tripart. ordinis Canonic. Lateranen. c. 52. Sed & litterarum studijs scriptisque plurimi inter eos incumbentes nomen suum, suique instituti ad populos transmiserunt, Hugo, Riccardus patres venerabiles; Gabriel Bial Scholasticus, Christianus Messers Chronographus, Georgius Matropedius Philosophus, alijque quos Autbertus Miræus in suo chronico cum laude commemorat, & nouissimè magna diligentia & eruditione P. D. Gabriel Pennotus in sua eruditissima, & nunquam satis laudata hist. Lateranensi lib. 3. c. 54. ad quos lectorem transmitto.

Volater. lib. 21. Antropol. Ticin. in propu. Tarentin. in suo templo.

Pennotus lib. 4. c. 50. hist. Late.

CAP.

CAPVT V.

De illustri vinea, quam sanctus Benedictus in Occidentis partibus plantauit.

Mutuata ex Cyp. epist. ad Donatum.

AD vineam à Benedicto in Occidentis partibus plantatam, Astrogothis Italiam occupantibus, descendamus. Hæc adeo amœna est, & frondibus referta, vt & erratici palmitum lapsus nexibus pendulis per arundines baiulas repant, & viteam porticum frondea tecta effecerint. Ita maturescit in fructus, vt velut indulgente vindemiâ solutus animus in quietem vineam istam respiciens, solemnes, ac statas anni fatigantis inducias sortiatur. Vnde non solùm animæ sensus ad leues auras blandientis autumni ex hortorum facie amœna mulcentur, sed in arbores, & in vites oculos intendentes, ob eclante prospectu oculos amœnamus.

Pendent hic viginti quatuor Romanorum Pontificum Thiaræ; ibi Cardinalium Galera ducenta; passim Archiepiscoporum, & Episcoporum mille, & ducentæ infulæ; sceptra, & coronæ insuper inuisuntur: nam, & Lotharius Imperator Augustus, & diuersarum nationum decem, & septem reges, Benedicti regulam professi, perfectionis fructum in tempore suo reportarunt: Codices verò innumeri à viris præstantissimis editi, huius vineæ fructus recensent, vt potius stellas, quam illos dinumerare quis possit.

Quot botri martyrij torculari expressi? tot certè, vt sponsi cella vinaria sanguine filiorũ Benedicti abundè repleatur. Quot sanctimoniâ præstantissimi viri pullularunt? tot sanè, vt præter illos notissimos, & famigeratissimos Sanctos Placidum cum socijs, Maurum, Gregorium, re, & nomine magnum, Anselm. Rupertum, & innumeros, vt quoquo te conuertas admiratione defixus tenearis; vt illud impleatur in Benedicti familia, *super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea*, vel vt alij legunt, *diadema meum*; pene enim quot capita Benedictinorum, tot diademata sunt, quæ, & illa coronant. Huic vineæ, vt agriculturæ diuinæ artem addiscerent (innumeros recensere præteriens) ab infantia ad educationem mancipati Adalbertus Episcopus Pragensis, & fulgentissimum Ecclesiæ sydus S. Thomas Aquinas.

Ab huius vineæ cultoribus, omnes diuinæ, & humanæ artes excultæ, promotæ, illustratæ: barbaræ nationes etiam instructæ, innumeri populi ad fidem cõuersi. Sic ab Augustino Angli, à Bonifacio, postea Moguntino Episcopo, Germani; à Leandro Hispalensi, Visigothi in Hispanijs; à Corbeiæ Saxoniæ alumnis Boreales populi; à Bucil. Catalano Indiarum Occiduarum latissimæ Regiones. Sed arenæ minuta, & pluuiæ guttas dinumerare quis potest? Curro.

CAPVT VI.

Vinea Camalduensium recensetur.

CAmalduensium vineam velut paradisum Eden, ab omni sæculari strepitu secretam, à mortalium oculis remotam, viribus humans inaccessibilem, celebrandam assumo. Illico occurrit, vt laudum omnium materia Romualdus eius vineæ cultor, & institutor, (*vt alter Ioannes Baptista ex Eremo lucerna ardens, & lucens: qui claros Aegypti, Nitrias, atque Thebaidas Anachoretas fertiles, transtulerit in Italiam: inter quos ipse, vt alter Antonius, forma factus idoneus eiusmodi vitæ arduum institutum arripientibus*) vnde, vt inquit idem, *factum* est vt admirandis progressibus sanctitatis, ex Cœnobio ad vitam transiens Anachoreticam, ita fœcundus in prole sanctorum fuerit, vt occidentalem Ecclesiam sanctis repleuerit Anachoretis: quorum aliqui Apostolatum ad gentes

Baron. anno 947. num. 2.

meruere, & insigni corona martyrij decorari. Talis fuit Bonifacius, Apostolus Russiæ, qui pro Christo inuictus martyr occubuit. Qui verò aciem gladij non pertulere, incruento martyrio, se ipsos vt hostiam Deo obtulerunt, & diffusus odor ipsorum in omni loco effecit, vt de hac quoque vinea, ne dum diceretur. *Ficus protulit grossos suos, sed & vineæ florentes dederunt odorem suum.*

Petrus Damianus in Rē. c 45.

Cant. 2.

CAPVT VII.

De vinea Cluniacensium differitur.

COnsimilem à Bernone, ope Vuillermi Ducis Aquitaniæ, in pago Matisconensi, vineam plantatam inspice, familiam dico Cluniacensium. Quid nisi fructiferas arbores inspicies, si Odonem, Hicmardum, Maiolum, Odilonem, sibi inuicem in tempore, & sanctitate succedentes contempleris? Horum opera Cluniacense, ab his extructum (ait Baronius) extitit (*alueare ex quo in diuersa loca progressa sunt examina, tanquam agmina monachorum, quæ Gallias, & Hispanias, & Italiam oppleuere.*) Tantam in his viris perfectionem notauit B. Petrus Damianus, vt hæc scripserit. *Porro autem dum tam districtum, tanquam frequentem sanctæ vestræ conuersationis ordinem recolo; non adinuentionis humanæ studium, sed sancti Spiritus magisterium esse perpendo: nam tanta erat in seruando ordine continua iugitate prolixitas, tanta præsertim in Ecclesiasticis officijs protelabatur instantia, vt in ipso cancri, siue leonis æstu, cum longiores sunt dies, vix per totum diem vnius saltem vacaret horæ dimidium quo fratribus in claustro liceat miscere colloquium.*

anno 1003 num. 12.

Ep. quadā ad Cl.

CAPVT VIII.

Carthusiensium vinea visenda exponitur.

VIneam verò Carthusiensem libeat admirari, de qua Sanctus Antoninus illud elogium protulit, quod vbi multi claustrales, nonnihil deflexerant à primæuo instituto, Carhusia tamen adhuc in suo rigore perseueraret. Spectabilis est in cunctis motum grauitas, & maturitas, & silentij perpepetua disciplina. Quod si Pythagoras silentij legem præscripsit discipulis, vt tacentes loqui discerent; perpetuam suis silentij legem indixit Bruno, vt cum Deo scirent miscere colloquia, & viuentes in multa patientia, in vigilijs, in ieiunijs, in castitate, in scientia, in longanimitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, illustria bonorum operum ad componendos mores se præberent exempla, vt penè quot huius sancti instituti religiosi numerentur, totidem perfectionis religiosæ paradigmata recenseantur. In hac solitudine sponsus ad cor sponsæ loquitur. In campis syluæ inuenitur, vbi in Ephrata, ob strepitum sæcularem, vix vox eius auditur. Hic in cauernis maceriæ, & in foraminibus petræ quiescés, columba eripitur de laqueo venantium, & à verbo aspero. Et vt familiam Brunonis cum Sancto Brunone concelebrem. *Hic omnium celebratus negotium, & in quiete pausatur actione. Hic pro certaminis labore repensat Deus athletis suis mercedem optatam: videlicet pacē, quam ignorat, mundus & gaudiū in Spiritu S. Hæc est illa Rachel formosa: pulchra aspectu, à Iacob plus dilecta, minus filiorum ferax, quam Lia fœcundior, sed lippa: pauciores enim sunt cæteris fratribus à patre dilecti. Hæc Sunamitis pulcherrima, sola in omnibus finibus Israelis reperta, quæ Dauid foueret senem, & calefaceret.* Adeo autem ferax vinea est, & fœcuda vitibus sanctorum Doctorum atque scriptorum, vt si omnia & singula historico solo stylo percurrerem, ante deficeret dies, fatigatumque dicendo latus anhelaret.

Apud. Surium to. 5.

CAPVT IX.

De plantatione vineæ Cisterciensium agitur.

AD Cisterciensium spectabilem vineam, siue à Stephano, siue Roberto sub regula Ductoris Benedicti plantatam, à Sancto Bernardo verò mirificè excultam, oculos conuerto.

Hic cum eodem Bernardo vineam istam celebrem. *Prata virentia scripturarum, praterfluēs lacrymarum vndositas, quam de purissimis affectibus amor ille cælestis eliquat. Hic sunt arbores erectissima, chori sanctorum, nullaque est, quæ non multa gaudeat fructus vbertate.* Et postea. *Videas hunc sacris lectionibus intendentem, illum occubantem orationibus, hunc pro suis excessibus lachrymantem, illum in Dei laudibus exultantem, & officia pietatis sibi inuicem inuidere. Nocte consurgunt ad confitendum, & vespere, & mane, & meridie narrant, & annunciant laudem eius, & omnis illorum sedulitas in orbis diuini rotatur obsequijs.* Fulget ait Benedictus XII. (*Sicut stella matutina in medio nebulæ Sacer Cisterciensis ordo in Ecclesia militante strenuè militat operibus, exemplis, feruideque satagit, per sanctæ conuersationis applausum & innocentis vitæ meritum, montana scandere cum Maria, seque per exercitium laudabilium actionum, & pensum piorum operum curiosum, Marthæ satagentis officium conseruare. Hic nempe ordo in diuini cultus ministerio sedulus, vt sibi, & alijs proficiat ad salutem: in sacra lectione paginæ studiosus, vt ad perfectam excellentiæ supernæ cognitionem valeat peruenire: præstans, & promptus in operibus charitatis, vt adimpleat legem Christi. A mari vsque ad mare palmites suos meruit dilatare, quia gradualiter ad virtutum culmina patenter ascendit, & proinde per sacri pneumatis inflammantis corda debilia fistulas, gratia abundauit.*) Hæc Summus Pontifex Benedictus.

Ser. de S. Nicol. t. 2.

In Bull. tom. 1.

CAPVT X.

Vinea Præmonstratensium effertur.

PRæmonstratensium verò vinea à Sancto Nortberto Archiepiscopo Magdeburgensi, sub Augustini regula exculta plantatur: quæ quantum in temporali, & spirituali ædificio creuerit, & quam altas radices fixerit; arbores ex ea, in diuersas nationes translatæ dicant; fructus ex ea successiuè redolens prædicet; & qui viderunt, & cooperatores extiterunt vsque in æternum succedentes succedentibus præbeant testimonium. Et vt dicit Baronius. (*Creuit autem adeò fratrum numerus, & multiplicati sunt & in Saxonia vbi religio tepuerat, & in Sclauonia, vbi nulla erat, radicati fructuoso germine floruerunt, multiplicati sunt, vt quondam Hebræi fremuerunt Parthenopolitanus, odioque, & inuidia aduersus hominem Dei inualescente, ipse in Deo spem, & fiduciam habens alienas institutorum congregationes propagare non cessabat.*) In huius ergo Ducis vexillis militans Præmonstratensium acies, per incipientium, proficientium, & perfectorum merita, dum diabolo terribilis apparuit, alijs Christi exercitibus vires addere visa est.

Ex Hug. ne eius cōtemporan. apud Sur. t. 3. 6. iun.

tom. 10.

CAPVT XI.

De alijs vineis Sancti Gulielmi, Sanctæ Trinitatis &c. honorifica mentio.

QVid referam cæteras vineas; vt insignis religionis Montis Virginis, quæ S. Guillelmi instituta sequitur; Monasterij Cerui frigidi in Diœcesi Meldensi, quod existit caput ordinis S. Trinitatis: & vallis Scholarium, quæ pro fundatore agnoscit B. Guilielmum Anglum Fontis Ebraldi in Diœcesi Pictauiensi, quæ B. Robertum Breselium parentem asseuerat? Multas alias prætereo. Nec enim chronologia attexitur. Hic cernes homines Angelorum

vitam esse æmulatos, in carne præter carnem viuentes. Frequentiora ieiunia admiraberis, orandi, Deoque vacandi sedulitatem, cilicij durum tegmen, spontanea verbera, crebras vigilias, & quod omnium caput est propriæ voluntatis abnegationem; & quod auide animus poscit hoc illi negari, vt parere discat, ac flecti. Si singulorum *Hos mores, hanc vitam, ordinem, hoc institutum*, vt dicam cum Augustino, *laudare vellem, neque dignè valeo, & vereor, ne iudicare videar, per seipsum tantummodo expositum placere non posse, si super narrationis simplicitatem cothurnum etiam laudatoris addendum putauero.*

De mor. Eccl. c. 31.

CAPVT XII.

De vineis quatuor Ordinum Mendicantium, & primo de vinea Ordinis Prædicatorum, quam S. N. Patriarcha Dominicus fundauit.

AD Mendicantium vineas accedo, easque quæ ex participatione cū illis sunt adunatæ atque concessæ ratæ. Vinea Prædicatorū Ordinis primo tibi occurrit intra vastissimam Ecclesiæ vineam plantata: eo tempore, quando, vt dicit Gregorius IX. *Vineam ad quam patremfamilias operarios diuersis temporibus denarij conductos conuentione præmiserat, & quam sua dextera plantarat, non solum vitiorum, & vepres, & spina peruaserant, sed iam propemodum vulpeculæ demolientes conuertere in alienæ vitis amaritudinem intendebant.* Sed Dominus Alexander Papa Quartus in illius laudem, & commendationem quid dicat etiam audiamus. *Cœlestis ille agricola, summus autor fidei, præcipuusque protector, sacrum fratrum Prædicatorum ordinem, quasi lignum fertile in Ecclesiæ paradiso inseruit vt delectaret amœnitate, vbertate satiaret, & fructuū suauitate mulceret. Hoc itaque speciosum, fœcundum, ac dulce lignum superno irrigatum, pulchra plurima, ac dulcia poma profert, quorum odore ac sapore conuertantur, & conualescunt debiles, varijsque detenti languoribus liberantur. In hoc vtique vitæ ligno mortales homines carnis infirmitatibus prægrauati, pabulum salutis inueniūt, & internam recipiunt sospitatem. Huius inquam ligni percepta fragrantia vndique ad libandum ipsius concurrunt innumeri professores fidei, qui assiduè illo perfruentes, & eius salutaribus fructibus conuescentes de ipsius prægustata dulcedine ministrant, & ipsi alijs suauia libamenta salutis. Hæc est illa generosa plantatio, quæ ramos suos vndique expandens floret: plurimos honoris, & honestatis, fructusque vberrimos doctrinæ profert: & virtutis, & odorem sanctæ, & laudabilis conuersationis, longè lateque diffundit. Hic est ordo Sacer Prædicatorum honestate floridus, præclarus scientia, virtute fœcundus, à Sede Apostolica meritò approbatus; qui inter alia plantaria Dominica, puritate conuersationis, sapientiæ dono, & virtutis merito dignoscitur specialiter insignitus. Huius sacri, clari, conspicui, & approbati ordinis fratres, sacrarum litterarum studio instanter incumbunt, animarum profectibus, diuinis officijs, & orationibus incessanter intendunt, atque Euangelicæ prædicationi ardenter insistentes, lumen diuinæ doctrinæ vbique per orbem diffundunt. Hi sunt viri doctrina clarissimi, qui contemplationi cœlestium feruenter inuigilant, & piæ vitæ studio sine intermissione desudant: Hi sunt viri probati, & plenè in lege Domini eruditi, efficaces quidem in opere, & in prædicatione potentes, quorum labia gratia cœlestis edocuit ad propinandam salubrem doctrinam alijs, & commodum, ac profectum animarum Christi fidelibus exponendum. Vnde vbique per mundum oræ ipsorum intonant, velut tubæ, ac in omnem terram exijt sonus prædicationis eorum, & vsque ad fines orbis sua salutifera verba sonant. Hi sunt viri præclari, conspicua religione fulgentes, qui tanquam lucentia sydera in Ecclesiæ firmamento*

In Bulla canoniza. D. Dominici.

Habetur in prolog. const. Præd.

fundum, ac

suis

suis splendidissimis documentis, viam calestis vita mortalibus insinuant. Hi sunt phiala aurea plena odoramentis, qui sua sacra conuersatione suauiter redolentes, hortantur per hanc alios, & inducunt à somno negligentia celeriter surgere, & excussa prorsus inertia ad opera lucis, & bonitatis festinanter properare. Hi sunt dilecti Deo, & hominibus, fratres videlicet Pradicatores, morum honestate conspicui, scientia titulis insignes, quos aterni patris benignitas, inter plurimas personas diuinis obsequiis deputatas, pro sui nominis attollenda gloria, & fidelium procuranda salute specialiter elegit. Qui suum semper affectum; & amorem calestium diligentes, virtutem diuini nominis vbique publicant, & pro Christiana religionis ampliando cultu vigili attentione laborant. Hi sunt qui vitam, & merita Beatissimi Pauli Apostoli contemplantes, gloriantur in sola Cruce Domini nostri Iesu Christi: & mundi pompas, ac solatia spernentes, ad solam calestem patriam, & ad paradisi delitias recta intentione suspirant. Hi sunt, qui propter Deum semetipsos salubriter abnegantes elegerunt sub arctissima paupertate Deo deseruire, tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. Hi postremò sunt, qui cum omnia terrena propter amorem bonorum calestium reliquerint, sobriè, iustè, piè, & castè viuentes, ac exilia vita subsidia mendicantes, Christum pauperem imitantur, perfectionem Euangelicam amplexando. Vnde clarissimè constat, eos in statu perfectionis existere, & per sua religionis obseruantiam (qua quidem ipsius Euangelica perfectionis continet formam) in aterna retributionis pramio pracellentem gloriam promereri. Maiores porrò huius vineæ palmites ij sunt, qui sanctorum albo sunt ascripti.

Primus ergo S Patriarcha Dominicus vineæ Prædicatoriæ sator cultorque eximius spectandus proponitur, qui quasi oliua pullulans & cypressus in altitudinem se extollit, vestitu sanctitatis amictus, & consummatione virtutis, *Qui in vita sua* (Ecc. 50.) *suffulsit domum, & in diebus suis corroborauit templum*, dum labentem Lateranensem Ecclesiam suis humeris Pontifici Innocentio visus est sustentare, *Circa illum corona fratrū*. Innumeri videlicet racemi, perfectionis normam, tanquam succum à palmite haurientes, *Et quasi plantatio Cedri in monte Libano sic circa illum steterunt quasi rami palma*. Innumeri videlicet, laureati viri eius regulæ professores, aut ex virginitatis candore, vel martyrij cruore, vel doctrinæ labore, de Mundo, Carne, Diabolo trophęa reportantes.

Subsequitur Petrus Martyr, illustris palmes, *De horto siquidem fidei nuper in mensam regis aterni dulcis allatus est fructus. De vinea Ecclesia in regium calicem affluens, nouiter liquor influxit, quoniam fœcundus palmes hostili mucrone concisus habuit plus humoris, quia adhasit pressius viua viti. De Pradicatorum ordine florido prodijt rosa rubens, qua regalibus oblata conspectibus intulit suauitatem odoris.* (Innoc. 4. in bull. canon.) Innumeri quoque Botri huius vineæ cum Petro eandem eo reddunt illustriorem, quo monstrant feraciorem. Pendens (vt nonnullos innumeris omissis recenseam) hinc botri, nonaginta, scilicet martyres à Tartaris trucidati. Inde apud Sandomiriam in Polonia martyres quadraginta nouem, quorum dies festus solemni memoria Alexandro Quarto annuente, vsque in hanc diem postridie Kal. Iulij recolitur. (Mich. 3. de reb. Pol. Cromer. lib. 9.) Hic in Diœcesi Tholosana pendent tres inquisitores qui dum enecarentur, cœli aperiri scalis inde ad terras demissis, visi sunt: Ibi sex alij obtruncati, qui & capita sua singuli post mortem à supplicij loco Mureti nomine, per nouem passuum millia præcedente lumine cœlitus demisso, ad conuentum Tholosanum detulerunt. Hic cētum nonaginta fratres partim Tartarorum spiculis, ac telis, partim patibulo, aut lapidibus obruti, aut viui decoriati, aut flammis

flammis exusti, aut capite obtruncati in Hungaria, Dalmatia, ac Bosnia Prouincia martyrium consummantes, vineam quoque nostram decorant. Ibi in Prouincia terræ sanctæ B.Fr.Christianus Patriarcha cum quatuor nostri ordinis fratribus gladijs Saracenorum mactatus, & cœnobio solo æquato centum alij fratres ab ijsdem occisi; & ipsi quoque meruerunt, vt in hoc ordine martyrum censerentur. Paucos de multis recensemus, ad annalia cæteros martyrij laurea donatos remittimus.

Sed & *ordo prædictus in horto plantatus Ecclesiæ, ac in germen ineffabilis spiritualis vtilitatis succrescens, illum prælucidum, & fructuosum palmitem dedit B. videlicet Thomam de Aquino confessorem, & Doctorem egregium, ex cuius sapientiæ, & doctrinæ scriptis, & traditis, vniuersalis Ecclesia multiplicis vbertatis spiritualis fructum colligens, ipsius odore reficitur, incessanter: & quod idem ordo, vt spiritualium fructuum vbertatem multiplicet, non lassatur labore.* Diem solennem in condensis constituunt Magnus ille Albertus, vsque ad miraculum sapientissimus Sancti Thomæ magister, necnon & sancti Doctoris expositores, tanquam frondosi pampini illum circumeuntes, & exornantes: ipsi quoque botri non vulgares qui studiorum, & vigiliarum quoque prælo compressi vinum sapientiæ populis propinarunt; tales sunt (vt pauca delibemus.) Heruæus, Paludanus, Tarantasia postea Innocentius V. Durandus, Capreolus, Caietanus, quorum singuli classici Doctoris nomen mererentur, ni à Thomæ præoccupati essent ingenio meliori. Dies me deficeret si eos recensere oporteret, qui conciones, homilias, scripturarum sacrarum commentaria, diuersarum rerum opuscula, grauiter, & ornatè ad dogmata roboranda, & mores obfirmandos (quorum quidem est penè infinita multitudo) conscripserunt. His bibliothecæ refertæ, etiamsi iniuria temporum, & bellorum incursibus maxima pars interciderit, vel combusta, vel suffurata, vel deperdita. Conseruentur nunc promptuaria, Arcæ, scrinia, vndique Neotericis impleantur, ac consarcinentur, semper antiquis, primus debetur honos, tàm ex primi fœtus inuentione, quàm ex stylo compendiosiori cum maiori dicendi perspicuitate: etenim cum, vt habet philosophus, sapientis sit ordinare, non ex multitudine eorum quę dicuntur, sed ex distincta ipsarum assertionũ, ad propria, & prima principia reductione, doctorum scripta æstimanda, & amplectenda sunt. Et certè si riuuli ad fontes reducerentur, aluei exiccati cernerentur. Et

-----Si fortè suas repetitum venerit olim
Grex auium plumas, moueat Cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus.

Alterum palmitem produxit vinea ista S. Vincentium Fererium Valentinum, *Sacræ Theologiæ professorem, æterni Euangelij in se documenta habentem, quem veluti athletam strenuum ad Iudæorum, Saracenorum, & aliorum infidelium confutandos errores, ac extremi iudicij diem quasi alterum Angelum volantem per cœli medium, ad pronunciandum Euangelizandumque sedentibus super terram, tempore opportuno transmisit, vt in omnes gentes, tribus, populos, linguas, & nationes verba salutis diffunderet, regnum Dei, diemque iudicij appropinquare ostenderet, & æternæ vitæ semitam demonstraret.* In modum coronæ confessores innumeri, omnes cælites Vincentio aggregantur, qui sanctitate eximia effulserunt. Talis fuit B. Ioannes Salernitanus insignis prædicator, animarum œconomus, qui à muliere ad concupiscentiam prouocatus in ardentissimum rogum se conijciens, ignem libidinis in muliere extinguere

Clem. VI. in li. priuil.

Hor. 3. ep.

Pius II. in bul. canon. S. Vincentij.

tinguere meruit, nec ab igne læsus est, qui in igne positus nesciuit ardere. Talis B. Iacobus à Beuania, eadem nocte in lucem editus, in qua orti sunt S. Thomas Aquinas, B. Ambrosius Sansedonicus, & tunc à puerulis in plateis conclamatum esse perhibetur. *Surgamus pueri, eamus ad scholas; surrexerunt enim magistri orbis terræ*, triplicato sydere pariter in cœlo apparente. Talis Ægidius Lusitanus, qui lancea in pectore percussus vehementer à potentissimo equite, sibi visibiliter apparente, vt vitam in melius commutaret, è Saulo efficitur vas electionis, & sanctitatis. Talis Henricus Susonius prodigium sanctitatis, & Mauritius Tholosanus præter sanctitatem, & miraculorum gloriam prædicatione illustris. Tales Petrus, & Arnoldus gemelli fratres, qui eodem die nati, eodem die in religione renati, eodem die (sanctitate pares) ad cœlestia regna vocari meruerunt; quos eadem religio, & charitas verè fecit esse germanos. Chiliadas istas decennio non exequerer: ad annalia legenda prouoco.

Sed mirificè effloruit vinea ista, cum palmitem illum fœcundum protulit S. Antonium Florentinũ Archiepiscopum, florem canonistarum, Prælatorum exemplar, quem sanctorum Præsulum eiusdem ordinis infinita turba prosequitur. Omitto modo cæterorum Prælatorum infulas recensere, quæ ex huius vineæ arboribus tãquam trophæa cum Sancti Antonini mitra pendent, cũ illustrior reddatur ex quadraginta circiter galeris Cardinalitijs, & tribus Tiaris cohonestetur Romanorum Pontificum Innocentij Quinti, Benedicti Vndecimi, & Pij Quinti, qui forma facti gregis, forma sanctitatis non vulgari in Ecclesia Dei effulgent.

Ad eandem vineam attinent antiqui quidem vineæ prædicatoriæ fœcundi palmites, sed quia nostro tempore albo sanctorum conscripti, magis mundo innotuerunt, Hyacinthus, & Raymundus (duplicato Vrbis, & orbis gaudio, quod hæ duæ oliuæ assistant intercessores dominatori terræ) modò recensentur.

His adiungendi B. Ceslaus, S. Hyacinthi frater in Vratislauia, vterque Petrus Consaluus, Thelmus, & Amarantus in Lusitania; Albertus Magnus in Germania: Augustinus Dalmata in Luceria Apuliæ: & alij, quorum dies festus in suis Prouincijs anniuersaria commemoratione recolitur. Insuper & B. Ambrosius Sansedonius in martyrologio à Clemente Octauo adscriptus, & à Gregorio XV. cum B. Iacobo Veneto Beatorum albo conscriptus, & B. Ludouicus Bertrandus beatificationis radijs illustratus, similiter effulgent.

Sed quantum attinet ad sanctas mulieres: Flore candens virgineo assurgit S. Catharina Senensis, quæ vulnerata sacris stigmatibus Christum crucifixum exprimit. Proxima est illi B. Agnes beatificationis titulo decorata, cuius corpus cum sancta Virgo Catharina inuiseret, & pedes osculari vellet, Agnes alterum pedem retulit ad os vsque Catharinæ. Alio etiam tempore reuersa, cum se ad caput Agnetis demisisset, mãna instar niuis toto illo in loco pluere cœpit. Proxima quoque B. Margarita de Castello in cuius corde tres lapides pretiosi reperti vsque in præsentem diem impressum præsepe Domini cũ Ioseph, & Maria, & Christo Domino in medio animalium iacente, mirabiliter exprimunt. Helena similiter Hungarica stigmatibus refulget, cuius disciplinæ tradita Margarita Regis Hungariæ filia ad summum sanctitatis gradum peruenit. Vna ergo Catharina, etsi ascripta sit sanctorum albo; adolescentularum tamen, hoc est, purissimarum

anima-

animarum, non est numerus quæ Christo sponso adhærentes lauream promeritæ sunt, & pasci inter lilia in perpetuas æternitates. Si plures desideras, annales prædicatorios euoluas, & luce clarius inspicies, quàm frugifer extiterit palmes ille Dominicus, felixque surculus, quantum germen produxerit, & quam glorificetur Christus Dominus, vitis vera è cuius radice, & plenitudine gratiarum Dominicanus ordo cum suis racemis, hausit quicquid habet.

CAPVT XIII.

De vinea Seraphici S. Patris N. Francisci.

AD amplissimam vineam excolendam alios etiam operarios misit altissimus, vt (sicut dicit Gregorius Nonus) *Superfluitate palmitum reserata, & vitulaminibus spuriis radices altas non dantibus fructum suauem afferat, & iocundum: qui prelo patientiæ defæcatus in æternitatem cælestem transferatur. Ecce in hora vndecima excitauit seruum suum Franciscum virum vtique secundum cor suum apud cogitationes diuitum, lampadem quidem contemptam, sed paratam ad tempus statutum. Illum in vineam suam mittens, vt ex ipsa spinas, & vepres euelleret prostratis illam impugnantibus Philistæis per nouum Sampsonem mādibula simplicis, sed feruentis prædicationis, vt fortia quæque confunderet. innumeras Philistijm acies profligando. Ex mandibula ipsa egressa copiosa est aqua reficiens, abluens, & fœcundans campos sordidos, & arentes, quæ in vitam æternam saliens absque argento, & commutatione aliqua potest emi, cuius riuuli, longè lateque diffusi, vineam irrigant, vsque ad mare palmites, & vsque ad flumen propagines extendentem.*

In Bul. Canonizat. S. Francisci.

Tot vero vites in hac vinea Ecclesiæ amplissima Franciscus inseruit regulam profitentes, [*vt celeriter, quasi miraculo excreuerit, vt paulò post in generali conuentu Assisinatis numerata sint quinque millia, capita atque eo ipso tempore quingenta simul adiuncta. Itaque breui totum orbem compleuit: quin etiam temporis progressu in eam, quam nunc videmus, peruenit amplitudinem, vt in tres, aut etiam in plures partes distributus sit: hæque ipsæ partes, ita abundauerint, vt singulæ fere singulos ordines bene magnos repræsentent.*]

Plat. l. 2. de statu relig. c. 22.

Sic in amplissima Ecclesiæ vinea insignis ista portio tanquam vinea selecta velut hortus conclusus, & delitiæ Domini includitur. Cui illud adaptari potest, *Vinea fuit pacifico, in ea quæ habet populos; tradidit eam custodibus*, nec enim vnam, aut alteram gentem, sed multitudinem populorum omnium nationum, quæ sub cœlo, est Francisci regulam profitentium continet, eamque tegendam Prælatis tradidit, quos Guardianos, & Custodes voluit appellari. Huius vineæ, *Vir affert pro fructu eius mille argenteos.* Quia ob altissimam paupertatem quam profitetur Francisci sectator libera mente, & perfectè omnia terrena dimittit, vt Christum veraciter habeat: millenarius enim perfectus est numerus, ideo per eum perfectio rei cuiuslibet demonstratur. Hos argenteos (quoque) illi ferebant, de quibus scriptum est. *Quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendebant, & afferentes ponebant ad pedes Apostolorum pretia eorum, quæ vendebant.* In qua paupertate supereminet vniuersis. Hæc vinea, & si in humilitatis valle plantata, Minoris nomen obtineat, firma tamen in radice fundata supereminet terris, & quamuis solum vile prætexat; tamen nunc gemmante flore pubescit, nunc circumfusa viriditate vestitur, nunc mite iugum suscipit cum maturioribus brachijs quasi sarmentis fœcundæ vitis adoleuerit. Vinea quæ cum Crucis ligno suas maritat vites, nudum, & pauperem

Cant. 8.

S. Greg. in Cant. loc. cit.

Act. 4.

Ex Amb x. in Luc. c. 20.

Perem crucifixum insequendo: cuius fructus etiam in postrema colligentur ætate, &(quod est vineis etiam terrenis commune) ita pauperibus, atque diuitibus humilibus, atque potentibus, seruis, ac Dominis æquè est communis, vt nulla secretio inspiciatur.

Tanquam præcipuus surculus, veteris Adæ excussus ex arbore, in alterius seu radicis inseritur Franciscus Christo confixus Cruci, in nouo isto Crucis ligno, tanquam gremio pij parentis fœtus inolescit, imaginem Christi crucifixi in se exprimens, qui stigmata Domini sui in corpore suo meruit portare, cuius sanguinis stillis, tanquam aquæ salutaris irriguis fœcundata terra Minorum, in cœlestem erecta est disciplinam.

Hoc cruore Francisci Euangelio semini suscipiendo, & propagando, reddita est terra ista fœcunda, & suorum stigmatum felici sulco non tantum trigesimum, at centesimum iam profert fructum. Aspice quot fructus reddidit. Si enim sanctorum albo adscriptos inspecias, occurrent S. Antonius Vlissiponensis Arca testamenti appellatus; S. Bernardinus Senensis Seraphici huius ordinis professor, & instaurator egregius, S. Bonauentura tantæ sanctitatis vt in eo Adam videri non peccasse dicere solebat Alensis: cuius etiam cor mira charitate fragrans incinerato corpore post multa lustra incorruptum est. S. Ludouicus Caroli secundi filius Episcopus Tholosanus. S. Didacus complutensis. Quos sanctos confessores innumerari Beati insequuntur, pauci ex innumerabilibus nunc recensentur, Ioannes à Capistrano, Iacobus de Marchia, Paschalis, & Petrus de Alcantara à throno Apostolico beatorum ordini annumerati. Hos insequũtur Conradus Offidanus, Odoricus Foroliuiensis, Ioannes de Aluerna, præter duodecim socios S. Francisci, qui inter viros sanctitate illustres recensentur, videlicet, Bernardus, Siluester, Petrus, Ægidius, Sabbathinus, Guilielmus, Moricus, Philippus, Constantinus, Barbarus, Bernardus, Angelus. Numera stellas si potes.

Fructus huius surculi pariter extitit S. Clara sancti Frãcisci disciplina imbuta, & S. Elisabetha, Ludouici Lantgrauij Thuringiæ vxor Hungariæ Regis filia, quas virginum, & sanctarum mulierum innumerabiles cunei insequuntur, Agnes de Assisio S. Claræ soror, Agnes Bohema Bohemiæ Regis filia, Friderico secundo nupta, Blanca à Philippo Pulchro Francorũ Rege progenita, Sancia Ruperti Regis vxor, Catharina Bononiensis (cuius corpus incorruptum vsque in hanc diem Bononiæ asseruatur) singulas recensere superfluum.

Sed vt vinea *dum iugatur erigitur, & recisa non minuitur, sed augetur: ita*(Francisci)*sancta plebs dum ligatur exuitur; dum humiliatur attollitur, dum reciditur, coronatur.* Coronata certè est, dum sanctus Accursius cum quatuor socijs apud Marochium pro Christo occisus; & S. Angelus cum sex alijs sectam Saracenorum exufflantes ab Arbaldo Iudice enecati, martyrij lauream insigniter adepti sunt, quorum annua festiuitas à Seraphico ordine auctoritate Sedis Apostolicæ celebratur. Petat qui volet cæteros, è grauissimis Seraphicæ religionis Historicis, quia penè singuli innumeros posteritatis memoriæ reliquerunt.

Ex Am. 10, in Luc. c. 20.

Meruit Francisci labor, & sanguis, vt è vite erumperent quatuor Rom. Pont. Nicolaus IV. Alexander V. Sixtus IV. Sixtus V. Cardinales supra 40. Episcopi quos certo numero vix comprehendas. Scriptores in omni facultate adeò celebres reperies, vt hoc mirum sit in Dei Ecclesia, familiam sancti Francisci in Apostolica simpli-

simplicitate fundatam, tanta sapientia refertam, vt non solum per discalceatos, & simplices, tractos ad Christi crucem inspicias reges coronatos, sicut olim per piscatores tractos Imperatores, sed & per sapientes Alexandrum Alensem, Riccardum, Ioannem Scotum, Aluarum Pelagium, Aureolum, Nicolaum Lyranum, alios quàm plurimos, quos enumerare vix potes, Athenæ licæum, & sapientium prudentia est retusa.

Tanto autem fœdere Prædicatorum vinea, cum Minorum vinea iuncta est, vt solus habitus tanquam materia discernat fratres istos vterinos, eodem tempore exortos, simul à Ioachimo prophetico spiritu prædictos, à B. Virgine ad mundi conuersionem simul destinatos, vt pari passu, in sanctitate, litteris, dignitatibus incessisse videantur; vt neutrum alteri præferri posse Clemens Quartus iudicauerit. Scribens enim ad quendam militem sic inquit. *Quod si ex proposito non mutato scisciteris vlterius, quem tibi ex FF. Prædicatorum, & Minorum ordinibus præeligendum declarem, id præcipuè conscientiæ tuæ relinquimus: magis enim tu scire poteris cuiusque ordinis obseruantias, quare non sunt pares in omnibus, & in diuersis particulis excedentes & excessæ. Alterius quidem istorum ordinum lectus est durior, nuditas grauior, & vt nonnulli iudicant, paupertas profundior. Et alterius cibus parcior, longiora ieiunia, & vt quamplures autumant sancior disciplina. Neutrum ergo neutri præferimus, sed in vna, & arctissima paupertate fundata ad vnum tendere credimus, salutem scilicet animarum. Et ideo siue hũc, siue illum elegeris, arctam vitam aggredieris: & per portam introibis angustam ad terram mellifluam, & præ cæteris spaciosam: vnde hoc apud te pondera, hoc diligenter aduerte, qui magis animo tuo placeat, quemque speres melius portaturum, & sic vni conuersationi adhæreas, vt amore ab altero non discedas. Frater enim Prædicator est reprobus, qui Minores non diligit, & execrabilis Frater Minor, qui vel odit Prædicatorum ordinem, vel contemnit.* Sed penè obliti eramus pergere ad aliorum ordinum vineas, flagrantia, & suauitate Dominicanorum, & Franciscanorum illecti, quare iter ad eas inuisendas prosequimur: vt tantorum virorum exemplis animati, & spiritualium virtutum odore recreati, feruenter, & alacriter curramus post eos, si fortè mereamur admitti ad sponsi delicias, & ad cœlestia, & ineffabilia gaudia introduci.

In constit. Præd. d. 1. c. 13.

CAPVT XIV.

De vinea Eremitarum S. Augustini.

ERgo Eremitarum vineam attendamus. Vinea hæc quidem illa est ab Augustino etiam, vt multi asserunt plantata, quam velut mysticus Naboth nunquam passus est dari in direptionem: verum crebrescente hostili Vuandalorum insultu, & successu temporis inualescente monasterijs, & Ecclesijs in Africa Gentilitatis ritu profanatis, concrematis, ac deuastatis, Fratribus hinc inde dispersis, quidam in Thusciam appulere, quorum alij Anachoreticam, alij Cœnobiticam vitam traducentes, tandem illam dispersionem congregarunt, sicut olim dispersionis Israelis dignatus est Dominus adunare. Sancta verò ista propagine vsque ad Concilium Lateranense sub Innocentio tertio producta, cum in Concilio de ordinibus singulis tractaretur, ordo Eremitarum tunc annotatus est absque solemnitate confirmationis. Postea ab Honorio confirmatus, ab Innocentio quarto promotus, ab Alexandro quarto, cui & ipse S. Augustinus in visione apparere visus est, insigniter auctus. Nam diuersorum ordinum viri quorum quidam S. Guilielmi, alij fratris Ioannis Boni, alij de Fabali, alij alijs titulis nuncupati, sub vnius Prioris generalis obedientia, secundum

Ex S. Anton. 3. p. tit. 24. c. 14. §. 3.

dum regulam S. Augustini tanquam vnius vitis palmites ipso iubente iuncti sunt, vt quo vinea amplior, eo fructus esset vbertior. Hoc modo pro antiquis Patribus suis nati sunt ei filij, & nouellæ oliuarum, veteribus ex persecutione excussis, nouiter germinarunt, filij prudentia senes; grauitate patres, charitate fratres, virtute iuuenes, dulcedine soboles, innocentia infantes, malitia paruuli, quæ mundi sunt nescientes, totam regni Dei præsentiam possidentes. Duplicarem huius vineæ laudes, nisi satis hæc Augustini vinea, cum suis palmitibus abundè superius celebrata esset, & infra celebrabitur diffusius.

CAPVT XV.

De vinea Carmelitarum.

Thom. à Iesu de statu monach. p. 1. c. 1. & seq. Basil. Ep. ad Chil. Naz. oratione de pauper. amor. in apol. & postquam ex fuga rediit.

DE Carmelitarum vinea, quid eloquar? certè *gloria Libani data est ei & decor Carmeli.* Mons verè celeberrimus in quo fructuosus ille palmes Helias commoratus, solitariam ab hominum consortio semotam professus est vitam, quem primum colendæ virginitatis auctorem Patres, & Doctores appellant, obedientiæ, & paupertatis prototypum, quem *Principem Monachorum* Hieron. vocat cum Elisæo cum filijs prophetarum, qui habitabant in agris in solitudine, & ædificabant sibi tabernacula iuxta fluenta Iordanis. Ad quos allusit Apostolus. *Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, in solitudinibus errantes, in montibus, in speluncis, & in cauernis terra.* Quorum alij etiam in Galgala, alij Bethel, alij in Hiericho, alij in Samaria morabantur, orationi, & contemplationi vacantes, ad quos Elisæus post Eliæ translationem, eiusdemque pallij receptionem se recepit ex Lyrano. Permanserunt vero hi Prophetarum filij vsque ad tempora Apostolorum ex Eusebio. Successerunt enim eis illi, qui supra Heliæ institutiones, alijs supererogauerunt, fortè ab Elisæo Propheta eorum magistro, & auctore acceptas. Hi fuerunt Essæni, S. Marci Euangelistæ, postea legibus, & institutionibus instructi, vitæ monasticæ præcipui cultores, Apostolorum prædicatione ad fidem Christi instructi. Ab his porro Monachorum agmina in Ægyptum, & Palæstinam descendisse, Doctores, & Historici tradunt. Prædicantibus vero Apostolis, ait Ioseph Antiochenus; *Perfectorum militum Christi Apostolorum conditores surrexerunt strenuissimi viri solitarij, contemplationi dediti, sanctorum prophetarum Heliæ, & Elisæi sequaces, qui de Carmelo descendentes per Galilæam Samariam, & Iudæam, fidem Christi constantissimè sparserunt. Quique in Virginis Mariæ honorem in montis Carmeli decliuio oratorium fabricantes, Saluatoris Matri specialissimè seruierunt, illud tunc impletum, quod scripsit Isaias. Habitabit in solitudine: iudicium, & iustitia in Carmelo sedebit: & erit opus iustitia, pax, & cultus iustitiæ silentium: & securitas vsque in sempiternum: & sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta.* Verum nouissimis temporibus Saracenorum persecutione, eremitica vita Carmelitarum deturbata in vrbibus habitare sunt coacti. Cumque [*Nobilissima ciuitas Acconis à Saracenis destrueretur, Deipara Maria in Carmelo monasterium ad quatuor milliaria ciuitati vicinum, ab eis igne crematur, fratribus in eo degentibus perfidorum gladijs trucidatis, & tunc (proh dolor) ordo Carmelitarum, mellifluum locum ex toto perdidit, in quo ab Helia, & Elisæi prophetarum tempore duobus millibus ducentis viginti vno annis perstiterunt.*) Quare nedum floribus confessorum, sed & rosis martyrum florere Carmelus visus est. Inter hos enitet pariter insignis ille Gerardus Ordinis Carmelitarum Patriarcha Antiochenus in

2. Hist. Eccles.
Gerebar. in chron. an. 3271.
Cass. 1. de instit. renunc.
Nic. lib. 8. c. 39.
Sozo. lib. 1.
Ioseph Antioch. specul. primi Eccles. c. 12.
Cap. 32.
Eraldus Carthu. in fascic. temporum an. 1293.
4. Reg. 4.

in Hungaria anno Domini millesimo trigesimo secundo, qui super bigam ligatus, & de altissimo monte præcipatus martyrio coronatus est. Venerat enim hic ad Summum Pontificem, vt malas à Saracenis, Christianis illata in Syria, & Palæstina propulsaret. Verum post tot calamitates hostiles vinea ista rursus florere cœpit hoc millesimo centesimo, Alberto Patriarcha Hierosolymitano, & Ioanne itidem Patriarcha leges renouante, & vtiliter augente, traductis inde in varias Europę Prouincias eius instituti viris. Quę demum regula ab Hugone Carensi Dominicano Cardinali S. Sabinæ mitigata, Apostolica auctoritate illis obseruāda tradita est in Apostolicæ Sedis tutelam, Innocētio IV. tam illustrem familiam recipiente atque probante.

In Bulla quæ incipit, qui honorem.

Dicere libeat cum Basilio. *In hac solitudine dego, in qua Dominus versatus est, hic est quercus Mambre illa, hic ad cœlum ferens scala, hic Angelorum castra à Iacobo conspecta, hic solitudo in qua populus purificatus legem accepit, & sic in promissionis terra Deum vidit, hic mons Carmeli in quo Helias commorans Deo placuit,* libet etiam cum altero exclamare. (*O Carmelitarum religio, quam magna facta es in domo Domini, nunquid olim à modico fonte Helia Propheta principium habuisti? & ecce nunc in magnum fluuium creuisti: tu olim plātata in Eremo, nunc facta es Ciuitas plena populo: tu fundatorem habes adhuc in paradiso viuentem, & gloriosam Virginem Mariam Reginam cœli, Dominam mundi, in patronam singularem, sicut enim de te procedunt Sacerdotes, & Leuitæ, Doctores, & Euangelistæ, qui patres, & patroni omnium religionum facti sunt,*] ex te pariter etiam post solemnem confirmationem, & approbationem ordinis (vt innumeram beatorum seriem narrare omittam, Sanctorum albo ascripti procedunt. Sanctus Albertus, S. Angelus martyr. B. quoque Andreas Fesulanus Episcopus propediem canonizandus expectatur. Superuacui plures in re liquida testes.

Epist. ad Chironem.

Philip. Hieropol. Abb. apud Paleonid. l. 2. c. 1. anti. Ord. Carm.

Franc. Vastius de orig. Carmel. p. 3.

His annumerant sanctos illos viros, de quibus in Carmelitana religione diuinum recitatur officium, vt Eliam, & Elisæum Prophetas, Dionysium PP. & martyrem, Petrum, & Gerardum Patriarchas, & martyres, Anastasium martyrem, Cyrillum, Serapionem, Spiridionem, Albertum Episcopum, Bertoldum, Simonem, Brocardum Generales, Auertanum confessorem, Eufrasiam & Eufrosinam virgines. Inter Beatos recensent Petrum Cesis, Ioannem Soreth, Antonium de Hungaria, Adolium Tarsensem, Elisabeth Reginam, Franciscam filiam Ducis Britanniæ, & quis singulos recensere valeat?

Morigia Tapia Thrithemius Carthagena villega.

Non desunt in illa vinea botri. martyres enim innumeri enumerantur occisi ab Armar Rege Arabum anno 636. in Palæstina: notissimi vero, & famigerati martyres recensentur Elpidius, Elenus, Eusebius, Eutropiui Episcopi, Theodorus, Aloysius, Stanislaus, Lupus, Ioannes, Gerardus, Antiochus.

Inter Romanos Pontifices recensent nonnulli Dionysium Papam, & martyrē, & Benedictum XII. at historici consulendi, nec enim historiam atteximus.

Cardinea vero, & Episcopali dignitate fulgentes multos recenset Carolus Tapia Regens supremi Consilij, vir doctissimus, & religiosissimus lib. de relig. & alij scriptores: ad eosdem lectorem remittimus.

Hæc omnia gloriam Carmeli satis superque ostendunt, insultus Vvicleph, & moderni hæretici Poliandri Caluinistæ, calumnias, & cachinnos non curando.

Lege Vuald. t. 3. tit. 9. Anastasium Cochletium contra Poliandrum ca. 14.

CA-

CAPVT XVI.

De alijs vineis mendicantium, Seruorum B.Virginis de Mercede S.Francisci de Paula.

POst hos quatuor ordines, veluti quatuor cardines terræ, & quatuor paradisi flumina, & quatuor genera equorum quos vidit Zacharias, rufos, nigros, albos varios, & fortes, quibus vehitur quadriga Domini, alij ordines plantati sunt, qui priuilegijs mendicantium fruuntur, talis est B.Mariæ seruorum religio instituta, per septem illos nobiles cœlesti voce admonitos, qui in propinquo Monte propè Florentiam latitantes ipsamet eorum sanctitatis luce se prodente, mundo se manifestarunt, multos in eorum societatem aggregarunt in eam, quam videmus magnitudinem excrescens tanto Reipublicæ Christianæ splendore. Qui eam vineam illustrarunt sanctitate, & miraculis supra triginta tres numerantur. In primis ille Philippus enitet, qui cum de eius electione ad Summum Pontificatum tractaretur de se humillimè sentiens, fuga ab onere illo etiam angelicis humeris formidando se liberauit. Emicant quoque Iacobus, Ioachimus, Franciscus Senensis sanctimonia cōspicui. Sed & quinque S.R.E. Cardinales, Episcopi, & Archiepiscopi supra triginta, vniuersalem vineam hoc est, Catholicam Ecclesiam custodierunt. Prædicatores, & scriptores innumeri pariter dederunt odorem suum, Christi bonus odor facti in omni loco.

Longe quoque lateque suum odorem effudit redemptionis captiuorū familia à S.Raymundo ordinis Prædicatorum generali Magistro, Petro Nolasco, & Rege Aragonum Iacobo ad captiuorum miserias subleuandas, in eminenti erga proximum charitatis monte plantata.

Institutum Minimorum consequitur, quorum nomen cum vita, & moribus ex insigni humilitate concordat S Francisco Paulano nouo Thaumaturgo auctore, perpetuo ciborum delectu quarto voto præ cæteris religionibus suos deuinciente, vt hoc quoque sit insigne miraculum quod carni, & sanguini repugnans abstinentia à cibis aliàs licitis, illicitis tamen ex voti ratione, per Italiam, Hispaniam maximè per Galliam, ita percrebuit adeoque in viridi obseruantia etiam nunc efferueat, vt meritò Anachoretis, & Cœnobitis adæquetur. Superuacaneum sigillatim de singulis disserere: nam omnium religionum istarum, tam est excellens fastigium sanctitatis, vt cui non spontè mirandum, & honorandum videtur, oratione nostra videri qui potest plura inferius, cum quoque nostro tempore florentes has omnes vineas ostendemus.

CAPVT XVII.

De nouissimis vineis Clericorum Regularium (qui & Theatini) & Patrum Societatis Iesu, *priuilegia Mendicantium Ordinum participantium.*

CLaudat, & has vineas Monasticas innouata Clericorum Regularium religio, quæ olim sub ipsis Apostolorum temporibus, Alexandriæ maximè Marco institutore florebat, & per multa secula continuata fructus vberes produxit. Ipsa, est patrum Theatinorum Congregatio, eo tempore cœlitus immissa, vt hominum mores ad meliorem frugem essent informandi: ea ætate instituti cum grassantes hæreses Lutheranæ, Ecclesiasticorum non probè viuentium vitam dilacerabant atq; carpebant. Huius vineæ cultores extiterunt anno 1524. Ioannes Petrus Carrafa, ad Summum Pontificatum euectus, & B. Caietanus Thienensis, Bonifacius à Colle, Paulus Consiliarius tanta virtute præditi, vt breui temporis spatio humanas mentes

virtutibus imbuerint, & ad cœlestem militiam accenturiati non leue bellum inferis attulerint. Hos patres tanquam arietes gregis Clericorum Theatinorum imitati, deinceps Clericalium sodalitatum conditores, ille insignis S. Ignatius Loiola, cui cùm arctissima esset cum B. Thianeo consuetudo (vt quidam scribunt, de qua re aliorum esto iudicium) ab eodem in Clericorum vineam tanquam operarium Christi postulasset adscribi (adeo pulcher, & speciosus erat religionis huius splendor, vt hæc Aquila in tanti syderis lumen obtutus defixeri.) diuinitus illi ad operam eam interdictus ingressus: quippe, qui cognouerat Ignatium vineæ vastissimæ, & fœcundissimæ Societatis Iesu fore conditorem. Sed quicquid sit de hac historia, quæ nexum charitatis potius, quàm dissentionis fomitem ex mutua beneuolentia sanctorum virorum demonstraret: certum est, quod hæc illustrissima Societas per S. Ignatium instituta, & auctoritate Sedis Apostolicæ approbata est, & à Pio V. multis encomijs celebrata, & specialibus ditata fauoribus, quæ quantum profecerit, ac proficiat, reportati fructus ex gentilium conuersione, hæresum confutatione, vitiorum extirpatione, iuuentutis educatione, librorum compositione, satis ostendunt. Et inferius suo loco ostendemus, cùm vtriusque huius vineæ encomia, & laudes, ad maiorem Dei gloriam, Catholicæ Ecclesiæ decorem, & fidelium ædificationem, pro nostra tenuitate prosequemur.

And. Mol. in summa tract. 8. c. 9. n. 101. & 102.

CAPVT XVIII.

Quomodo vineæ aliquot florentes ob bellorum incursus, pestilentiam &c. alicubi, & in aliquibus iacturam passæ sunt.

SEd temporum decursu, hominum fragilitate, persequentium incursu, schismatibus præualentibus, Monarchiarum mutationibus, pestilentijs grassantibus, bellis tam intestinis, quàm exteris omnia conglomerantibus feruor monasticæ disciplinæ remissus est. Fateor. *Sed hic grex dispersus atque disiectus, quem leones expulerunt, aut tempestas dissoluit, aut caligo dissipauit, præcedentium inquam calamitatum, non propter impietatem in Deum, cuius fidem propugnabamus, sed propter alia scelera nostra; & quia non vt mandatis tuis dignum erat vitæ rationem instituimus.* Vnde interdum alicubi apud quosdam visa est seges, *omnino nec horreis, nec area fortasse, nec falce digna, nec etiam aceruí, nec manipuli, aut certè parui, & immaturi, & quales sunt tectorum, nec messoris manus implentes, nec eos, qui illac iter faciunt, benedictionibus allicientes. Talis seges nostra erat tantilla messis, magna illa quidem, & pinguis apud eum, qui abscondita intuetur, taliq; agricola digna, quam animarum recta doctrina excultarũ valles multiplicat: cæterum rationem habens, vt in vulgus minimè nota esset, nec in vnum cogeretur, sed paulatim colligeretur, non secus ac stipula in messe, & racemulus in vindemia, cum nullus est botrus: quia illa quoque, & quidem admodum tempestiuè mihi videor adiecturus. vt ficũ præmaturã in deserto Israelẽ vidi, & vt acinum vnum, aut alterum maturũ in immaturo botro benedictionis causa seruatum, ac primitiis consecratum; adhuc tamen paruum, & rarum, nec os comedentis implentem; atq; etiam, vt signiferum lignum in colle, & malum nauis in monte, aut si aliquid est singulare, nec multu conspicuum. At ex quo tempore Deus, qui pauperem facit, & ditat, qui mortificat, & viuificat, qui sola voluntate omnia facit, atq; immutat. qui ex nocte diem facit, ex hyeme ver, & tempestate tranquillitatem,* reddita pace Ecclesię, turbinibus calamitatum depulsis, reparatoribus disciplinæ regularis ministeriũ diuinum instaurantibus, denuò suscitatis, ad pristinum restitutæ sunt decorem vineæ sponsi, & *cum ex rebus perditis,*

Naz. oratione ad 150. Episc.

& de-

& deploratis iter secundis aperire voluit, tūc rursus parua illa propago, vinea lata pampinisque luxurians efficitur, in eamq; magnitudinem excrescet, vt & fluuios sub se premat, & vsque ad mare extendatur, & à montibus ad montes porrigatur, ac dilatetur, & gloria sublimitate montes operiat, & cedros magnitudine exuperet, & quidem cedros Dei, quicunque tandem montes illi, & quacunque cedri extimanda sunt. Clarius quod diximus ex Nazianzeno, cum S. Antonino remissionem aliquorum claustralium gemente, sed eorumdem restaurationem, germinationemque postea decantāte, explicemus. vbi enim de monachalibus & regularibus religionibus dixisset, quod multi minima negligentes traditionū paternarum, in processu temporis paulatim defluxerunt, mox canit, *sed miseratione diuina à septuaginta annis citra pullulantes reflorue runt, in paucis* se reformantes *ad vitam regularem, Deo conuertente corda patrum in filios parare Domino plebem perfectam, merito, & numero multiplicatos. & flores apparuerūt in terra nostra Florentina.* Quod fusè prosequitur, ostendendo prius deformationē in aliquib. personis, mox reformationem, ordinū videlicet Canonicorum Regularium, monachorum S. Augustini, Cisterciensium, Cluniacensium, Camaldulēsium (exceptis paucis in Eremo reclusis) Vallis Vmbrosæ, & tandem Mendicantium ordinū. Nec germinationem idem sanctus à dissipatione separauit, nec solam nigredinem recensuit, sed & ad vetustatem attendit, nec suum ordinem Prædicatorem, à communi orbis relaxatione seiunxit, sed cum cæteris adiunxit; scandalorum rursus, nō meminit, quinimo ex rediuiuis reformationis pampinis, directè ostendit feruorem charitatis, reaccensum operuisse multitudinem peccatorum. *Talis quidem hic grex erat*, vt idem subiunxit Nazianzen. *Talisque in præsentia, tamque succulentus, lateque se porrigens, ac si nondum perfectionem assecutus, ad eam tamen quotidianis incrementis progrediens, atque etiam, vt auguror, progressurus.* Hæc ille, vt ex Dei benignitate post vindemiam tot calamitatum racematio adhuc sit superstes, & frondibus adhuc redimantur tempora nostra, recentissimis, vt quondam ramosissimis laureis portæ nostræ antiquæ præstruebantur, & ornabantur.

p. 3 tit. 15. c. 23. §. 2.

Suprà.

CAPVT XIX.

Quomodo mirabiliter hyemis persecutione cessante, refloruerunt, & adhuc reflorent ex Dei gratia sacri ordines. & ostenditur in priscis illis vineis Anton. Basilij, Augustini fundatoris vtriusque vineæ Canonicorum, & Eremitarum.

NOn ergo vetera amplius commemoremus, sed præsentium temporum rationem attendamus: quantum enim attinet ad vineas Antonianas, & Basilianas, quid Petrus Maturus Societatis Iesu presbyter in illarum laudem descripserit audiamus.

In notis ad S. Antoninum par. 2 c. 12. tit. 15 §. vlt.

[*Quamuis Oriente toto cum religione Christi religiosæ vitæ institutum diminutū valde debilitatumq; sit; non tamē, Deo sic prouidente in medijs etiam tyrannorū gladijs planè concidit: nam vt omittam Franciscanos, Dominicanosq; ex nostro occidente, illuc quasi in Coloniam deductos, qui aliquot in regionibus subditis ditioni, & Turcarum tyrannidi, habent monasteria, Græcorum monachorum ordinis B. Basilij, qui tributi nomine Turcorū tyrāno quotānis ex vinctis, & olivetis suis pendūt sex millium Turcicorū obolorum.*

Abdisù quoque Christianorum Orientalium maximus Patriarcha qui ann. Ch. 562. 8. Martij S. R. E. fidem professus est, & Tridentinæ Synodo fidei suæ testimonium misit, quod in eadem sess. 22 recitatum in gestis ipsius Cōcilij habetur, monachus fuit instituti D. Antonij in monasterio SS. Rochæ, & Ioānis pfessus, vt ipse testatur in sua fidei pfessione, quæ extat apud Onuph. in vita Pij IV. & Sur. in Cōment. rer. gest. & in Bibliotheca Patrum,

Patrum, & nos alibi eius meminimus. Vidimus etiam nostris oculis in Gallia virum venerabilem monachorum D. Basilij Sinam montem habitātium Archimandritam. Plura etiam de his referunt, qui Venetijs, vel Maßilia versati sunt, vbi illi qui ex Oriente in Occidentem religionis ergo veniunt, appellere sæpius consueuerunt. Plura denique de ipsis scripserunt, qui rerum oriētalium statum, Hierosolymitanæq; peregrinationis iter scriptis mandauerunt: quæ ideo annotare visum est, vt quanta sit Dei prouidentia in sacrarum religionum cōseruatione quilibet posset animaduertere. Quod si Gamalielis Consilium verum est, quod habetur Actor. 5. his verbis: Si ex hominibus est consilium hoc, aut opus, dissoluetur, si vero ex Deo est, non poteritis dissoluere, *quis non videt sacrarum religionum institutum, quod nulla temporis longinquitas, nulla morum corruptela, nulla bellorum incendia, nulla tyrannorum cruces, & nulla Græcorum schismaticorum peruersitates dissoluere potuerunt, non hominum consilio inuentum sed Dei impulsu, & inspiratione in hominum animis primò insitum, & propagatum, & per tot sæcula sub varijs habitus formis conseruatum semper fuisse? vt inde discant Hæretici, quàm irriti, vanique conatus illorum Christo semper sese illis opponente futuri sint: qui cum sacras hominum religiones de medio tollere tentauerint, tantum abest, vt ipsi id poßint præstare, quod Mahumetana perfidia longe potentioribus viribus nixa, in ipso suo lato sanè, (proh dolor) & patente regno non præstitit, vt ante suos oculos religionem vnam, suis ipsorum temporibus institutam (Deo Ecclesiæ suæ sacrosanctæ singulari sua benignitate, ita prospiciente) florentißimam videant, quæ sicut hactenus, quātum ei diuina gratia concesßit funestißimis eorum consilijs sese opposuit, eosque de locis multis in quos illorum doctrina pestilentißima irrepserat, deiecit: sic deinceps Christo armata, Christo fidens, Christum ducem sequens, eos vbique terrarum persequetur, & si peccata hominum nequaquam præpediunt, vbique debellabit, vt Christus Iesus omnium religionum Princeps, & Rector, ipsiusq; Vicarius Pontifex Romanus agnoscatur, celebretur, adoretur ad gloriam Dei Patris omnipotentis.*] Hæc ille.

Act. 5.

Floret adhuc institutum Basilianæ religionis, in Hispanijs, & in Italia, Messanæ, Cryptæ Ferratæ, Neapoli quoque in Ecclesia S. Agrippino dicata, amantissimè enim nuper Neapolitana Vrbs illos excepit, quos ab anno 361. (quinquennio post institutionem in collectionem à Basilio factam) per multa sæcula aluerat, & educarat, in monasterijs olim SS. Nicandri, & Martiani, sancti Demetrij in regione Albina, sancti Gaudiosi, S. Spiritus, (quantum attinet ad viros) & (quantum attinet ad sanctimoniales) in Ecclesia sancti Gregorij Episcopi Armeni, sanctæ Mariæ de Anguone, S. Marcellini, quos omnes Cœnobitas, & Sanctimoniales D. Basilij regulas professos testantur auctores graues.

Augustini verò vinea quam floreat videamus: si enim ad Canonicos Regulares oculos vertas, maxima eorum pars adhuc sub eiusdem sancti regulis perseuerans, boni sunt cooperatores multiformis gratiæ Dei, in fide præclari in spe eminentes, in charitate feruentes, iustitia insignes, prudentia solertes, temperantia compositi, fortitudine præclari, nec mortem pro Christo oppetere formidantes, & vt dicebat de antiquis Monachis Augustinus dicamus, & nos de eiusdem filijs. *In communem vitam castißimam, sanctißimamq; congregati simul ætatem agunt, viuentes in orationibus, in lectionibus, in disputationibus, nulla superbia tumidi, nulla peruicacia turbulenti, nulla inuidentia liuidi, sed modesti, verecundi, pacati, concordißimam vitam, & intentißimam in Deum, gratißimum munus ipsi offerunt, à quo ista posse meruerunt.* Non opus est plura de re notissima dicere. Satis est recensere è multis pau-

Fran. Antonius. Purpur. in respons. causa præcedentia Basilianorum cum Cassinensibus.

Li. de morib. Eccl. Cath.

paucos, qui nostro seculo cum sanctitatis opinione discesserunt.

Eminet B. Blasius patria Vincentinus beatitudinis honore omnium voce cultus, vt dicit Carolus Episcopus Nouariensis in descript. Eccl. lib. 1. c. 30. Eminet Andreas Nouariensis, cum sanctitatis odore plenus bonis operibus Nouariæ diem clausit extremum. Eminent Petrus Lucensis, & Seraphinus Firmanus, doctrina, & charitate illustres, vt ex eorum opusculis deuotionis feruor dignosci possit.

Nostris quoque diebus, vt dicit P. Gabriel Pennotus lib. 3. Hist. Lat. c. 51. Albertus de Altissimis, virtutibus clarus, magna sanctitatis opinione felicissimam animam suam creatori reddidit.

Non desunt noui martyres botri vineæ. Ioannes Osterwica qui sibi potius vitam præcidi passus est, quam fidem, quæ ex auditu est abnegarat, qui etiam negaret, qui etiam glande fulphurea ictus ad cœlestem vitam transuolauit. Similiter Theodorus Gandauensis, Cornelius Eschouianus, Gaspar Flander, Iacobus Gandauensis crudeli mortis genere in Belgio anno 1572. occubuerunt, perennis vitæ fontem ob hunc calicem passionis in æternum degustantes, vide nostrum Fr. Alphonsum Fernandez in Hist. Eccl. horum temporum c. 41. lib. 3. Si verò Eremitanos hoc tempore inspicias, habes pariter quid imiteris, quid admireris, cum infra de ijs sermo reassumetur, & de Mendicantium ordinum refloritione dicetur.

CAPVT XX.

Quàm floreat nostris temporibus vinea S. Benedicti, à columba deplorata, & quos fructus afferat luculenter ostenditur.

Benedicti verò vinea, quàm florida, & quos fructus vberes modò etiam parturiat inspiciamus. Vsque hanc diem præcipuè contemplationi dedita, & orationi statas horas in psallendo peculiari religione seruat, vt antiquos Patres Cœnobitas adamussim æmuletur. Ad insigne Cassinense Cœnobium conuola, ad Montis-ferrati famosissimum Benedictinorum illustre Monasterium propera. Hic media nocte assurgũt omnes incessanter ad cõfitendum altissimo in matutinis, meditantes, & dicentes: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi*, considerantes ex Chrysologo quod *hoc tempus est deuotum, & iuge per noctantis demonstrat officium.* Meminerunt, vt dicit Hilar. *Hoc esse tempus, quo primitiua Ægyptiorum meritißimæ obstinationis clade percussa sunt. His ergo horis non laxantur in somnum, ne gladio Ægypti admisceantur: hoc noctis tempore introeunte sponso sapientes Virgines in nuptias cum lampadibus introibant. Vigilant ergo, ne cum stultis videantur excludi: hoc tempore psallentibus Paulo, & Syla Apostolis, catenæ, & vincula resoluuntur: non dormiunt itaque ne vincti sint, nec habet eos nocturni temporis somnus.*

Ser. 39.

In Ps. 118

Rursus vt verbis Chrysostomi vtar: *Hæc orbis terrarum lumina quando Sol oritur, quin potius multo ante auroram,* (ad primam) *ex lectulo surgentes incolumes, & solertes, & sobrij (nec enim vlla tristitia, vel solicitudo, non capitis grauedo, negotiorumve labores, non turba, vel huiusmodi quicquam aliud eos disturbat, sed tanquam Angeli degunt in cœlo.) Surgentes itaque statim ex cubili hilares, & læti, chorumque constituentes in alacri conscientia, consonanter omnes tanquam ex vno ore hymnos omnium Deo concinunt.* Cum verò dissoluerint, *hic quidem Isaiam sumens, cum illo loquitur, hic autem cum Apostolis conuersatur, alius ab alio elaborata percurrit, & de hoc vniuerso philosophatur de Deo, de visibilibus, de intelligentibus, de vita præsentis vtilitate, de futurorum beatitudine.* Rursus ad tertiam, & synaxim conuenien-

Homilia 56. ad pop.

tes. Seipsos quoq; cum sacrificio incruēto, & corda ipsorū mactāt inuisibili cōtritionis gladio, & oblatione acceptabili, mox ad refectionem conuenientes, tantum cibi assumunt, quātum satis iudicant, qui mortem arceat, non qui delitias ministret, *optimo cibo pascuntur non brutorum carnales elixatas habentes, sed eloquia Dei dulciora super mel, & fauum.*

Ex eod. Chrys. ibi. Non sectantur, vt idem dicit: *Ex delitijs concupiscentias, ex lixis, & coquis, ex pincernis pulmentarijs, confundor quidem omnia dicere, veruntamen dicam phasianas aues, fercula affluenter mixta, humidos, & aridos cibos, leges super his positas, &c. Sed nihil huiusmodi penes angelos illos, verum & omnes hæ concupiscentiæ sunt mortuæ, non enim ad saturitatem, & delitias, sed ad necessitatem eis nutrimentum.* Aptatur quoque quod idem scripsit.

Ib. hom. 57

Post gratiarum actionem de datis, & de maioribus supplicant, neque circa secularia morantur, sed super cœlos ascendunt, collationes Patrum volutantes de Deo, vel cum Deo miscentes colloquia: rursus ad horam orationis nonam, spiritum renouantes, & colligentes: vespertinis precibus & completorio pensum horarum, septem Canonicorum cantando claudentes.

Ibid. Demum, *repleti compunctione, & feruentibus lachrymis, sic ad somnum se conferunt, tantum dormientes vt parum requiescāt, & rursum noctes dies faciunt in gratiarum actionibus, & hymnodijs degentes.* Hæc Chrys.

Nec solum orationibus, sed, & ieiunijs insistunt continuis præter ordinariā mensam verius ieiunium, *nam eorum mensa ieiunium est* similiter & humi stratis cubilibus, vigilijs, & sacco, & innumeris semetipsos modis domantes animam ad contemplationem reddunt promptiorem, ad quam omnia referunt, vigilias, ieiunia: nec solum, quasi columbæ ad fenestras suas cœlestia meditantur, sed, & scripturarum meditationem in scriptis signantes, fauos etiam industriosæ apis instar ad gustandum cœlestem dulcedinem, artificiose (vt patet ex librorum mole immensa) nobis componunt, & corda fidelium imbribus irrigant cœlestibus; vt possint proferre immarcessibilem operum fructum: vnde passim videas in Benedicti vineis fidei excellentia plenos, deuotione summos, in sermone potentes, in opere efficaces, in exercitatione monasticæ disciplinæ instructos, in sancta meditatione assiduos, peccata populorum plangentes, multis adhuc signis coruscantes.

Sed ne istorum contemplationem otium quis putet, vel vacationem à curis secularibus, desidiam, sciat in prælijs spiritualibus, absque corporis præsentia mira posse præstari, quādo contemplante Moyse, & extollente manus suas Amalechitæ corruebant.

Sed ne dum hæc vinea florens dedit odorem suum, verùm suos quoque (ne quid illi desit) martyres hoc infausto seculo præmisit ad regnum: *ficus enim protulit grossos suos*: nam vt modo Martyres in Gallia, & Cœnobia Benedicti solo æquata breuiter percurram, satis notum est quod contigit Idibus Ianuar. Anno 1568. quem diem Rupellæ defectio toti Galliæ infaustum reddit cum Hugonotismus per diuersas muri partes irrupit, Cœnobij Diui Michaelis sanguinem Cœnobitarum crudeli strage, cum domesticorum, & rusticorum sanguine coniungens: sic stolas lauerunt in sanguine Agni, quibus nulla alia mortis causa fuit, quàm quod nec adulteram pro sponsa, nec semen Chanaam pro semine Iuda, nec Absalonem, vel Ieroboam, aut Iezabelem pro legitimo principe cognoscere voluerunt.

Lege Bil. in epist. Nūcupat. in Naz.

Ante non multos annos quando Anglia fidem cum humanitate exuit, sex Abba-

Abbates Benedicti Fontanen. Geruientis, Riuerius, Barlinghensis, Sauliensis, Vuhaliensis, cum alijs multis monachis 1536. propter fidei Catholicæ defensionem occisi: Alij etiam Abbates, videlicet, Richardus, Vitingus Glasconiæ, Hugo Feringdonus Redingi, & Ioannes Becus Colcestrensis 1539. gloriosa voce fidem Catholicam profitentes, & ipsi quoque martyrio coronati. Ioannes Feknamus Abbas Vuest-Monasteriensis cum multis sui sodalitij monachis teterrimo carceri mancipatus post carceres, Londini in Castro Tubicensi constanter toleratos 26. annorum spacio, anno 1585. testimonium fidei reddens feliciter obdormiuit in Domino. Nicolaus verò Monachus eiusdem instituti in Gallia præcisionem linguæ vltra dimidium passus, Salisburgi visus est, & auditus magnalia Dei eleganter satis, ac disertè eloqui, ac hæreticorum barbariem feritatemque declarare ex Ioanne Baptista Fiklero in Theolog. viridar. de Sanctorum martyrio.

Sãder. de schi. Angl. li. 1. p. 177. & 197. impress. Ro.

Sayrus in præf. Thesauri, & alii.

Multi autem Cœnobitæ, licet persecutionem non experti sint, vel gladium; tamen per vitæ meritum martyrio non priuantur. Mausolea non sufficerent, si quotquot cum opinionis sanctitate temporibus nostris discesserunt, separatim condere voluissent: gaudentque potius, quod horum nomina describantur in cœlis, quam quod scripturis, & monumentis diuulgentur in terris.

CAPVT XXI.

Idem demonstratur in Camalduensibus.

IAm verò si mentis oculos intendas, ac circumspicias quorundam aliorum religiosorum cœtus, quantæ sint sanctitatis, necesse est in maximam rapiaris admirationem. Nam qui quæso Camalduenses, qui à terrenis omnibus extorres, in solos recessus intimè se abdiderunt, silentij leges arctissimas sibi coniunxerunt: vt in diuinis toti essent, & effugerent humanos obtutus, cœlo se insererent, nullius humani sermonis strepitu interturbarentur, eloquijs solummodo diuinis intenti.

Bozius de signis Eccles. lib. 9. signo 35. cap. 5.

Isti sunt (vt scripsit oculatus quidam testis, Eremi Camalduensis descriptor) [*Zelo religionis Christianæ accensi, omnia sua facta dictaque ad metam vnam, Deum puta ipsum summum, suique diffusiuum bonum dirigunt. Isti sunt veri Christicolæ: sine dolo columbina simplicitate cum serpentina prudentia imbuti, profundissima humilitatis viri, seque tanquam omnium abiectissimos reputantes: nam qui maior inter eosdem, minimum se existimat omnium, nulla inter eos inæqualitatis discordiave ratio regnat. Erga alios humani valde atque vrbani, insignes charitatis amatores, in dictis veraces, corde mundi, spiritu pari, conscientia recti, morum vitaque disciplina inclyti: in incessu gressuve graues, in loquela cauti, inter eos submissæ, ac raræ voces, in aspiciendo, oculorum euolutione seuera remissi, in victu parcissimi, in dormitione temperati, ac in vestitu candidi, puritatem mentis & corporis denotante. In cæteris denique humanis gestibus, & actibus mundissimi, ac circumspectissimi, medium, quod sanè tenuere beati, in omnibus complectentes: in loco excelso constituti, vt qui alijs prædominantur in virtutibus, excedant etiam, & ab eis quique religionis status viuendi normam perdiscat. Perfecti Eremi operarij, verique Anachoretæ. Nam si vnus cadit, mutua inter se Charitate subleuatur, eique in spiritualibus pariter, & corporis refectionibus subuenitur. Sunt item velut vrbs alma supra montem collocata, quæ obscurari minimè potest: quorum sancta & præclara gesta vniuerso notissima sunt Orbi: in quibus tanquam in crystallino speculo Christianæ oẽs actiones relucẽt, habentes semper in manibus lãpades, assiduè lucentes, S. videlicet scripturam, cuius pia ac frequens lectio animas interno fulgore splẽdentes,*

And. Mugno. in descript. Ere. Cam. c. 13.

in tranquilla pace, animi quiete, concordia, atque vnanimi mente, ita conseruat, vt omnium sit cor vnum, & anima vna, idemque vnum velle, ac nolle.]

Sed (vt idem dicit descriptor sacri Eremi) inter alia pietatis opera, quæ Eremitæ omnes quotquot in Eremo sunt faciunt, [*assiduus est ad templum Domini concursus. Videbis nempe illos omni studio, ac solicitudine die noctuque offerendis Deo summo hymnis, & laudibus, cum cæremonijs sanctissimis, posthabitis vndequaque cadentibus imbribus, descensu niuium, ventorum sæuitia, ac vehementi frigore, septies (instar Prophetæ) ad commemoratum Templum singulis anni diebus, sub dio confluere, ibique cōuenire. Ibi variæ orationes interno peccatorum dolore, cum gemitibus, lachrymosis oculis, suspirijs atque singultibus, ex intimis exeuntibus præcordijs frequentantur.*] Modum autem canendi describens subdit [*senties namque, (& vtroque sibi alternatim respondente Choro) resonantem quendam inter psallendum, ac penè diuinum concentum. voces scilicet quasdam sonoras, planas, mediocres, æquales, atque deuotas, vnicam ceu proferens vocem plāctum potius quàm cantum sapientes. Tale vtique Eremi incolæ munus legendi, non autē canendi esse debet.*] O Turturis gemitus, nubes penetrantes, scandala grauia, & multiplicia, hic recenseri nō possunt, vnde absunt [*diuisiones omnes, seditiones, conciliabula, loquacitas, irrisiones, susurrationes, vaniloquia, & mendacium, simulationes ac subordinationes, murmurationes, detractiones, odia, ac humanæ omnes abiectæq; affectiones: ventris ingluuies, crapula, otiositas, & somnolentia, inanis gloria ambitus honoris, ac diuitiarum desideria, elationes, petulantia, æmulationes, ac hypocrisis, simulata species, profana consuetudines, munuscula, curiositas, corporea mollities, & alia id genus quæ longū esset recensere: quæ omnia aliena admodum valdeq; absurda Eremi incolis sunt, Eremoq; ipsi repugnantia, indigna, & magnopere dissona: nequaquam enim talia patitur, neque permittit, quin potius huiusmodi contagioso languore infectos tanquam morbosos, & abortiuos fœtus expuit, ac veluti merè cadauera certissime refutat. O sacra Camalduensis Eremorum Eremus, sexcentis propemodum annis à tua primæua erectione ad hæc vsque tēpora mirabili immutatione frugifera vita, incredibili incremento, ac diuino suffragio laudabiliter perdurans: orationis, meditationis, atque contemplationis fulgentissima officina: Paradisus terrestris cœlestem sapiens: hortus cōclusus supernum redolens. O sacrarium sacrum omni laude dignū.*] Huius sacræ vineæ recēsentur inter cæteros Samuel, & Syluester, tāquam Eremi lumina, à quibus cæteri Eremitæ vitæ sanctæ splendorē sunt mutuati. Similiter, & Ambrosius Mōcada, illustris genere, sed virtutibus splendidior, cum Ioanne Baptista Nouariensi, tanquam scintillæ in arundineto discurrētes inuisuntur, ad cœlos animo euolantes. Est ibi quidam Marcus Senior Eremitarū constitutionum, & obseruantiarum, per quinquaginta annos tenacissimus custos, obseruantiæ regularis speculum, & exemplar. Sunt ibi, qui vltra abstinētias præscriptas, & ieiunia diuturna (vt è mensibus anni duodecim numero nouē integris mensibus ieiunent, & singulis sextis ferijs, & ter in hebdomada Aduentus, & Quadragesimæ nudo solo, nudatis pedibus sedentes, tantum, & aqua contenti) plures alios dies iuxta feruorē spiritus addunt, vt de priscis notauit Naz. *Dimidia ex parte Christi ieiuniū imitātur.* Alij quoq; vt scripsit etiam de suo tempore idem Nazian. *Qui annos integros in templo stantes, puras ad Deum manus expanderint, nec quod vix cuique fidem facturum sit, vel tantillum obdormierint, sed viui lapidis instar CHRISTO defixi steterint, ac velut obriguerint.*

Sunt, qui reclusi vocantur, videlicet illi vt scripsit Nazianzen. *qui ferarum ritu paruis angustisque domibus inclusi, ne mortalis* cuius-

Ex eodem.

cuiusque vultum inspiciant. Inter hos Cornelius quidam recensetur qui natus annos septuaginta, viginti annis, & vltra, inclusus vitam peregit sub perpetuo silentio, ac vitæ præcipuo fulgore, angelicam vitam transigens sub pelle mortali. compendio dicam. Nihil magis horti Eden imo & cœlestis Paradisi expressius gerit imaginem, quàm Camalduensium congregatio, & conuersatio, ad soli Deo vacandum, & gustandum, quàm suauis sit Dominus, efformata.

CAPVT XII.

Flores, & fructus Carthusiensium nostro quoque tempore recensentur.

CArthusienses verò etiam nostris temporibus, vt scripsit quoque de antiquis Nazianz. *A mundi consortio distracti, ac solitudinem amplectentes, Deo viuunt magis, quàm ceteri omnes, qui in corporibus versantur, & sui ipsorum tantum ex Dei colloquio fruentes, atque hanc duntaxat partem pro mundo habētes, quam in solitudine cognoscunt.* Quid plura. *A domibus abhorrent, vrbium frequentiam fugiunt, cognatamque cœlestis sapientiæ quietem amplectuntur: partim vt vitium vna cum corpore configant, silentium peculiariter sibi vendicant, & garrulam linguam, quasi vinculis quibusdam astringunt, labiaque silentio comprimunt*; illud semper vsurpantes, *Dixi custodiam vias meas; vt non delinquam in lingua mea.* Ab esu carnium tāta abstinentia, vt nec illis ex religionis virtute, nec infirmum corpus fas sit instaurare. Ieiunijs verò addicti, veterum illorum patrum ieiunia imitantur.

Oratione in laudem Athanas. Ad Helleniun.

Psal. 38.

Certè si angelicos patres etiam his temporibus videas, vt de veteribus scripsit Nazianz. videbis eos *humiles, & terrenos, & supra terrena: hos inter homines versantes, & rebus humanis superiores: hos vinculis perpetua clausura pressos, & liberos; qui retenti sunt, & teneri non possunt: quorum nihil in mundo, & quorum omnia mundo superiora sunt; & quorum duplex vita est, altera contemplatiua, altera studiosè culta & expedita: hos inquā propter mortificationem immortales, propter solutionem Deo coniunctos, ab amore alienos, & diuino libidineque vacuo amore correptos: quorum fons lucis, & quorum iam radij splendorisque traiectiones: quorum angelici psalmorum cantus, & pernox statio, & mentis ad Deum excessio, ante mortem in cœlum se rapientes: quorum purgatio, & tamen purgantur, quippe nullum ascensus, & deificationis modum sibi constituentes: quorum rupes, & quorum cœli: quorum abijci, ac proteri; & quorum thronis insidere: quorum nuditas, & quorum incorruptibilitatis indumentum. quorum solitudo, & quorū saculi alterius frequentia, & celebritas: quorum voluptates compressæ, atque constrictæ, & quorum perpetua, atque inexplicabilis animorum oblectatio: quorum lachryma peccati diluuium, & mundi expiamentum Quorum extensio manuum flammas extinguit, feras mulcet; gladiorum aciem retundit, atque hebetat. instructas acies in fugam vertit.* Vbi hic scandala possit quis aduertere, aut obijci à pusillis, & factiosis malis laicis possunt?

Oratione prima in Iulianum.

In hac vinea quoque præter odorum fragrantiā in sanctis confessoribus botros etiam pendentes inspicies. *Sicut enim botrus redditurus vinum, prius in vinea martyrij, quadā natura arte suspenditur*: Sic pro primatu S. Petri, & successorum eius in ligno mansit pendulus euersa scala, Prior Londinensis, Ioānes Hogtonus cum alijs duobus Prioribus Roberto, & Augustino, quorum verenda à semiuiuis abscissā, intestina eruta, & corde transfixi vinum spirituale martyrij reddiderunt.

Amb. se. 22.

Sander. schis. Anglic. lib. pag. 127.

Postea tres alij Carthusiani Hunfridus, Vilielmus, & Sebastianus, post putētissimi carceris diuturnos squalores, vinculorum constrictiones, idem supplicium perpessi, quod superiores, in passione similes extiterunt; quorum eadē apud Deum erat professio, atque vocatio. Alij decem Carthusiani

Surius in comm. anni 1535.

Sand. li. 1. pag. 129. siani Lōdinenses in horrendum carcerem protrusi, tunc vitā repererūt, cum in mortem inciderūt, vno dempto, qui annis quatuor superuiuens idem genus mortis, quod alij, expertus est, ij autem erant Richardus Berus, Thomas Græneus, Ioannes Dauis, Thomas Iansonus, Gulielmus Grenuodus, Thomas Scriuanus, Robertus Salteus, Gualterus Personus, Thomas Redingus, Gulielmus Hornus. Alij duo similiter Carthusienses suspensi catenis tandiu in patibulo hæserunt, donec ossa ceciderūt: *Quod factum, quàm gloriosum sit, & à diuinitate dispositum debemus aduertere: semper enim Deus quos eligit, hos victores subuectione sublimi in aulam regni cælestis inducit.* *Ambr. ser. 75.* Hos in phalanga suspensos bottos, non homines, sed Angeli in cœlum proprijs humeris euexerūt. Quis laudibus celebret vniuersos confessores quos Carthusia in dies transmittit ad regnum? Horum laus sit, numero certo definiri vix posse.

Cæteras vineas, quia vel ad Benedicti, vel Augustini portionem pertinent, iam percurrimus, & satis nostro tempore filij filiorum laudantur, qui non solum patres, sed etiam auos tanto virtutum splendore imitantur. Ad Mendicantium instituta descendo.

CAPVT XXIII.

De floribus, & fructibus nuperis vinea Ordinis Prædicatorum, noua, & vetera sponso seruantis.

AGe iam videamus, si nūc in Prædicatorum vinea florent mala punica, & flores fructus parturiūt. Non floruit solum hæc vinea, sed floret, & diuina miseratione florebit, & vbi vulgaris aliquis in occasum tendere existimat, eius prædicat gloriam: nam eò antecellit hæc vinea, quod alicubi recisa, vel exiccata, latius lucis suæ sapientiæ, & sanctitatis limites egreditur, quibusdam enim certo locorum spatio se præcludentibus, alijs in nostro hemisphærio se continentibus, illa extendit vsque ad Indos propagines suas, & solem æmulata, ac si eis angustus esset patens hic orbis, nouum lustrans mundum, vbi occidere oculis insipientium videtur, nouus aspectus cœli, & terrarū mortalibus aperitur, ad tot occultata prius luminum agmina conspicienda. In qua vinea illud est mirum, quod nō solum ad delicias spiritus in sancta contemplationis feriata quiete eius professores inuitantur, sed & in eadem ad militiā, & palæstram exercentur ad præliandum fortiter bella Domini, quæ contra hæreses, & errores ab ipso sui exordio noscitur instituta. Quare intra illum odæū est campus, bella tentorium, claustra sunt vallum, sacræ preces, & rhythmi decantati, tormēta bellica, tubæ prophetiam spirantes, classicum canunt, globoli orarij pilæ, miraculorum gloria, coruscationes: eorum voces prædicationem quasi æs intonantes. Non tam agricolarum vineæ, quam militum exercentes officium induunt pro thorace iustitiam, veritatis scutum assumunt, cucullis vt casside vtuntur, pro gladijs calamos stringunt, pro sagittis orationes ardentissimas, argumenta irrefragabilia, omnem scientiam, extollentem se aduersus scientiam Christi destruentes. Gentilium examina, hæreticorū agmina, inferni copias explodunt, Satanæ satellitium profligantes, disputando, scribendo, concionando, publicis priuatisque congressibus, velut Ciuitatem munitam, & murum æneum illorū furoribus se opponentes. Etiam hoc tempore, si palmites huius vineæ inspicias præclarissimi occurrūt viri sanctitate insignes, quos imitetur orbis. Ad illos enim attendendo sentit virtutum fragrātiam, quibus mirificè oblectatus currit in odorem vnguentorum sponsi. Pulchritudinem eorū-

dem inspiciens sentit ex eorum vultu (vt olim ex Socratis facie) desiderium virtutis excitari, sentit doctrinæ eorũ influxu plures in animo suo, quàm cœli rore in cõchilijs margaritas generari, sentit eorum luce desideria ad cœlum assurgere, non secus ex ortu solis, stirpes, & germina ascẽdere sursum excitantur. Non priscos memoro, sed vltimi centenarij nõnullos è multis deligo, & virtutis æmulatores, cum antiquis certantes, qui cum sanctitatis opinione spiritũ Deo reddiderunt. Nostri ergo ad has vineas pertinẽtes sunt P.Fr. Ioannes Vrtado nobilis Salmaticensis, qui Archiepiscopatum Toletanum à Carolo V. oblatum lachrymis recusauit vir miræ abstinentiæ, & puritatis. P.F. Antonius Valentinus spiritu prophetico clarus. P. F. Bernardus Albuquerquer, qui senio confectus, infirmitatibus circundatus, meritis plenus, & operationum virtute consummatus ad cœlũ migrauit. P. F. Dominicus de Monte maior vitæ regularis promotor, qui sitientes sæpius in loco deserto etiam iumenta, aqua diuinitus impetrata refocillauit, & martyrium pro reformatione sustinuit, ad cuius sepulchrum per multos annos cletus antiphonam, tanquam de martyre decãtabat, cuius vestigia imitatus pro obseruantia regulari P.F. Amator Espi gloriosè cum ipso occubuit, & vtrorumq; nomina, tanquam sanctorum à cœlestibus choris decantari B. Ludouicus Beltrandus in spiritu raptus audiuisse testatus est. P. F. Franciscus de Anguilar, qui cum Ferdinãdo Cortesio ad Insulam Cubæ, ad Indos nauigauit, clara Euangelicę prædicationis tuba, qui cum in facie cæderetur à quodam Indo, vbi nõ est propriam vltus iniuriam, cœlum fulmine vindicauit percussorem cum equo absumens. P.F. Dominicus Betanzos Insulæ Hispaniolæ regenerator, primus Inquisitor Mexicanus, cuius tota vita perpetuum extitit ieiunium, assidua oratio, indefessa prædicatio, spiritu prophetico clarus, qui, & imminens aquarum diluuium ciuitati Mexicanæ impendens oratione dissipauit. P.F. Franciscus Maioricẽsis in Guatemala religionis Dominicanæ fundator, virtutum actibus coruscans, meruit sibi diuinitus mortem prædici, quam imminere sibi sentiens ijs verbis. *Oculi mei semper ad Dominum, quia ipse euellet de laqueo pedes meos*, spiritum Deo reddidit. P.F. Gonzales Lucerus in Mexicanam prouinciam destinatus, tãto erga Iesum amore flagrabat, vt propterea communiter F. Gonzales de Iesu appelleretur? tantæ existimationis apud Indos, vt eius benedictionem infirmi multi exoptantes salutem impetrarent. Eodem tempore P.F. Benedictus Fernandez cum P.F. Dominico de S. Anna, fidei cultores apud Indos mira sanctitate coruscantes floruerunt, quorum mors pretiosa extitit in conspectu Dei.

Ex 4. p. Reuer. D. Io. Lopez & Alfonso Fernãdez in concert. Prædic. & Michael Pio de viris illustribus Ord. Præd. & aliis.

A.1534. *A.1540.* *A.1549.* *A.1549.* *A.1550.* *A.1551.*

Noster P.F. Ioannes Micon B. Ludouici Beltrandi magister, & B. Francisci Borgiæ confessarius, & in vita spirituali director, cum esset Dux Gandiæ, miræ sanctitatis exemplar, quem & ipsi Mauritani admirati sanctũ prædicabant, & priuato cultu, vt sanctum veneratus est idem B. Ludouicus Beltrandus. Eodẽ tempore F. Petrus Delgadus in Indijs Dei cooperator indefessus sanctè vixit iustorum morte moriẽs, à populo, & religiosis sui ordinis, & Sancti Francisci, & S. Augustini decoratus, & honesto loco tumulatus. In eius tumulo supplex sepeliri postulauit Ioannes Lopes Episcopus Oaxac. *vt Sancti* (dicebat) *istius ossa in die nouissimo resurrectionis*, *mea cohonestent.* Eodem tempore Panormi P. F. Antonius Melitensis obijt, quem post mortem veluti orantem, & lætissimo vultu subridentem repererunt, signis multis in pheretro perpetratis.

Noster

virtutibus imbuerint, & ad cœlestem militiam accenturiati non leue bellum inferis attulerint. Hos patres tanquam arietes gregis Clericorum Theatinorum imitati, deinceps Clericalium sodalitatum conditores, ille insignis S. Ignatius Loiola, cui cùm arctissima esset cum B. Thianeo consuetudo (vt quidam scribunt, de qua re aliorum esto iudicium) ab eodem in Clericorum vineam tanquam operarium Christi postulasset adscribi (adeo pulcher, & speciosus erat religionis huius splendor, vt hæc Aquila in tanti syderis lumen obtutus defixeri.) diuinitus illi ad operam eam interdictus ingressus: quippe, qui cognouerat Ignatium vineæ vastissimæ, & fœcundissimæ Societatis Iesu fore conditorem. Sed quicquid sit de hac historia, quæ nexum charitatis potius, quàm dissensionis fomitem ex mutua beneuolentia sanctorum virorum demonstraret: certum est, quod hæc illustrissima Societas per S. Ignatium instituta, & auctoritate Sedis Apostolicæ approbata est, & à Pio V. multis encomijs celebrata, & specialibus ditata fauoribus, quæ quantum profecerit, ac proficiat, reportati fructus ex gentilium conuersione, hæresum confutatione, vitiorum extirpatione, iuuentutis educatione, librorum compositione, satis ostendunt. Et inferius suo loco ostendemus, cùm vtriusque huius vineæ encomia, & laudes, ad maiorem Dei gloriam, Catholicæ Ecclesiæ decorem, & fidelium ædificationem, pro nostra tenuitate prosequemur.

And. Mol. in summa tract. 8. c. 9. n. 101. & 102.

CAPVT XVIII.

Quomodo vineæ aliquot florentes ob bellorum incursus, pestilentiam &c. alicubi, & in aliquibus iacturam passa sunt.

SEd temporum decursu, hominum fragilitate, persequentium incursu, schismatibus præualentibus, Monarchiarum mutationibus, pestilentijs grassantibus, bellis tam intestinis, quàm exteris omnia conglomerantibus feruor monasticæ disciplinæ remissus est. Fateor. *Sed hic grex dispersus atque disiectus, quem leones expulerunt, aut tempestas dissoluit, aut caligo dissipauit, præcedentium inquam calamitatum, non propter impietatem in Deum, cuius fidem propugnabamus, sed ꝑpter alia scelera nostra; & quia non vt mandatis tuis dignum erat vitæ rationem instituimus.* Vnde interdum alicubi apud quosdam visa est seges, *omnino nec horreis, nec area fortasse, nec falce digna, nec etiam aceruis, nec manipuli, aut certè parui, & immaturi, & quales sunt tectorum, nec messoris manus implentes, nec eos, qui illac iter faciunt, benedictionibus allicietes. Talis seges nostra erat tantilla messis, magna illa quidem, & pinguis apud eum, qui abscondita intuetur, taliq; agricola digna, quam animarum recta doctrina excultarũ valles multiplicat: cæterum rationem habens, vt in vulgus minimè nota esset, nec in vnum cogeretur, sed paulatim colligeretur, non secus ac stipula in messe, & racemulus in vindemia, cum nullus est botrus: quia illa quoque, & quidem admodum tempestiuè mihi videor adiecturus, vt ficũ præmaturã in deserto Israelẽ vidi, & vt acinum vnum, aut alterum maturũ in immaturo botro benedictionis causa seruatum, ac primitiis consecratum; adhuc tamen paruum, & rarum, nec os comedentis implentem; atq; etiam, vt signiferum lignum in colle, & malum nauis in monte, aut si aliquid est singulare, nec multu conspicuum. At ex quo tempore Deus, qui pauperem fa it, & ditat, qui mortificat, & viuificat, qui sola voluntate omnia facit, atq; immutat, qui ex nocte diem facit, ex hyeme ver, & tempestate tranquillitatem,* reddita pace Ecclesię, turbinibus calamitatum depulsis, reparatoribus disciplinæ regularis ministeriũ diuinum instaurantibus, denuò suscitatis, ad pristinum restitutæ sunt decorem vineæ sponsi, & *cum ex rebus perditis,*

Naz. oratione ad 150. Episc.

& de-

& deploratis iter secundis aperire voluit, tūc rursus parua illa propago, vinea lata pampinisque luxurians efficitur, in eamq; magnitudinem excrescet, vt & fluuios sub se premat, & vsque ad mare extendatur, & à montibus ad montes porrigatur, ac dilatetur, & gloriæ sublimitate montes operiat, & cedros magnitudine exuperet, & quidem cedros Dei, quicunque tandem montes illi, & quæcunque cedri extimandæ sunt. Clarius quod diximus ex Nazianzeno, cum S. Antonino remissionem aliquorum claustralium gemente, sed eorumdem restaurationem, germinationemque postea decantāte, explicemus. vbi enim de monachalibus & regularibus religionibus dixisset, quod multi minima negligentes traditionū paternarum, in processu temporis paulatim defluxerunt, mox canit, *sed miseratione diuina à septuaginta annis citra pullulantes refloruerunt, in paucis* se reformantes *ad vitam regularem, Deo conuertente corda patrum in filios parare Domino plebem perfectam, merito, & numero multiplicatos, & flores apparuerūt in terra nostra Florentina.* Quod fusè prosequitur, ostendendo prius deformationē in aliquib. personis, mox reformationem, ordinū videlicet Canonicorum Regularium, monachorum S. Augustini, Cisterciensium, Cluniacensium, Camaldulēsium (exceptis paucis in Eremo reclusis) Vallis Vmbrosæ, & tandem Mendicantium ordinū. Nec germinationem idem sanctus à dissipatione separauit, nec solam nigredinem recensuit, sed & ad vetustatem attendit, nec suum ordinem Prædicatorem, à communi orbis relaxatione seiunxit, sed cum cæteris adiunxit; scandalorum rursus, nō meminit, quinimo ex rediuiuis reformationis pampinis, directè ostendit feruorem charitatis, reaccensum operuisse multitudinem peccatorum. *Talis quidem hic grex erat*, vt idem subiunxit Nazianzen. *Talisque in præsentia, tamque succulentus, lateque se porrigens, ac si nondum perfectionem assecutus, ad eam tamen quotidianis incrementis progrediens, atque etiam, vt auguror, progressurus.* Hæc ille, vt ex Dei benignitate post vindemiam tot calamitatum racematio adhuc sit superstes, & frondibus adhuc redimantur tempora nostra, recentissimis, vt quondam ramosissimis laureis poetæ nostræ antiquæ præstruebantur, & ornabantur.

p. 3 tit. 15. c. 23. §. 2.

Suprà.

CAPVT XIX.

Quomodo mirabiliter hyemis persecutione cessante, refloruerunt, & adhuc reflorent ex Dei gratia sacri ordines, & ostenditur in priscis illis vineis Anton. Basilij, Augustini fundatoris vtriusque vineæ Canonicorum, & Eremitarum.

NOn ergo vetera amplius commemoremus, sed præsentium temporum rationem attendamus: quantum enim attinet ad vineas Antonianas, & Basilianas, quid Petrus Maturus Societatis Iesu presbyter in illarum laudem descripserit audiamus.

In notis ad S Antoninum par. 2 c. 12. tit. 15 §. vlt.

[*Quamuis Oriente toto cum religione Christi religiosæ vitæ institutum diminutū valde debilitatumq; sit; non tamē, Deo sic prouidente in medijs etiam tyrannorū gladijs planè concidit: nam vt omittam Franciscanos, Dominicanosq; ex nostro occidente, illuc quasi in Coloniam deductos, qui aliquot in regionibus subditis ditioni, & Turcarum tyrannidi, habent monasteria, Græcorum monachorum ordinis B. Basilij, quæ tributi nomine Turcorū tyrāno quotānis ex vinetis, & oliuetis suis pendūt sex millium Turcicorū obolorum.*

Abdisù quoque Christianorum Orientalium maximus Patriarcha qui ann. Ch. 562. 8. Martij S. R. E. fidem professus est, & Tridentinæ Synodo fidei suæ testimonium misit, quod in eadem sess. 22 recitatum in gestis ipsius Cōcilij habetur, monachus fuit instituti D. Antonij in monasterio SS. Rochæ, & Ioānis pfessus, vt ipse testatur in sua fidei pfessione, quæ extat apud Onuph. in vita Pij IV. & Sur. in Cōment. rer. gest. & in Bibliotheca Patrum,

Patrum, & nos alibi eius meminimus. Vidimus etiam nostris oculis in Gallia virum venerabilem monachorum D. Basilij Sinam montem habitantium Archimandritam. Plura etiam de his referunt, qui Venetijs, vel Massiliæ versati sunt, vbi illi qui ex Oriente in Occidentem religionis ergo veniunt, appellere sæpius consueuerunt. Plura denique de ipsis scripserunt, qui rerum orientalium statum, Hierosolymitanæq; peregrinationis iter scriptis mandauerunt: quæ ideo annotare visum est, vt quanta sit Dei prouidentia in sacrarum religionum cõseruatione quilibet posset animaduertere. Quod si Gamalielis Consilium verum est, quod habetur Actor. 5. his verbis: Si ex hominibus est consilium hoc, aut opus, dissoluetur, si vero ex Deo est, non poteritis dissoluere, *quis non videt sacrarum religionum institutum, quod nulla temporis longinquitas, nulla morum corruptela, nulla bellorum incendia, nulla tyrannorum cruces, & nulla Græcorum schismaticorum peruersitates dissoluere potuerunt, non hominum consilio inuentum sed Dei impulsu, & inspiratione in hominum animis primò insitum, & propagatum, & per tot sæcula sub varijs habitus formis conseruatum semper fuisse? vt inde discant Hæretici, quàm irriti, vanique conatus illorum Christo semper sese illis opponente futuri sunt: qui cum sacras hominum religiones de medio tollere tentauerint, tantum abest, vt ipsi id possint præstare, quod Mahumetana perfidia longe potentioribus viribus nixa, in ipso suo lato sanè, (proh dolor) & patente regno non præstitit, vt ante suos oculos religionem vnam, suis ipsorum temporibus institutam (Deo Ecclesiæ suæ sacrosanctæ singulari sua benignitate, ita prospiciente) florentissimam videant, quæ sicut hactenus, quantum ei diuina gratia concessit funestissimis eorum consilijs sese opposuit, eosque de locis multis in quos illorum doctrina pestilentissima irrepserat, deiecit: sic deinceps Christo armata, Christo fidens, Christum ducem sequens, eos vbique terrarum persequetur, & si peccata hominum nequaquam præpediunt, vbique debellabit, vt Christus Iesus omnium religionum Princeps, & Rector, ipsiusq; Vicarius Pontifex Romanus agnoscatur, celebretur, adoretur ad gloriam Dei Patris omnipotentis.*] Hæc ille.

Act. 5.

Floret adhuc institutum Basilianæ religionis, in Hispanijs, & in Italia, Messanæ, Cryptæ Ferratæ, Neapoli quoque in Ecclesia S. Agrippino dicata, amantissimè enim nuper Neapolitana Vrbs illos excepit, quos ab anno 361. (quinquennio post institutionem in collectionem à Basilio factam) per multa sæcula aluerat, & educarat, in monasterijs olim SS. Nicandri, & Martiani, sancti Demetrij in regione Albina, sancti Gaudiosi, S. Spiritus, (quantum attinet ad viros) & (quantum attinet ad sanctimoniales) in Ecclesia sancti Gregorij Episcopi Armeni, sanctæ Mariæ de Anguone, S. Marcellini, quos omnes Cœnobitas, & Sanctimoniales D. Basilij regulas professos testantur auctores graues.

Augustini verò vinea quam floreat videamus: si enim ad Canonicos Regulares oculos vertas, maxima eorum pars adhuc sub eiusdem sancti regulis perseuerans, boni sunt cooperatores multiformis gratiæ Dei, in fide præclari in spe eminentes, in charitate feruentes, iustitia insignes, prudentia solertes, temperantia compositi, fortitudine præclari, nec mortem pro Christo oppetere formidantes, & vt dicebat de antiquis Monachis Augustinus dicamus, & nos de eiusdem filijs. *In communem vitam castissimam, sanctissimamq; congregati simul ætatem agunt, viuentes in orationibus, in lectionibus, in disputationibus, nulla superbia tumidi, nulla peruicacia turbulenti, nulla inuidentia liuidi, sed modesti, verecundi, pacati, concordissimam vitam, & intentissimam in Deum, gratissimum munus ipsi offerunt, à quo ista posse meruerunt.* Non opus est plura de re notissima dicere. Satis est recensere è multis pau-

Fran. Antonius. Purpur. in respons. causa præcedentis Basilianorum cum Cassinensibus.

Li. de morib. Eccl. Cath.

paucos, qui nostro seculo cum sanctitatis opinione discesserunt.

Eminet B. Blasius patria Vincentinus beatitudinis honore omnium voce cultus, vt dicit Carolus Episcopus Nouariensis in descript. Eccl. lib. 1. c. 30. Eminet Andreas Nouariensis, cum sanctitatis odore plenus bonis operibus Nouariæ diem clausit extremum. Eminent Petrus Lucensis, & Seraphinus Firmanus, doctrina, & charitate illustres, vt ex eorum opusculis deuotionis feruor dignosci possit.

Nostris quoque diebus, vt dicit P. Gabriel Pennotus lib. 3. Hist. Lat. c. 51. Albertus de Altissimis, virtutibus clarus, magna sanctitatis opinione felicissimam animam suam creatori reddidit.

Non desunt noui martyres botri vineæ. Ioannes Osterwica qui sibi potius vitam præcidi passus est, quam fidem, quæ ex auditu est abnegarat, qui etiam negaret, qui etiam glande sulphurea ictus ad cœlestem vitam transuolauit. Similiter Theodorus Gandauensis, Cornelius Eschouianus, Gaspar Flander, Iacobus Gandauensis crudeli mortis genere in Belgio anno 1572. occubuerunt, perennis vitæ fontem ob hunc calicem passionis in æternum degustantes, vide nostrum Fr. Alphonsum Fernandez in Hist. Eccl. horum temporum c. 41. lib. 3. Si verò Eremitanos hoc tempore inspicias, habes pariter quid imiteris, quid admireris, cum intra de ijs sermo reassumetur, & de Mendicantium ordinum reflorttione dicetur.

CAPVT XX.

Quàm floreat nostris temporibus vinea S. Benedicti, à columba deplorata, & quos fructus afferat luculenter ostenditur.

BEnedicti verò vinea, quàm florida, & quos fructus vberes modò etiam parturiat inspiciamus. Vsque hanc diem præcipuè contemplationi dedita, & orationi statas horas in psallendo peculiari religione seruat, vt antiquos Patres Cœnobitas adamussim æmuletur. Ad insigne Cassinense Cœnobium conuola, ad Montisferrati famosissimum Benedictinorum illustre Monasterium propera. Hic media nocte assurgũt omnes incessanter ad cõfitendum altissimo in matutinis, meditantes, & dicentes: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi,* considerantes ex Chrysologo quod *hoc tempus est deuotum, & iuge per noctantis demonstrat officium.* Meminerunt, vt dicit Hilar. *Hoc esse tempus, quo primitiua Ægyptiorum meritissimæ obstinationis clade percussa sunt. His ergo horis non laxantur in somnum, ne gladio Ægypti admisceantur: hoc noctis tempore introeunte sponso sapientes Virgines in nuptias cum lampadibus introibant. Vigilant ergo, ne cum stultis videantur excludi: hoc tempore psallentibus Paulo, & Syla Apostolis, catenæ, & vincula resoluuntur: non dormiunt itaque ne vincti sint, nec habet eos nocturni temporis somnus.*

Ser. 39.

In Ps. 118.

Rursus vt verbis Chrysostomi vtar: *Hæc orbis terrarum lumina quando Sol oritur, quin potius multo ante auroram,* (ad primam) *ex lectulo surgentes incolumes, & solertes, & sobrij (nec enim vlla tristitia vel solicitudo, non capitis grauedo, negotiorumve labores, non turba, vel huiusmodi quicquam aliud eos disturbat, sed tanquam Angeli degunt in cælo.) Surgentes itaque statim ex cubili hilares, & læti, chorumque constituentes in alacri conscientia, consonanter omnes tanquam ex vno ore hymnos omnium Deo concinunt.* Cum verò dissoluerint, *hic quidem Isaiam sumens, cum illo loquitur, hic autem cum Apostolis conuersatur, alius ab alio elaborata percurrit, & de hoc vniuerso philosophatur de Deo, de visibilibus, de intelligentibus, de vita præsentis vtilitate, de futurorum beatitudine.* Rursus ad tertiam, & synaxim conuenientes,

Homilia 56. ad pop.

tes. Seipsos quoq; cum sacrificio incruéto, & corda ipsorũ mactãt inuisibili cõtritionis gladio, & oblatione acceptabili, mox ad refectionem conuenientes, tantum cibi assumunt, quãtum satis iudicant, qui mortem arceat, non qui delitias ministret, *optimo cibo pascuntur non brutorum carnales elixatas habentes, sed eloquia Dei dulciora super mel, & fauum.*

Ex cod. Chrys. ibi. Non sectantur, vt idem dicit: *Ex delitijs concupiscentias, ex lixis, & coquis, ex pincernis pulmentarijs, confundor quidem omnia dicere, veruntamen dicam phasianas aues, fercula affluenter mixta, humidos, & aridos cibos, leges super his positas, &c. Sed nihil huiusmodi penes angelos illos, verum & omnes hæ concupiscentiæ sunt mortuæ, non enim ad saturitatem, & delitias, sed ad necessitatem eis nutrimentum.* Aptatur quoque quod idem scripsit.

Ib. hom. 57 *Post gratiarum actionem de datis, & de maioribus supplicant, neque circa secularia morantur, sed super cœlos ascendunt,* collationes Patrum volutantes de Deo, vel cum Deo miscentes colloquia: rursus ad horam orationis nonam, spiritum renouantes, & colligentes: vespertinis precibus & completorio pensum horarum, septem Canonicorum cantando claudentes.

Ibid. Demum, *repleti compunctione, & feruentibus lachrymis, sic ad somnum se conferunt, tantum dormientes vt parum requiescãt, & rursum noctes dies faciunt in gratiarum actionibus, & hymnodijs degentes.* Hæc Chrys.

Nec solum orationibus, sed, & ieiunijs insistunt continuis præter ordinariã mensam verius ieiunium, *nam eorum mensa ieiunium est* similiter & humi stratis cubilibus, vigilijs, & sacco, & innumeris semetipsos modis domantes animam ad contemplationem reddunt promptiorem, ad quam omnia referunt, vigilias, ieiunia: nec solum, quasi columbæ ad fenestras suas cœlestia meditantur, sed, & scripturarum meditationem in scriptis signantes, fauos etiam industriosæ apis instar ad gustandum cœlestem dulcedinem, artificiose (vt patet ex librorum mole immensa) nobis componunt, & corda fidelium imbribus irrigant cœlestibus ; vt possint proferre immarcessibilem operum fructum: vnde passim videas in Benedicti vineis fidei excellentia plenos, deuotione summos, in sermone potentes, in opere efficaces, in exercitatione monasticæ disciplinæ instructos, in sancta meditatione assiduos, peccata populorum plangentes, multis adhuc signis coruscantes.

Sed ne istorum contemplationem otium quis putet, vel vacationem à curis secularibus, desidiam, sciat in prælijs spiritualibus, absque corporis præsentia mira posse præstari, quãdo contemplante Moyse, & extollente manus suas Amalechitæ corruebant.

Sed ne dum hæc vinea florens dedit odorem suum, verùm suos quoque (ne quid illi desit) martyres hoc infausto seculo præmisit ad regnum: *ficus enim protulit grossos suos*: nam vt modo Martyres in Gallia, & Cœnobia Benedicti solo æquata breuiter percurram, satis notum est quod contigit Idibus Ianuar. Anno 1568. quem diem Rupellæ defectio toti Galliæ infaustum reddit cum Hugonotismus per diuersas muri partes irrupit, Cœnobij Diui Michaelis sanguinem Cœnobitarum crudeli strage, cum domesticorum, & rusticorum sanguine coniungens: sic stolas lauerunt in sanguine Agni, quibus nulla alia mortis causa fuit, quàm quod nec adulteram pro sponsa, nec semen Chanaam pro semine Iuda, nec Absalonem, vel Ieroboam, aut Iezabelem pro legitimo principe cognoscere voluerunt. *Lege Bil. in epist. Nũcupat. in Naz.*

Ante non multos annos quando Anglia fidem cum humanitate exuit, sex Abba-

Abbates Benedicti Fontanen. Geruientis, Riuerius, Barlinghensis, Saulienſis, Vuhalienſis, cum alijs multis monachis 1536. propter fidei Catholicæ defenſionem occiſi: Alij etiam Abbates, videlicet, Richardus, Vitingus Glaſconiæ, Hugo Feringdonus Redingi, & Ioannes Becus Colceſtrenſis 1539. glorioſa voce fidem Catholicam profitentes, & ipſi quoque martyrio coronati. Ioannes Feknamus Abbas Vueſt-Monaſterienſis cum multis ſui ſodalitij monachis teterrimo carceri mancipatus poſt carceres, Londini in Caſtro Tubicenſi conſtanter toleratos 26. annorum ſpacio, anno 1585. teſtimonium fidei reddens feliciter obdormiuit in Domino. Nicolaus verò Monachus eiuſdem inſtituti in Gallia præciſionem linguæ vltra dimidium paſſus, Salisburgi viſus eſt, & auditus magnalia Dei eleganter ſatis, ac diſertè eloqui, ac hæreticorum barbariem feritatemque declarare ex Ioanne Baptiſta Fiklero in Theolog. viridar. de Sanctorum martyrio.

Säder. de ſchi. Angl. li. 1. p. 177. & 197. impreſſ. Ro.

Sayrus in præf. Theſauri, & alii.

Multi autem Cœnobitæ, licet perſecutionem non experti ſint, vel gladium; tamen per vitæ meritum martyrio non priuantur. Mauſolea non ſufficerent, ſi quotquot cum opinionis ſanctitate temporibus noſtris diſceſſerunt, ſeparatim condere voluiſſent: gaudentque potius, quod horum nomina deſcribantur in cœlis, quam quod ſcripturis, & monumentis diuulgentur in terris.

Lege Bil in epiſt. Näcupat. in Naz.

CAPVT XXI.

Idem demonſtratur in Camalduenſibus.

IAm verò ſi mentis oculos intendas, ac circumſpicias quorundam aliorum religioſorum cœtus, quantæ ſint ſanctitatis, neceſſe eſt in maximam rapiaris admirationem. Nam qui quæſo Camalduenſes, qui à terrenis omnibus extorres, in ſolos receſſus intimè ſe abdiderunt, ſilentij leges arctiſſimas ſibi coniunxerunt: vt in diuinis toti eſſent, & effugerent humanos obtutus, cœlo ſe insererent, nullius humani ſermonis ſtrepitu interturbarentur, eloquijs ſolummodo diuinis intenti.

Bozius de ſignis Eccleſ. lib. 9. ſigno 35. cap. 5.

Iſti ſunt (vt ſcripſit oculatus quidam teſtis, Eremi Camalduenſis deſcriptor) [*Zelo religionis Chriſtianæ accenſi, omnia ſua facta dictaque ad metam vnam, Deum puta ipſum ſummum, ſuique diffuſiuum bonum dirigunt. Iſti ſunt veri Chriſticolæ: ſine dolo columbina ſimplicitate cum ſerpentina prudentia imbuti, profundiſſima humilitatis viri, ſeque tanquam omnium abiectiſſimos reputantes: nam qui maior inter eoſdem, minimum ſe exiſtimat omnium, nulla inter eos inæqualitatis diſcordiave ratio regnat. Erga alios humani valde atque vrbani, inſignes charitatis amatores, in dictis veraces, corde mundi, ſpiritu pari, conſcientia recti, morum vitaque diſciplina inclyti: in inceſſu greſſuve graues, in loquela cauti, inter eos ſubmiſſæ, ac raræ voces, in aſpiciendo, oculorum euolutione ſeuera remiſſi, in victu parciſſimi, in dormitione temperati, ac in veſtitu candidi, puritatem mentis & corporis denotante. In cæteris denique humanis geſtibus, & actibus mundiſſimi, ac circumſpectiſſimi, medium, quod ſanè tenuere beati, in omnibus complectentes: in loco excelſo conſtituti, vt qui alijs prædominantur in virtutibus, excedant etiam, & ab eis quiuque religionis ſtatus viuendi normam perdiſcat. Perfecti Eremi operarij, verique Anachoretæ. Nam ſi vnus cadit, mutua inter ſe Charitate ſubleuatur, eique in ſpiritualibus pariter, & corporis refectionibus ſubuenitur. Sunt item velut vrbs alma ſupra montem collocata, quæ obſcurari minimè poteſt: quorum ſancta & præclara geſta vniuerſo notiſſima ſunt Orbi: in quibus tanquam in cryſtallino ſpeculo Chriſtianæ oēs actiones relucēt, habentes ſemper in manibus lāpades, aſſiduè lucentes, S. videlicet ſcripturam, cuius pia ac frequens lectio animas interno fulgore ſplēdentes,*

And. Mugno. in deſcript. Er. Cam. c. 1

in tranquilla pace, animi quiete, concordia, atque vnanimi mente, ita conseruat, vt omnium sit cor vnum, & anima vna, idemque vnum velle, ac nolle.]

Sed (vt idem dicit descriptor sacri Eremi) inter alia pietatis opera, quæ Eremitæ omnes quotquot in Eremo sunt faciunt, [*assiduus est ad templum Domini concursus. Videbis nempe illos omni studio, ac solicitudine die noctuque offerendis Deo summo hymnis, & laudibus, cum caremonijs sanctissimis, posthabitis vndequaque cadentibus imbribus, descensu niuium, ventorum sauitia, ac vehementi frigore, septies (instar Propheta) ad commemoratum Templum singulis anni diebus, sub dio confluere, ibique cõuenire. Ibi varia orationes interno peccatorum dolore, cum gemitibus, lachrymosis oculis, suspirijs atque singultibus, ex intimis exeuntibus pracordijs frequentantur.*] Modum autem canendi describens subdit [*senties namque, (& vtroque sibi alternatim respondente Choro) resonantem quendam inter psallendum, ac penè diuinum concentum, voces scilicet quasdam sonoras, planas, mediocres, aquales, atque deuotas, vnicam ceu proferens vocem planctum potius quàm cantum sapientes. Tale vtique Eremi incola munus legendi, non autẽ canendi esse debet.*] O Turturis gemitus, nubes penetrantes, scandala grauia, & multiplicia, hic recenseri nõ possunt, vnde absunt [*diuisiones omnes, seditiones, conciliabula, loquacitas, irrisiones, susurrationes, vaniloquia, & mendacium, simulationes ac subordinationes, murmurationes, detractiones, odia, ac humana omnes abiectaq; affectiones: ventris ingluuies, crapula, otiositas, & somnolentia, inanis gloria ambitus honoris, ac diuitiarum desideria, elationes, petulantia, amulationes, ac hypocrisis, simulata species, profana consuetudines, munuscula, curiositas, corporea mollities, & alia id genus qua longũ esset recensere: qua omnia aliena admodum valdeq; absurda Eremi incolis sunt, Eremoq; ipsi repugnantia, indigna, & magnopere dissona: nequaquam enim talia patitur,*

Ex eodem.

neque permittit, quin potius huiusmodi contagioso languore infectos tanquam morbosos, & abortiuos fœtus expuit, ac veluti merè cadauera certissime refutat. O sacra Camalduensis Eremorum Eremus, sexcentis propemodum annis à tua primaua erectione ad hac vsque tẽpora mirabili immutatione frugifera vita, incredibili incremento, ac diuino suffragio laudabiliter perdurans: orationis, meditationis, atque contemplationis fulgentissima officina: Paradisus terrestris cœlestem sapiens: hortus cõclusus supernum redolens. O sacrarium sacrum omni laude dignũ.] Huius sacrę vineę recẽsentur inter cæteros Samuel, & Syluester, tãquam Eremi lumina, à quibus cæteri Eremitæ vitæ sanctæ splendorẽ sunt mutuati. Similiter, & Ambrosius Mõcada, illustris genere, sed virtutibus splendidior, cum Ioanne Baptista Nouariensi, tanquam scintillæ in arundineto discurrẽtes inuisuntur, ad cœlos animo euolantes. Est ibi quidam Marcus Senior Eremitarũ constitutionum, & obseruantiarum, per quinquaginta annos tenacissimus custos obseruantiæ regularis speculum, & exemplar. Sunt ibi, qui vltra abstinẽtias prę scriptas, & ieiunia diuturna (vt è mensibus anni duodecim numero nouẽ integris mensibus ieiunent, & singulis sextis ferijs, & ter in hebdomada Aduentus, & Quadragesimæ nudo solo, nudatis pedibus sedentes tantum, & aqua contenti) plures alios dies iuxta feruorẽ spiritus addunt, vt de priscis notauit Naz. *Dimidia ex parte Christi ieiuniũ imitãtur.* Alij quoq; vt scripsit etiam de suo tempore idem Nazian. *Qui annos integros in templo stantes, puras ad Deum manus expanderint, nec quod vir cuique fidem facturum sit, vel tantillum obdormierint, sed viui lapidis instar* CHRISTO *defixi steterint, ac velut obriguerint.*

Sunt, qui reclusi vocantur, videlicet illi vt scripsit Nazianzen. *qui ferarum ritu paruis angustisque domibus inclusi, ne mortalis cuius-*

cuiusque vultum inspiciant. Inter hos Cornelius quidam recensetur qui natus annos septuaginta, viginti annis, & vltra, inclusus vitam peregit sub perpetuo silentio, ac vitæ præcipuo fulgore, angelicam vitam transigens sub pelle mortali. compendio dicam. Nihil magis horti Eden imo & cœlestis Paradisi expressius gerit imaginem, quàm Camalduensium congregatio, & conuersatio, ad soli Deo vacandum, & gustandum, quàm suauis sit Dominus, efformata.

CAPVT XII.

Flores, & fructus Carthusiensium nostro quoque tempore recensentur.

Carthusienses verò etiam nostris temporibus, vt scripsit quoque de antiquis Nazianz. *A mundi consortio distracti, ac solitudinem amplectentes, Deo viuunt magis, quàm ceteri omnes, qui in corporibus versantur, & sui ipsorum tantum ex Dei colloquio fruentes, atque hanc duntaxat partem pro mundo habētes, quam in solitudine cognoscunt.* Quid plura. *A domibus abhorrent, vrbium frequentiam fugiunt, cognatamque cœlestis sapientiæ quietem amplectuntur: partim vt vitium vna cum corpore configant, silentium peculiariter sibi vendicant, & garrulam linguam, quasi vinculis quibusdam astringunt, labiaque silentio comprimunt;* illud semper vsurpantes, *Dixi custodiam vias meas; vt non delinquam in lingua mea.* Ab esu carnium tāta abstinentia, vt nec illis ex religionis virtute, nec infirmum corpus fas sit instaurare. Ieiunijs verò addicti, veterum illorum patrum ieiunia imitantur.

Oratione in laudem Athanas. Ad Hellenium.

Psal. 38.

Certè si angelicos patres etiam his temporibus videas, vt de veteribus scripsit Nazianz. videbis eos *humiles, & terrenos, & supra terrena: hos inter homines versantes, & rebus humanis superiores: hos vinculis perpetua clausura pressos, & liberos; qui retenti sunt, & teneri non possunt: quorum nihil in mundo, & quorum omnia mundo superiora sunt: & quorum duplex vita est, altera contemplatiua, altera studiosè culta & expedita: hos inquā propter mortificationem immortales, propter solutionem Deo coniunctos, ab amore alienos, & diuino libidineque vacuo amore correptos: quorum fons lucis, & quorum iam radij splendoris que traiectiones: quorum angelici psalmorum cantus, & pernox statio, & mentis ad Deum excessio, ante mortem in cœlum se rapientes: quorum purgatio, & tamen purgantur, quippe nullum ascensus, & deificationis modum sibi constituentes: quorum rupes, & quorum cœli: quorum abijci, ac proteri; & quorum thronis insidere: quorum nuditas, & quorum incorruptibilitatis indumentum, quorum solitudo, & quorū sæculi alterius frequentia, & celebritas: quorum voluptates compressæ, atque constricta, & quorum perpetua, atque inexplicabilis animorum oblectatio: quorum lachryma peccati diluuium, & mundi expiamentum. Quorum extensio manuum flammas extinguit, feras mulcet; gladiorum aciem retundit, atque hebetat. instructas acies in fugam vertit.* Vbi hic scandala possit quis aduertere, aut obijci à pusillis, & factiosis malis laicis possunt?

Oratione prima in Iulianum.

In hac vinea quoque præter odorum fragrantiā in sanctis confessoribus botros etiam pendentes inspicies. *Sicut enim botrus redditurus vinum, prius in vinea martyrij, quadā natura arte suspenditur:* Sic pro primatu S. Petri, & successorum eius in ligno mansit pendulus euersa scalā, Prior Londinensis, Ioānes Hogtonus cum alijs duobus Prioribus Roberto, & Augustino, quorum verenda à semiuiuis abscissā, intestina eruta, & corde transfixi vinum spirituale martyrij reddiderunt.

Amb. ser. 22.

Sander. de schis. Anglic. lib. 1. pag. 127.

Postea tres alij Carthusiani Hunfridus, Vilielmus, & Sebastianus, post putetrissimi carceris diuturnos squalores, vinculorum constrictiones, idem supplicium perpessi, quod superiores, in passione similes extiterunt; quorum eadē apud Deum erat professio, atque vocatio. Alij decem Carthusiani

Surius in comm. anni 1535.

dem inspiciens sentit ex eorum vultu (vt olim ex Socratis facie) desiderium virtutis excitari, sentit doctrinæ eorũ influxu plures in animo suo, quàm cœli rore in cõchilijs margaritas generari, sentit eorum luce desideria ad cœlum assurgere, non secus ex ortu solis, stirpes, & germina ascẽdere sursum excitantur. Non priscos memoro, sed vltimi centenarij nõnullos è multis deligo, & virtutis æmulatores, cum antiquis certantes, qui cum sanctitatis opinione spiritũ Deo reddiderunt. Nostri ergo ad has vineas pertinẽtes sunt P. Fr. Ioannes Vrtado nobilis Salmaticensis, qui Archiepiscopatum Toletanum à Carolo V. oblatum lachrymis recusauit vir miræ abstinentiæ, & puritatis. P. F. Antonius Valentinus spiritu prophetico clarus. P. F. Bernardus Albuquerquer, qui senio confectus, infirmitatibus circundatus, meritis plenus, & operationum virtute consummatus ad cœlũ migrauit. P. F. Dominicus de Monte maior vitæ regularis promotor, qui sitientes sæpius in loco deserto etiam iumenta, aqua diuinitus impetrata refocillauit, & martyrium pro reformatione sustinuit, ad cuius sepulchrum per multos annos clerus antiphonam, tanquam de martyre decãtabat, cuius vestigia imitatus pro obseruantia regulari P. F. Amator Espi gloriosè cum ipso occubuit, & vtrorumq; nomina, tanquam sanctorum à cœlestibus choris decantari B. Ludouicus Beltrandus in spiritu raptus audiuisse testatus est. P. F. Franciscus de Anguilar, qui cum Ferdinãdo Cortesio ad Insulam Cubæ, ad Indos nauigauit, clara Euangelicę prædicationis tuba, qui cum in facie cæderetur à quodam Indo, vbi nõ est propriam vltus iniuriam, cœlum fulmine vindicauit percussorem cum equo absumens. P. F. Dominicus Betanzos Insulæ Hispaniolæ regenerator, primus Inquisitor Mexicanus, cuius tota vita perpetuum extitit ieiunium, assidua oratio, indefessa prædicatio, spiritu prophetico clarus, qui, & imminens aquarum diluuium ciuitati Mexicanæ impendens oratione dissipauit. P. F. Franciscus Maioricẽsis in Guatemala religionis Dominicanæ fundator, virtutum actibus coruscans, meruit sibi diuinitus mortem prædici, quam imminere sibi sentiens ijs verbis. *Oculi mei semper ad Dominum, quia ipse euellet de laqueo pedes meos,* spiritum Deo reddidit. P. F. Gonzales Lucerus in Mexicanam prouinciam destinatus, tãto erga Iesum amore flagrabat, vt propterea communiter F. Gonzales de Iesu appelleretur: tantæ existimationis apud Indos, vt eius benedictionem infirmi multi exoptantes salutem impetrarent. Eodem tempore P. F. Benedictus Fernandez cum P. F. Dominico de S. Anna, fidei cultores apud Indos mira sanctitate coruscantes floruerunt, quorum mors pretiosa extitit in conspectu Dei.

Ex 4. p. Reuer. D. Io. Lopez & Alfonso Fernãdez in concert. Prædic. & Michael Pio de viris illustribus Ord. Præd. & aliis.

A. 1534. *A. 1540.* *A. 1549.* *A. 1549.* *A. 1550.* *A. 1551.*

Noster P. F. Ioannes Micon B. Ludouici Beltrandi magister, & B. Francisci Borgiæ confessarius, & in vita spirituali director, cum esset Dux Gandiæ, miræ sanctitatis exemplar, quem & ipsi Mauritani admirati sanctũ prædicabant, & priuato cultu, vt sanctum veneratus est idem B. Ludouicus Beltrandus. Eodẽ tempore F. Petrus Delgadus in Indijs Dei cooperator indefessus sanctè vixit iustorum morte moriẽs, à populo, & religiosis sui ordinis, & Sancti Francisci, & S. Augustini decoratus, & honesto loco tumulatus. In eius tumulo supplex sepeliri postulauit Ioannes Lopes Episcopus Oaxac. *vt Sancti* (dicebat) *istius ossa in die nouissimo resurrectionis, mea cohonestent.* Eodem tempore Panormi P. F. Antonius Melitensis obijt, quem post mortem veluti orantem, & lætissimo vultu subridentem repererunt, signis multis in pheretro perpetratis.

Noster

Anno 1558. Noster P. F. Michael de S. Dominico eximiæ religionis, qui post vitæ religiosissimæ decursum, dum peste laborantibus inseruiret eosdemque tumularet, peste occumbens in forma gloriosa B. Beltrando apparens, suam gloriam manifestauit.

Anno 1560. Noster P.F. Thomas à S. Ioanne, qui viginti sex annorum spacio in Indorum cultu laborans seipsum bonorum operũ præbuit exemplar. Quem, ob vitam angelicã, tanquam Angelum cęli venerabantur. Cui B. Virgo apparens finem felicem fore prædixit, vnde hymnis, & canticis ad moriendum se accingens fęliciter expirauit, signorum gloria coruscans.

Anno 1564. Noster P. F. Michael Zamorensis miræ patientiæ, & abstinentiæ vir, iugis orationis, & conuersationis cum Deo, qui in Mexico pijssimè obijt.

Anno 1565. Noster P.F. Petrus Bannes cum pueritia literarum sanctitatem adiungens, & cum aspera pœnitentia spiritum orationis indefessum, qui sanctam Matrem Theresiã de Iesu à principio instruxit ad maximum perfectionis gradum adducendo, illique suadendo vt Discalceatorum Carmelitarũ recollectionẽ, opus insigne, intrepidè aggrederetur. Vnde, & B. Virgo Theresia refert in præmium tanti consilij Reginam cœlorum vidisse candido vestimento illum induisse, & eius animam, eidem virgini recta absque repurgante igne ad cœlum euolasse, visam esse testata est.

Anno 1572. Noster Sanctissimus Pius V. Pontif. Maxim. fidei propugnator acerrimus, iustitiæ vindex, sanctitatis exẽplar: cuius sanctitatem etiam Turcæ, & Hæretici formidarunt. Tanti viri processus Romæ Paulo Quinto anuente compilatus est, vbi heroicæ virtutes cum signorum gloria ad Christianæ Reipub. solatium recensentur, ad canonizationis effectum, quem totus orbis auidè præstolatur.

Noster P. F. Matthæus Galiadus, qui doctrina, prædicatione, optimis moribus, vita, & miraculis hæc comprobantibus, tanquam gradibus quibusdam in cœlum peste correptus euolasse piè creditur, & P. F. Franciscus Berxias tãtæ puritatis, vt plures confessarij, qui eius generalem confessionem audierant testati sint, virginalem florem candidum, & illibatum seruasse: mortuus est 1576. in senectute bona, plena operibus bonis, post obitum vestigia perfectionis eximiæ relinquens. *Anno 1572.*

Anno 1578. Noster Reuerendissimus P. Seraphinus Caualli Generalis Mag. Ordinis, virtutum cultura clarissimus, pietatis zelo ardentissimus, religiosæ viuendi rationis assertor, & instaurator promptissimus, cuius stabiliendi, & confirmandi gratia, tempore cum bellorum tumultibus hæresum procellis difficillimo, Vniuersa Europa peragrata, viribus diuturna fatigatione consumptis, Hispali diem clausit extremum; funus eius cohonestantibus Metinæ Sidoniorũ Duce, & duobus Episcopis, magna populi frequentia, manus, & pedes osculantis ex pietate, & deuotione vestes præcidentis, pro magno munere cilicium asperum, & catenam ferream magnatibus flagitantibus.

Anno 1580. Noster P. F. Alphonsus Carus in simplicitate, & animi candore columbam imitatus, qui cum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, flamma Ecclesiæ fores, & tectum, & parietes absumente, asportare vellet, impetu ignis è tecto cadentis præuentus, & combustus, hoc meruit, vt summum odorem combusta ossa spirarẽt, & igneus globus in aëre appareret, & post tres dies eius gloria releuaretur.

An. 1581. Noster P. F. Alexander Capocchi Florentinus omni virtutum genere exornatus, propemodum octuagenarius, illibatam animam creatori reddidit, bonorum operum

rum fama vsque in hanc diem notissimus.

A.1581. Noster B.F. Ludouicus Beltrandus obijt 1581. beatificationis titulo ob vitæ sanctitatem, & illustria miracula decoratus ab Apostolico throno, propediem in SS. albo describendus expectatur.

A.1584. Noster P. F. Bartholomæus de Martyribus Archiepiscopus Bracarensis, Hispaniarum Primas, priscorum sanctorũ Antistitum vitam ad vnguem æmulatus, inuitus ad Archiepiscopatum tractus, voluntariè illo relicto ad primam ordinis humilitatẽ rediens, sancto fine quieuit. Eius scholastica doctrina Concilio Tridentino satis innotuit. Eius libri de mystica Theologia, cũ altero, qui & stimulus pastorum dicitur, mirifice Sanctũ Carolum oblectabant, vt in mẽsa frequẽtius legi sanctus iste iuberet.

An. 1585. Noster P.F. Nicolaus Alexius sacri ordinis legum obseruantissimus, linguarũ peritissimus, qui multa scripsit, & docuit, sed maiora opere præstitit. Migrauit ad dominum in senecta vberi, mercedes in laborũ præmium reportans. Opinionem sanctitatis Episcopi præsentia, & ciuitatis Perusinæ populorum concursu, ad vestes præcidendas pro reliquijs, contestantibus, ostendunt.

An. 1586. Noster P.F. Bernardinus Paulinus Lucensis regularis vitæ reparator, vir integritate, & doctrinæ excellentia conspicuus, vt opera eius varia eruditione referta tũ impressa, tũ manu scripta testantur; pientissimè vixit felici morte terrã pro cælo (vt piè creditur) commutans Neapoli in Conuẽtu S. Seueri. De eius integritate meminit Baronius in notis martyrolog. die 30. Apr.

An. 1587. Noster P.F. Petrus de Feria Vicarius generalis Florida Indiarũ, postea Episcopus de Chiappa, miræ in pauperes liberalitatis, & charitatis, sancto fine quieuit, editis ad vtilitatem populorũ Mexican, lingua Zapoteca multis pijs opusculis.

An. 15[illegible] Noster P. F. Aloysius Granatensis vitæ integritate, & doctrina insignis, cui Gregorius XIII. testimonium perhibuit, maius beneficium Ecclesiæ Catholicæ præstitisse sua opera scribendo, quàm si cœcis visum, vel mortuis vitam restituisset. Sanctitatis opinionem posteris reliquit.

Ann. 15[illegible] Noster P.F. Dominicus Ecya, ieiunijs, orationibus, mortificationibus, propriæ voluntatis abnegatione, & omni genere virtutum illustris, vsque ad octuagesimum annum perueniens apud Mexicum defunctus est. Perhibetur deuotione Rosarij quendam sine exomologesi defunctum ad vitam reuocasse, tantisper, quamdiu sua peccata confiteretur.

An. 1592 Noster P.F. Melchior Mosticenses Polonus in oratione feruentissimus, in reparanda religione indefessus, in hæreticis cõfutandis acerrimus, non tam verbo, quam moribus concionator eximius, qui & illud sibi dictum à quodam sene cum professionem emitteret, *Talẽ te serua in posterum qualẽ fore proposuisti, cum habitum induisti*, pro viribus adimpleuit: non leui perfectionis fama, diem pariter clausit extremum.

An. 1594. Noster F. Thomas de Cupertino Hydruntinus congregationis S. Mariæ sanitatis, in breui consumptus expleuit tempora multa, qui tanquam veteranus miles in palæstra religionis virtutum omnium specimen se præbuit, vt brauium supernæ remunerationis innocentissimæ anteactæ vitæ, fini glorioso coniunctæ, obtinuisse existimatum sit, vixit annis 19. in religione quatuor.

An. 1599. Noster P.F. Iordanus Vallcoleranus admirandæ orationis, & abstinentiæ, & cæterarũ virtutũ cultor, Idololatriæ apud Indos euersor, quem Dominus spiritu Prophetico, & alijs donis cohonestare dignatus est, cuius vestes præcisæ à populis post eius mortem multa prodigia perpetrarunt.

An. 1595. Noster F. Paulus de sancta Maria conuersus laudabilis vitæ, & signorum gloria illustris, cuius vitam Hieronym. Morena descripsit.

An. 1596. Noster P. F. Hieronymus Curlus Tabiensis, qui prope ciuitatem Pennensem, à populis in morte talis est habitus, qualis in vita bonitate refulsit.

Id. ib. Noster P. F. Vincentius de sancto Stephane constitutionum Prædicatorum ad vnguem obseruātissimus, tanta perfectione effulsit, vt eum Dominus signis post mortem multis decorarit, quæ ex authentico processu Archiepiscopi Panormitani, collecta sunt.

An. 1598. Noster P. F. Dominicus de sancta Maria Prouinciæ Hispan. qui virtutibus, & miraculis coruscās sancto fine quieuit; cuius innocentiā confessarius in morte testatus est. Eius corpus post decennium integrum repertum est quod per literas testimoniales Vic. Gen. Palentinus testatus est.

An. 1600. Noster P. F. Eustachius Dalæi exēplar vitæ, & integritas morū: sibi, libris, & Deo vacabat, terrenarum rerū oblitus Sanctè obijt 33. ætatis suæ anno Bononiæ.

An. 1602. Noster P. F. Melchior Veracensis Polonus vitæ irreprehensibilis, qui Dæmonibus erat terrori, qui cum sanus, & integer existeret illam diem vltimā esse diuinitus admonitus, sibi administrari sacramenta postulauit, & super lectum recumbens oleo sancto inunctus, in Conuentu Vilnensi placido fine animam efflauit.

An. 1602. Noster P. F. Dominicus Annadoni, cuius vita, signa notissima nunc reticērur, qui mortuus est Valentiæ tanto populorum applausu, ac si nouus esset S. Vincentius Ferrerius, cuius facta adamussim dum viueret est imitatus.

An. 1605. Noster P. F. Michael Benauides Archiepiscopus Maniliæ, vir Apostolicus, innumerabilium gentilium regenerator, animarum sibi creditarum custos vigilantissimus, de quo confessarius testatus est sæpissime à Christo Domino sibi apparente visitatum. Dilectus Deo, & hominibus piè obijt & in sua Ecclesia sepultus est, cuius corpus post septem annos integrum, ac si die illa sepultum esset, repertum est.

An. 1605. Noster P. F. Iacobus Rebellus Lusitanus, qui in Regno Valentino famam sanctitatis, viuens & moriens acquisiuit.

An. 1606. Noster P. F. Antonius Landus, prouinciæ Lusitaniæ concionator Apostolicus, qui præter alias dotes, virtutesque egregias, ostiarius eligens esse in domo Dei, pauperibus eleemosynas mira caritate, & humilitate eos in corpore, & spiritu reficiens, erogabat. Moriens populorum concursu spontaneo cohonestatus est.

An. 1607. Noster P. F. Melchior Canus alter, quē & insignis virtutum probitas, maximæ virtutes, & præclaræ apud omnes, qui eum nouere, eximium sanctitatis, & religionis speculum commendauit: diem suum mortis prædixit, cui etiam Angelum custodem apparuisse perhibetur.

An. 1608. Noster P. F. Martinus Suarez concionator feruentissimus, in religione vixit annis 57. innocentiamque baptismalem seruauit, de quo dici solebat, *Ecce vere Israelita, in quo dolus non est.*

An. 1609. Noster P. F. Ludouicus de Soto maior doctrinæ incomparabilis, omnium qui fuerant in Concilio Tridentino superstes, qui in sua morte eam puritatis imaginem expressit, quam viuens sibi parauerat. Claruit in Concilio Tridentino.

An. 1610. Noster P. F. Petrus de portillo vitæ, & signorum gloria illustris.

Ann. 1611. Nostri P. F. Christophorus de pardaue, & P. F. Ioannes de Castro, fundator prouinciæ philippinarum, qui cum perfectionis opinione decesserunt.

An. 1612. Noster P. F. Ioannes Ambrosius, diuini cultus

cultus zelator feruidus, aliarum virtutum mirificus sectator, cuius sanctitatem, quam ipse viuens sub asperitate conuersationis velut nucleum sub cortice tegebat, dignatus est Dominus in funere aperire.

Ann.1613. Nostri P. F. Michael de Magnana Hispanus,& F.Didacus de Alderete,quorum vita, & sanctitatis opinio in actis capituli 1612.recensentur.

An. 1614. Nostri P.F.Petrus Ioannes Guasch, & F.Iulianus Roig. religione eximij, sanctorum operum multiplicitate cumulati, in pace migrarunt cum sanctitatis opinione; miracula verò per F.Iulianum edita à Maioricensi Episcopo comprobata sunt.

An.1614. Nostri P.F.Seraphinus Capponi à Porrecta,cuius vita ad normam exactissimam sacrarum constitutionum compositam, Dominus signis, & miraculis illustrauit; quæ tunc auctoritate Archiepiscopi Bononiensis (postea Gregorij XV.) authentico processu descripta sunt, qui & calicem (in quo celebrabat deuotus iste pater)sibi pro magno munere donari postulauit.

An. 1615. Noster P. F. Marcus de Marthenisio Procurator Generalis Ordinis,qui iugum Domini in religione ab adolescentia vsque ad annum 74.vniformiter,& exactè,& indefesse portauit.Cum sanctitatis opinione moritur,& clarus mundo extitit, qui seipsum quoque à seipso occultauit. Neapoli tumulatus est in Cœnobio Sanctæ Mariæ sanitatis. Eius vita,& signa Neapoli Ordinario processu sunt examinata.

An. 1617. Nostri P.F.Dionysius Lucensis, & P.F. Dominicus Montaglinus prouinciæ Sanctæ Catharinæ Senensis eximiæ pietatis viri.verè *duæ oliuæ, & duo candelabra lucētia ante Dominum*, quorum primus in Ciuitate Ausculana magno populorum concursu, & sanctitatis opinione diem clausit extremum: Alter Neapoli maximū vitæ, & doctrinæ promeruit testimonium: vterque in actis Capitulorum recensentur inter fratres,qui gloriosè obierunt.

An. 161[illegible] Nostri sunt P. F. Bartholomæus Cieta, & F. Antonius Coreus, F. Augustinus de Torres,& F Laurentius de Assumptione, F.Gaspar de Legura, F.Dydacus de Medelia,& F.Petrus de Balmasada, F Franciscus de Vega, F.Alphonsus Peres, F.Franciscus Blancus, F.Dydacus de Oxeda F.Nicolaus Aguera,qui gloriosè obiere, & referuntur in actis cap. Vlyssiponensis,1618.

An. 161[illegible] Nostri P. F.Sebastianus Michaelis in Gallia reparator vitæ regularis, Hæreticorum malleus, qui fidem Catholicam, quā semper strenuè defendit, & propagauit, sanctis operibus sanctè obiens obsignauit. Et in Italia in congregatione sanitatis in Conuentu Argentij obijt octuagenarius, P.F.Modestus de Castro Francorum modestiæ exemplum, vt & cæterarum virtutum, quem virginitatis lauream cœlo intulisse certis documentis deprehensum est.

An.162[illegible] Noster P. F. Leonardus de Fusco Litteren.patientiæ,humilitatis &c.virtutū prototypum, qui in Cœnobio Sanctæ Mariæ sanitatis de Neapoli cum sanctitatis opinione decessit.Eius sanguis è corde, & intestinis post quadraginta horas,cum exenteraretur effluxit,& ad hæc vsque tempora 1624.in ampulla vitrea asseruatus, recens rubicundus,ac fluidus,& incorruptus cernitur. Huius viri vita, & signa ordinario processu examinantur.

Noster P.F.Ioannes Riccius Frater Leonardi Confessarius, miræ abstinentiæ, & sacrarum cōstitutionum exactissimus obseruator, in eodē Cœnobio sanitatis moriens, non leuem sanctitatis opinionem posteris reliquit.

An.1[illegible] Noster P. F. Aloysius de Aquino, vir-

tutum omnium genere excultus, qui in Cœnobio augustissimo S. Dominici de Neapoli ann. 1622. sanctè obijt, vt & sanctè vixit, & inter eos qui cum perfectionis opinione, propter hæc, & populorum cōcursum qui ad eius sepulchrum confluxerunt, recensetur.

Nostræ virgines, & viduæ illæ perbeatæ, hac extrema cēturia probitate insignes, Maria Rhegiensis, Catharina Amata Barchinonensis, Prisca Soncinas, Domicilla Bononiensis, Theodora Florentina, Catharina de Raconisio (cuius vitam copiose descripsit Ioannes Franciscus Picus Comes Mirandulæ) Lucia Narnien. Osanna Catharensis, Maria Florentina, Dominica Torres, Margarita de Carresio, Febronia Carpani, Catharina Riccia Florentina, Maria Raggi Chiensis, & Ducissa Amalphi, necnon, & Ducissa Andriæ, quæ sæculi spretis pompis cum opinione sanctitatis decesserunt Neapoli. His iunguntur Anna Rodriquez. Catharina de Herrera. Anna Sanchez, & soror Benedicta Rosa Peruana, Sanctam Catharinam Senensem, imitata. Eius acta, & gesta suis probata sacræ rituum congregationi sunt præsentata per manus oratoris Hispaniarum nomine Philippi IV. Regis Catholici. Hæ decretam semel pudicitiam, Deo consecratam aduersus carnis, & diaboli tyrannidem firmauerunt, se ipsas Domino in perfectum holocaustum offerentes de mundo, carne, & diabolo triumphantes.

In Actis Cap. Vlyssipon. in princ.

Plures quis recenseat? illud testimoniū satis sit posteris, vigilantissimi Generalis Mag. Ord. Prædic. F. Seraphini Sicci huius gregis Pastoris, dicentis: *Pergit proculdubio sanctissima nostra religio in suis institutis feliciter Dei benedicti, fauoris sui aura aspirante. Nos etenim pro nostri muneris debito diuersas Prouincias perlustrantes, plurimos è propinquo sæpè aspeximus religiosos, qui viam Dei, primorum sanctorum patrum vestigiis prænotatam, magnis iisque continuis percurrunt itineribus*, an non satis vinea ista dedit odorem suum?

At fortè botri martyrum desunt in hac vinea nostris temporibus? an ita sterilis ficus, vt non produxerit grossos suos? nemo mortalium plures recensebit. Hoc enim tempore in Indijs nascentis Ecclesiæ, cruētis sæculis reuiuiscentibus, tam in Germania, Gallia, Anglia, quam in orbe occiduo, instauratæ martyrum cædes, interpolati cruciatus. Hos cernes diris lacessiri verberibus, vulneribus sæuis cruentari, illos cæde funestissima, eaque attrocissima mulctari. In hos aptari cruces, contorqueri spicula, immite ferrum exacui: in illos flāmas excitari, crates ferreas, ignita ad torrendum instrumenta præparari. In hos feras immiti, in illos humanos dentes sæuire mandendo, & deglutiendo sanctorum carnes, & humanum cruorem in ossibus capitum, ne dum nefarijs dijs litare, sed etiam potare. Hinc P. F. Franciscus à Corduba, cum P. F. Ioanne Garces, in Indijs occidentalibus pro Christo prodeunt trucidati: inde duo alij in Insula Trinitatis prope Insulam Hispaniolam necati. Quinque alij eodem tempore apud Cumanam ferina barbarie occisi, assatis comestisque corporibus. Et P. F. Iacobus à Sancto Petro eodem anno ab Agarenis martyrio coronatur. Hinc P. F. Dominicus Hispanus in orbe occiduo apud oppidum Chiribicchi cum socio, à barbaris (conuentu solo æquato) in frusta conciditur. Inde P. F. Ludouicus Concer, qui ex Prouincia Guatemala, vel Chiappa secedens, & ad Floridam dilatandi Euangelij causa perueniens cum P. F. Didaco à Thosola, & P. F. Donato de Fuentes, à barbaris discerptus, cœlos petiuit sanguine laureatus; & F. Hieronymus Ciranus

De martyribus nostrorum temporum ord. Præd. legendi sunt Fernandez in concertatione prædic. Et in hist. Eccl. Lopez. in 4. p. centu. Michael Pius. Fern. ann. 1515. idem ann. 1516. idem ann. 1525. idem ann. 1542. & 1544.

ranus ab Hæreticis veneno extinctus procedit.

Idem an. 1560.

Hinc F. Ioannes Excolfed, ab Hæretico vulneratus, occiditur. Inde apud Insulam Solor in India Orientali immaniter sauciatus, F. Antonius Pestana gladio transfossus martyrium consummauit.

Idem an. 1567.

Hic P. F. Renatus Priuetus magister ab Hugonotis ferreis forcipibus toto pectore dilaniatus, & è sublimi præcipitatus, sulphurea tandem glande ictus victor coronā adeptus est. Ibi P. F. Ioannes Malchausetius Prior Conuentus Tholosæ globulo pariter plumbeo prostratus interijt. Similiter P. F. MICHAEL Sarberius Prior Matisconensis post præcipitium strangulatur, & F. Ioannes Nouitius ictu alabardæ occubuit. P. F. Ioannes Bole Conuentus Engolismensis, cum altero fratre ab Hæreticis pariter occisus est. P. F. Petrus Guillotus Magister Prior Conuentus Castrensis, pugione transfossus in flumen abijcitur. In cuius palma etiam hostes obseruarunt esse descriptum. *Credo in Deum.* Et P. F. Franciscus Picarsius in Rupellensi cœnobio duobus alijs adiunctis Fratribus, etiam in mare demergitur. In eodem Conuentu Rupellensi P. F. Sebastianus Meuncti Prædicator cum P. F. Ioanne de Tirauilla ab Hæreticis laqueo suspensi. Alius item frater Sacerdos ibidem capite obtruncatur, quod tanquam trophæum manibus gestare volens spiculator, morte repentina mulctatus est. Ibidem P. F. Ioannes Carrera gladijs transuerberatur: similiter eiusdem conuentus tres alij fratres, laqueo necati sunt. P. F. Iacobus Magister effossis primū oculis, deinde virilibus abscissis, demum gladio percussus temporalē mortem cum æterna vita commutauit, sicut & P. F. Ioannes Tortu, qui ab ijsdem hæreticis sagittis confossus est. Alij similiter in Conuentu Athouarensi, & Picardia, & Normandia pro fide Catholica extincti, quorum nomina (vt piè credi potest) scripta sunt in libro vitæ.

Ex eodem Alphonso Fernandez in hist. eccles. lib. 3. c. 16.

Idem in annal. eodem an. 1567.

Hic in Prouincia Prouinciæ, pro fide Catholica crudeliter aleam prælij nolentes effugere enecati sunt P. F. Nicolaus Sauxatus Neumasensis, P. F. Ioannes Iunius Magister, & Prior Conuentus Alxeti, P. F. Ioannes Argempsonius, P. F. Antonius Vrsus, P. F. Ioannes Miraballus, P. F. Apollinaris Viennensis, P. F. Ioannes Chabasus Conuentus Diomensis martyrio illustres, minime mortem temporalem expauentes, quos magis æterni timor vrgebat incendij, agebatque vehementior flamma cœlestis.

Idem an. 1570.

Ibi in Prouincia Tholosana laureatus procedit P. F. Leonardus Talarius ab Hæreticis strangulatus, & pugione confossus, & P. F. Augerius de Monte alto supprior Conuentus Morlanensis, catapulta interemptus occubuit: ac P. F. Raymundus de Plano Morlanensis Conuentus concionator, cui erutis oculis, & in cibum datis, nouissimè ab ijsdem Hæreticis necatus est. P. F. Ioannes Farlage; P. F. Antonius de Rosa, P. F. Antonius Vuliers fame consumpti sunt, P. F. Laurentius Franconi viuus ab ijsdem pariter combustus est. P. F. Robertus de Bellouisu Ecclesiastes insignis, mébrorum articulis abscissis, & inter Hæreticos diuisis; in reliquo corpore decoriatus, sæua morte gloriam immortalitatis adeptus. Adeò sæuiebat efferatorum hostium Ecclesiæ rabies, vt non solum oculorum explerent sæuitiam, sed & auidas manus sacris fidelium membris implerent.

Excitatis verò tanquam classico ad pugnam, animis, & feruentis martyrij cupidine inflammati in Prouincia Franciæ, & cōgregatione Gallicana, fidem sanguine obsignarunt P. F. Robertus Caluanus Conuentus Ebroicensis, ab Hæreticis sagittis confi-

confixus, P. F. Petrus Merentus, P. F. Ioannes Picardus, P. F. Ioannes Fenger, qui gloriosè pro fide Catholica occubuerũt: quorum viginti nouem martyrum gloriosi triumphi recensiti sunt anno 1571. in Capitulo Generali Romano coram Pio Quinto, qui comitia generalia ordinis Prædicatorum sua præsentia cohonestauit.

Legendi Castill. p. p. lib. cent. c. 63. Resčius de Phalar. lib. 2. Fernand. sup. Idem ann. 1570. & 1572. Idem ann. 1570.

Hic in regno Syam à Mahumetanis pro Christo hasta confoditur, P. F. Hieronymus à Cruce. Ibi in Belgio P. F. Ioannes Coloniensis, grandi trabe suspensus præcordijs extractis, demum trucidatus martyrium compleuit.

Hic in Prouincia Occitana P. F. Gulielmus Brelianus veneno extinguitur, minimè pocula venenati draconis caput in sanguine confringebat. & P. F. Gulielmus Bruni similiter ab Hæreticis obsessus, pro Christo moritur. Ibi in Prouinciæ P. F. Antonius Dulcius primò glande impetitus, gladio demum confossus, mortem non formidauit, quam in arena Caluariæ absorptam in victoria, agnoscebat.

Ann. 1577 vide acta Cap. Gen. 1588.

Hinc in Prouincia similiter Occitana prodeũt P. F. Sebastianus Meunctus; & P. F. Reymũdus Tirauilla gladio percussi: & alij fratres, qui in puteum demersi, trophæum sanguinis erexerunt; Ibi ex Belgio P. F. Martinus Faber pluribus vulneribus confossus, palmata veste incedit. In eadem Prouincia Belgica; Hollandia, Zelandia, Frisia, & Geldria, alij fratres prædicatores diuersis pœnarũ, & mortis generibus examinati meruerunt præmia æterna: in Germania verò superiori P. F. Iacobus Zonger sæuissimè ab Hæreticis necatus, martyrij laurea redimitus in cœlis triumphat.

An. 1578. vide facta Cap. Gen. 1580. 1580. vide Leon. Bel. in Annal.

Hic in Germania inferiori P. F. Antonius Temermonus Antuerpiæ laqueo primũ suspensus, mox extractis præcordijs, membrisque conscissis, eius caput super hastam sublimatum est, quod tanta luce refulsit, vt præ pudore, luminis vim sustinere non valentes Hæretici, illud amouendum curarint. Ibi in Insula Soror apud Indos Orientales hasta transfossus est pro Christo P. F. Simon è Montanis, & vno ictu percussus, vicit; accessit, triumphauit.

Eodem anno ex Fernand. sup.

Hic in prouincia Tholosana plures Fratres prædicatores ab hæreticis occisi recensentur, inter quos P. F. Petrus Costa, suspensus occubuit. Ibi in orbe occiduo apud Insulam Hispaniolam P. F. Ioannes de Sarauia, & F. Ioannes Illanes laicus ab Anglis Hæreticis pro sacrarum imaginum cultu, cruore proprio æternam vitam compararunt, sicut & alter F. in Insula sancti Laurentij prope Mozambique veneno à Mahumetanis extinctus, & apud Armeniam F. Paulus cum alijs socijs à Turcis in Christi odium trucidatus.

anno 1585. Fernãdez. Ex eodem ann. 1585. & 1595. anno 1591. ex eodem.

Hic in Germania inferiori P. Iacobus Faber Sacræ Theologiæ Doctor, Cathedraticus Regius Louaniensis, post diuturna tormẽta gladio percutitur. Ibi in Regno Franciæ ex congregatione Gallicana Nicolaus de Monte, studij Parisiensis Regẽs, cũ P. F. Petro Turpin Baccalaureo in festo omnium SS. hasta transfossi cum sanctis martyribus eo die meruerunt in cœlo aggregari, quorũ passiones in terris sunt imitari. Item P. F. Ioannes Broinsin Baccalaureus ab Hæreticis suspensus, & P. F. Ioannes cognomento Rex, patibulo affixus, alijque fratres Prædicatores dira perpessi ad cœleste brauium peruenere.

Ex actis Cap. Generalis Veneti.

Hic in Æthiopia orientali in prouincia Guamæ prope Mozambique, P. F. Nicolaus de Rosario à Barbaris interemptus, eiusdemque cadauere in frusta conciso, & decocto cibus eorundem efficitur. Ibi P. F. Ioannes à Pietate Conuentus Mozambucani, in eadem Prouincia ab Ethnico regulo immanissimis vulneribus cruentatus, certamen forte meruit, vt vinceret,

ann. 1592. ex F. Io. de Sanctis p. 2. c. 9.

Hic

Hic apud Armeniam P. F. Matthæus de Nascaicenà Turcis occiditur. Ibi in Insula Solor P. F. Franciscus Galassa Goensis à Barbaris spiculis confoditur.

Hic in eadem Insula Soror P. fr. Ioannes Trauazos Lusitanus, & fr. Melchior conuersus, à gentilibus, quorum mores acriter reprehendebãt, immaniter trucidãtur. Ibi, versus Malacham nauigans P. fr. Paulus à Mesquita ab Hollandis Hæreticis in odium fidei occiditur, sicut ob eãdem causam, fr. Gaspar de Sa, & P. fr. Emmanuel è Lãbuao versus Goam nauigantes à Barbaris Mahumetanis enecantur. Itẽ in Insula Pagua prope Solor ab incolis gentilibus, P. fr. Hieronymus Mascarennas, & P. fr. Simon à Pietate, & P. fr. Petrus Vsusmaris in India Oriẽt. & P. fr. Gaspar ab Assumptione à Malabaribus trucidantur. Item P. fr. Ioannes Suarez prope Solor, & fr. Petrus conuersus in Regno Mogar agitante veternoso colubro dira moliente funera, iratumque virus in Christi membra euomente, à gentilibus passi sunt.

An. 1602. ex 4. p. histor. ord. Præd. lib. 4. c. 22. Fern. lib. vlt hist. c. 36.

Hic in Anglia P. fr. Rubertus Nutteres, apud Ciuitatẽ Bancastrum suspensus, mox antequã spiritũ efflaret præcordijs extractis, corpus eius concisum est, & P. fr. Thomas prouinciæ Ouitanæ in eodem Angliæ regno crudelissimè necatus est. Ibi P. fr. Ioannes Maldonatus, & fr. Alphonsus Ximenez Cœnobij Vallisoletani alumni à Rege Syam in odium Christianæ religionis occisi. fr. Alphonsus hasta transfossus, & fr. Ioannes bombardæ ictu interemptus est. Similiter in Regno Syam à Mahumetanis P. fr. Gaspar de Assumptione in fidei odiũ occiditur, & dum hostiam offert, hostia Christi effectus est.

Eod. anno idem Fern.

Io. de sanctis 2. p. lib. 2. c. 7.

An. 1604. act. Cap. Gen. 1611. 1605.

Hic Petrus Morenus cum alijs quinque fratribus ad vineam Iaponensem excolendam destinati in itinere barbarorũ sagittis confixi lauerunt stolas suas in sanguine Agni. Ibi in Regno Chilæ quinque domibus fratrum Prædicatorum euersis, partim trucidati, partim in captiuitatem ducti sunt. In Vrbe verò Valdiuia fr. Petrus Pezoa ab Indis hasta transuerberatus est, cum fr. Ioanne Vega laico: in Vallatica fr. Paulus à Bustamante, fr. Ferdinandus Ouando, alter nouitius conuersus cum quatuor alijs fratribus à gentilibus occisi. Similiter in Egolt P. fr. Martinus de Sanctis, & in Duau fr. Christophorus à Buiza triumphali agone ad cœlos euolauerunt.

Ex actis Cap. Gen. Ro. 1608. Fernãd. in concert.

Hic P. fr. Andreas Bonius ad Prouinciam Valachiæ ad prædicandum à sacra inquisitione destinatus, post multos exantlatos labores, post multorum ad fidem conuersionem, ab Hæreticis occisus est, & P. fr. Sebastianus Montanus ab Indis sagittis opprimitur.

anno 1610. ex actis Cap. Gen. Ro. 1612.

Hic tandem in Imperio Iaponis in ciuitate Nagasachi. P. fr. Alphonsus Nauareta capite obtrũcatur, vbi Christi nomini barbarorum colla, & ceruices indomitas sub egisset, illustre testimonium fidei prohibens, Iaponensis vineæ cultor eximius.

ann. 1616. Ex Reuer. Lopez in 5. p. cent. cap. 53. & seq.

Anno verò 1622. 19. Augusti in ciuitate Nagasachi fr. Aloysius de Flores lenta flãma absumptus, victor ad cœlum intrauit. Eiusdem vineæ Iaponensis cultores eximij P. fr. Thomas de spiritu Sancto, alias de Zumaraga, P. fr. Angelus Orsuchi Lucensis, P. fr. Ioannes de S. Dominico, P. fr. Francisc. Morales, P. fr. Alphons. Mena. P. fr. Ioseph de Sancto Hiacyntho, P. fr. Hiacynthus Orfanelli, vbi infinitam gentiliũ multitudinẽ baptizasset, sæuiente persecutione Iaponica ad columnas ligati, igne lento diutissimè cruciati, martyrio coronati sunt. His adiũcti fr. Martius de S. Thoma, & fr. Thomas de Rosario, & fr. Dominicus Oblatus Iaponenses, qui in carcere habitum induti, & è carcere ad amphiteatrum ducti, (fr. Mantio igni reseruato)

ab-

abſciſſis ceruicibus religionem, fidemque Catholicã ſuo ſanguine ſignarunt, in carcere verò mortuus eſt, P.F. Ioannes de S. Dom. & è carcere aduolauit ad regnum. Ex relationibus miſſis à PP. Maniliæ, & authenticis informationibus Archiep. Manil. Hæc noſtra ſtemmata, nimirum, vt quadam in Apol. deſcripſit Tert. de Chriſtianis, *Expanſos vngulæ fodiant, ignes lambant, gladij guttura detruncent, beſtiæ inſiliant, paratus eſt ad omne ſupplicium*, prædicatorius habitus, noſtra palmata veſtis, cuius munus eſt ore fidem cõfiteri, ſanguine obſignare.

Teſtes fragrantiæ eiuſdem vineæ ſunt, vbiuis gentium Paſtores noſtri temporis loco diſſiti, religione concordes, Eccleſiam illuſtrantes, duo in primis Cardinei conſeſſus, viri illuſtriſſimi, & Reu. D.D.F. Auguſtinus Galaminus Cardinalis Aracœli, & Cardinalis Cremonenſis F. Deſiderius Scalea ſupremi Inquiſitores; orbis, & vrbis ſydera fulgentiſſ. veritatis aſſertores, prauæ doctrinæ hoſtes, domus Dei lapides magni, quos ſpiritus Dei eiuſdem religionis, & dignitatis compage coagmentauit, qui diuino munere ad tam excelſum faſtigium ſublimati, minimè de præſtantia ſui principatus gloriantur, quos non inflammat honor acceptus, ſed exercet labor impoſitus Verè ob virtutum præſtantiam Deo, & hominibus dilecti. Inter Archiepiſcopos emicant Reuerendiſſimi F. Stephanus Dulcis Archiepiſcopus Auenionẽſis, F. Didacus Aluarez Archiepiſcopus Tranenſis noſtrorum temporum Proſper, F. Ludouicus Beruiaz Archiepiſcopus Narbonenſis, F. Dominicus Valderama Archiepiſcopus Inſulæ Sancti Dominici, F. Ioãnes Baptiſta Cittadinus Archiepiſcopus Naxiuanenſis. Inter Epiſcopos numerantur Reuerendiſſimi F. Marcus Iuſtinianus Epiſcopus Chienſis, F. Andreas Ballaguer Epiſcopus Oriolenſis, F. Simon Bauſa Epiſcopus Maioricarum, F. Ioannes Lopez Epiſcopus Monopolitanus, vir pientiſſimus, & doctiſſimus, F. Ioannes Cabecas Epiſcopus Turris Iulienſis in Regnis Peruanis, F. Ioſeph Gonzales Epiſcopus Valentinus, F. Iſidorus Aliag Archiepiſcopus Valentinus, F. Ioannes Boorquez Epiſcopus Venetelen. in India occidentali, F. Ambroſius Gozeus Epiſc. Tribunẽſis, F. Ambroſius Palomba Epiſc. Veſtanus, F Timotheus Caſ lius Epiſcopus Marſicenſis filij Conuentus S. M. ſanitatis, F. Thomas Brandolinus Epiſcopus Minoricenſis, F. Vincentius Camerota Epiſcopus Bethleem, F. Robertus de Robertis Epiſcopus Tricaricenſis, F. Gabriel Nari Epiſcopus ſancti Marci F. Paulus Vrſinus Epiſcopi Montisalti, F. Albertus Cacamus Epiſcopus Liparenſis; F. Vincentius Arigonis Brixienſis Epiſcopus Sibinici, F. Nicolaus Coſettau Epiſcopus Dardani, F. Petrus de Herrera cathedraticus Salmaticenſis, Epiſcopus Canarienſis, F. Hieronymus Tiedra Epiſcopus Charcenſis, F. Thomas Torres Epiſcopus Paraguas in Indijs, F. Frãciſcus Cabrera Epiſcopi Truxilli in Peruanis regnis, F. Ioannes Bohorq; Epiſcopus Guaxaca in in nouis Hiſpanijs, F. Alphonſus de Santillan Epiſcopus Quiti, F. Ioannes Luſitanus Epiſcopus Macao in Indijs orientalibus, F. Seraphinus Blancus Ep. Engoliſmenſis. Hi omnes alijs omiſſis in partẽ ſolicitudinis aſſumpti à ſæuis luporum morſibus, & incurſibus dominicum gregem defendunt, vineamque frugiferam cœleſtis agricolæ mira ſolicitudine cuſtodiunt.

Teſtes Inquiſitores violatæ fidei ſupra quinquaginta, ipſumque ſacræ Inquiſitionis tribunal ſupremum; in quo Magiſter ordiris, & Magiſter Sacri Palatij, Cõmiſſarius Sancti Officij ſuam pariter in conſulendo dant operam, vt capiantur vulpes

par-

parnulæ, quæ moliri satagunt vineas. Alibi etiam alij consultores eiusdem familæ, tāquam Domini canes easdem vulpes, habentes facies quidem diuersas, caudas tamen in vnum collig tas, sagacissimè perquirunt, & insectantur.

Testes Pontifices Maximi, Cæsares, Reges, Principes, & Respublicæ doctrinā Dominicanorum venerantes, qua in Concilijs, Cōgregationibus, decisionibus pro Ecclesiæ Catholicæ adiumento, fidei confirmatione. Hæresum extirpatione, morū disciplina, vsi sunt. Mitto quod Apostolici palatij Magistri, Commissarij vniuersalis Inquisitionis Romanæ, & per vniuersam Italiam Inquisitores alij, ex ordine isto, Summi Pont. mandato assumuntur, & designātur. Mitto quod Carolus V. & Catholici priores, & posteriores Reges, vsque in hanc diem eiusdem ordinis viros à sacris confessionibus delegerunt numerum 47. excedentes, inter quos S. Raymundus, Iacobi Regis confessarius in sanctitate principem tenet locum, & F. Ioannes Entrega Alphonsi XI. Regis Castellæ secundum, cuius hortatu, opera, virtute, expeditio bellica aduersus Saracenos 25. millia peditum, & 14. millia equitum instructa est, ducentis millibus Maurorum occisis, alijsque Saracenis profligatis.

Alphonsus Fernandez in sua concert. pag. 479.

Mitto Lusitanorum Regum 14. Gallorum Regum 16. Poloniæ 20. & aliorum Principum confessarios recensere, vel qui eorundē concionatores Magistri, vel Præceptores extiterunt: satis enim est hæc fulgentissima sydera recēsuisse, vt nō nisi tenebricosus, & luscus sit, qui clariora desiderat.

Testes insigniores Academiæ Theologiæ vniuersi penè orbis. Salmantina enim (quæ tandem à Philippo III. perpetuo ordini nostro addicta) ab anno 1416. vsque ad præsens tales habuit primarios, moderatores, vt meritò nostri tēporis Theologi, eos vt antesignanos venerentur, & laudēt, nimirum PP. Fratrem Lupum Barrientos, F. Aluarum Osorium, F. Didacum Dezam. F. Ioannem de sancto Dominico, & nunquam satis laudatum Fratrem Franciscum de Victoria, è cuius supellectili Hispania ditata est, & quicquid fermè hodie prodit in lucem, ad hunc fontem suam recenset originem. Illum insecuti sunt in scholastico certamine, & Cathedra eadem PP. F. Melchior Canus, F. Dominicus Soto, F. Petrus Soto maior, F. Mantius de corpore Christi, F. Bartholomæus Metimnensis, F. Dominicus Bannes, F. Petrus de Herrera nunc Episcopus Canariens. Scholasticus insignis nouus Aioth vtraque manu pro dextera vtens in interpretando S. Thoma subtilissimus, & in Scripturis Sacris exponendis profundissimus, cuius innumeræ in positiua, & scholastica Theologia lucubrationes nōdum impressæ, manibus omnium teruntur, euoluuntur, auidissimè expetuntur. Post quem P. F. Franciscus Arauio, Cathedræ primariæ in substitutione moderator, successit vir doctissimus, & sapientissimus. Cæteræ Academiæ, vt Vallisoletana, Complutensis, Conimbricensis, Ossunensis; Cōpostellana, Toletana, Ouetensis, Granatensis, Hispalensis, Baiacēsis, Valētina, Barchinonensis. Cæsaraugustana, Leridensis, Oscensis, Tarraconensis, Messicanensis, Limensis, Coloniensis, & Neapolitana (alijs omissis publicis. & priuatis ordinis eiusdem vniuersitatibus, & Collegijs) illustres habēt in suis Cathedris professores solida doctrina Sancti Thomæ scholares imbuentes. Præter hos, testes sunt quoq; nuperi in omni facultatum genere Scriptores, quorum voluminibus Bibliothecæ sunt refertæ, quæ non cū blattis & tineis certant, cum quotidie studiosorū virorum manibus atterantur, & lectitētur. Hi autem qui nōdum prælo suas lucubra-

vt ij nouis regionibus, sedentibus in vmbra mortis, veritatis lumen ostendant, & aduersus efferatas gentes, vitiorum spectra, & frementium belluarū agmina (quorum ea erat immanitas, vt omnē exuerint humanitatem) certamen fortissimum ineant. Pro quo opere explendo, nec tenentur vinculis, qui vincula murenulas aureas existimant, non ferreos pectines expauescunt, qui lanceas suas in falces, & gladios in vomeres vertunt; scientes hac prædicatoria arte proscindi glebas, agrorumque culturas crescere ad segetes; nec demū laminas candentes, ferrum, flagella; fustes exhorrent, quibus laurea donari, & victrici corona redimiri in perpetuas æternitates præsentiunt.

Testes hæreses extinctæ; in Anglia enim, cum sub Regina Maria paululum Catholici respirassent, opera P. F. Bartholomæi de Carranza, Cathedræ Theologicæ erectæ, Hæresiarchæ exhumati, triginta millia hæreticorum, vel flammis exposita, vel exilio mulctata, vel Ecclesiæ Romanæ reconciliata sunt. Et per P.F. Petrum de Soto, & alios Dominicanos iuuentuti Anglicanæ Scholastica explanata, fides exposita, vt meritò dixerit Sanderus, quod sub his magistris sapientissimis, ita profecit Academia [*vt non aliunde hoc Catholicæ fidei semen, quod Deus in tā diuturno subsequente schismate, & tā immani persecutione nobis reliquit, extitisse videtur.*] In Polonia verò per P.Fr. Melchiorem Mosticensem myriades seductorum ad fidem Catholicam reducti, eodemque auctore (verè nostri sæculi Chrysippo) Rutheni eierato schismate, vnitatem Catholicam amplexi sunt. In eadem cultura intenti mirificam messem reportarunt P. F. Seraphinus Cracouiēsis, F. Hiacynthus Suscius, P.F. Albertus Secouius. In Germania, P.F. Ioannes Paulus Prior Friscaeensis, & P. F. Seruatius Iungelinck Conuentus Aquensis Prouincialis: In regno Galliæ, P. F. Ioannes Regot Prior Parisiensis hæreticorum incendia suis prædicationibus, & disputationibus extinxerūt. Quibus addimus F. Sebastianum Michaelis hæreticorū malleum, qui verbo, & scripto Caluinicolarum, præsertim Theodori Bezæ ora cōpescuit: & P.F. Cosmam Morelles inquisitorem Apostolicum Coloniæ publico cōgressu aduersus Caluinianos trophæa erigentem. Sed, & R. F. Nicolaus Coefetau Concionator ordinarius Christianorum Regum Henrici IV. & Ludouici XIII. elegantissima volumina omni eruditione referta, scripsit aduersus Caluinistas, & alterum aduersus eū, quem Angliæ Rex Iacobus ediderat, quatuor similiter volumina controuersiarum aduersus hæreses huius temporis concionando.

Epis. Monop p. 4. lib. 2. c. 53. hist. Dom. Sander. de schis. Anglic. l. 2. pa. 351. Fernandez. ann. 1555.

Testes in conuersione Gentilium strenuè laborantes in Regno Camboiæ P. F. Syluester Figuerous, & P. F. Franciscus Morales. In regno Satzumas apud Iapones, & apud Insulas philippinas, P. F. Michael Benauides, postea Maniliæ Archiepiscopus. Item P.F. Laurentius de Acugna. P. F. Ferdinandus de Assumptione, & alij, qui ad petitionem Regis Congi, conuersioni gētium sedulo inuigilantes, vineam illam Domini in Æthiopia sitam, quam prædecessores Dominicani primò plantauerant anno Domini 1491. nouissimis his temporibus mirificè instaurarunt.

Vide Fer. in concer. præd. ann. 1581. & 2. p. hist. Eccles. c. 8. & cap. 31. Io. de sancto 2. p.

Testes Armenorum populi, qui sub obedientia Romanæ Ecclesiæ per trecentos annos, nunquā interrupta successione Dominicanorum Antistitum sunt conuersati, & rursus per F. P. Paulum Mariam Citadinum Vicarium generalem persidis, & Armeniæ, à Paulo V. ad eas oras destinatū in eadem obedientia religione, fide consolidati, nonnullis eliminatis (locorum intercapedine, & temporis decursu)

In nostro libro de Christia. Arm. Romæ 1604.

Ex relationibus eiusdē P.

abusibus, moribusque reformatis, & alijs multis salubribus institutionibus sanctis ad decorum domus Dei sponsæ Iesu Christi pulchritudinem ordinatis, vt penè vinea ista ad pristinum splendorem, & spiritus feruorem sicut ab initio plantata fuerat à P. F. Bartholomæo Paruo sit restituta, & maiores fructus sperantur cum in demortui locum F. Matthæi Archiep. consecratus sit Archiepiscopus Naxiuan. & ad eas oras sit iterum destinatus ab Apostolica Sede.

Testes denique in Insulis, & Regnis Angliæ, & Hiberniæ occulti, sed Deo noti Confessores, qui occultis Catholicis Sacramenta ministrant, tepidos in fide consolidant, fortes ad martyria accendunt, vigilantes, ne leo rugiens rapiat infirmos. Horum vltra triginta numero afflicti carceribus, ne dum verbo, sed & vinculis prædicant non recedendum à fide, & charitate Christi, quæ tanto fœdere, & nexu humanam naturā diuinæ personæ copulauit.

Fernād. in cōcer. prædicat. anno 1616.

Testes mores hominum ad normam diuinæ legis compositi, inimicitiæ reconciliatæ, simultates sopitæ, odia ablegata; nulla etiam est naturalis affectio, quam vel languentem ad bonum prædicando, & docendo religio ista non excitet, vel ad malum excitatum non sedet, vt & nullus impetus, quem vel non impellat remissum, aut furor, quem vel non suscitet interemptum, vel non extinguat accensum. Quot Xenodochia, & aliæ piæ domus ad pia opera primitus consilio, aut ope erectæ? testis Romæ illa domus sanctæ Catharinæ pro pudicitia iuuencularū tuenda fabricata, & Societas annunciatæ per Fratrem Ioannem de Turrecremata S. R. E. Card. instituta, ad nubiles puellas collocādas quarum dotes singulis annis Summus Pontifex, Cardinalium, Episcoporū, Prælatorum, Oratorum & Nobiliū spectabili comitatu ad ædē Sanctæ Mariæ supra Mineruam associatus, inter Missarum solemnia propria manu elargitur. Neapoli verò spiritus S. templum cum puellarū dispersarum Cœnobio, prædicationis spiritu feruenti fratris Ambrosij Salu j Episcopi Neritonensis constructum est, sicut & insanabilium Nesocomiū, & Maria Francisca Longa construi cœptum est adiuuante côcionatore quodam Monopolitano Dominicanæ familiæ, qui & F. Hieronymus nūcupabatur. Contra blasphemias, & temerariam iurandi consuetudinem in Hispania ab ijsdem Dominicanis societas nominis Dei primo instituta: & in Ecclesia S. Mariæ supra Mineruam à Fratre Thoma Stella Episcopo Iustinopolitano 1554. Sanctissimi Sacramenti sodalitas in memoriam tanti beneficij erecta est.

D. Anton. Caroccio. in vita B. Caietan. Thien.

Testes Sacratissimi Rosarij sodalitates in vrbibus, castellis, oppidis per vniuersum orbem innumero fidelium concursu Deo, & Beatæ Virgini famulantes incredibili animarum fructu. Testes familiæ, domusque ciuicæ, vrbanæ potiæ erga Sanctissimam Deiparam globolis precarijs inflammatæ, vt nullus sit, qui se abscondat à calore eius.

Testes præter regularem obseruantiam, quæ in omnibus Prouincijs viget, Prouincia Rosarij, quæ Insulas Philippinas, Imperia Iaponia, & Synarum, aliaque Regna complectitur, sanctitate celeberrima, adeo enim ad vnguem constitutiones ordinis seruat, vt in ea primitiuus feruor, sicut in diebus Sancti Patris Dominici feruere videatur. Vnde non tantum verbo, sed & exemplo excitati populi Pangasinenses, Gaiayenses, Illocigalenses Christi nomen dedere apud Luzionas Insulas. In Iaponico verò latissimo Imperio, Regna Satzuma, Figen, & Fingo eorundē prædicatione, & actione lauacri sacri aqua lustrata sunt.

Fa-

Fa migeratiſſima eſt in Gallia congregatio Occitana, ibi moribus excolendis, & litterarum ſacrarũ ſtudijs fortiter incumbentes ſeipſos, eoſque qui eos audiunt, lucrari ſatagunt, *& vaſa Domini ferunt* (vt ſcripſit Gregorius) *qui proximorum animas ad æterna ſacraria perducendas, in ſua conuerſationis fide ſuſcipiũt, apud ſemetipſos,* Etenim, *Quãtum debeant mundari cõſpiciunt, quia neceſſe eſt, vt eſſe munda ſtudeat manus, quæ diluere aliorũ ſordes curat, ne tacta quæque deterius inquinet, ſi ſordida in ſe mens lutum tenet.* Notiſſima eſt Hiſpaniarum Prouinciarum obſeruantia, vbi ſe ipſos Deo hoſtiam viuentem Patres illi offerunt, & ſapientiam pro ſponſa aſſumentes infinitam ſobolem Chriſto pepererunt. Hi veluti Aaron, in pectore rationale iudicij vittis ligant. *Quatenus* (vt ſcripſit Gregorius) *ſacerdotale cor nequaquam cogitationes fluxæ poßideant, ſed ratio ſola conſtringat, ne indiſcretum quid, vel inutile cogitet, qui ad exemplum aliis conſtitutus ex grauitate ſemper debeat oſtendere, quantam in pectore rationem portet.* Quid memorem vtriuſque Lombardiæ, & Roman. Prouincias? in quibus ſi fidei ardorem laudo, charitatis præualet incendium; ſi humanarum rerum contemptum, mortificatio ſupereminet: Nec ſolum, vt ſcripſit Hieronymus *effuſio ſanguinis in martyrio reputatur, ſed deuota quoque mentis ſeruitus immaculata quotidianum martyrium eſt, illa corona de roſis, & violis plectitur, iſta de liliis,* In Aprutina Prouincia, & Regni (cuius ſeminarium eſt Congregatio Sanctæ Mariæ Sanitatis) Trinacria, Apulia, Calabria &c. habet quoque Deus milites ſuos, vt in omnibus, illud impleatur Iſai.27. *Florebit, & germinabit,* eodem enim tempore, quo in flore eſt virtutum, eodem tempore ex alia parte germinat, & floreſcit, & fructum affert: vt multo plures ſint flores, fructus, & germina iſto in horto concluſo, quam defluentia folia, quæ proijcit ventus ſuper faciem terræ. Quæ ſi oculus hominis non inſpiciat, ille inſpicit qui nocturnas vigilias, ſilentium pannoſa & lacera indumenta, ieiunia, latentes in corde dolores, & genas lachrymis, tanquam vnionibus reſperſas intuetur. Et ex his caſtris quotidie è terra non pauci tranſmittuntur ad cœlos, quos ſi nõ videas, non mirum, cum nec ſanctus Dominicus in ſpiritu raptus videre ſuos potuerit, niſi ſub paludamento Virginis caſtrametatos.

1. p paſt. c. 2.

Supra.

In Epitap. Paula.

Teſtes tandem, vel ipſi hoſtes Eccleſiæ, quam enim inter cæteras religiones auerſati ſunt? noſtram. Quæ præcipuè templa demoliti ſunt? noſtra: quos Conuentus auidius ſolo æquarunt? Noſtros. qui? hæretici perduelles in Anglia ſupra 40. in Scotia 15. in Gallia fermè 40. in Polonia 17. in Germania 200. in Dacia 20. in Noruegia, & Hollandia pluſquam 20. Qui? Turcæ. nam in Vngaria 7. in Regno Cypri. 64. in Terra Sancta 18. Conuentus deuaſtarunt. Qui? Gentiles in Indijs, qui multos Conuentus tanquam botros in primo flore deuaſtarunt. Vſque ad ſeptingentos Conuẽtus ab ijs omnibus deuaſtatos ſcriptores recenſent.

Ipſę quoque patellæ aureæ, argentei calices, ſumptuoſa donaria, opulenta Eccleſiarum Gaza, quæ noui Nembrodes diſſipauerunt depeculando Eccleſias, demonſtrant religionem iſtam, eam habuiſſe, & habere in Eccleſia Dei excellentiam, quam habet oculus in corpore, Sol in cœlo, Senatus in Ciuitate, Ciuitas in Regno, & Roſa inter florum gemmas ad venuſtatem, quam inter gemmarum flores, ad æſtimationem non exiguam carbunculus obtinet dignitatem.

Sed ſi non libeat hanc familiam Prædicatoriam ſub typo vineæ admirari, ſaltem vt cuſtodem vniuerſalis vineæ Eccleſiæ

Catholicæ in canis symbolo venerare. Et quidem vt verbis Greg Nazianz. vtar, *Canis* (ordo noster) *non petulantia, atque impudentia, sed vitæ libertate, non oblatratione, sed recti custodia, noctibusque illis quas pro animarum salute peruigiles traducit. Atque eo etiam nomine canis, quia virtutis familiares mulcet, externos latrando insectatur.* Latrando, & tacendo suam fidelitatem ostendens.

In laudem Heronis.

CAPVT XXIV.

De florida, & frugifera vinea nostri temporis Sancti Francisci, gemitibus columbæ deplorata.

AD Seraphicam Religionem Sancti Francisci oculos dirige. Aspice quot grossos produxit hæc arbor procera, quot sanguine purpuratos præmisit ad Regnũ, nostra & patrum nostrorum memoria. In Prouincia Cumana apud Indos Occiduos, Conuentu in fauillas redacto, P. F. Dionysius, capite fustibus percusso, spiritum Deo reddidit, cæteris Patribus in fugam conuersis. P. F. Bernardus Cussinus ab Indis Chichimecis positus in signum ad sagittas cum illæsus euasisset, sagittis in ipsum met sagittarium retrouersis, demum ab alijs Idololatris cruciatus, & occisus agonem compleuit. P. F. Ioannes de Tapia ab Indis, qui dicuntur Guachichilles, apud Mexicum in montibus de Zapotheca impetitus, Christi hostia effici meruit. P. F. Ioannes Serranus per Indos Zapothecas sagittis confixus victor migrauit ad Christum. Apud Mexicum P. F. Franciscus Lopez à Barbaris telis confossus lauream triumphalem adeptus est: eius in prædicatione comes P. Fr. Ioannes à Sancta Maria è cacumine montis ab Indis præcipitatus ad superos euolauit. In eadem Prouincia Mexicana P. F. Augustinus Rodriquez ab Indis, quos acriter de peccatis arguebat, occiditur. P. F. Alphonsus de Villalobos sagittis transfigi meruit in corpore, cuius cor Christi charitas, quæ ad amorem sagittare nouit, iam pridem vulnerarat. Vitam pariter largiter pro Christo profuderunt ab Indis Mechiocanis, & Xaliuiscanis occisi. P. F. Ioannes Calenes (cuius corpus postea incorruptum, & suauissimè fragrans repertum est) & P. F. Antonius de Collare diuini verbi declamator insignis, & P. F. Franciscus Laurentius cum socio qui capitibus, acutissimis instrumentis dissectis, excarnificati spiritum Deo reddiderunt. Similiter alij martyrium consummarunt. P. F. Franciscus Donzellus Guardianus transfigitur; P. F. Ioannes Pizarius ad collum proprio fune ligatus, per dumeta, & tribulos crudeliter tractus, demum suspensus spiritum Deo reddidit, P. F. Ioannes de Padilla positus vt signum ad sagittas, mori pro Christo meruit, & P. F. Ioannes de Ayala à Barbaris capite obtruncatur, similiter & P. F. Paulus de Azeuedo cum socio, F. Ioannes de Ferraria sagittis interempti sunt.

Gonz. p. 4. pag. 1277. ann. 1566.

Vide F. Alphon. Fernand. in concer. prædic. li. 1. c. 14. Gonz. p. p. de origin. Seraph. relig. pag. 105. F. Marius Vlyssipon. Episc. in hist. Franciscana.

Gonz. p. 4. pag. 1289. & 1290. Gonz. pag. 1303. 1338.

In India Orientali P. F. Melchior de Vlyssipone Custos Prouinciæ Indiarum, sagittis, & lanceis cõfossus. P. F. Martinus de Guardia capite obtruncatur. P. F. Ioannes Eluasius cũ P. F. Sixto eius socio. P. F. Franciscus itẽ Sacerdos, & P. F. Stephanus Sacerdos, & F. Ioannes Clericus pro confessione fidei immanissime necati, digni habiti sunt corona vitæ. F. Antonius Laicus gentilium gladijs gloriosè occubuit. Apud Iapones in Nagasaqui sex religiosi, martyrum primitiæ eiusdem ordinis, feria sexta in crucem acti, nedum crucem post Dominum portare, sed in ea affigi meruerunt, quorum latera lancea quoque sunt perforata: Nomina eorum quæ singulis crucibus descripta, hæc erant, PP. F. Petrus Baptista, P. F. Martinus de Ascensione. P. F. Francis-

Gonzaga 1219.

Fern lib. 1. hist. Eccl. c. 27.

Franciſcus Balamus Sacerdotes, & prædicatores, F. Philippus de Ieſu Accolythus, F. Fräciſcus de ſancto Michaele, & F. Gonzales & F. Garzias conuerſi, quorum corpora à militibus custodita, ne à Christianis tollerentur, nouem menſium ſpatio incorrupta permanſerunt.

Nonnullos ab hæreticis occiſos recenſeamus. In Prouincia Franciæ glorioſè occubuerunt Patres, Franciſcus, Dionyſius, Pontanus, Nicolaus à Lotharingia, Ludouicus Gripius, Petrus Bichet, Petrus Stoes, Ioannes Benedictus.

Fern. li. 3. c. 19. Bozius de ſignis 57. c. 23. Gonz. 1 p. pag. 102.

In Prouincia Galliæ Pariſienſis F. Petrus Goſeth, & F Iulianus Maignenſis concionatores laqueo præfocati ſunt, F. Ioannes Metenſis diaconus poſt dicta tormenta glande ſulphurea ictus, P. F. Ioannes Buni pugione confoſſus victor occubuit. F. Guilielmus de Monte magno primum præciſis naribus, & auribus, mox ſclopetorum pilis extinctus eſt. In terra Bles P. F. Ioannes Voyſin abſciſſis genitalibus in flumen demerſus eſt. Eiuſdẽ quoque Prouinciæ Pariſinæ martyres numerantur. P. F. Nicolaus Trieti P. F. Liot. P. F. Oliuerius Iulianus, P. F. Ioannes Bruſo, P. F. Dominicus Godar, Soror quoque Ioanna parua in conuentu Mauritanię plumbeis globulis occiſa martyrij aureola decorata eſt. In Prouincia Turonæ pro fide occiſi ſunt PP. FF. Petrus Odius, Iulianus Gileer, Io. Giuidrius Rodulphus Giamet, Ioannes à Luſia.

Fern. l. 3. c. 19.

In Prouincia verò Turonenſi P. F. Michael Grelet laqueo ſuſpenſus, qui & Hæreticorum ductoris, antequam præfocaretur, mortem prænunciauit: quod rei exitus cõprobauit: P F. Petrus Booneau, ſimiliter in patibulo ſuſpenſus eſt; & P. F. Ioannes Vitolaut mortem ſæuiſſimam pro Christi fide ſuſtinuit. Item ibidem occiſi ſunt P. F Petrus Coſetus, P F. Guilielmus Cunctiuinus. In Prouincia Lugdunenſi crudeliter trucidari paſſus eſt P. F. Ioannes Corietto; qui ne caput S. Bonauenturæ Hæreticis, qui eiuſdem corpus in Rhodanum proiecerant reuelaret, crudelem mortem ſuſtinuit, P F. Ioannes Gibboſius truncatis auribus, & naribus, à Caluinicolis in flumen proiectus eſt. P. F. Ioannes Baſſonus, F Franciſcus Borgonius, P. F. Antonius Malinenſis, & P. F. Stephanus Corrantius, ſuo quoque martyrio illuſtre fidei teſtimonium perhibuere. Similiter P. F. Paulus Tonolier, & P. F. Toſantius Forinius à Caluiniſtis interempti ſunt Salua morte etiam trucidati. P. F. Franciſcus Paredius, & F. Claudius Monearetus.

In Prouincia ſancti Ludouici apud montem Peſſulanum P. F. Antonius Brunellus cum ſocio, P. F. Pontio Chayſi diaconus; P. Frater Nicolaus Bermundus, & P. F. Andreas Robertus conuerſus, felici agone pariter migrarũt ad Christum, P. F. Baldaſar Pratus, P. F. Ioannes Chaluetus. P. F. Guilielmus Scofre, P. F. Ioannes Lantret egregie martyriũ conſummarunt.

In Prouincia Aquitaniæ P. F. Petrus de Montepulchro, F. Guilielmus Petiachus, F. Stephanus Regnanus, & F. Didacus Lãbertus, P. F. Gerardus Malmerius cum alijs decem, & P. Guardianus Conuentus Vauri coronam martyrij adepti ſunt: ſimiliter, & alij multi, qui in Galliarũ Prouincijs occiſi, tanquam triumphatores palmam acceperunt. Sic ergo tanquam botri vineæ expreſſæ ſunt hæ animæ ſanctæ, *vt in ſpirituale vinum defluant, quæ carne corruptibili exutæ ad regna cœleſtia, velut in apothecam currant: nam iniuſti, dum iuſtos deprimunt quaſi botros ſub pedibus mittunt; compreſſi autem botri ad ſuperni conuiuij ſacietatem exuberãt, qui prius quaſi in huius aeris libertate pendebant* Rurſus ſub Henrico III. Galliarum Rege perſecutione Hugenotica aduerſus

Ex Greg. mor. c. 25. lib. 16.

Catho-

Franciscanis baptizata absque Hyperbole attestatur. P.fr. Andreas ab Olmo anno 1528. easdem Indias penetrans. quadraginta tres annos in ijsdem perlustrādis, & circuendis vt populos illos ad Christum adduceret fæliciter insumpsit. Denique post multos exantlatos labores fœliciter obdormiuit in Domino. Multa miracula edita sunt in eius sanctitatis testimoniū: nam prӕterquam quod corpus eius fulgere, & suauiter olere visū est, ex tumuli eius puluere ægris sanitas quoq; collata perhibetur.

Gonz. sup. pag. 1274. idem pag. 1330.

P.fr. Franciscus Colmenarius triginta quinque annos expendit in Indorum spirituali cultura, tanquam bonus operarius multiformis gratiæ Dei: cuius prædicationem contestata sunt non tam signa, quæ Dominus operari dignatus est, vt eius litteræ ægrotos à morbo liberarent, quàm dura & acerba (quæ maiora Apostolatus sunt signa) quæ pro Christo perpessus est. Ad quem tandem expleto huius cursus agone feliciter aduolauit.

Martinus Vlysippo. Ep. Port. p. 3. lib. 8. Gonz. p. 4. pag. 1232.

P.fr. Franciscus Soto, quem etiam concionantem Indi immensa luce circumfusum viderunt. Et Frater Martinus de Iesu tantæ virtutis, & sanctitatis fuit vt supra sepulchrum eius cœlesti lumine irradiatus, maximoque fulgore coruscans visus sit.

Gonz. pag. 1229. p. 4.

P.fr. Ioannes de Zumaraga Archiepiscopus Mexicanus post multa virtutum insignia, & sollicitam sui gregis custodiam sancto fine quieuit. Eius corpus adhuc esse integrum fertur, & Deum per eum multa edere mirabilia. Obijt 1548.

Idem pag. 1232.

Fr. Petrus Gandauensis Laicus post centum templa Christo dicata, & innumera Gentilium delubra confracta, collegia erecta, & innumeros labores pro Euangelij dilatatione susceptos, sancto fine migrauit ad Christum. Oblationes in eius funere tot, tantæque fuerunt, vt Cœnobium Mexicanense completum sit. Ferunt cum esset impeditæ linguæ, vt vix à fratribus intelligi posset, quod eum concionantem Indi distinctissimè audirent. Obijt anno 1572.

Idem pag. 1236.

P.fr. Toribius Morolinia eximij spiritus vir, qui pluuiam siccitatis tempore, oratione, qua plurimum delectabatur, impetrauit. Mortis suæ articulum præuidit, quæ pretiosa fuit in conspectu Domini, & laborum suorum gloriosus fructus, cum quatuor centum millia Gentilium baptismatis vnda respeserit, & Christo acquisierit. Eius funus cohonestatum est præsentia Petri de Ayala Salisce Episcopi, qui partem habitus abscidit in testimonium sanctitatis.

Idem pag. 1237.

P. frater Franciscus Ximenius vir in excolenda vinea Domini indefessus, puritate, & integritate eximius, Deo & hominibus dilectus, regulæ tenacissimus obseruator: qui & Episcopatum Tauastensem à Carolo quinto oblatum recusauit. Sancto fine quieuit in Conuentu Mexicano Sancti Francisci. Ex asseruato eius digito odorem spirasse, eiusdemque obitum F. Danieli laico, qui ducentūm viginti milliaribus ab eo Conuentu distabat, prædictum esse testantur.

Idem pag. 1240.

P. fr. Alphonsus de Ascalona vir Apostolicus, qui alias nudis pedibus vna tunica contentus absque galero iter conficiebat, è Mexicana Prouincia Guatemalam adiuit, vbi cum ætatis suæ anno 72. linguam Guatemalam à Mexicana diuersam in prædicationis gratiam didicisset, multam operam in propagatione Euangelij impendisset, sex annorum spatio ibidem commorans cum Prouinciam pedester, vt assolebat, visitaret, hyemali tempore in frigidissima valle, ei obuiam factus Hispanus quidam tantam patientiam admiratus cohibere se non potuit, quin diceret. Ob decem pios viros Abrahami tem-

pore pepercit Deus Sodomæ, & Gomorræ: sed hodie propter sanctum hunc religiosum orbi parcet vniuerso. Occultas Fratrum tentationes agnoscebat, vnde eos ad se vocans mirabiliter consolabatur. Ætatis anno 88. post quinquaginta annorum labores pro cultura Indorum exantlatos, euolauit in cœlum: cuius corpus proprijs humeris Patres Conuentuum Sancti Augustini, Sancti Dominici, & aliorum Ordinum portarunt, in arca lignea concludentes, quod & postea integrum, suauissimoque odore aspersum obseruarunt.

Id. 1244. Frater Lucas de Almodobar Laicus ægrotantium minister, tanta fuit charitate repletus, vt à Domino donum, & gratiam curationum meruerit. Mortuus est in Conuentu Mexicano anno 1550. eius discessus tempore in aëre super domum, in qua ægroti curabantur, maxima quædam Crux splendere à quibusdam visa est, & eo temporis articulo animam exhalasse comprobatum est.

Id. 1245. P. frater Ioannes à Perspiniam vnus è duodecim fundatoribus Prouinciæ sancti Euangelij, tanto ardore in catechizandis, & tingendis Indis ferebatur, vt nunquam ab hoc labore vacans Indorum martyr diceretur. Meruit à Domino illud castitatis donum precibus, & abstinentia, vt libidinis perturbationes non sentiret, mirificè dilectus etiam ab Indis, vnde infiniti, accensis cereis, & lachrymis eius funus cohonestarunt.

Id. 1240. P. frater Antonius de Neute 24. annis in dicta Mexicana Prouincia commoratus est operibus charitatis iugiter, & indefesse intendens. Hic nulla ægritudine præcedente in vesperis Sancti Michaelis ad valetudinarium se conferens, postulatis, receptisque omnibus diuinis Sacramentis, felici agone expirauit: vnde ad eius particulas vestium præcidendas, vbi mors innotuit, populus occurrit, ob eximiam quam de tanto viro conceperat sanctitatem.

Id. 1245. P. frater Alphonsus Oordonnez maxima austeritate, & abstinentia vixit, semel in die, & parcè cibum sumens: vinum vsque ad decrepitam non bibens. Lectionem cum oratione coniungebat: admirandæ obseruantiæ suæ regulæ, obedientiæ promptæ, paupertatis, humilitatis, zeli, & deuotionis speciem posteris reliquit. Tanti fuit apud Deum meriti, vt sola benedictione Indam à diabolo obsessam liberaret: demum susceptis Ecclesiæ Sacramentis, bonorum operum plenus, migrauit ad Christum anno 1584.

Id. 1261. P. frater Michael Garrouillas, tanto virtutum fulgore enituit, vt eiusdem regionis incolas ad benè, Christianæque viuendum inuitaret: nudis pedibus vsque ad senectam incessit, paruo iusculo, & insipidis contentus herbis, centesimum annum in hac austeritate attigit: qui demum Ecclesiasticis Sacramentis munitus fœlici morte obdormiuit in Domino.

Id. 1265. P. frater Andreas de Castro vbi secundo itinere 1540. ad Mexicanas oras aduolasset, totum se conuersioni Indorum tradidit, asperrimos montes, & inaccessibilia loca perlustrans, vt latitantes Barbaros Christo lucrifaceret. Singulis Dominicis, & diebus festiuis, ternas diuerso idiomate conciones habebat, vnde facile non est recensere quot infideles ad fidem conuerterit, lauacro sacro intinxerit, idola comminuerit. Sed ne dum alijs prædicaret, ipse reprobus efficeretur, castigabat corpus suum ieiunijs, vigilijs, & alijs austeritatibus, vnde moriens maxima sanctitatis opinione anno 1577. honorificè tumulatus est.

Id. 1267. Frater Ferdinandus à Leyua Laicus ad easdem

easdem regiones se contulit, vt nouæ culturæ Indorum opem ferret: sed cum crasso esset ingenio totum se tradidit orationi, & contemplationi, nihilque magis ei erat cordi, quàm obedientiæ, humilitatis, & charitatis actibus Deo, & religioni seruire; vnde & octuagenarius ab hac vita discedens, maximam suæ sanctitatis famam posteris reliquit.

Id.1269. PP. FF. Rodericus Beneuida, F. Michael Torreionzillo, & Ioannes Bejar strenuè in cultura Indorum laborantes, & virtutibus pariter excolendis intenti, non leue sanctitatis argumentum reliquerunt.

Id.1273. P. frater Franciscus Marquina tot in Indorum conuersione progressus fecit, vt cuiuis alteri ex præcipuis dominicæ vineæ in his regionibus cultori sit comparandus, qui laboribus multis pro fidei prædicatione consumptus, maxima opinione sanctitatis, obdormiuit in Domino.

Id.1276. P. frater Martinus Gilberti, tot & tales fructus in Dominicum horreum intulit, vt vix sibi parem habuerit: religione, & vitæ sanctimonia insignis extitit, qui immensam messem conuertendorum considerans illud Hierem. occinens æstuanti desiderio, *paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*, ex hac vita migrauit, cuius facies prius pallens, & omnino subnigra statim per mortem rutilans apparuit.

Id.1284. P. frater Martinus à Iesu vnus è duodecim primis Patribus qui ad has oras occiduas appulerunt, cum infinitos infideles, tam prædicatione, quàm incredibili exemplo, angelicoque viuendi modo, idolis confractis, eorumdemque spurcitijs eliminatis, Saluatori nostro peperisset, vniuersæ carnis viam maxima, cum opinione sanctitatis ingressus est.

Id.1300. P. frater Michael Bononiensis sacris suis concionibus innumeros populos è tenebris idololatriæ transtulit ad lumen Catholicæ fidei. Fuit Franciscanæ obseruantissimus, omniumque virtutum decore ornatissimus. vnde vt Sanctus, Deo charus, ac verè cœli incola ab Indis habitus est.

Id. ibid. P. frater Franciscus à Turre Prouinciæ Bæthicæ alũnus, vnus è primis cultoribus fidei Incanat. qui adeo prædicationibus profecit, quod multas Barbaras gentes ad Christianitatem conuertit. Claruit spiritu prophetico, & paulò ante mortem tanta extitit vis orationis eius, vt à terra in aëra subleuatus sit. Cui annectitur. P. frater Didacus Landa, qui post multam messem Incanatorum in horreum Dominicum reportatam, Episcopus ibidem creatus est, super cuius caput, dum è suggestu ad populum sacras conciones haberet, fulgentissimum sydus splendere visum est: & dum Guardianus esset in Dei misericordia sperans, tritici annonâ pro sustentandis fratribus cum sterilis illius anni, adhuc sex menses superessent, minimè sufficienti in pauperes, & alios Ecclesiæ ministros distributa, in fine semestris, eadem penitus mensura frumenti, ac si omnino intacta esset, reperta est.

Id.1311. In Ciuitate Regum, alias Lima, quæ in Prouinciam Franciscanorum sub titulo duodecim Apostolorum erecta est, mortuus est Fr. Alphonsus Alcanzes professione Laicus, qui ob excellentiam virtutum, ab Indis, & Hispanis, vt Dei amicus habebatur.

Id.1314. P. frater Gaspar à Valleuiridi omni virtutum genere ornatus, atque strenuus Euangelicæ paupertatis cultor, infideliũ conuersioni toto pectore incumbens vsque ad extremum vitæ halitum, animam creatori reddidit sanctitatis fama post se relicta.

Id.1537. P. fr. Alphonsus Betanzos tot hominum millia Seruatoris nostri suaui iugo subiu-

gauit,vt sit incredibile. Nihil eo modestius,nihil continentius,nihil mitius. Obijt 1566. cuius ossa tum ab Hispanis, tum Indis in maxima veneratione habentur.

Idem pag. 1444. & 1211. In Prouincia S. Thomæ Indiarum orientalium clarus habetur P. frater Ioannes à Soria, maxima sanctitate præditus: qui dum fidelium causas cum maximis lachrymis Deo commendaret instantius, vocem diuinitus sibi illapsam audiuit. *Vigilate, præliamini, & vincetis*: quæ vox vires, & animum Christianis militibus contra rebelles Barbaros addidit, inimicis pauorem incussit.

Idem pag. 1190. In Prouincia Canariæ P. frater Antonius Sosa humilioribus exercitijs, ob suam eximiam humilitatem, voluit occupari, & infirmarij officio (ob eam, qua erat, nedum in Deum, sed in proximum charitate præditus) fungi appetijt: propter quod & meruit infirmum confratrem iam animam agentem porrecto sibi poculo integræ sospitati ex tempore mirabiliter restituere. Similiter ibidem Fr. Petrus de Montibus insigni sanctitate floruit, qui vbi viginti annorum spatio vitam eremiticam instar Sancti Pauli primi Eremitæ transegisset, suæ mortis præscius, octuagenarius habitum Franciscanorum indutus, maxima cum opinione sanctitatis feliciter obdormiuit.

Idem pag. 1190. P. frater Ludouicus Lerma tanta humilitate, & religione, conuersatione ad vltimum vsque halitum perseuerauit, vt certissimam sui exitus horam prænosse dignus fuerit. Ex eius corpore liquor emanat, ex quo leprosus curatus est, alius, similiter puer Laurentius nomine, morti propinquus extemplo conualuit.

In eadem Prouincia clarus habetur F. Michael Laicus professus humilitate, paupertate, charitate insignis, qui per 10. annos in culinę ministerio fratribus voluit inseruire, eam quoque gratiam promeruit, vt inter orandum raptus & à terra abstractus, non semel visus fuerit.

Idem pag. 1174. Pater frater Bartholomæus Sacerdos, adeo sacris & diuinis contemplationibus, & meditationibus fuit deditus, vt sæpius in orando eleuatus, & raptus visus sit. E viuis excedens 1581. ob eius vitæ sanctimoniam inter cælicolas aggregatum, constans fuit existimatio.

Idem pag. 1161. In Prouincia Granatensi in conuentu sancti Laurentij ibidem gloriosè obijt P. frater Petrus de Angelis, cuius vitam Deo fuisse caram, & acceptabilem in odorem suauitatis, signa per eum patrata demonstrant.

Idem pag. 1148. In Prouincia sancti Antonij clarus similiter P. frater Bartholomæus virtutum omnium genere, vnde non vulgaria vitæ sanctissimè anteactæ, post mortem documenta reliquit.

Idem pag. 1148. In Prouincia sancti Ioseph viam vniuersæ carnis ingressus est P. frater Alphonsus Zamorra nobilis genere, sed virtutibus illustrior, qui ob singularem deuotionem erga B. Virginem, paulò ante obitum, eius præsentia dignari meruit, ad cuius funus vniuersa Ciuitas Toletana concurrit.

Idem pag. 1148. P. Guardianus Cœnobij sancti Petri Zalomea non sine sanctitatis opinione animam efflauit, de quo illud mirum ad memoriam sempiternam scriptum est, quod cum nihil obsonij fratres haberent, comestiones tempore, ijsdemque mandaretur, vt chorum peterent, & ad diuinam maiestatem oculos attollerent, repente morem gerentibus adfuit, qui cibaria afferret: quo facto, vt diuinam largitatem, & prouidentiam paupertas sancta ad oculum experiretur, obtinuit.

Idem ibid. P. frater Gaspar nouitiorum Magister gloriosè

gloriosè decessit, hic inter cæteras virtutes illud promeruit, vt mulierem ab oculorum grauedine ipso die Ascensionis Dominicæ recitato super eam Euangelio extemplo liberaret.

Id. p. 1141. Fr. Ioannes Linarius laicus perpetuo fermè ieiunio corpori bellum indixit; illumque spiritum quo religionem ingressus est, vsque ad vltimum vitæ terminum conseruauit; maximaque virtutum laude vsque ad extremum perseuerans in Domino feliciter obdormiuit.

Id. p. 1139. & 1140. F. Didacus laicus, & fr. Antonius Secure, & P. fr. Hieronymus à Torregionzillo, & P. frat. Narcissus Iuuam, & P. fra. Ioseph Albizus omni virtutum genere referti migrarunt ad Dominum; quibus additur P. frat. Melchior à Gratia vir orationis, & meditationis assiduæ, & tàm erga Deum, quàm erga proximum ardentissimæ charitatis, qui infirmis fratribus grassante lue, obsecuturus, eadem infirmitate correptus feliciter diem clausit extremum.

Id. p. 1137. B. P. frat. Petrus Alcantarensis cum extrema abstinentia, iugi oratione, & cœlestium rerum humanarum contemplatione, sui ipsius deiectione, familiarem conuersationem, vrbanam, non dissolutam, hilarem, sed sale conditam, grauem, & religiosam adiunxit. In voluntaria paupertate, & inuicta patientia; cordis puritate, spiritusque feruore 47. annorum spatio Deo exhibens famulatum, cuius sanctitatem, spiritus propheticus, & per eum patientissima miracula perpetrata, satis superque demonstrant, vnde meritò à Sede Apostolica Beatorum albo adscriptus est.

Id. p. 1137. Fr. Alphonsus de Erena cum sub Caroli V. vexillis militasset, Regi Regum Domino gloriosus militauit; adeò laudabiliter viuens, vt de hoste humani generis illustres triumphos reportarit; feliciter in Domino obdormiens. Et P. fr. Leo Lusitanus salutis animarum sitientissimus, qui licet grauissimis implicaretur infirmitatibus, atque doloribus, nunquam alicui Sacramentalis confessionis exceptionem denegauit, vnde à patriæ accolis in sanctitatis opinione clarus habetur. Alij plures ex eadem Prouincia tanquam ex equo Troiano illustres fratres prodierunt cum sanctitatis fama.

Id. p. 1114. In Prouincia Cathaloniæ F. Saluator Alphonsus laicus, vir magnæ puritatis, & simplicitatis, abstinentiæ, & charitatis, ita enituit, vt Deus omnipotens, qui humilia respicit, & alta à longè cognoscit, illum in vita, & post mortem miraculis cohonestarit, mutis enim loquelam, auditum surdis, cæcis visum mirabiliter restituisse ferunt. Claruit 1519.

Id. p. 1085. In Prouincia Valentiæ claruit fr. Gulielmus Spoletinus professione laicus, virtutibus, spiritu prophetico, & alijs prærogatiuis à Deo cohonestatus, obijt an. 1582.

Id. p. 108. P. frat. Nicolaus Factor eodem fermè tempore 1583. obijt vir omni virtutum genere ornatus, miraculis tam in vita quam in morte, & spiritu prophetico coruscans, de quo adhuc viuente B. P. frat. Ludouicus Beltrandus dicere solebat. Pater Nicolaus Factor cum huius mūdi accola sit, Paradisum obtinet, atque cœlestibus, alterius vitæ delitijs, fruitur. *Extat vita eius à Christoph. Moreno descripta.*

Id. p. 1091 P. fr. Hieronymus Steue Sacerdos mortem obijt anno 1580. vir omni virtutum genere excultus, qui sæpiùs inter orandum adeò diuinis mysterijs contemplandis immergebatur, vt nil eorum, quæ circa se agebantur sentiret, mira commiseratione pauperes Christi fouebat; prophetico spiritu donatus plurima euentura certissimè prædixit.

Id. p. 1[illegible]7 In Insula Sardiniæ in Almo Conuentu S. Petri Calaritano, Fr. Saluator ab Horta

Laicus requiescit, qui cum ob suam sanctitatem, & curationum gratiam, tam in Regno Valentiæ, quam in Principatu Cataloniæ, maximi fieret, popularem auram euitare volens, in Insulam istam transfretauit. 1565. sanctoque fine ibidem quieuit, cuius corpus incorruptum, atque tractabile repertum est, & magna frequẽtia tumulus eius à Calarensibus honoratur.

Id. p. 972. & 997. In Germania Inferiori viuus, & mortuus claruit miraculis Pater frater Theodoricus Monasteriensis, qui obijt 1516. de quo compertum est diem sui obitus diuinitus prædixisse.

Fr. Iacobus Diest Laicus suæ professionis zelator feruidus, laboriosæ peregrinationis suæ cursum feliciter consummauit, in Conuentu Traiectensi.

Id. p. 961. In Prouincia S. Gabrielis in Lusitania Pater fr. Antonius Alcantarensis vir profundissimæ humilitatis, atq; ardentissimæ charitatis, obijt cum sanctitatis opinione, cuius corpus quadriennio post funus elapso 1569. suauissimè redolens, atque omnino incorruptum sese contuentibus præbuit.

Id. p. 960. Fr. Ioannes à Capraria Laicus vir eximia charitate præditus, & feruentissimæ orationes spiritu dæmonibus formidabilis, quorum plures ab arreptitijs signo crucis longè abegit. 1575. in Conuentu Valliviridis, pro vt ipse ex diuina reuelatione didicerat, atque prædixerat, diem clausit extremum, cuius corpus post quinquennium incorruptioni vitæ correspondens integrum, & incorruptum repertum est.

Id. p. 955. Pater frater Alphonsus de Mazanete vir eximiæ charitatis, quam excolens vsque ad extremum vitæ spiritum, cum maxima sanctitatis fama è viuis excedens ad Cœlos euolauit 1569.

Pater frater Antonius Lopez S. Francisci spiritum æmulatus per omnia, diem clausit extremum 1559. cuius corpus post multum temporis integrum, suauiter redolens (vt tota domus repleta esset odore fragrantissimo) inuentum est.

Id. p. 951. Pater frater Franciscus à Villis bonis post virtutum diuturnam, & indefessam vsque ad mortem (quam etiam prædixit) exercitationem, viam vniuersæ carnis ingressus est anno 1566.

Id. p. 942. In Prouincia Pietatis clarus sanctitate extitit Pater Antonius Nebursensis, in vita, & in morte miraculis decorus, quæ per Episcopum Algarbiorum recensita in suis archiuijs asseruantur, spiritu prophetico fuit præditus, qui & sui obitus diem, diuinitus quoque prædixit.

P. fratres Franciscus Gatta laicus professus, qui tam in vita, quam in morte miraculis coruscauit, eandem quoque Prouinciam illustrat.

Id. p. 936. In Prouincia Angelorum præsenti seculo valedixit frater Alphonsus de Antiqua mellaria laicus professus, qui pari voto, dum esset in seculo cum coniuge, quam intactam seruauit castitatem vouens, vinculis coniugij illa defuncta absolutus, religionem seraphicam ingressus, perpetuo voto solemni cum alijs votis excoluit; eius sanctitas ex spiritu prophetico, & miraculis, tam in vita, quam in morte patratis satis innotuit.

Id. p. 901. In Prouincia Bethica Frater Didacus Gusmanus nobilitate illustris, sed virtutibus clarior habitus est, ad cuius funus sponte concursu populorum facto, quanti meriti fuerit apud Deum, demonstratum est.

Id. p. 836. Pater frater Petrus à Turribus de cuius integritate, & candore Generalis Gonzaga tale reddit testimonium, quod in obitu eius idem accidit, quod in morte Beati Antonij Patauini; celantibus enim eius obitum Religiosis, à pueris, iuue-

iuuenibus, & senibus conclamatum est: Mortuus est vir sanctus frater Petrus. Vnde ad exequias vniuerso populo confluente, vix sepulturæ mandari potuit.

Id. p.868. In Prouincia Conceptionis enituit Pater Zumaraga primus Mexicanorum Episcopus, qui vitam regularem cum Episcopali onere adiungens, meruit quoque, vt signis coruscaret. In eadem Prouincia cum opinione sanctitatis accessit Pater frater Bernardinus de Areualo, qui singularem abstinentiam cum feruentissima humilitate, incredibili patientia, atque ardentissima charitate copulauit, cuius vestes in eius funere, qui ad manus deuotè osculandas venerant, præciderunt.

Id. p.869. Similiter Patrem fratrem Ioannem Calaguritanum in abstinentia, & oratione insignem, miracula edidisse ferunt; obijt 1575. ibidem.

Id. p.869. Pater frater Alphonsus à Nebreda laicus, cuius vita nihil aliud quàm omnium virtutum speculum fuit, animam suo creatori restituit cum sanctitatis fama.

Id.862. c.869. Pater frater Franciscus à Vesa omnium virtutum diligentissimus cultor, an.1556. è vita sublatus maximam post se sanctitatis famam reliquit; cui non absimilis fuit mors pretiosa,

Patris fratris Hieronymi Oliuarij, ad cuius funus vniuersus populus cucurrit, felicemque se existimabat, qui vel tantillum religiosi habitus præcidisset.

Gonz. 2.p. p.252. Pater frater Bartholomæus de Anglario in Prouincia Tusciæ, obijt gloriose. Fuit autem hic Pater venerabilis, clarus virtutibus, eximijs meritis, omni sanctitate insignis, qui cœlestis potius quàm terrenis homo videbatur, fuit in oratione assiduus, ac feruentissimus, vnde sæpius inter orandum à terra subleuatus visus est; cum sanctitatis fama diem clausit extremum, apud Empolim in Rusica.

Id. p.422. In Prouincia S. Angeli Pater frater Sebastianus à Celento claruit, qui adhuc viuens iuuenem à grauissima, qua detinebatur infirmitate liberauit, & moriens, cum sibi passionem Dominicam secundùm Ioannem legi rogasset, & ad eum locum deueniens, *& inclinato capite emisit spiritum*, animam creatori reddidit, 1554. Obierunt quoque ibidem frater Pater Aloysius à Galionisio vir suæ professionis zelantissimus, qui plurimos infirmos adhuc viuens curauit: & venerabiles Patres fratres Archangelus de Agnone, Illuminatus de Slauis, Paulus de Roio, & Christophorus de Campobasso, omnes viri, ac religiosissimi, ac spectantissimi, qui hoc tempore claruerunt.

Id. p.543. In Prouincia Calabriæ in Conuentu S. Bernardini Rossani obijt 1540. venerabilis, ac probatissimæ vitæ Pater frater Petrus de Padulis, qui cum adhuc benè valeret, diem sui obitus certissimè prædixit. Eius anima cum corpus linqueret in præfulgidi syderis formam cœlos petere Gubernatori Rossanensium, & alijs visa est, eiusque corpus per plurimos ab obitu dies palpabile repertum est.

Id. p.144. In Conuentu Tabernensi sepultus iacet Pater frat. Matthæus à Messuraca, cuius pietas, abstinentia, humilitas, paupertas, atque prompta obedientia incredibiles fuêre, quapropter tum in vita, tum in morte miraculis clarere meruit, nam & Faustinam quandam à grauissima, qua laborabat paralysi, statim ab obitu liberauit, ac plurimis alijs infirmis ad eius sepulchrum accedentibus, amissam sospitatem restituit.

Ex Iconibus, & Proces. & relat. confess. iussu In Prouincia Siciliæ Simon à Calaxibetta Religiosus magnę sanctitatis, ac paupertatis Euangelicæ zelator maximus, vnico eoque rudi habitu contentus, nudis pedi-

Illustriss. Protector. & Reuer. P.Gener.

pedibus incedebat. Reformationi Prouinciæ Siciliæ initium dedit vigore Bullæ Fel.Rec. Clementis VII. In vita, & post mortem signis claruit, in eius transitu à B. fratre Francisco, ac SS.alijs visitari meruit; Obijt an. Dom. 1546.in Conuentu S.Annæ Iulianæ,ibique corpus eius magna cum veneratione habetur.

Fr. Bonauentura à Melita,charitate flagrabat eximia;pœnitentia, & simplicitate magnificus;vigilijs, & orationibus insistebat attētè; cum decachordo mariales preces persoluēdo,coram Virgine matre Domini pernoctabat. Miraculis clarus petijt cœlestia regna, Anno Dom. 1576.iacet in Conuentu S.Viti Agrigenti.

Fr.Thomas à Calatayerone virtutibus fere omnibus micans, charitate præsertim exurens, orauit ad Dominum, vt cessante ciuium peste,ipse solus pro omnibus pareretur,& quod petijt,accepit, sicque soluto corpore ex epidimia migrauit ad cœlum, Anno Dom.1576. corpus eius conditum est in Conuentu S.Petri Platiæ.

Fr.Ludouicus à Calatayerone carnem flagellis conterens, continuè ieiunauit, multisque lustris pane, & aqua contentus. Orabat indefesse,extasi,& spiritu prophetico præditus.Post mortem,sicut & in vita miraculis claruit,obijt in Conuentu Platię anno 1579.

Venerabilis P.fr.Cherubinus à S.Lucia virtutibus fulgebat eximijs,quas inter virginitatem perpetuò coluit.Quotidie ieiunabat, vino abstinebat, pro tunica, & femoralibus cilicium adhibuit: fuit pœnitētiæ cultor, in contemplatione ecstaticus, & clarus miraculis,obdormiuit in Domino,anno Dom.1577.in cuius transitu B.P. S.Franciscus apparuit, cum quo ipse volauit in cœlum; corpus verò eius asseruatur in D. Nicolai Agrigentini Ecclesia.

Frat.Benedictus à SS, Fratelli, puritate, simplicitate, spiritu prophetico,ecstasique donatus, viuus, & mortuus edidit plurima signa,mortuum quoque vocauit ad vitam, corpus verò eius in Conuentu S.Mariæ Iesu Panormi maxima deuotione colitur, in quo vitam cum morte mutauit, anno Domini 1589.

V.P.fr.Wilielmus à Calatayerone suæ Regulæ obseruantissimus, in oratione assiduus,in vita magnæ existimationis apud omnes fuit, quemque Dominus, quoad vixit, spiritu prophetico, & post mortem miraculis illustrem reddidit,obijt in Conuentu S Petri Platiæ, anno Dom.1592.

V.P.fr. Innocentius à S.Lucia, carnem rebellem edomans, humi cubabat, ferrea subucula vtebatur; quotidie ieiunabat,in vigilijs,orationeque ecstasi,& spiritu prophetico præditus, in prædicatione vitiorū reprehensor acerrimus, sui obitus diem prædicens, miraculis in vita, & morte coruscans obdormiuit in Domino,desiderio Martyr, an.Dom.1595. iacet in Conuentu S.Mariæ Iesu Platiæ.

Fr. Ægidius ab Agrigento præter virtutes omnes,patientia in infirmitate multorum annorum maximè enituit,& dono lachrymarum;insignitus fuit spiritu prophetico,multa prædicens, obijt in Conuentu S.Nicolai Agrig.anno Domini 1602. post mortem,sicut & in vita,signis claruit.

Fr.Dominicus à Calabria, à prima sua conuersione lapsus, dehinc iterum conuersus coram summo Iudice sistitur,à quo 44.annorum pœnitentiæ agēdæ inducias in Religione promeruit,vbi ferè omnibus virtutibus, spiritu prophetico, ac gratia contemplationis resplenduit. Miraculis in vita, & post mortem clarus obijt anno Domini 1603. in Conuentu S.Mariæ Iesu Nicoxiæ.

V. P. frat. Angelus à Calatayerone, vir fuit ferè omnium virtutū copia insignitus,

chari-

charitate præcipuè, & humilitate enituit, orationi magno cum feruore deditus, multa ſpiritu prophetico prædixit; cum quinquageſimum ſecundum ſuæ profeſſionis annum attigiſſet migrauit ad Dominum anno Salut. 1610. in Conuentu Montis Salui Ciuit. Ennæ: quo tempore ſacerdotali ornatu decoratus, à Chriſto Dom. in Sanctorum, & beatorum cætum recipi viſus eſt, cuius corpus Diocceſanus Antiſtes honorificè collocari mandauit, & quotidie miraculis coruſcat.

Frater Seraphinus à Francoforte in oratione, & contemplatione aſſiduus, in pœnitentia rigidiſſimus, cinctus enim catenis, & cilicio indutus, ac de inuiſibili inimico, cum quo viſibiliter ſæpius certabat, coronam victoriæ reportabat. Obijt in Conuentu Meſſanæ anno Domin. 1616. ac poſt mortem, ſicut & in vita, miraculis claruit.

Frater Franciſcus à Camerota, ſtultitiam illam, quam elegit Deus, vt confundat huius mundi ſapientes familiarem habuit, nā ſtultus ab hominibus exiſtimari cupiebat, rudi tunica, cilicioque contentus, nudis pedibus incedens ſæpius ieiunabat, diem mortis ſuæ prædixit, ac miraculis clarus quieuit in Domino in Conuentu Burgij, anno Saluat. 1614.

Frater Franciſcus à Calabria tertij ordinis in ieiunijs, vigilijs, & oratione, etiam in extrema ſenectute vſque in finem perſeuerauit. Obijt Panhormi in Conuentu S. Mariæ Ieſu, anno Domini 1567. ætatis ſuæ 112. virtutibus clarus.

Frater Vincentius à Nicoxia in auſteritate, & patientia præcipuè enituit, erga Beatam Virginem Mariam deuotione ſingulari flagrabat. Diem mortis ſuæ prædixit, & miraculis illuſtratus, obdormiuit in Domino anno Saluatoris 1602. Iacet Panhormi.

Frater Didacus à Sinagra huius ſæculi pompas contemnens, in oratione, vigilijs, extremaque paupertate vitam duxit: quotidie in pane, & aqua ieiunabat, ferrea ſubucula, loco tunicæ vtebatur. Clarus miraculis euolauit in Cœlum anno 1601. Iacet in Ciuitate S. Philippi.

Soror Margarita Calaxibetta à Platea, Virgo adhuc in cunabulis lac ſemel in diebus ieiunij ſugebat, perfectioni virtutum, & aſſiduæ contemplationi vacans, Angelorum obſequio victum recipere meruit: multa ventura prædixit, clara virtutibus migrauit ad Sponſum anno Domini 1560. Iacet in Conuentu S. Mariæ Ieſu Platiæ.

Soror Hieronyma à Meſſana Vidua magnæ ſanctitatis, & admirabilis pœnitentiæ, in antro quodam ſolitariam vitam agens humi cubabat, quotidie in pane, & aqua ieiunabat, & demum poſt 40. annos in eodem loco migrauit ad Cœlum anno Domini 1590. Iacet Panormi in S. Maria Ieſu.

Soror Archangela Iardexa à Platea virgo 36. annorum languore correpta admirabilis extitit patientiæ, contemplationi vacans dulcem puerum Ieſum nocte natiuitatis, ſuis in vlnis recipere meruit, eiuſdemque paſſionis dolores in languenti corpuſculo ſenſit: tranſiuit ad Sponſum ſanctitate, & ſignis præclara anno Domini 1598. iacet in ædibus Sancti Petri Platiæ.

Soror Clara à Catana vidua, diuitias, nobilitatem, patriam, ſuoſque relinquens, omnibus incognita in ſolitudinem ſeceſſit, ibique in aſſidua contemplatione, pœnitentia, & voluntaria paupertate perſeuerans, labore, ac meditatione victitabat: multa antequam euenirent prædixit: obdormiuit in Domino anno Salu. 1617. Iacet in S. Maria Ieſu Panhormi.

Ex fide dignis relationibus PP. Minorũ conuētualium.

Ex familia verò, quam conuentualium vocant, clari nouissimi Patres habentur ex vitæ sanctimonia P. fr. Trebatius Pennensis in Marchia insignis Theologus, & Concionator. Hic quo maior apud populos, eo seipso minor æstimabitur sui, terrenarumque rerum contemptu: nihil aliud erat cordi, nisi peccatores lucrari, aspero cilicio vtebatur; nudis pedibus discurrebat per Ciuitates, & Castella annuncians verbum Dei, si forte eos ad pœnitentiam posset euocare, moritur cum sanctitatis opinione.

Pater frat. Philippus Gesualdus de Castro-villarum vbi 30. annorum spatio cathedram Magistralem rexisset Patauij, in Generalem assumptus tanta exemplaritate effulsit, in victus parcitate, in indumenti simplicitate, in carnis maceratione cilicijs, & humi cubationibus carnem spiritui subijciendo, vt meritò conuentualis familiæ Minister generalis institutus à Clemente VIII. & confirmatus per nouem annos reformationi multum insudarit. Episcopus creatus nihil de vitæ religiosæ austeritate diminuens, perfectionem religiosam cum suprema Præsulatus perfectione coniungens, viuens norma religiosorum Prælatorum, & moriens cum opinione perfectionis non leui habitus est.

Pater fr. Iulius à Montefilatrano eminenti doctrina, insigniq; bonitate enituit, præcipuè tamen simplicitate, & vitæ puritate, postquam 20. annorum spacio cathedram rexisset in studio sapientię Romano, Episcopus S. Agathæ Gothorum creatus, ibidem cum ædificatione diem clausit extremum.

Pater frater Trebatius Pennensis doctus Theologus, & insignis concionator, seipsum sui contemptu deijciebat in animo, & foris: macerabat carnem asperrimo cilicio indutus: discalceatus incedens, solo pane, & aqua contentus; per Ciuitates, & Castella discurrens, vt animas Christo lucrifaceret, moritur cum sanctitatis opinione.

Pater fr. Petrus Radulphius à Tusignano concionator eminentissimus, Lector Patauinus, tanta puritate enituit, vt eo titulo, & elogio à primis Italiæ principibus honestaretur. Creatus Episcopus Senogalliensis, gregem suum tanta exemplaritate pauit, vt à Christo Domino pastorũ principe, tot virtutum actus (sancto fine quiescente) remuneratos abundè, pietas populorum non temerè conceperit.

P. fr. Octauianus Rauennas Patauij 40. annis cathedram magistralem rexit, sed animam suam Theologiam mysticam edocebat, opere implens quod ore docebat: cuius fama bonitatis, & disciplinæ permotus Clemens VIII. ad ciuitatem Bononiēsem transmisit, vt suis litteris quoque ciuitatem illam studijs celebrem illustraret; sed senio confectus breui viuis concessit; & luctu maximo tam perfecti viri exitus apud Dominum preciosus, ab illa ciuitate deploratus est.

P. fr. Philippus Rauennas Oblatus eximiæ charitatis, & simplicitatis Vir, austeritatis incredibilis. Oratione feruentissima præ cæteris virtutibus Deum promeruit. Discalceatus semper incessit, & stipē ostiatim petens, eam pauperibus, & egentibus distribuebat, noctu flagris vsque ad sanguinem corpus suum cædebat, viuens sanctitate illustris habitus est, & Romæ cum sanctitatis opinione moritur, quod & suspensa vota in Ecclesia SS. Apostolorum testantur.

P. fr. Bartholomæus Agricola Sacerdos natione Germanus ex infidelibus parentibus ortus, ijsdemq; in infidelitate relictis, S. Francisco nomē dedit: illius religionem professus: paupertatis cultor eximius, & regulæ obseruantissimus, ad magnum perfe-

ctionis apicem peruenit, vitæ irreprehēsibilis, erga ægrotos præsertim magnam exhibēs benignitatem in Zenodochijs, quos suis cibabat manibus, & obsequio recreabat. Eius mortem nō obscuris indicijs Dominus, cui in abscondito placere studuit, manifestauit, quæ diligenti examine cum virtutibus præclarissimis ordinaria auctoritate, iuris ordine seruato recipiuntur. Obijt Neapoli an. 1622. & in templo S. Laurentij corpus asseruatur.

Fr. Apostolus Oblatus Apostolicā paupertatem, & tolerantiam egregiè imitatus fragilem, & caducam vitam, in æternam, & immarcessibilem in cœlis conseruatam visus est commutasse. Mortuus est Neapoli in Conuentu S. Luciæ.

Sed non parum laudis Franciscanorum Familiæ accrescit, quod his temporibus varijs reformationibus primæuum feruorem Seraphici instituti quidam venerabiles Patres innouarunt, & veluti Phœnix senio confecta asperrimæ regulæ ligna odorifera colligentes, & ad ardentem solis sui institutoris oculos dirigentes, ignem ardentem desiderij alis excutientes, se ipsos, vt hostiam viuam concremandos, tanquā de suo funere, rursus euigilantes, velut caro rediuiua phœnicis in ea illustris surrexit, quam sol, & cinname coxerant charitatis.

Ex Marul. in Ocean. Religion.

Inter eos primatum obtinet Pater fr. Matthæus Barci de Minorum familia, qui anno 1525. in Marchia Anconitana cum ad Cœnobium pro defuncti officio persoluendo pergeret, obuiam factus pauperi ob hyemem, & nuditatem algenti, se continere non potuit, quin pannos quosdam laneos ad illum tegendum promptè elargiretur, quod vbi factum est non secus, ac S. Francisco antequam religionem fundaret, accidit, ab oculis eius pauper, qui Christi Domini personam absque dubio gerebat, euanuit. Tanta illico spirituali dulcedine perfusus, pauperis illius idæam memoriæ suæ infigens Christum, multo lachrymarum imbre genas irrigans imitari desiderans obnixè rogabat, vt quod sibi placitū esset dignaretur afflare. Nulla mora diuinitus illi aspiratum est, vt eum indueretur habitum, quem primitus fundatorem gestasse cōpertum erat, tertiò quoque ad eum voce elapsa: *Serua regulam secundùm litteram.* Ad hoc opus se accingens, manum misit ad fortia, pannosis indumētis indutus, summum Pontificem adijt, vt summi Sacerdotis beneplacito, & assensu eam habitus formam gestaret, quod & impetrauit. Diuinitus iterum admonitus, vt diuinum verbum prædicaret, tanto spiritus feruore hoc ministerium adimpleuit Romæ, & postea per Marchiam discurrens, & euangelizans regnum Dei, vt multarum animarum messis in horreis Dei reconderetur. Paulò post Pat. frat. Matthæo adiungitur frat. Franciscus de Cartoceto cum quodam discipulo frat. Pacifico, cui diuinitus mentis oculis, cum carneis oculis orbatus esset, ostensum est, habitum quem nuper assumpserat frater Matthæus, eum habitus formam habere, quam S. Frenciscus assumpserat. Eidem sodalitio non multò post adiuncti P. frat Ludouicus de Fossambruni cum fr. Raphaele, & P. fr. Paulo Chiorra maximo spiritus feruore adiuncti, qui & primum, nouumque Capuccinorum Conuentum ædificarunt, ad quem deinceps conuolarunt P. fr. Marius, P. fr. Angelus Innotiatus, alter P. fr. Matthæus de Salnio, & P. fr. Bernardin. de Offida, & alij vsq; ad num. 12. Primò verò Capitulo celebrato in Generalē elegerāt P. F. Matthæum Barci, sed vt expeditius animarum cōuersioni intēderet, talem præfecturā à se abdicari obnixè postulauit, eius in locum succedente P. F. Ludouico Fossambruni.

bruni. Igitur Prælationis onere deposito, prædicationi se totum tradidit, vitia detestando, virtutum culturam inculcando. Sed volens Deus huius plantationis restauratorem æternis præmijs remunerare, Venetijs anno 1528. animam bonis operibus cumulatam, atque refertam ad se euocauit. Hunc in vita, & in morte miraculis illustratum constans, & certa fama est. Illa in vita inter mira recensentur, quod anno 1528. dum leprosis, & lue pestilentissima percussis, Senis in Zenodochio inseruit, à contagio præseruatus est, & dum animaret Catholicos, vt intrepidè præliarentur bella Domini aduersus hæreticos sub Landgrauio militantes, quamuis in acie vbi pondus, & prælium tanquam scopum, & signum plumbearum gladubarum se constitueret, illæsus seruatus est.

Post mortem P. fr. Matthæi pusillus iste grex multiplicari cępit, dum enim P. frat. Ludouicus Generalis ad propagationem huius renouati germinis intenderet, P. fr. Ludouicus Rhegiensis cum fr. Bernardino Georgio eiusdem vitæ rationem susceperunt in prouincia Calabriæ, quibus (vt vinum nouũ lætitię spiritualis in nouos vtres reponeretur) adiungi etiam voluerant P. fr. Franciscus Daló Rhegiensis, P. fr. Bernardinus à Bisiniano, fr. Ioannes Candela, & fr. Ioannes de Terranoua, & alij. Verum quia gubernatoris peritiam non probat temperies serena, sed procellosa tempestas, mox Diaboli vento furente persecutorum procellæ, vulgi nubes, potestatum fluctus, rabies perditorum, populorum gurgites, tonitrua perfidorum mugire, resonare visa sunt, vt paruulæ ratis vnum esset discrimen, vnumque naufragium. At auspicante Deo sedatæ procellæ, cessarunt venti, *imber* quoque *abijt, & recessit, flores apparuerunt in terra* ista, cui benedixit Dominus, cuius fragrantia oblectari populi mirificè in via Dei profecerunt. Siquidem quantum in illis vilis vid. batur aspectus, tantum interius obseruabatur profectus. Erant enim censu pauperes, sed innocentia locupletes, loco humiles, sed sanctitate sublimes, omni seculi pompa destituti, sed simplicitate pretiosi, obscuri ex solitudine, at vitæ merito perlucẽtes, labore communes, sed proposito singulares, adiuncti vigilijs, sed ad cœlestes excubias iam vocati, negati dignitatibus, honoribus non negati, iniurijs ducti, sed iniurijs nõ relicti. Hinc laxantes retia Apostolica, Apostolici viri cęperunt vitalis escæ iactu, hamo cœlestis verbi, exemplo quoq; vitæ de mortis gurgite, animas ad lucem attollere sempiternam. Hoc modo iterum renouari seraphica religio visa est, vbi iterum Aluerniæ pinguescunt speciosa deserti, & exultatione colles accinguntur.

Non desunt in hac vinea sapientia, & eruditione referti, qui scriptis, & concionibus hanc familiam illustrarunt. Vetera non memoro, sed quæ diebus nostris contrectauimus. Quis Trigosij eruditionem non admiretur, qui omnium primus Sanctum Bonauenturam in eam formam disposuit, qua summa S. Thomæ disposita est, eamque doctissimis commentarijs illustrauit? Quis vberem doctrinam P. frat. Zacharię Bouerij non suspiciet, qui aduersus hæreses Nouatorum plurima elaborauit, mirè de hostibus triumphans? Quis omnes numeret scriptores?

At quis silentio præterire potest P. fr. Ludouicum Lupum, qui è suggestu contra vitia inclamans, alter Paulus acclamabatur.

Quis dignis encomijs non celebret P. fr. Anselmum Monopolitanum, qui Apostolici Palatij concionator, ob vitæ, & doctrinę claritatem sacro Collegio Cardinalium primus Capuccinorum adnumeratus est à Clemente VIII. quem Pontificem, Inno-

Innocentij, Bonifacij, Zozimi vestigia sequentem, & pro gratia victrice, eiusque energia indefessè laborantem, maximè adiuuit doctrina, & cõsilio. Qui licet ambo, dum definitio tractabatur causæ controuersæ, è viuis excesserint, inscrutabili consilio Dei id factum est, nec enim incertas coniecturas meditari debemus; Sed si eam adducerem, vt verbis S. Prosperi vtar Epistola ad Ruff. *Hunc ipsum in longiora progressum, ideo à* DEO *tardius reuocari, vt opus gratia eius maiori gloria celebretur*, non essem insipiens. Sed quis innumeram doctissimorum virorum turbam dinumeret?

Quare sicut inter cætera miracula, quæ Dominus gessit in terra, illud inter alia enituit, quod in paucis simplicibus totum mundum, & omnem sapientiæ eius altitudinem sibi subiugauit, ita per hos Fratres omnem fastum Mundi, & gloriam seculi confundit. *Videte* (illis quoque dici potest) *vocationem vestram; quoniam non multi nobiles, non multi sapientes secundùm carnem, sed infirma mundi eligit, vt fortia quæque confundat. Vbi sapiens inter vos? vbi scriba? vbi conquisitor huius seculi?* nam, & si multi sint & innumerabiles eximia eruditione referti inter eos, per simplices tamen sapientes idem conuertit quotidie, qui Reges olim, & Philosophos huius mundi per eosdem attraxit. Vestra namque simplicitas, iam multos prouocat ad æmulationem. Vestra sufficientissima, & altissima paupertas, iam multorum cõfundit cupiditatem. Vestrum secretum, iam earum rerum, quæ tumultum faciunt, vel facere videntur, pluribus incutit horrorem. Altissima est professio vestra, cœlos transit, par Angelis est, angelicæ similis puritati. Degentes enim in cellis, excluso à vobis toto seculo, totos vos inclusistis cum Deo, & quod geritur in cellis, hoc & in cœlis, ibi enim iugiter vacatis gustando, *quam suauis est Dominus*, quod, & faciunt

1.Cor.1.

Angeli in cœlo, vnde & cellæ similiter pro cœlis, & æquè delectamini in cellis, ac in cœlis. Studia quoque vestra (vtpote eruditam Seraphici Doctoris doctrinam sectãtes) non sunt cauillantia, non garrula, sed spiritualia, pacifica, & humilia humilibus consentientia, in quibus adeo profecistis, vt prædicatione vestra, non in humanis sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis, praui multorum Catholicorum mores indies emendentur, & hæretici innumeri austeritate, mortificatione, exemplo conuersationis vestræ frequentissimè eieratis erroribus ad caulas Dominici gregis reducantur. Et vt mundo innotesceret, quanti meriti apud Deum esset congregatio ista, multis alijsque spectatissimis viris sanctitate præstantibus, decorata est.

Aspice Patrem Fratrem Bernardinum de Georgio, qui vitæ asperitate, & cœlesti conuersatione eandem illustrauit abundè.

P. fr. Franciscus Rhegiensis dictus Palomon dono contemplationis præ cæteris virtutibus insignitus est, vt viuentem adiuuaret cum Deus vultu suo, specieque summi boni, contemplantem alliceret, & à cõtemplatione viæ ad patriæ contemplationem (contemplando enim mortuus est) eundem perduxerit.

Pater fr. Bernardinus Bisinianensis hæreticorum Lutheranorum, qui tunc orti sunt, malleus fortissimus, eandem, quam verbo tutatus est fidem, exemplo, & vitæ sanctitate obsignauit.

Pater fr. Bernardinus Astensis omni virtutum genere exornatus, inter cetera in voluntaria subiectione, & sui deiectione excelluit, vt quò infra se descendere, supra se ascendere meruit, & humiliando se magis proficeret, vt quoque humilem spiritu susciperet gloria.

Pater fr. Ioannes de Fano velut alter Saulus Paulus effectus, admirabili conuersione,

ſione, diuitias gratiæ Dei mirificè commendauit, vt fuerint lachrymæ eius panes die, ac nocte, faciens dignos fructus pœnitentiæ, vt multum ſit dimiſſum, quoniam dilexit multum, eoque magis viam mandatorum, ac conſiliorum feruenter cucurrit, quo ſe recolebat illicita patraſſe, vt multò precioſior fuerit vita ardens amore poſt culpam, quam ſecuritate torpens innocentia.

Quis vitam, mortemque Sanctam Patris Franciſci, Dominici Bononienſis, & Patris Fr. Raphaelis de Vltera dignis laudibus valeat enarrare? quis feliciſſimum mortis agonem Patris Fr. Ludouici Regienſis digno encomio celebrabit? Quis tot, & tantorum Patrum nobiliſſimos, & triumphales exitus, de huius ſeculi principe, de ipſa morte, glorioſa trophæa reportantes, qui ideo litteris hucuſque (ad manus meas non peruenerunt) non ſunt demandati, quoniam hæc virtutum ſtudia ſunt ſanctæ religionis, vt non tam flores, quàm radices habeat, nec curant, vt luceant, ſed vt ſint, non vt ſciantur, ſed vt habeantur, vnde non mirum, ſi è vita excedendo pauci notantur exceſſus ſanctitatis, quia dum omnes per ſanctitatis veſtigia gradiuntur, dum excedunt omnes, nullus videtur excellere.

De illo inſigni Fratre reticere non poſſum, qui noſtri ſeculi eſt maxima gloria. is eſt Frater Felix Capuccinus conuerſus miræ abſtinentiæ, & puritatis, & innocentiæ, ſignis & diuinis operibus illuſtris: qui anno Domini 1586. Romæ diem clauſit extremum magna ſanctitatis opinione, de quo Bozius de ſignis eccleſ. lib. 12. cap. 21. tale teſtimonium perhibet. [*Nos etiam Romæ nouimus, quod omnes ſciunt Felicem Capuccinum, maximæ ſanctitatis virum, è cuius corpore liquor manauit, & adhuc interdum manat odor ad omne morborum genus pellendum mirificè valens.* *Eius corpus eſt in S. Bonauenturæ templo reconditum.* inter Beatos meritò aſſcribitur.

Sed & Pater fr. Laurentius Brunduſinus, vir doctiſſimus, atque pientiſſimus, Regulæ S. Franciſci exactiſſimus cuſtos, cum contemplationis exceſſu actionem ita coniunxit, vt nedum ſibi, ſed Regnis, populis, rerum agendarum prudentia, maximo Reipublicæ Chriſtianæ bono, eximio fuerit adiumento. cum opinione ſanctitatis Vlyſiponæ moritur 1619. In vita, & in morte ſignis, & virtutibus claruiſſe compertum eſt. Authoritate ordinaria in diuerſis orbis partibus hæc omnia ad finem beatificationis, & canonizationis recipiuntur, & examinantur.

Fernãdez in Hiſtor. Eccleſ. lib. 3. ca. 13.

Noſtrorum verò temporum Prælatos, Epiſcopos, Archiepiſcopos, S.R.E. Cardinales huius familiæ inſpiciens, videre mihi videor carbunculos, imo tot ſtellas in firmamento Eccleſiæ relucentes. Inter hos emicant Illuſtriſſimus & Reuerendiſſimus D.F. Felix Centinus, qui Procuratore ordinis, & Conſultore Sancti officij, doctrina, & virtutum merito Sacro Collegio adſcribi meruit, & Illuſtriſſimus & Reuerẽdiſſimus D. F Antonius Barbarinus S.D.N. Vrbani VIII. ſecũdùm carnem germanus frater, miræ integritatis, ſapientiæ, & prudentiæ, exemplar Religionis, & Sacri Collegij fulgentiſſimum Sydus, ambo Sacri Tribunalis ſupremi Inquiſitores. Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum numerum quis recenſeat? pluuiæ guttas quis dinumerare poteſt?

O glorioſa S. Franciſci germina, quæ ſub triplici Duce partita ſub generali Minorũ de obſeruantia, Generali Conuentualium, Generali Capuccinorum, tres quaſi proceræ arbores ſub vno ſanctiſs. Patriarchę Seraphici Franciſci ſtipite demonſtrant, quæ pariter tria tabernacula conſtituunt (vbi tot Dei milites caſtrametantur Eccleſiam

Dei

Dei ſtrenuè defendentes) ſub vno Franciſco totius Franciſcani exercitus ductore præclaro. Hanc veſtem deauratam, circundatam triplici iſta varietate feſtiua, & exultans induit mater Eccleſia, non ſecus, ac ſponſa induit ſe tunicam iucunditatis ſuæ, & ſicut ſponſa imponit ſibi mitram, ac vario ſe componit ornatu. Et vt cœlum fulget luminibus ſuis, & terra vernat floribus ſuis, & vt hortus producit germina ſua, ita produxit lætitiam in cōſpectu omnium filiorum ſuorum. Feruet, feruet in multis adhuc Seraphicus veſtri patris ſpiritus, quem nec temporis rabies, nec humana fragilitas extinguere potuit, imo ſicut tempora eundo veniunt, & eſſe incipiunt, cum deſiſtunt, ita iam incipit religio veſtra cum deſiſtere exiſtimatur, & dum putant aliqui religionem veſtram antiquatam, tunc iuueneſcere incipit, & noſtrorum temporum Fratres veſtri, ſicut nouellæ plantationes à iuuentute ſua germinant flores, & fructus iucunditatis. nam, & ſemina quoq; naſcūtur, creſcunt, adoleſcunt, iuueneſcunt, ſeneſcunt, decidunt, moriuntur, & iterum vitalibus ſepulta ſulcis reſoluta putredine ſalutari, ex morte in vitam ſuam redeunt, de corruptione propriam ſuſcitantur in formam, & ſolidum cognoſcit occaſum ſuum tunc Antipodis illuceſcit.

Gonzaga in Prou. S. Euang.

Hoc Apoſtolicorum Virorum labor oſtēdit; Hi enim primitus in nouam Hiſpaniam in Indos occiduos Chriſti fidem adduxerunt, vt vna die, vnus ſolus ſeptē mille Indos baptizarit, alter quadringētos mille diuerſis vicibus ſacra vnda aſperſerit, & F. Martinus de Valentia ſuis manibus, pluſquam centum millia quoque baptizaſſe perhibeatur, & nullus ſit angulus, vel Occidentis, vel Orientis, quem luce Euangelij non colluſtrārit Franciſci ſoboles.

Hoc amplificatio veſtræ religionis oſtendit, vt in ſola Fratrum Minorum de Obſeruantia numerētur Prouinciæ octuaginta ſex, Conuentus innumerabiles. Ex familia Conuentualium, ſicut & Capuccinorum, non paucæ Prouinciæ recenſentur, vt extendere oporteat funiculos tentorij eius.

Hoc monſtrat Martyrum tuorum toto orbe diffuſus ſanguis, nam tanquam oues occiſionis prædonum diripiuntur incurſu, mactādę in carceribus, velut latrones clauduntur antris, à perſecutoribus, quaſi ſæuientibus lupis, ſine ceſſatione laniantur, ab Hæreticis, quaſi ab extraneis canibus rabido dente carpuntur, vnde mēbra data beſtijs, conſumpta ignibus, demerſa fluminibus, vt multiplicaretur fructus Chriſtianorum, & fœcundo ceſpite horum ſanguine irrorata terra veſtra, ſtillicidijs ſanguineis germinum multitudine reſponderet, vnde non tam ipſi martyres vti oues traditæ lupis ſunt, quàm lupi illis ſubiecti, quandoquidem cruori illarum donatum eſt, ſic interfectores vlciſci, vt ſanguine eorum tincti fulgerent, vt regalis purpura iuncta canalibus, & niueo vellere baptiſmi gratia ſuſcepta de lauacro aſcenderent, velut oues, & ſterilis non eſſet inter eas.

Hoc vel ipſi hoſtes, & inimici demonſtrant: dum ſolam Sacram hanc Familiam nunc in Palæſtina degentē in Monte Sion, in Sancto Sepulchro, in Betlehem, Valle Ioſaphat, Nazareth, Monte Olineto, Bethania, Iordane paſcunt, atque ſuſtentant, non ſecus ac corui Eliæ portionem miniſtrantes, ſic enim decet omnem iuſtitiam, vt fide deſtituti faciant quoque verbum eius, (quo etiam non in ſolo pane viuit homo) in obſequium eorum qui prædicant verbum eius, & fiat abundātia in turribus Domini, vt ſuſtententur bellatores altiſſimi, & proprijs ſtipendijs paſcant, qui arma, & ſagittas aduerſus eos dirigūt, vt proſternantur corda inimicorum Regis.

Con-

Catholicæ fidei à Caluinianis, viuus decoriatus, linguaque postea, & extremis digitorum patribus præcisis, capite plectitur: vbi prius, tanquam alter Stephanus in cœlum oculos extulisset, & pro persecutoribus exorasset. Apud Montem Pessulanum Magister F. Aug. Guarinus carceri mancipatus, è catenis euolauit ad Regnū. Nicolaus Tolentinas Hispanus in Peloponensi propugnatione martyrij particeps, & coronæ, eò quod crucifixi imagine Christianos inuitasset, à Turcis captus, tamdiu fuit verberibus cæsus alijsque cruciatibus affectus, donec animam efflaret. Eius corpus postea membratim discissum est.

In Prouincia Occitana duo Patres Lusitani crudeli morte cruciati palmā in cœlum intulerunt. August. Guarinus in Gallia Narbonēsi ob diuini verbi prædicationem, qua Hæreticos debellabat, ab ijsdem vinculis alligatus, grauissimisque supplicijs affectus, mortem tandem pro fide Catholica oppetijt 1568.

Reuerend. Lopez 5. p. Centuria Prædic. li. 3. c. 53.

Apud Iapones anno 1617. P. fr. Hernandus de S. Ioseph post vberes fructus conuersionis Gentilium reportatos, & Iaponicæ vineæ culturam indefessam, vna cum Fr. Alphonso Nauarrette Dominicano capite obtrūcato, vbi prius gladium quo feriendus erat, exosculatus esset, victor triūphali curru, ad Martyrū chorū euectus est.

Fernādez lib. 5. c. 41.

Ex familia Præmonstratensium, quæ S. Augustini regulam profitetur, prodiere illustres Martyres F. Iacobus Lacoguius, & F. Adrianus, qui præclarissimo confessionis testimonio fidē Catholicā obsignarūt.

Ex eodem.

Ex familia S. Hieronymi, quæ sub Augustino militat, vestes suas pariter rubricarunt P. fr. Ioannes Rixtellus, & P. fr. Adrianus Textorius.

Ex lilijs verò Virginum, & Confessorū plantis, & floribus amœnissimis, Ordo Eremitarum, *odor agri pleni, cui benedixit Dominus* meritò est appellandus. Tot certè sunt ex Dei gratia, vt quos eligam ad coronam laudum, huic familiæ attexendam, prorsus ignorem, qui si singuli (omnibus ad eorum pulchritudinem commendandam inuitātibus) celebrandi essent, oratorum latera deficerent, immortalium annalium monumenta scriberentur, silentio committuntur, notoria, & recentiora euulgantur.

F. Anton. de S. Rem. tract. 4. 5. 7. & Hieron. Rom. in cont.

Aspice quæso illum Apostolicum virum Patrem fr. Franciscum à Cruce, qui cum fructus vberes, quos ordines S. Dominici, & Francisci in Indijs Occiduis reportabāt audisset, tāto erga animarum salutem flagrauit incendio, vt delectis alijs socijs Patre fr. Augustino de Lorsenna, P. fr. Hieronymo Ximenez, Patre fr. Ioanne à S. Romano, Patre fr. Ioanne de Osseguero, Patre fr. Alphonso Borja, Patre fr. Gregorio Abulensi viris religione præstantibus, more fulminis, superatis Oceani verticibus, & Neptuni fluctibus edomatis, eius nutu cui mare, & venti obediunt: in similitudinem fulguris coruscantis, in Insulam Hispaniolam appulit: lachrymis, ieiunijs, oratione, prædicatione, innumeros filios Christo generans: cuius ministerij nescio, quid primum mirer, an velocitatem, quòd paucorum annorum spacio Augustinianā familiam cum Christiana religione propagauit, an multitudinem segetum, quod immensas nationes ad aream Christi importarit, an eius iter indefessum, cum ex Indijs ad Hispanias remeās semel, atque iterum, vt alios operarios (*messis enim quidem multa erat, operarij autem pauci*) secum asportaret. omnia certè admirabilia, cuncta digna triumpho. Illud certè admirabilius, quod cum iste vir solum grammaticam calleret, tantæ fuerit efficaciæ sermo eius, vt insignes Theologos in admirationem raperet, ex altitudine sapientiæ, quam sine strepitu verborum, Deus illi communicabat,

cui nec hoc difficile, qui ad sapientiæ decorem prophetiæ donum, & miraculorum gratiam adiunxit, & super hæc perseuerantiæ donum, quod omnia exuperat, sanctè moriendo non leuibus indicijs demonstrauit.

Sed Pater frater Augustinus de Corunna 1572. creatus Episcopus Popaiánen. nihil de vitæ austeritate commutans; nec simplicis fratris conditionem, eò vberiores verbo, & exemplo fructus reportabat, quo cæteros adiutores, etiam Episcopali dignitate superabat, vnde plenus meritis duplicatam in cœlis mercedem habere promeruit.

At Frater Alphonsus de Borja post diuturnos labores exãtlatos in excolenda eadẽ vinea, cũ infirmaretur leuiter iudicio medicorum, nihilominus, ac si vltimum præsentiret sibi adesse diem, petijt sibi administrari Sacrosanctam Eucharistiam, mox sibi parari Extremam vnctionem, quo expleto vbi fratres adhorratus esset, vt responsorium moribundo recitarent, vix illo terminato, erigens manus, oculosque ad cœlum dirigens, illumque versiculum pronuncians: *In manus tuas commendo spiritum meum* in pace quieuit.

Michael Salon in vita Beati Thomæ Villanoua l.1.c.6.

P. frater Hieronymus Ximenez. B. Thomæ de Villanoua discipulus, eximiæ perfectionis, & obseruantiæ regularis tenacissimus, quam mirificè etiam promouit toto sui Prouincialatus tempore, quo bis Prouinciam rexerat, vnde forma factus gregi ad perfectionis apicem inuitabat, ad quem ascendisse felix eius exitus contestatus est.

Pater fr. Christophorus de S. Martino, & P. fr. Petrus Pampilonensis, Ioannes Cruzati eiusdem Sancti viri discipuli, feruentem prædicationis spiritum magistri sortiti, fidem Catholicam mirificè ibidem propagarunt.

Quis autem sine lachrymarum fonte recensere poterit admirabilem vitã Patris fr. Antonij de Roa? qui vt Indorum gẽtem ad peccandum procliuẽ, ad lachrymas pro culpis effundendis durissimam cerneret, præter nuditatem, humi cubationes, ieiunium ex herbarum radicibus constans, asperum cilicium, quo mẽbra domabat ferream catenam, qua lumbos constringebat: si de Passione Dominica prædicare contigisset, medio denudato corpore crudelia flagella sibi inferri, iniurias, alapas postulabat, vt maiora his Christum Dominũ passum mentibus illis imprimeret. Si verò de Inferni cruciatibus, expansa flãma in modum lectuli, tantisper ibi quiescebat quamdiu Dominus illi spiritum, & vires sustinẽdi largiebatur, à quo postea resiliens, & fugiens, ac si tantum ardorem sustinère non posset, satis etiam facto suadebat, quàm durum sit peccatores arsuros, tanquam paleas igne inextinguibili. Et vt flammas carnalium peccatorum in ijsdem extinguerer, super viuos carbones incedens, contra ea facinora prædicabat, & toto quadragesimæ tempore, qualibet die tertia, feruentis resinæ guttis aspergi volebat in peccatorũ remissionem, vt duplici admiratione tenerẽtur Barbari, & quod nullum vstionis indicium ex flammis, vel ardore relinqueretur in corpore, & quod ad tot tormẽta ferenda nõ esse sufficientem humanam carnem & sanguinem, sed superiorem naturam induere, necesse esse faterẽtur. Demũ ac si esset Angelus in carne, in ministerium missus est illorum, qui hæreditatem capiũt salutis, nec itineri, nec laboribus parcens, vbi etiam cum multa miracula perpetrasset, Angelorum consortio creditur aggregatus, qui in carne viuens, super carnẽ positus, in virtute eosdem Angelos est imitatus. P. fr. Ioannes Hispalensis in conuertẽdis animorum Indis ad verum religionis

cultum

cultum summo studio desudauit, idẽ præstitit P.fr. Nicolaus de Vitte Flãder, qui relictis omnibus paternis totum conuersioni eorundem se mancipauit.

Non minoris sanctitatis, & perfectionis effulsit in Indorũ cultura P.fr. Io. Baptista de Iaen filius conuentus Salmantini, cui nihil dulcius, quàm pro Christo ignominiam pati, nil suauius obedientia, & austeritate, vt totã quadragesimam solis quinq; panibus durissimis contentus transgerit. Porrò tanta fuit obedientię vis, vt cum panis deesset operarijs, quem iam in pauperum vsus distribuerat, & à superiore arctatus ad alios procurandos, & reperire non posset è cœlis panes impetrauit tantæ suauitatis, vt operarij confessi sint, nunquam per totam vitam similes degustasse, cumq; occupatus in Apostolico labore ad extremum deduceretur lætissimè morti occurrens, Sacrosanctæ Matris Ecclesiæ Sacramentis munitus, suaui cõtemplatione spiritum in se colligens, illum tandem ad factorem suum placidissimè transmisit.

P. fr. Alphonsus de Veracruce multis annis in Mexicana Prouincia Theologiæ cathedram moderatus est, cuius gloriosos labores, etiam eius scripta testantur. Viginti quinque annorũ spacio diuini verbi prædicatione lingua Mexicana Indos illos, vel ad fidem adduxit, aut in eadem etiam sanctis operibus roborauit. Ad Episcopatum Nicaraguæ designatus à Philippo II. illum constantissimè recusauit, eligens magis sub humilitate religiosa suaue iugum portare, quàm onus illud Angelicis humeris formidãdum subire, sub eius magistratu nouem conuentus insignes ibidem erecti.

Ioseph. Pãphil. in histor. Aug. Anno vero 1550. ex Chrõ. August. PP. FF. Augustinus Salazar, Ioannes à S. Petro, Andreas Ortega, Hieronymus Melendez, & Balthasar Melgareius, viri doctissimi, & religiosissimi Peruanam Prouinciam penetrarunt, multa Monasteria ibi construentes, innumeras Gentilium exuuias Christo consecrantes.

In India verò Orientali in Regno Goensi clarus in Annalium monumentis recensetur Archiepiscopus Goensis Augustiniani pariter instituti, qui à parente suo non degenerãs animarũ saluti intendens, Christianos illos, qui suum censum ad S. Thomæ Apostoli prædicationem referebant, progressu tamen temporis, Nestorij hæresi, & schismate infectos, Ecclesiæ Romanæ incorporauit.

Ioseph. Pã. phil. sup. In Insulis Philippinis eminentes viri in perfectione refulgent. Inter hos P.fr. Andreas de Vrdaneta insignis Cosmographus cum Patre fr. Martino de Rada, Patre fr. Hieronymo Maren, & tribus alijs eiusdem sodalitij. Hi omnium aliarum religionum primi eas Insulas penetrarunt, populos illos instruxerunt, catechistarum domos fundarunt in Insula Zebu, & Pindatos, Luzon, Ylocos, Pampagna, Pampagnasina. Pueros, ibidem nedum in fide, moribus, sed in liberalibus artibus imbuerunt, eam vineæ portionem tanto labore, & sudore excoluerunt, vt quamuis, euntes, & laborantes mitterent semina sua lachrymis rigantes, atque fouẽtes, plenos reportarint manipulos æternæ mercedis, & felicitatis cum animarum fertili messe.

Quid alios Europæos memorem? fulget mirificè Pater fr. Gonsaluus Barachona Castellanus vir religiosissimus, qui hoc meruit, vt cum fratres, quadam nocte in choro deessent, ipseq; solus matutinas horas persolueret, Angeli assiderent, & responderent. Pamphil. in Chron. 1519.

Scintillat quoque Pater frater Aluarus Monero Lusitanus Vlysponensis, qui cum Christianæ pietati sacrarũ litterarũ studio, & orationi se consecrasset, multis indicijs sanctitatis ostẽsis ex hac vita decessit circa

doctissimè conscripsit, similiter & P. Petrus Aurelius Venetus ex nobili Sanutorum familia.

Fernādez in Histor. Eccl. lib. 3. c. 13.

P. Fr. Augustinus de Iesu in Germania, similiter multos hæreticos ad Ecclesiæ vnitatem reduxit, qui & in Conuentu Pragensi Eremitarum ordinis Cœnobiū construxit. Ab Imperatrice Maria procuratum est, vt Archiepiscopus Bracharensis crearetur, quo munere cunctis virtutum titulis vbique fulgens, operum magnitudine notus vniuersis, Pastoris exemplar perfectum posteris imitandum reliquit. Consimilis zeli virtus firmas iecit radices in pectore P. frat. Georgij Scherrer Viennę Austriæ, cuius sermo ignitus frigida calefecit, accendit extincta, combussit noxia, & portentosæ Hydræ capita igne, & mucrone sancti Spiritus resecare satagebat. Quis cūctos enumerare sufficiat? Gentilium fructum magna ex parte recensuimus, cum supra memoratos viros Apostolicos enumerauimus, qui non vnam, vel alterā gentem, sed integras Prouincias, vel ad fidem inuitarunt, vel eandem penitus perditam restituerunt, & integrarunt. Nouissimos addimus operarios, duos religiosos, scilic. eiusdem instituti, qui ab Archiepiscopo Goensi P. fr. Alexio in Persidem ad Regem Nuncij destinati, tantam sibi gratiam Regis conciliarunt, vt eis permissum sit in Aspao Metropolitana ciuitate regni tēplum, & cœnobium fabricare, vbi sacris fungentes, mirificè inter infidelitatis tenebras lumen fidei resplendescere procurarunt, vnde & multos de Mauris baptizarunt.

Gonea l. 3. c. 12.

Ex Aloys. Freta li. 3. c. 1.

Anno vero 1602. relatio à Prorege Indiarum fida, & authentica ad Philipp. III. transmittitur, vbi recēsentur operarij strenui Dominicæ messis P. fr. Leonardus de Gratia, P. fr. Sebastianus de S. Monicha, & alij eiusdem instituti professores, qui multos infideles ad Christum conuerterunt, & inter illos mille sexcentos sexaginta Mauritanos, Regemque Pemba, & Pati, quem Philippum in baptismate vocauerunt, & eiusdem Regis consanguineum, duosque similiter sanguine iunctos Regis Ambusa, tresque alios affines Regis Melinde. Iidem similiter in ciuitate Vgolin, in regno Bengala, & ciuitate Bombasa, tanquam illustre trophæum baptismate consecratum Christo attulerunt. In Goa vero Regem Badaron nepotem Magni Magor ad fidē adduxerunt, in Olmutz Principem hæredem Regis Xequeaio vitali vnda regenerarunt. Longum esset omnes percensere, aliquos exempli causa adduximus. Patres reticemus, Doctores prætermittimus, satis ex Chronicis ordinis huius clari habentur, quorum agmen memoriâ insignis Cardinalis Hieronymi Seripandi Legati in Cōcilio Tridentini claudat: cuius tanta fuit virtus, & eruditio, vt merito sit à diuina prouidentia destinatus, tāquam alter Michael Archangelus ad præliandum cum Dracone Martino Luthero, qui maximā partem stellarum cœli post se trahere nitebatur, & pugnauit cum eo, & fecit victoriam. In eodem Concilio alij eiusdem instituti viri celeberrimi Episcopi, & Theologi claruerunt, inter quos Ioannes Munnatones Episcopus Segobiensis Caroli Principis filij Philippi II. magister, & Præceptor maximè enituit. Quis alios eruditissimos Patres enumeret in absoluendis quæstionibus acutos, in reuincendis hæreticis circumspectos, in exponendis sacris Scripturis eruditos? Quis Oceanum in alueum concludet? Ad alias vineas properemus.

Vide Chronic. Iosephi Pamphili Episc. Ligniens. impress. Rom. 1581.

CAPVT XXVI.

De Carmelitarum vinea nunc etiam flores, & fructus parturiente.

CArmelus etiam longè, latèque odorem suum diffundit, cùm non ad momentum

mentum spiritum permansurum Elias raptus in cœlum, successoribus reliquerit; vnde & petenti Elisæo, vt duplex in eo fieret spiritus; obtinuit tandem, vt intelligeremus, non sopitum iri quocunque euentu, quem Dominus elargitus est duplicatum. *O hareditas certè preciosa, in qua plus relinquitur, quàm habetur, plus consequitur qui accipit, quàm possideat, qui largitur. Preciosa planè hareditas, qua dum à patre transfertur ad filium meritorum quodam fænore duplicatur.* Hunc duplicem spiritum, quem reliquit Elias ad posteros transmissum continuata successione, cernimus in actione, & contemplatione, in doctrina, & pro doctrinæ defensione in martyrio, in spiritu, & virtute Eliæ procedentes, Elisæi facta imitantes: Vt enim Elias tanquam ignis ardens zelo zelatus pro domo Dei, ipsius legem defendebat, nec ipsas coronas formidabat: sic & ista religio intrepidè ignem reprehensionis spirat, ne caro tumescat ex crimine, aut vitiorum sanie fragilitas humana corrumpatur, & ferrum compunctionis adhibens (*ignitum* enim *eloquium* Dei *vehementer*) opportuna medicina succurrit, vt ferat amaram pœnitentiæ curam, qui seruare debitam noluit sanitatem. Et quemadmodum Elisæus sterilitatem auertit aquarum, successionem largitur hæredum, non vnum, aut alterum, sed totius ciuitatis populum reparando; ista sale prædicationis, & doctrinæ mundum salientes, resecando sacrilegia populorum, prolem cœperunt germinare virtutum. Et vt irrigua quoq; esset ista plantatio, neuè persecutionum sole exiccaretur, ipsi quoque sanguine irrigarunt, vt secus decursus aquarum fundata plantatio, vberiores fructus produceret in tempore suo.

Ambr. ser. 87.

Notissimum, & omni laude dignum ad posterorũ memoriam æuiternam in Galliæ Regnis exemplum accidit. Hugonotismo namque grassante, sacras ædes concutiente, Cœnobia expilante, ipsorum siquidem Hugonotorum Duce truculento ad sacram supellectilem, ad Dei tabernacula inuadenda, & vsurpanda auidissimè anhelante; vbi Catholicorũ ædes per vim, & dolum milites occupassent, amplissima alia templa incendissent, Dux Carmelitarum cœnobium, multorum stipatus agminibus, ad aggrediendum, & trucidandum varijs armis instructorum aggreditur, cõtra regis, quem contemnebat auctoritatẽ, contra patriæ pietatem, quam proculcabat, contra Dei legem, quam cum alijs etiã sacrilegis discerpebat. Vix fixerant impietatis tentoria hostes perduelles, cum Prior conuentus accitis fratribus, illos adhortatus est, non arma mouere, non clypeos vsurpare, non vibrare lanceam, non arcum tendere, vel iacula contorquere, sed forti animo accingi ad quæque pericula subeũda etiamsi mortis pro Christo sustinendæ daretur occasio. Vultuque in cœlum verso tales Christo porrigebat preces. Trahe me post te, quia omnia per crucis mortem ad te traxisti. *Curremus* ergo, & pueri mei, quos dedisti mihi Deus *in odorem vnguentorum tuorum,* ne passionum tormenta solus sustineas dicendo. *Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum.* Mori pro te diuitias existimamus, quãdo pro nobis summas delitias sanguinẽ tuum fundere existimasti. Age Domine, & fac, excita nos, prouoca, & accende. Expeditiores curremus, geminæ substantiæ gigas, si post te nos vinciẽdo vsque ad crucis vexillum facias euolare. Quod mei muneris erat præstiti, nihil amplius possum. Succurre Sacerdotio, quod cõculcatur, domui tuæ, quæ subuertitur, legibus tuis, quæ violantur. Nondum verba finierat, cum valuas tẽpli ingẽti fragore concuti senserunt, magis inde tanquã lituum sonitu animati, se, & ipsos ad pugnam

Fernãdez libr. 3. hist. Eccl. c. 20.

F. Didacus de Coria hist. Carmelit. li. 12. c. 10.

gnam martyrij ineundam animabat Fratres, ad quam propẽsiores erant, tanquam equi è naribus ignem ſpirantes, cum iam mane è ſacra menſa vbi celebrarunt, diuina alimonia paſti, receſſiſſent. Quid moror? Ingreditur raptis foribus diabolicum illud ſatellitium, à Priore ſibi Dei templum tradi flagitant. Quid ille? nouo Achab (qui vineam Domini concupiſcens, illam delere, & extinguere putabat, vt ibi vilia olera ſereret terrenarum poſſeſſionum) illud reſpondit, quod olim Ambroſius Auxentio: *Si de meis aliquid poſceretur, aut fundus, aut domus, aut ager, aut argentum, id quod mei iuris eſſet, libenter offerrem, templo Dei nihil poſſum decerpere, nec tradere, illud quod cuſtodiendum, non tradẽdum acceperim.* ſubdit. *Abſit vt ego Patrum meorum tradam hæreditatem.* & ſi Naboth *vineam non tradidit ſuam, nos trademus Eccleſiam Chriſti?* Sed cum auri ſacra fames Chriſti gaza ſatiari nequiret, gladium acuit; in ſingulos cohors furens inſilijt. Quid illi? ſteterunt, orarunt, ceruices inflexerunt: cerneres milites illos armatos trepidare, tremere percuſſorum dexteram ictus iaciẽdo, pallere ora alieno periculo, cum victima illa innocentium nõ timeret ſuo. ſic enituit in vna hoſtia duplex oblatio, religionis, & fidei, domum ſi quidem Dei non tradiderunt, & martyrij palmam obtinuerunt, crudeliter trucidati 1566.

Li. 5. orat. de Baſilicis tradendis.

In Belgio inter cæteros religioſos, qui aduerſus graſſantẽ hæreſim fortiter dimicarũt, celebris habetur Magiſter Fr. Petrus Lupus, qui iampridem Prouinciam Carmelitarum optimo regimine adminiſtrarat. Hic prædicatione, & eruditione admirabili bellum hæreſib. inferebat. Sed prætenſa reformata Religio, non rationibus, vel auctoritate maiorum cauſam agebat, ſed armorum ſtrepitu, ac ſi tanquã Pallas è Iouis cerebro armata proceſſiſſet (vt fabulatur Gẽtilitas) ciuitatẽ Malinas ingreditur, & priuſquam loqui poſſet, manus ferro inſtructas mouet, ſulphurea inſtrumẽta aptat, in athletam ictus diriguunt, victimam transfodiunt, præmittunt ad Regnum. Si hanc Orci Furiam, ſi hanc Bellonam religionẽ reformatam Caluinicolæ probant, ad exemplar ethniciſmi ſatis probant effigiatum Martis Idolum pro vero Deo adorandum orbi propoſuiſſe.

F. Didacus Coria lib. 12. c. 11. Fernãdez li. 3. c. 42.

Eadem Secta anno 1581. innumeris excurſionibus, plurimiſq; tumultibus diſcurrens Bruxellenſem ciuitatem tandem ingreſſa, Conuentum Carmelitarum adit, ſacram ſupellectilem expilare feſtinat. Quod cum obtinere non daretur, tẽplum impij profanarunt, vi extorquent omnia, religioſos, quos à fide Catholica abducere non potuerunt, partim exulare coëgerunt, partim verò duriſſimis cruciatibus, torti, digni Confeſſores fidei habiti ſunt. Inter eos clarus habitus eſt Magiſter Frat. Laurentius Cuperus Prouincialis Belgij, qui ſeptuagenarius pro Chriſto exulare coactus, domum non manufactam in cœleſti patria, qui ſe peregrinum putabat, in terris ſibi fabricauit. O fortes Apoſtolorum coadiutores. O ardentem, & inflammatam Eliæ prolem. O impauidos Nabothes pro vinea Eccleſiæ tuenda vſque ad ſanguinem reſiſtentes.

Id. Fernãdez loc. cit.

Longior eſſem, quàm par eſt, & præter inſtitutum, ſi cunctos Prælatos, Doctores, qui eandem vineam tutati ſunt hoc tempore, vellem percurrere. Satis ſit recolere inſignem illum Magiſtrum Pariſienſem Patrem F. Thomam Baulxamis Regis Galliæ Concionatorem. Patrem F. Ioannem Mariam Veratum, Patrem Fratr. Deſiderium Bufet Doctorem Pariſienſem (vt alios innumeros omittam, qui varia opuſcula contra Nouatores ediderũt, eoſdemque cominus, & eminus expugnarunt) moder.

modernum scriptorem Patrem fratrem Anastasium Cocheletium de Polyandro Caluinista triumphantem, vt ex his strenuos alios meritò nominandos agnoscas. Quot verò alios sanctitate florentes sacer ordo iste, his temporibus produxerit, operosius est recensere. Innumeri certè sunt in tam vastissimo ordine, qui perfectè seculo renunciantes ad imitationem suorum Ducum in aluearibus cellarum degentes, sanctis meditationibus, vt apes industriæ, suauissima mella componunt, quibus populum Christianum pariter refocillant, & ad instar veterum Prophetarum sanctis ieiunijs, & orationibus insistentes, & in proximi subsidio, & adiumento solertes, & prouidi, quantum Deum diligant ex proximi amore metiuntur. Vnde sacris confessionibus, prædicationibus insistunt, statum illum seruant, de quo loquens Innocentius IV. dixit, quod *sibi, & proximis Deo propitio ad salutem proficere hilarescunt*, & vsque adhuc, vt olim dixit Clemens IV. *In agro Ecclesia hactenus vberes fructus produxit & producit.*

In Bullario tom. 1.

Verum ea est humanæ vitæ conditio, quod cum naui comparetur, non semper aura secunda incedit, vel non efflante vento, vel vt in Oceani accidit interminabili nauigatione ex remigum defatigatione. Bis mille annis decurrentibus ab institutione huius religionis à temporibus Eliæ vsque ad Eugenium IV. secundo vento incesserat felix istud nauigium, sed iam ex asperitate victus, & indumenti, diuturnique silentij defatigatum, pestilentia, schismatibus, & alijs accidentibus ad paucos professores redactum, in his rigorem à sede Apostolica temperari obnixè postulauit, quæ tandem, & si vota non læderent, minuebant tamen. Quid ex dispensatione ista rationabili in re quantumuis leui? per centum quinquaginta annos humana fragilitate, feruor ille in paucissimis remissus est, defatigati namque nonnulli remiges ex longa & diuturna nauigatione lentescere cœperunt, quousque ille, qui infirma mundi eligit, vt fortia quæque confundat; Beatam Virginem Theresam de Iesu destinauit, quæ ad pristinum feruorem, & austeritatem, tam illustrem portionem gregis Christi reuocaret. Huius nauigij Ductrix diuina iussione effecta vela disciplinæ regularis extendit, illius afflatum expectando, *qui educit ventos de thesauris suis*, remiges cœlesti doctrina ad laborandum adhortando. Quid inde? vix diuini spiritus cœlestis aura vela ista perflauit, & subito in similitudinem fulguris coruscantis, Angeli veloces in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis Discalceati Carmelitæ, tanquam naues cœlestia poma portantes, non contenti inter domesticos parietes sibi solis incumbere, sed proximorum saluti intendere, ad portus voluntatis eorum applicuerunt, gentium scilicet, & infidelium conuersioni incumbendo. Egregiam ea in re nauarunt operam. Pater Frater Didacus de sanctissimo Sacramento dictus, & Pater frat. Didacus de Incarnatione, & Pater frat. Franciscus de Iesu in Regno Congi, prædicatione, & exemplo ad Christum innumeros populos adducentes. Hos imitati Pater frater Paulus Simon de Iesu Maria, Pater frater Thadæus de S. Elisæo, Pater frater Vincentius de Sancto Francisco, à Clemente VIII. in Persidem missi locupletes manipulos in agrum Dominicum importarunt. Mirum certe præsagium est ex hac missione per lapidem prædicationis Apostolicæ (qui omnia regna confregit) iterum Persici regni reliquias, horum, & aliorum ministrorum prædicatione in puluerem redigendas.

Ex relat. syncertis, & scriptor. FF. Carm. Discalc.

Cæte-

Ceteri verò, qui ad missiones aptantur, studio, & diuinæ contemplationi iugiter incumbunt, & vt alijs sint canales, sibi ipsis conchæ fiunt, fluenta diuinorum charismatum suscipientes, quæ in alios effundant abundè, & vt Dei ministros se exhibentes in frigore, & nuditate, in ieiunijs, & austeritate, in silentio, & taciturnitate, tanquam nouelli filij Prophetarum studēt in Dei, & proximi dilectione fieri perfectissimi. Tunc enim facilius impetum mūdi vincere poterunt, & sæculum cruentum domare, quando in omni re nihil exequi didicerint, nisi ordinatissimam Dei voluntatem. O verè mundi luminaria, cum per istos iam cœperit illustrator animarum tenebricosis hominibus intelligentiæ suæ radium impartiri. O sal terræ, per quos terrigenæ, & filij hominum, saporis æternæ vitæ condimentum recipiunt, & restringunt carnis lasciuiam, & à putredine vitiorum seruantur illæsi. O lapides pretiosos, quos in fundamento cœlestis ædificij pariter posuit diuinus architectus, dum supra ipsorum prædicationē renascentis Ecclesiæ structura locatur. O Ciues Sanctorum, & Dei Domesticos superædificatos super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum cum instituti vestri, nedum de Elia, & Elisæo sed & de Andrea Apostolo, & Christi Domini discipuli meritò glorientur.

Philipp. Hierosolymit. in Ioan. Ioseph. Antioch.

Certè dicere possum religionem hanc, hoc tempore florentem illud assumere. Magna erit gloria domus huius plusquam primæ, nam quod prius floruerit tanta sanctitate, & doctrina, cultores illos eximios habuit viros robustissimos, Eliam, Elisæum, Cyrillum, Albertum: sed quod modo tanta amœnitate refloreat, mirabilius, cum per mulierem debilem, cœlesti virtute, & gratijs spiritualibus satis fortem, toto Orbe contradicente, tepiditate paucorum obsistente, ad antiquum feruorem repararit. Immutasti Domine signa, immutasti mirabilia, noua bella eligendo, Amazonem istam cœlestem armando, Theresam Virginem, prius cor eius sagittando charitate tua, vt ipsa quoque addisceret ad amorem sagittare, & sagittæ adhortationum eius acutæ, populos prosternerent, & transfigerent corda inimicorum regis. Non glorientur Israelitæ de partis antiquitus victorijs: illustriores namque hæ sunt ijs, quæ in die Madian reportatæ sunt, resonantibus enim tunc sacerdotalibus tubis, tunc muri Hiericho corruerunt; at nunc ostenso lumine spiritus, Sacerdotum horum nouissimorum prædicatione, iugum oneris Diaboli, & sceptrum exactoris eius superatum est. Et si de victorijs temporalibus voluerit gloriari, sancta ista religio non erit insipiens: si enim Imperij angustias, & discrimina præsentium temporum mente reuoluas, tanta erat copia aduersantium bellatorum in Germania, vt pene nostri, vel fugam meditarentur, vel congressum dissimularent, quando à Patre Fr. Dominico viro eximiæ perfectionis, ad pugnandum animati & orationibus (vt creditur) vnus mille fugabat, paucis de innumeris victoriam reportantibus; eius virtute, cui non est difficile saluare in paucis, vt soli Deo ascribatur Victoria. Glorientur ijdem Israelitæ dicentes: *Templum Domini, Templum Domini.* immutata enim sunt mirabilia, vbi enim per Zorobabelem, & Esdram vnicum templum instauratum est, magna refulgens gloria; per Virginem Theresiam ab anno 1562. viginti trium annorum spacio, vsque ad annum 1606. duo, & quinquaginta Monasteria, viginti monialium, triginta duo fratrum, ædificauit, vbi tanta abstinentia, & rigore obseruantiæ viuitur, vt illis cedant Rechabit. Nazarenorum,

O Essæno-

Essænorum illustres domus. Glorietur Israel quod suo tempore plurimos peperit, innouata enim sunt signa, parturiente Virgine Theresia tot filios Christo sponso, quæ quando tot sanctitate, & perfectione insignes non peperisset, sat est peperisse primogenitum illum insignem virum Fr. Ioannem à Cruce virum sanctitatis spectabilis, in cuius carne Christi Domini, Spiritus Sancti in specie columbæ, & Sanctissimæ Deiparæ imago impressa vsque ad hæc tempora cernitur: & indies parere non cessat strenuos bellatores, & in nouissimis diebus, vt augeor, pariet ardentissimos prædicatores, qui primo ipsorum parenti adiungentur ad pugnandum cum Antichristo, & eius sectatoribus, sic tandem ad mare vnde exeunt flumina reuertentur. Ex relatione, & approbatione facta per Ioannem Vigil Quinnones, Episcopum Valleoletanum, quæ de hoc Ioanne mirabilia narrantur addisces. Propero.

CAPVT XXVII.

De vinea florida, & frugifera Religionis de Mercede, seu Redemptionis Captiuorum, & Seruorum Beatissimæ Virginis Mariæ.

VSque ad præsens PP. de Mercede religio odorem, & fragrantiam spirat, *descendunt enim mare in nauibus facientes operationes in aquis multis*, vbi enim ferrum pertransit animas tot miserabilium captiuorum, humiliantibus Barbaris in compedibus Iesu Christi sanguine redemptos, nec sit fermè, *qui compatiatur super contritione Ioseph*, ipsi *descendunt mare in nauibus facientes operationes in aquis multis*, vt soluant, & redimant, *Vinctos in mendicitate, & ferro*, eum imitantes, qui è miserabili captiuitate peccati, & mortis, genus redemit humanum. *Ascendunt vsque ad cœlos* per contemplationem, *descendunt vsque ad abysses*, ex alienæ miseriæ compassione, vitam contemplatiuam cum actiua coniungentes, totius hominis saluti cooperantes, vt animæ è manu diaboli prædicationibus, doctrina, confessionibus, corpora verò è manu Barbarorum dissoluantur. Vis videre operationes? 18343. Christiani multis ab hinc annis redempti recensentur. Verè illud propheticum adimpletur. *Redemit Dominus populum suum, & liberauit eum & venient, & exultabunt in Monte Sion, & gaudebunt de bonis Domini. Lætare Ierusalem, & cognosce iam tempus visitationis tuæ. Gaudete, & laudate simul deserta Ierusalem: parauit Dominus brachium suum sanctum in oculis omnium gentium*, & iterum: *leua in circuitu oculos tuos, & vide. Omnes isti congregati sunt, venerunt tibi.* hoc tibi auxilium missum de Sancto. In aquis multis operationes exercuerunt in nauigatione ad Indos, nam deduxit eos quoque Dominus in portum voluntatis eorum: amplissima enim Peruana Regna, hæc sacrosancta religio penetrauit cum Fräciscanis, Dominicanis, Patribus Iesuitis, dextras iũgens societatis ad laborandum in vinea Domini anno 1550. Messis multa ex messoribus istis colligitur: tot enim sunt operarij, vt sex Prouinciæ huius religionis sacræ in America sint erectæ.

Ex Marnlo in Oceano Religionum pag. 356. Hier. 21. & Es. 52.

Ex S. Bernardo ad milites templi c. 3.

Fernãdez l. 1. hist. Eccl. c. 53.

Seruorum verò religio hoc etiam sæculo palmites suos extendit, cælestis doctrinæ vberes fructus edendo, verè terra bona, & opima, quæ in fœcundissimo eius sinu tot perfectos fratres continet, qui iugi deuotione immolantes, non irrationalium pecudum carnes, sed verè hostias pacificas redolentes fragrantia fraternæ dilectionis, humilitatis, subiectionis, voluntariæ paupertatis: viriliter decertantes, tum aduersus carnem, & sanguinem, tum aduersus rectores tenebrarum, contra spiritales nequitias in cœlestibus. Honorant innu-

innumerari certatim Dei templum sedulis, & sinceris obsequijs vitæ contemplatiuæ ocium sectantes, & proximorum non immemores, prædicationibus, confessionibus incumbunt, quorum opera etiam fertilis gleba, trigesimum, sexagesimum, & centesimum fructum meritorum producit. Vnde magna multitudine dulcedinis fructuum huius vineæ iucundissimæ satiati fideles, & opulentissimè saginati memoriam abundantiæ suauitatis vbique eructant, de virorum istorum iustitia exultantes, illudque occinentes. *Et in seruis suis deprecabitur.*

Psal. 134.

CAPVT XXVIII.

De florenti, & fructificante vinea PP. Minorum S. Francisci de Paula.

IN Florentissima verò Vinea PP. Minimorum illustris illa vitis supereminet S. Franciscus de Paula, in sextodecimo sæculo præsentis status Ecclesiæ, à Deo cælesti agricola plantata, vt nedum fructus ederet ad vitæ nostræ informationem, sed & folia quoque eius essent ad sanitatem gentium. Tepefacta enim temperie Christianarum exercitationum, tam felix planta virtutum prorupit in gemmas, & ex ipsis sarmentorum articulis tot bonum operum fructus emisit, vt quando nullum miraculum perpetrasset, sola vita eius esset vita miraculorum. In carne enim gradiens spiritu incedebat, communemque cum alijs in terra vitam degens, sanctorum angelorum regionem obtinuisse videbatur, cum eos in abstinentia, & virginitate tantopere æmularetur. Nunc verò cum nedum fructus sanctitatis degustemus, sed & pampinos, sertaque pendentia, velut quædam speciosæ vineæ monialia, gratias nempè gratis datas, & inter eas miraculorum patrandorum charismata videamus; non solum carpimus vuas, aureo vel purpureo colore nitentes sed & capita nostra ad defensionem ab æstu, & pluuia huius vitæ calamitatum, frondibus gratiæ spiritualis obumbramus. Sic vtrumque vitis ista felix germinauit, vnum quo vesceremur, aliud quo velut refrigerante defenderemur, vt illud decantaremus. *Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

Cant. 3.

Quid verò enumerem varietatem palmitum sanctorum virorum videlicet, qui ex illa vite prodiere? quàm diuersis in singulis, & pulcher ornatus, quàm difformis, sed suauis liquor in omnibus. Albi coloris vino torcularia hic redundant, vbi confessorum merita tanquam succus exprimuntur: sanguinis mero cella sponsi vinaria, ex huius vineæ botris repletur, qui pro bono fidei eiusdemque confessionis splendore pedibus se proculcari, & premi passi sunt. Quàm bene Minimus eructare potest, quod & sponsa in Canticis. *Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem*, vel, vt alij vertunt, *Vexillum eius in me amor*, non solum quia sub illius vexillo inclyto in quo pro stemmate cum meo fundatore, charitas inscripta cernitur, sed quia ob eandem charitatem occinunt. *Quoniam propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oues occisionis.* Martyres ergo martyrij prærogatiua eminentes primò recenseamus. Occurrunt hinc duo Martyres illustres, F. Abundancius, & Frater Bernardus Buel huius sancti Instituti in Hispania fundatores, à Mauris infidelibus occisi, quorum corpora anno circiter 1613. post centum, & septem annos à martyrio, in campo integra cum proprijs indumentis signisque martyrij, ab agricola, diuina reuelatione admonito, & Episcopo Guadix assistente, solemni processione reperta sunt, & in Parochiali Ecclesia solemniter tumulata, vbi signis quoque coruscant.

Cant. 2.

Ex Chr[onica] Petri I[...] me in [...] D. F. A[m]brosii de Iesu, p. [...]

Ex iconibus illu[strium] virorum impress[is] Romæ 1619.

O 2 Eadem

Eadem laurea redimiti procedunt F. Andreas de Mora, & Didacus de Verdegio Hispani à Mauris in odium fidei in regno Granatensi interempti. In eodem Regno Granatensi septem alios pro fide occisos narrat Iayme in Chronico in vita F. Simonis Garcia. Similiter emicat F. Petrus Cuiellart Hispanus, qui ob confessionem fidei enecatus, victor triumphauit, triumphalem agonem Christi Domini, scilicet passionem imitatus; & F. Ioannes Vegel lapidibus obrutus coronā meruit immarcescibilem de lapide pretioso, Protomartyris vestigia sectatus.

Fol. 355. §. 367.

Sed & illustre martyrium consummarunt F. Archangelus de Longobardo cū socijs, quorū passio gloriosa in generali Capitulo Grationopolitano anno 1529. recēsetur. F. Eustachius Dabril Gallus martyrij quoque palma laureatus incedit. Eo verò tempore quo quinti Euangelij praecones Germaniam dementarunt, & illud non auctoritate, vel legitima missione, sed vi, armis, seditionibus, caedes, incendia, vastitates meditando, stabilire putarunt, omnē operam, industriam in eo collocantes, vt cum armatis ministris pompaticè incedētes, nedum bona, fortunas, personas catholicorum inuaderent, sed & in ipsa sacra Cœnobiorum claustra, & templa debaccharentur, eaque funditus demolirent, insignia illa tria cœnobia in Austria (fundata per eos insignes Patres, quos ad petitionem Maximiliani, tunc Romanorum regis, postea Imperatoris eo nomine primi, Sanctus Pater Franciscus destinarat) incēsa sunt, fratribus partim in fugam versis, partim immaniter vexatis, inter quos P. Prouincialis Fr. Dionysius Baruita, & alij in Gallias secedentes tam efferatae crudelitatis testes extiterūt. Quot verò in ea Prouincia Bellona furente, pro Christo occidi meruerint, certo numero definiri non adhuc potuit. Supra numerum centenariū à Lutheranis Haereticis pro defensione fidei Catholicae vltimo supplicio interemptos, fida dignorum Patrum relatio testata est, vt in Chronico Minimorum habetur.

In Chron. Gener. Minim. c. 6. §. 6. c. 15. §. 5.

In Gallia verò, infernali Alecto Hugonistarum parente furorem Martium renouante, Fr. Nicolaus Fichetus Gallus pro confessione fidei Catholicae martyrium ab Haereticis passus est in partibus Tholosanis. Et noua Iezabele sanguinem sanctorum sitiente, Elizabetha Angliae intrusa Regina, Frater alter Anglus Londini mori potius passus esse refertur, saeuissimā mortem sustinens, quam paternam prodere haereditatem. P. F. Ioseph Torres, eo quod Missae sacrificium constanter confessus est, à Luthericolis occisus, migrauit ad Christum.

Hos inuictos Martyres Confessorum turba subsequitur splendore fidei coruscans, charitate flagrans, iustitiae pulchritudine, vbertate misericordiae insignis, redūdantiam vitis fructiferae copiosè demonstrans. Occurrit inprimis Deo deuotus P. F. Franciscus Binet, olim Monasterij Mamertini Ordinis S. Benedict. Prior, qui postea diuino instinctu Minimorum habitum è manibus S. Francisci suscipiens, eius socius & confessarius, atque in moderanda religione consiliarius, eidemque in Generalatu ter succedens: paupertatis, abstinentiae, obedientiae cultor eximius extitit. Hic pro canonizatione S. Francisci diligentissimè laborauit, eundemque maxima sui animi laetitia inter Sanctos relatum vidit, demum plenus bonis operibus in monasterio sanctissimae Trinitatis Romae feliciter in Domino obdormiuit anno 1524.

Petrus Iayme in vita P. F. Simonis Garziae c. 6. §. 41.

Fr. Paulus de Reandace à Paterno in Prouincia Calabriae, Sancti Francisci socius,

In Cron. Gener. Minim. 6 § 143. 3. 5.

socius, tanti parentis virtutum imitator, & hæres, miraculorum gloria conspicuus in eodem confessorum cuneo mirificè splendet, & florentia merita virtutum, & fructuum vbertas meritorum, scilicet copiã, fœcunditatem vitis humilis, sed ad cœlos palmites extendentis abundè demonstrat. Tanta fuit huius viri sanctitatis, & miraculorũ multitudo, vt de ijs informationes iuridicæ pro sancta Apotheosi formarentur, at dum quoque eo tempore processus de vita, & miraculis Sancti Francisci formarentur, ne dilationem pateretur tanti Fundatoris canonizatio, neuè exturbaretur, & in aliud tempus differretur, diuina permissione processus F. Pauli perditus est. Illud certè memorandum, quod cum Pater Binet Generalis post indicta ieiunia, & sacras preces religiosa processione præeuntibus Fratribus, accensisque luminibus sepulchrum F. Pauli adijsset, illudque aperiri iussisset, corpus integrũ, brachijs in modũ crucis complicatis repertum est, vnde deuotione accensus, brachium vnum Generalis è corpore præscindere tentauit, vt tãquam pretiosas reliquias asportaret, sed quod erat emortuum corpus resedit, & his verbis Generalem alloquutus est. *Pater Generalis quid agis? Dimitte me.* Qua voce territus voluntatem Dei intellexit, ne reliquiæ sancti illius alio asportarentur.

Petrus de ... vita F. Simone Garcia 6 § ...

Fr. Bernardinus de Cropalata S. Francisci à confessionibus, vsque ad obitum propter innocentiam, & vitæ simplicitatem ab eodem valdè dilectus, gratam speciem, vinumque virtutum optimum exhibet, vt præclaro calice inebrientur charissimi serui è vino, quod germinat Virgines. Iungitur his pariter F. Nicolaus de S. Lucido S. Francisci super pallium fretum Siciliæ transeũtis comes. qui præclarum istud miraculũ testatus est, & videre meruit quod si *mirabiles elationes maris*, *mirabilis* sit *in altis Dominus*, de quo pariter scriptũ est: *in mari via tua, & semita tua in aquis multis, & vestigia tua non cognoscentur*. Nectitur his quoque F. Antonius Bonus de Flumine frigido virtutum decore insignis, è primis socijs S. Frãcisci, cum F. Archangelo de Longobardo socio similiter eiusdem Sancti, qui zelo pœnitentiæ, & puritate insignis obtulit se Deo hostiã illibatam. Radiat hic Frãciscus Marianus Consentinus, cui oranti spiritus S. in Columbæ specie sæpius apparuit. Ibi Montus de Monteforti Panormitanus virginitatis dono, & spiritu prophetico conspicuus fulgorem emittit. Hic F. Ioãnes de Milasso, F. Sanctes Clericus Panormitanus, virginitati, & austeritati, & alijs virtutibus supra stellarum lucem rutilantes merita sua producunt, quæ sunt dona illius, *qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat*. Et omnes hi tanquam botri feracis vitis dulcem nobis exprimunt liquorem.

Ad similitudinem Vitis alij pullulant felices palmites eodem vitali irrigati charismatum succo; nam, & F. Antonius de Croculo Italus, vitæ Quadragesimalis etiam in infirmitate custos eximius, contemplatione ardens; inuenit quem diligebat anima eius: & Frater alter Antonius Delozrates Hispanus adeò pœnitentiæ, & carnis mortificationi intendit, vt nedum miraculis, sed & diuinis visionibus meruerit illustrari. Et Fr. Hieronymus de Maluiso eadẽ vitæ austeritate, & abstinentia præcipuus, ea donatus est gratia, vt sicut viuens corpus humilians mortalitatis miserias spirans perdidit, emortuum incorruptibilitate vestitum, fragrantiam redolens adipisceretur. Similiter eundem vitæ rigorem sectantes Frater Franciscus Genouensis laicus Beatissimæ Virginis cultor eximius, & Pater Frater Iacobus Ruet Gallus; sicut hic innocentia vitæ fuit conspicuus: ita ille

austeritatis pœnitentiæ virtute insignis, meruit pariter, vt in extremo eius vitæ die, 24. horarum spatio lampas ardens sine oleo reluceret. Hi ergo omnes fœcundi palmites viriditatem sanctæ conuersationis seruantes, fructum dederunt tempore suo, vt nec folium effluxerit, quando etiam, & vmbra, ad sedendum per contemplationem, tam illustris viris blandè, & suauiter inuitet.

Francisci Diag. in Hist. Prouinc. Arag. c. 75.

Sed & P. F. Ambrosius de Iesu virtutum sui parentis viuum exemplar extitit. Hic fuit confessarius B. Ludouici Beltrandi, quem à pueritia sanctis moribus informauit: cui prophetico spiritu prædixit, religiosum fore in familia Sancti Dominici, non de familia Minimorum (ad hanc enim adscribi summopere exoptabat) & hanc esse Dei voluntatem, Prædicationis dono mirificè claruit, vnde ex profundo iniquitatum insignes peccatores ad vitales auras adduxit. Tanto verò feruore in prædicationibus ardebat, vt publicè pro suis, & populi peccatis in suggestu se flagellaret. Erat magna velut mare contritio eius, vt fletum cohibere non posset, vnde, & dicere solebat, insigne fore Dei beneficium, si eo contritionis spiritu dotaretur in morte, quo afficiebatur, dum prædicationi incumberet in vitâ. Interdum ita diuinæ bonitatis considerationis dulcedine rapiebatur, vt in extasi positus, nec eorum puncturas, qui abstractionem illam experiri acubus volebant, vllo modo sentiret. Diuino instinctu admonitus, suam mortẽ in suggestu fore, prout ipse obnixis precibus impetrarat, prædixit. Die ergo Sanctissimæ Trinitatis, cum prædicationem feruentissimam haberet, in templo Monialium Minimarum, vocem ad recedendum à vita inuitantem, audiuit. Quid ille? *expecta parumper Domine, veniam.* Interim populum ad virtutes, & pœnitentiam in primis hortabatur, sed iterum voce ad eum delapsa, ad Crucifixum conuersus magna cordis contritione, hæc Dei auribus populo eum audiente, insonabat. *Trahe me post te, nulla parendi mora est: quandocunque & quocunque vis ducito, sequar. trahe me, vt amem te: currat vita mea in tui amoris amplexus. Age Domine, & fac excita me, & prouoca, accende, & corripe flagra dulcesce, diligam, iam expeditior curram, iam dico, ecce venio, in misericordes tuas manus commendo spiritum meum.* His dictis spiritum ad cœlestia suauiter emisit Ambrosius, corpore erecto, minimè corruente. Hoc modo raptus Ambrosius, supra astra locatur, qui dum viueret in carne mortali, ignitus Dei charitate, dum violenter detineretur in corpore, ad propriam sphæram anhelabat. Venerabilem hunc virum, eximium prædicatorem appellat Reuerendiss. D. F. Ioannes Lopez Episcopus Monopolitanus.

4. p. lib. 3. c. 8. Hist. Domin.

Petrus Iayme in vita Fr. Gasparis Boni.

Humilitatem quoque sui protoparentis imitatus est P. F. Gaspar Bonus, verè Israëlita, in quo dolus non erat, cuius virtutes, quando aliquis enarrare voluisset, illud ex ore eius responsum reportabat. *Ego sum nomine Bonus, verbo autem, opere, & cognitione malus, & dignus pœnis Inferni*: tot autem fuit charismatibus, virtutum donis repletus, vt quoque exstases, spiritum prophetiæ, & miraculorum gloriam, & claritatem externam super ipsum interdum altissimus, qui humiles respicit, impartiri dignatus sit. Quem, ne reuelationum magnitudo extolleret, variæ infirmitates, & Dæmonis tentationes vexabant, patientiæ robustæ exercendæ materiam tribuentes, quam virtutem specialiter in præfecturis (fuit enim Prouincialis Valentinæ Prouinciæ, & multorum Corrector Conuentuum) mirificè ostendit. Tandem sancto fine quieuit 24. Iulij 1604. cuius cadauer suauem odorem spirauit, & tres dies ad satisfaciendum

faciendum populorum deuotioni, insepultum iacuit: miraculis Deo sanctitatem huius viri eximij contestante, quæ Ioannes Archiepiscopus Valentinus de Ribera authentica informatione suscipi iussit, eius præsentia funus cohonestando.

Idē in vita F. Gaspar Bon. c. 6.

Clari in sanctitate quoque extiterunt: Pater Fr. Petrus de Assumptione Maioricensis, feruentis prædicationis, & lachrymarum gratiâ dotatus, quas ex innumeræ multitudinis concursu, quæ ad eum concionantem, concurrere solebat, oculis eliciebat; miræ etiam abstinentiæ, & contemplationis vir: Et Fr. Simon de Palatio Prouinciæ quoque Maioricensis, qui præter virtutum opera illustria, claruit curationum gratia.

Idē in vita F. Ambrosij de Iesu c. 2. & 5. & in vita F. Ioan. de S. Maria c. 1.

Quis omnes numeret? insignem illum P. Fr. Antonium de los Reyes, & Bernardum Cabannes non recensere, piaculum est. Quorum primus genere illustris, sed moribus, & prædicatione illustrior, tanquam alter Antonius inimico generis humani bellum perpetuum indixerat, vnde & visibiliter cædi, & flagellari diuinitus ab eo, permissum est, vt spiritus eius inuictus probaretur. Alter religiosissimæ conuersationis: qui & morti proximus inuictum ab oratione spiritum non relaxans, postquam cœlestibus Sacramentis munitus esset, flexis genibus ad modum orantis, cum sancto Rosario in manibus repertus est animam creatori reddidisse.

Ex Iconibus Beat. Ord. S. Francisci de Paula.

Silentio non est præmittendus Pater Fr. Didacus Barbutus Granatensis, vir insignis sanctitatis, ex cuius sepulchro flores liliorum inscripta nomina Iesus, & Mariæ, per triduum expresserunt. Fr. Hieronymus de Maluito Italus, vitæ austeritate, & abstinentia præcipuus, cuius corpus odorem aromaticum redolere visum est.

Sanctitate insigni enituit P. F. Ioannes de Sancta Maria, vir quem Dominus miraculis eximijs illustrare dignatus est, cuius quoque corpus à terra eleuatum, caput lumine circumlustrante in oratione deprehensum est, eiusdemque funus populorum multitudine cohonestatum est, quod in frusta ex deuotione conscissum esset, ni Fratrum Minimorum modestia obstitisset. Eum tanquam pluuiæ aduocatum Ciuitas Xerez Fronteræ sæpe experta est in suis necessitatibus. Vnde ad petitionem Capituli Canonicorum, Cardinalis, & Archiepiscopus Hispalensis Ninnus de Gueuara processum de vita, morte, & miraculis institui annuit.

Idem in eius vita.

Prodit etiam in apertum Pater Frater Simon Garcia, qui ab infantia inter cæteras virtutes, erga B. Virginem deuotionem cum lacte ebibit, vt ne dies vlla prætericrit eius vitæ, quin eam Rosarij psalterio pijs affectibus deprecatus sit. Easdem virtutes mirificè excoluit religionem ingressus, patientiam inuictam, animi constantiam mirificam, abstinentiam incomparabilem ijsdem adiungens: In humilitate magnus, in paupertate diues, in obedientia loquens victorias, in puritate Angelus. Spiritu prophetico suam mortem prædixit, virginitatis lauream cœlo inferens, & baptismalem innocentiam 1605. Sed & qui minima elegit, vt fortia quæque confundat, eligit Fr. Andream de Castro Maris laicum tantæ simplicitatis, & sanctitatis, vt non mirum, si placita esset anima eius Altissimo, de quo scriptum est [*Et cum simplicibus sermocinatio eius;*] quem Dominus miris signis illustrare dignatus est. Huic morti appropinquanti cella resplendere visa est, ipsumque tales voces emittere fideliter testatum est [*Ecce iam ad te venio*] quibus verbis iam pridē Sacramentis omnibus deuotè susceptis euolauit in cœlum: cuius funus populorum multi-

multitudine confluente ad reliquias præcidendas cohonestatum est. Cadauer præterquã quod suauiter olere obseruatũ sit, etiam nunc integrum perseuerat, obijt anno 1606. Dies me deficeret, si enarrarem virtutes, & sanctitatem Gasparis de Fosso Archiepisc. Regiens. P. Fr. Bartholomæi de Paterno, P. F. Matthæi de Solico, P. F. Bartholomæi de Martinez, P. F. Antonij, & F. Ioannis de Neapoli oblati, P. F. Bernardi Bonelli Episcopi Gerundensis. F. Io. à Neapoli clerici, P. F. Alphonsi de Villa maiori, & aliorum illustrium, quæ in nouissimo chronico exactè recensentur. Ad Virgines pergo.

In SS. Virginum agmine primatum tenent, Soror Hieronyma Paterno Neptis Sancti Francisci de Paula, & deuota Virgo Cæcilia Panormitana, eã subsequẽdo quæ à S. Francisco de Paula ad ordinẽ diuina visione vocata, ab eodẽ Sancto à plaga insanabili est curata; nec nõ Virgo Soror Maria Montenigro, & Soror MARIA de Arce virgo, & soror Agnes de Cassata virgo, & Soror Maria Messana virgo, & Soror Claudia Panormitana virgo. Has sequitur Soror Gratia Valentina in vita, & in morte miraculis clara, quæ cum alijs Virginibus eiusdem instituti, sequuntur Agnũ quocumq; ierit. Sic Martyres, Cõfessores, & Virgines peperit Altissimo hæc sancta Religio, vt nequaquam minima sit, & si minimam se humiliter fateatur.

Ex Syluestro Maruli. Oceani Relig. lib. 5. c. 5. pag. 363.

Pastores; atque Doctores fœcundos palmites quoque produxit. Inter cæteros D. Fr. Didacum de Ystella, & D. Patrem Fr. Bernardinum Episcopum Gerund. Fr. Gasparem Fossum Archiepiscopum Regiensem, & alios. Doctores verò innumeros, quis edisseret? pauci è multis recensentur, qui typis suas lucubrationes mandarunt, vt Pater F. Martinus Codonnat; Pater Fr. Alphonsus de Vega, Pater Fr. Ioannes Thyernen. Pater Fr. Petrus Amoraga, Pater Fr. Petrus Ruijz. P. F. Gaspar Passarellus, Pater Franciscus, Tamaius, Pater Generalis Mena, innumeros reticeo.

Felix ergo vitis Franciscanæ religionis Minimorum, cuius succus tot fructus produxit, & botros, cuius etiam pampanis ecclesia non exiguo munitur subsidio, & à solis ardore persecutionum defenditur. An non grandis fuit defensio cum Ferdinando Hispaniarum Regi, per P. F. Abundantium, patrem Fr. Bernardum Buil, Fratres Minimos, victoria repromissa est, si aduersus Mauros arma assumeret? quod & factum est. Cum enim Malacham Granatæ obsiderent, absque spe recuperationis, audito nihilominus per dictos religiosos nuncio, adeò roboratus est, vt ipsa nocte, fugientibus Mauris, libertas Vrbi, & Regno redderetur. In cuius rei memoriam celebre Monasterium ab ipso Rege ordini extructum, quod deinceps de Victoria nominari voluit, & Fratres vsque in hanc diem de Victoria nuncupantur: & meritò: nam Populus quoque quibus vitis agglutinatur coronis arbor est vmbrosa victricibus, quibus, & victorum capita coronantur.

Felix vinea, quæ adhuc seruat viriditatem iuuentutis suæ, viroremque à primordio receptum conseruans, ita fructum habens in tempore suo præparatum, vt folium eius non defluat, & omnia quæcunque facit, prosperentur.

CAPVT XXIX.

De florenti, & fructificante vinea Clericorum Regularium, qui & Theatini dicuntur.

Clericorum verò Regularium (qui & Theatini nuncupantur) vinea odorem suum, ex quo tempore plantata est, vsque

vſque ad hanc diem ſpirat, & adeò vberes produxit, atque producit fructus, vt ex ijs terræ feracitas cognoſci poſſit; cum non ſicut cætera campeſtria, quæ irriguis fontibus tanquam auxiliarijs copijs ab ipſa terra ſurgentibus irrigetur, ſed de cœlo pluuias expectet, nec enim illis victus procuratio, atque quæſitio promittitur, ſed in altum oculos attollere mandat: ille enim idem Deus, *qui eſcam dat pullis coruorum inuocantibus eum, & omne animal implet benedictione*, qui Abacuc ad paſcendum Danielem, & mulierem Sarreptanam, & coruum ad cibandum Eliam deſtinauit, illemet quotidie timoratos fideles excitat, vt ſeruis ſuis cibaria ſubminiſtrent, ſic enim in regulis dicitur conſtitutionum, [*neque per nos, neq; per alios petantur à ſæcularibus eleemoſynæ, ſed tota ſpes noſtra in Chriſti Domini verbis poſita ſit, qui ait, primum quærite regnum Dei.*] Ab hac altiſſima paupertate totius perfectionis radice, fœcundæ vites (huius enim ſancti inſtituti viri, tanquam aduenas, & peregrinos ex temporalium indigentia ſe exiſtiment) & iugiter eorum conuerſatio in cœlis eſt. Bonorum operum quoque, & ſpiritualium fructuum fœcunda pariter germinatio procedit, vt pulchritudo agri, hortorum plantaria, proceræ arbores plantis huius vineæ longè inferiores appareant. Si enim inter cana niuium, pruinas, frigora, viriditatem ſuam arua conſeruant, & cum ipſa tecta ſint gelu, partus ſui tamen exiguam ſpeciẽ viriditatis obtexuunt; vineæ tamen huius fœcundæ vites, quamuis paupertate, mortificationibus, vigilijs, ieiunijs, laboribus tanquam gelu amiciantur (vt faciem frigoris huius ſuſtinere viribus naturæ nullus poſſit) tamen illa ita adeò fœcundatur, cœleſti virtute eius *qui dat niuem ſicut lanam, & mittit cryſtallum ſuam, ſicut buccellas*, vt multiplicentur incrementa frugum iuſtitiæ, & recondantur in horreis ſempiternis. Seruat indumentum ſuum ſemper olea, vel pinus, ſed tamen folia ſua ſæpè commutat, nec ea quaſi diuturna, ſed quaſi ſuccedanea prætendunt ſuæ arboris pulchritudine perpetui integritate veſtitus, vice muneris obumbrantes: non ſecus cum ſucceſſione morientibus, viuidus itidem ſpiritus perſeuerat, eadem ſpecies, idem ordo regulæ ſeruatur, & in orbem redit fructuum gratia copioſa. Sunt arbores in quibus pariter iuuentus viret, ſicut eſt palma, quæ conſeruatur iugiter, abſque foliorum immutatione; non diſſimiliter iuuentus huius ordinis ſancti, abſque eo quod folium ſacrarum legum à vento negligentiæ, vel ſocordiæ in deſſuetudinem effluxerit perſeuerat. Sed in vite ſiſtendo apparet ex ipſis ſarmentorum articulis fructus emittere, de quibus oriens vua formatur, paulatimque augeſcens immaturi partus retinet acerbitatem, nec poteſt niſi matura iam, & cocta dulceſcere. At in vinea iſta flores fructus parturiunt, & vel ipſæ emiſſiones, Paradiſus. Et quemadmodum ad verbum Domini feſtinarunt campi non commiſſam ſibi frugem edere, ignorata horti olerum genera, florum miracula germinare, ripæ fluminum ſe veſtire mirtetis properauerunt, arbores cito ſurgere, cito ſe in flores induere, nec tã flores erumpere, quã fructus ex arbore, nulla præcedente immaturitate pendere. Sic in plantatione huius vineæ amœnitas in folijs, maturitas in fructibus extemplo proceſſit, quia enim expectabat Dominus vuas in clero, & paſſim faciebat labruſcas, nec maturos reddebat fructus (vnde Hæreticorum dentes, qui ex contractione vuæ acerbæ obſtupuerant, ſoliti, & ipſi diligere vinacia vuarum, imperfectorum clericorum vitia carpendo, non maturitatem bonorum admirando) voluit Dominus, electos ad ſortem Domini Cleri-

P. 1. c. 1.

Clericos regulares maturos, & perfectos in exemplum reformandi cleri proponere. Vnde & prouidit proceres vites cito surgere, cito se in flores induere, fructus maturos producere, vt foliorum Ecclesiæ gutturi dulces essent, & in tanto hæresum ardore ad vmbram effugerent, ad folia exhortationum, concionum, & aliarum piarum exercitationum, vt canerent [*sub vmbra illius, quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*]

Præcipuæ ergo vites è quibus fœcundi palmites processerunt, sunt Io. Petrus Carafa, qui postea ad Pontificatum summum euectus, Paulus Quartus est nuncupatus, B. Caietanus Tienæus, Paulus consiliarius, Bonifacius à Colle.

Cum igitur Aquilonares partes Hæreseos Lutherica flamma speciosa deserti combureret, & iam in discrimen res adduci poterat, vt scintilla ad alias partes Catholicas transuolaret, iamque praui indies pullularent mores, quibus populi inficiebantur, multique, quorum intererat, vtpote adsciti in sortem Domini, qui imperitæ plebi præire debuissent, potius sua tepiditate, vel etiam malo exemplo ad vitia inflectebant: in eam sententiam iuerunt, vt primæuum, vt Apostolicum instituturn Deo duce rursus instauraretur, laboranti Ecclesiæ opem ferrent, primitiuæ Ecclesiæ feruore, oratione, sacramentorumque frequentia, & loco eorum clericorum, quos vel inscitia, & vel auaritia, vel improbitas corrupisset, alij subrogarentur, qui litteris, paupertate, bonitate toti Christiano orbi illucescerent. Sic probante Apostolico throno in augustissima æde Vaticana in altari Sancti Andreæ, sacrificio expleto, & cœlesti alimonia refecti, quatuor illi huius gregis duces, bini ad aram sancti Petri procedentes vota Altissimo labijs distinxerunt solemnia, Ioannem Petrum in Præpositum eligentes. His adiuncti Bernardinus Scottus, Hieronymus Consiliarius, Andreas Vrsinus, Thomas Guerrerius, Marcus Pasqualinus, Matthæus Serauallensis, & Petrus laicus Perusinus Sacrorum Apostolorum numerum implentes, vt Apostolica vestigia imitarentur, quod & opere præstiterunt: in psalmis, hymnis Deo psallentes, & orantes, & pernoctantes in oratione Dei, die docentes turbas, instituendo, & formando hominum mores corruptissimos.

Sed mirum fuit, quod in primo flore non sit læsus botrus huius vineæ; grassante enim in Vrbe Roma Cæsareo exercitu, ima summis miscente audaace militum manu, nec valentes hi duodeni Patres hortationibus etiam cum proprij capitis periculo furentes turbas reprimere, nec publicum extinguere incendium, in Pincianam domum se conferunt, oculos ad lachrymas pro Dei ira extinguenda, venas ad sanguinem pro fidei contestatione parantes. Vix canes venatici prædam olfecerunt, & duobus stimulis agitati, auaritiæ, & odij, domum circumeunt, & inueniunt, & clausis columbis intus, foris strepunt accipitres, certantes singuli, quinam primus prædam inuadat. Quid illa exigua familia fugere inualida, ab insidiatoribus obstricta: animum ad virtutem parat; tam religiosa, vt mortem non timeret, tam obfirmata, vt expectaret, & ad sacram ædiculam confugientes, Deum auxiliarem interpellat. Christe, dicebat, qui Danielem à ferocium leonum ore liberasti, potes etiam domare belluinos horum hominum mores: tua virtute rorauit ignis in camino Babylonis, & pueros illæsos seruauit: Susanna iam ad supplicium genu fixerat, & de imposturis triumphauit. Audax illa manus, quæ templum tuum temerare proposuerat, pœnas meritas luit, potest

tua

tua impedire tam nefarium sacrilegium, quæ non passa est furtum. At illi omnia diligenter perscrutantes, & nihil inuenientes apud eos qui omnia habebant, sola pauperie (de qua scriptum est, pauperies quasi vir armatus) prædones impauidè sunt effugati. Verum Saxones admoniti à milite (quem Tienæus antequam facultates pro Christo abdicasset inter gregarios famulos habebat harum quondam locuplete) in Pinceno delitescere, nulla mora domum rursus aggrediuntur, latibula perscrutantur, auri sacra fame extimulati, à Tienæo extorquere aurum non tantum minis, quam tormentis conantur; compressis artubus inter arcarum labra, totoque corpore funibus in sublime sublato. Quid Christi pauper, sed satis gratia cœlesti diues quondam diuitijs affluens, at fortunis omnibus abiectis, religiosam pauperiem amplexus propter Christum? Nudus ait nudum sequor, quartus iam annus est, quo me hostiam Christo solemni voto consecraui; si vos stipendijs Cæsari militatis, ego pauperie, & nuditate Christo milito, habens cum paupertate bonam militiam obedientiæ, & castitatis, quæ stipendijs militat sempiternis. Loricam iustitiæ, quæ spirituali munimine vndequaque me cingat, scutum fidei, quo vulnera pellam, gladium spiritus, quo Christi aduersarios propulsem assumpsi. Ergo si diuitias quæritis, quæ habeo, hæc do, immarcessibilium virtutum actus; si sanguis exposcitur, fideiussorem non quæro, habeo vnde dissoluam, non mortis vadem eligo, sed executorem, patrimonio non possum vexationem istam redimere, sed censum habeo membrorum meorum, quæ pro religione expono, vnde fœnore felici ditari potes, nam non est alia Martyrum vindicta, nisi carnificum conuersio: moriar ergo innocens, ne moriar nocens, vt qui mortē machinatur, è nocenti innocēs fiat. Quod si præripis mortem, nihil ages, quam quod me priuas præmio, te ipsum beneficio. Hæc & similia dicta, animum inuictum ad martyrium in Tienæo euidenter ostendebant. Alij similiter flexa ceruice, vt sacræ victimæ prædonum mactationem expectabant impauidi, vnam spirantes, sperantesq; beatorum sedem. Sed impij satellites probro eos afficere maluerunt quam gladio animaduertere. Reuinctis igitur post tergum manibus, vt rabiem exaturarent, diris conuitijs inurbaniter impetitos, & insuper variè cruciatos, in carcerem detrudunt, *digni habiti pro nomine Iesu contumeliam pati*: è quo tandem incolumes Dei gratiâ egressi sunt, & per medias vrbis flāmas, mediosq; armatos hostes, Deus ipse quasi nube tectos ad Ostia Tyberina produxit incolumes. Quis hos martyrij merito priuabit? audi Chrysost. [*Martyrium fratres non euentu tantum æstimatur, sed etiam proposito. Nō quū Martyr decollatur, tū fit Martyr sed ex quo propositum ostēdit profitendi, Martyr est, etiamsi non patiatur quæ Martyres solent*] similis causa in irruptione Gothica, martyres fecit, appellare, quos propter paupertatem tormēta passos historiæ testantur [*Eos ait Augustinus, qui olim in irruptione Gothica sub Alarico Rege etiā non habentes quid proderent, dū habere credebantur, torti sunt, profecto inter illa tormēta paupertatē confitentes, Christū fuisse confessos. Quapropter etsi non meruerunt ab hostibus cædi, non potuisse tamen sanctæ paupertatis confessores, sine cælesti mercede torqueri*] Sed ne tā sancta horum illustrium virorū conuersatio sub modio occultetur, tanquam lucernæ lucētes in caliginoso loco, reponantur super candelabrum, vt luceant omnibus qui in amplissima Ecclesiæ domo commorātur.

In ps. 55.

1. de Ciu. c. 10.

Primus ergo religionis Patrum Theatinorum (qui Clerici Regulares S. Syluestri, alias dici solent) Fundator, & Princeps,

p 2 imo

Sebastian. Verron. in Chronic.

Recordatus in Hist. Monast.

imo Primus Cleri reformator, vt dicit Sebastianus Verronius, seu primus Apostolici ordinis Restitutor vt dicit Ricordatus, & primus Presbyter Regularis, quem tanquã Ducem Regularis Cleri, insecuti sunt alij ordinis Regularium Clericorum Societatis Iesu Bernabitæ, Sommaschi, Ministri infirmorum, Clerici Minores. Hic ergo Io. Petrus ex illustrissima, antiquissima, Heroum insignium splendore, ac opibus, titulis, ac prærogatiuis ad summum cumulatissima, Carafa familia progenitus. Eius Mater cum Montem, qui Virginis nuncupatur ad Deiparæ templum pietatis ergo conscenderet, monita ab Eremita quodam fuit, vt pedetentim pergeret, & satagens sui vteri, quod Summum Pontificem concepisset, & gereret. Natus vna cum lacte pietatem ebibisse monstrauit; puerulus enim Dominicanorum Ecclesiam frequentabat, & religionis sancti Dominici sitientissimus, duodecim annos natus habitum postulauit, quod ætas tenera à discreta Patrum illorum repulsa, obtinere non potuit. Similiter anno 14. S. Dominici habitum induere proposuerat, sed diuina sic prouidentia disponente, & ad alium finem illum destinante, vi parentum à claustro, ad quod confugerat raptus, domũ euocatus est. & sub optimis præceptoribus, artibus, Theologiæ, vtrique iuri, litterisque Græcis, Latinis, Hebraicis vsque ad miraculum eruditus: S. Thomæ doctrinæ fuit studiosissimus, vocabat illam *baculum senectutis suæ, & nunc Neapolim extinctum cum S. Thoma peperit.* Anno 30. Episc. Theatæ consecratus est; mox ad Ferdinandum Primum Nuncius destinatur, postea apud Angliæ Regem eodem titulo Apostolici Nuncij decoratus, tanta dexteritate, iustitia, fidelitate, res tractabat, vt ad Ecclesiæ summa negotia pertractanda natus videretur. Sed ignis religiosæ vitæ serpebat in corde eius, vt diuinæ, & cœlesti contemplationi vacaret expeditius, sarcina graui prælaturæ deposita, quam onus Angelicis humeris formidandum semper existimauit. De licentia ergo Sedis Apostolicæ Episcopatu se abdicans adscitis aliquot viris eiusdem sancti propositi socijs, ad contemplationis arborem manum extendit, ordinem Theatinorum Romæ fundat, suauissimos fructus decerpens, contemplationi, apta loca Veronæ, & Venetijs incolens, vita abstinentissima, pauperrima, & humilima contentus, se suaque diuino cultui addicẽs, proximorum saluti intendens, manum suam extendit ad fortia, magno totius Christianitatis bono. Sed ne lateret lucerna sub modio ad Romanæ aulæ mores emendandos, Concilium Oecumenicum absoluendum, licet bis modestè reluctãs, tertio tandẽ obtemperans, Paulo III. vocante Romam reuertitur, inter purpuratos Patres cohonestatur: iterũ Theatinæ Ecclesiæ præficitur à Deo tanquam Aaron vocatus. Collato honore in obeundis Senatorijs muneribus intentus, ita doctrina, ac sanctitatis fama enituit, vt sol quidem inter sydera repentè ortus videretur: nam vitæ innocẽtia, religionis studio, eximia eruditione, diuinarum litterarum notitia, facundia insigni in dicẽda publicè sententia, inuictaque animi libertate, nec minis, ac precibus reuocabatur, sic ad sui admirationem, & beneuolentiam accendit, vt ab eo tempore omni honore, Imperio, Summi Sacerdotis fastigio omniũ ore fuerit adiudicatus. Eius consilio à Paulo III. Sacræ Inquisitionis Tribunal, tanquam turris; quæ contra Damascum respiceret, hoc est, aduersus hæreticam prauitatem, erectum est, ad id munus septem delectis viris Lacedæmoniorum, & Atheniensiũ more, qui in improbos & perduelles nefarios, & refractarios, Apostatas,

Hære-

Hæreticos, Schiſmaticos, etiam flamma animaduerterent. Teſtes huius rei locupletiſſimi, Panuinius & Petramellarius in vita Pauli IV. Cynus de laud. Pauli IV. Tuanus t. 2 Hiſt. anno 1541. Antonius Card. Carrafa in Apol. Thilneus, & Antonius Cerrutus Carm. de Paulo IV. Bullengerus Ieſuita in Hiſt. ſui temporis, vnde Cardinalis Sirletus in icone Pauli IV. hoc elogio cohoneſtauit. Paul. IV. Chriſtianæ pietatis aſſertor, atque reſtitutor: eidemq; vſque in hodiernum diem Sacrum Tribunal Sancti Officij tanquam cultori, auctori, Romæ in templo Mineruæ anniuerſarijs ſuffragijs aſſiſtit: quare quod in nouiſſimè edita vita Sancti Ignatij, Pater Ribadeneira, ſine alicuius auctoris teſtimonio, ſuo Patriarchæ id opus tribuat nihil moror: potuit enim S. Ignatius (& ſic omnia cōcordant) à Cardinale Theatino, iam ſuggeſtum opus Paulo III. approbare, laudare, & ad defenſionem iam inſtituti operis ſe & ſuos excitare, & conſilio priori auxilium miniſtrare. Ea etiam in re Carafa murum ſe oppoſuit pro domo Domini, eius diſcretionis, ſolus olfactus venatici canis more, lupos agnoſcebat, & quærentes oues perdere, ac mactare diſcerpebat, illud ſæpè pronuncians [*In matutino interficiebam omnes peccatores terræ, vt diſperderem de Ciuitate Domini omnes operantes iniquitatem.*] Vbi autem opus erat, ſeueritatem benignitate temperabat, & ad ſanādas animas pharmaca neceſſaria applicabat, cū quid, cui adhibendum foret omnium ſciret optimè. Eam ſanandi curam oſtendit cum M. Antonium Flaminium inſigniter linguarum, & bonarum artium diſciplinis eruditum, Hæreticorum tamen perſuaſione deceptum, propemodum iam ſupremo anhelitu palpitantem adijt, & vices eius dolens, quem videbat ad inferos properantem omni humana ſpe deſtitutum, nihil cunctandum ratus ad diuinum confugit auxilium, flexis genibus, à Domino conuerſionem obnixè poſtulabat. Vix orauit, & oratio eius diuinis beneficijs onuſta reuertitur, nam vitam à Deo, & ſalutem moribundo homini adſtantium admiratione impetrauit. Fidei Catholicæ reſtitutus Flaminius vixit Catholicè, eidemque altera vice in extremis laboranti aſſiſtente, & vidente Carafa, receptis ſacroſanctis Myſterijs, conſtanter fidei formula pronunciata, animam ſpe bona cumulatam efflauit.

Hæc adeo præclara geſta eo rem adduxere, vt aliquot annorum exacto curriculo, ad Summum Pontificatum euectus [illegible], ac ipſo die, quo Ieſus Chriſtus cælo[illegible] faſtigia olim aſcēderat, vt videlicet, [illegible] candelabrum illud de tam ſubl[illegible] Vrbem, & Orbem illuminaturū eſſe [illegible]ficaretur, cum ergo veluti fax n[illegible]tibus per mare, Eccleſiæ bono app[illegible], omnes ad rectam viam conuertit, cū Præfectis, & Præſidentibus confligens, cum ductoribus copiarum congrediens, apud Imperatores liberè loquens in concionibus, & Eccleſijs clamans, eos qui procul abeſſent, exemplo Pauli per epiſtolas conciliāns, atque adiungens.

Ioanni, & Petro, Io. Petrus aſſimilis, nō in tanta opulentia mollem, & delicatum vitæ cultum reſpuebat, in negotijs ſolitudinem reperiebat, vt nunquam non eſſet ſolus, etiamſi cum alijs eſſet, nunquamà vento arundo agitata, vtpote quę ad quoſuis tentationum ſpiritus, & varios caſus nunquam inflexa eſt, & vbi Ioannes ad Herodem liberè loquebatur, liberè Ioannes de teſtimonijs diuinis, Dei lege, libertate eccleſiaſtica tuenda loquebatur, illos admonens, vt intelligerent, & apprehenderent diſciplinam, ne perirent de via iuſta. Iudæam reformabat præcurſor Ieſu

minis, & adhortationibus: Io. iste totus erat in reformando orbe, abolendisque vitijs, & prauis, quæ irrepserant consuetudinibus, Iudæos glauci coloris signo distinxit, vsuris finem imposuit, simoniacam labem aboleuit, pedicones, & effæminatos puniebat. Hæreticos infelicia lolia, ne sementem Christi vitiarent, demetebat, ad Hæresum verò flammas & flagitiorum torrentes extinguendos, ne domus Christi accenderetur, omni tempore festinus accurrebat. In eo autem Petrum imitabatur eius successor Io. Petrus, quando diuino zelo percitus vtrumque gladium assumés, vbi multa, & varia cataplasmata, vel fomenta iuxta rei indigentiam essent adhibita, vt serpens sanaretur cancer, putridas carnes resecabat iudiciorum seueritate, ita factum est, vt acrioribus remedijs sæculo isto, indigente, propositis acerbioribus supplicijs, hominum libidinem, audaciamque frænaret. Quid faceret, vt scripsit pientissimus, & eruditissimus D. Antonius Caracciolus, quid faceret in tanto incendio Paulus, spectaret ne eminus deses, vt de turri Mœcenatica Nero, an vero accurreret celerrime extincturus? Accurreret vtique; nam, vt Sophocles ait, Acerbis in rebus celeritas est optima; alioqui, si Pauli properantia accusanda esset, accusetur & Sanctus ille Aphraotes, qui obiurgatus à Valente Imperatore Ariano, quod Monachus, & ætate grauis ad Gymnasium pergeret, vt Antiochenses in fide Catholica roboraret, quid ni, respondit, ô Imperator citus accurram ad restinguendum ignem, quo te incendente, domus Christi tota comburitur. Reprehendatur & magnus ille Chrysostomus, qui subito, ac Constantinopolim Episcopus inijt, diuino zelo percitus, redarguere cœpit corruptos ciuium mores, profligare hæreses, punire flagitia, potentiorum licentiam coercere,

Ex Antonio Caraccilio in vita Paul. 4.

Apud Theod. 4. hist. c. 20.

Clericos, Episcoposque deijcere de gradu, quem ignauè tenuissent, ac scelestè. Quem nec Gainas exercituum ductor, nec Eutropius Consul, nec Eudoxia minis, molitionibus potuerunt vnquam ab instituto cursu reuocare. Sed cum esset victor sui, excandescens in impios, ira non superabatur, ira in manu eius vocata veniebat, exiens non erumpens, nutu ad impetum ferebatur, non vrebatur illa, sed vtebatur. Illud mirum, quod cum potentibus potens superbis resisttendo, cum humilibus suauis, & mitis, vt pater esset orphanorum, & iudex viduarum, vnde non sexus, non ætas, non conditio, vel persona discernebatur, omnibus omnia factus, vt omnes Christo lucrifaceret; sed non ita omnibus intendebat, vt se totum exponeret, quin quoque à cura eriperet generali, sibi enim pariter attendebat, oratione, meditatione, & pijs, sanctisque exercitationibus. ita denique totus suus, vt totus omnium esset, vt nec charitas, & regimen à custodia sui,, nec sui solicitudo ab vtilitate communi eum impedire, vel retardare in aliquo videretur. Debet illi certè, etiam nunc vniuersus fermè orbis, nam quod religioni Christianæ puritas, sacris rebus cultus, Summis Pontificibus maiestas, Christiano orbi pax firma, sublatis Regum discordijs, restituta sint, cuncta Pauli IV. zelo, constantiæ, industriæ tribui debent.

Non maculant Sancti Pontificis gloriam, quod suis nimium fiderit, indeque sint multorum calamitatum tanquam parua scintilla flammæ accensæ. Nam etiam scripsit quidam Ethnicus *Bonus, cautus, optimus venditur Imperator*. credulitas dixit alter *error magisque culpa est, & tamen in optimè cuiuscunque mentem facilè irrepit*. Et admiranti Petro, quod Apostolicæ Sedis Antitisti cōtra Equitium virum sanctum adulantium

In vita Diocles.

lingua

lingua subrepserit respondit Gregorius, *Quod miraris Petre, quia fallimur, qui homines sumus.* Certè magis execrandus est, *qui fraudulenter obrepsit, quam culpandus ille cui negligenter obreptum est*, scripsit S. Cyprianus excusans Cornelium à Basilide. Verum eam nebulam charitatis eius ardor dissoluit, nunquam enim fuit praua aliqua affectio calamitatum causa, sed temporum conditio, satanæ inuidia tentantis diuini nominis cultum, & gloriam impedire. testatur id ardens zelus diuini honoris, & tuendæ Pontificiæ dignitatis, quam nunquam Catholici Reges, Cæsaresque inclyti, sed quidam suis artibus violare pergebant, testatur Catholici pietas in conditionibus pacis, Ecclesiæ honorificis, regia etiam pietate, & religione dignis, testata sunt verba eiusdem pientissimi Regis Catholici vicem Ecclesiæ, & mortem Pauli Quarti dolentis atque dicentis, *Tunc sublatum tantum Pontificem, quando viuere debuisset.* Soli homines insigniter improbi, per insanam rabiem quem viuum extinctum cupiebant, emortuam statuam rapuerunt, fregerunt, non nouam iniuriam meditantes, sed veterem Cōstantino, Theodosio magnis atque optimis Principibus renouantes. Satis est ostendere tanti mali auctores fuisse qui sacri Tribunalis Sancti officij carceres cōfringere, Commissarium ordinis S. Dominici vulnerarunt, hæreticos 70. inter quos 42. dogmatizantes erant, liberarunt, Cœnobium Mineruæ adorti, vt Fratres Prædicatores, quos nouerunt pugiles fidei, flammis deuouerent, quod præstitissent, nisi impietati pietas Romana restitisset. At Pauli simulachrum aboleri potuit, virtutis imago deleri non potuit, bonorum omnium pectori infixa est, nec commendatione marmoris, aut pigmentorum fucis renitet, sed desiderio florescit animorum. Vna Pauli IV, obliuio, esset humani generis occasus. Quomodo aboleri virtus poterat, quando vsque in finem certaminis gloriosè decertans, palmam reportasse pijssimè creditur: si marmor frangebat impietas, animam quam cœlo præmiserat (illud enim post suscepta Sacramenta occinuit in extremo halitu, *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus*, lædere non potuit. Viuit in Christo gemma Sacerdotum grauissimus Christianæ pietatis atque superioris cultus assertor, atque restaurator.

1. dial. c. 4.

Ep. 68.

In vita Duila.

Fœcundus alter palmes secundus post Petrum Carafam tanti sodalitij, ac huius Vineæ plantator Beati titulo decoratus Caietanus extitit, è nobili Tienensium familia, vir vita, præstantia, exemplo conspicuus, conseruatione humilis, mansuetus, modestus, pauci sermonis, in prædicationibus assiduus, cui de more erat persoluto matutino, precum officio, eodem quo psallebat loco, genibus humi fixis, mente orare ad horam vsque sacrificij. Hic Neapolim adueniens, vt religionis suæ fundamenta iaceret, egregiæ sanctitatis specimen exhibuit publico Ciuitatis voto S. Pauli Basilica super euersum Dionurorum phanum, à Christianis condita, sibi & suis concredita, quorum probitas, eruditio, religio, conceptæ de his opinionis non fallaciter respōdit. Opportuna certè, à diuina prouidentia ordinatio, tam insignem agricolam destinando, vt mala gramina, quæ serere satagebat satanas, vel in ipso ortu præscinderet. Siquidem Bernardinū illum Okinum, & Petrum Martyrem Vermilium, ambos Hæreticorum antesignanos lupos esse sub ouina specie occultatos, detexit, qui per dulces sermones, & dulces benedictiones seducere conabātur innocentium corda, venena lethalia hæresum sub mellitis verbis propinantes, quibus in fugam conuersis, securus mansit grex illę,

D. Ant. Caracciol. in eius vita.

ille, quia S. Petro Apostolorum Principe fidei documenta perceperat. Paupertatis fuit amantissimus, vt redditus exhibitos abrenunciarit, & si nõnulli in ea essent sententia, vt certi prouentus censusque perpetui ad instar multorum aliorum ordinũ, exigi pateretur: ipse verò solum innixus Dei immediatæ prouidentiæ, & fortuitis piorum oblationibus, firmiter omnia sperabat, quæ diuini verbi firmitas in suo Euangelio sibi famulantibus promitteret inquiens, *Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis.* Signis quoque eum Dominus illustrauit, nam mulierem quandam nobilem morti iam proximam, sacro liquore, qui è corpore Sancti Andreæ Apostoli fluit, pristinæ sanitati restituit, quod etsi S. Andreæ meritis adscribatur, à porrigentis exorantis Caietani virtute non est censendum alienum. Diaconum quendam suæ familiæ phrænesi apertaque dementia diu laborantem liberauit, vbi tota nocte Deum orando, & gemendo transegit, ipso illo die conualuit, adeoque menti restitutus, vt sacerdotio postmodum fuerit initiatus. Item cum nauis in Adriatico mari, qua ipse, alijque vehebãtur, iam penè ex procella valida mergeretur, fidei & precationum anchora cõfisus, iacto etiam in irarum mare cereo agniculo, extemplo tempestatem sedauit. Quis omnia enumeret?

Demum post innocentissimam vitam transactam, fractus senio, & febre super durum suum paleis infarcinatum lectulum decumbens, omni reiecta delicati strati mollitie, diuinis mysterijs munitus, mortem quam diu exoptauerat, lætanter excipiens, maxima animi deuotione, bonis operibus refertissimus, Christo Domino, quem in Cruce, & labore imitatus fuit, spiritum reddidit. Cuius anniuersarios honores Vicentini ciues celebrant, & authoritate Apostol. miraculorum, & vitæ acta recipiuntur.

Tertius subsequitur fœcundus palmes, Bonifacius à Colle, vnus ex illis duodecim, qui in barbarica irruptione sub Borbonio Duce, præ cæteris martyrij constantiam ostendit, dum ad truculenti militis iussionem, collum extendit, ad vulnus, ab euaginato iam gladio excipiẽdum, qui tametsi non cæsim, sed lato ense percussionem persenserit, nihilominus ictus vehementia, & naturalis mortis horror, viuaq; mortis imago, plus animum percussit, quã si reuera gladius caput obtruncasset. Nec martyrij palmam amisit, cum à sicario impœnitente in illud discrimen adductus, vt aut pugione confoderetur, aut absolutionem impertiretur, quam angustiam non aliter sopiuit, nisi positis genibus pectus exponendo, vt & tam insignem impietatem emolliret, & tam præclari facinoris coegerit esse declamatricem. Quomodo non charitati vota, charitati professio, charitati religio vniuersa tanti viri deseruiebant, quando animam suam non semel posuit pro dilecto suo? & quia mundana omnia desipiebant, cui solus Deus sapiebat, non honores ambiebat, nec gloriæ cupidus obsequia vberiora desiderabat, sed finem certaminis patiens laboris, propemodum securus meriti, præstolabatur. Ad honores, quos euocatio ad Pontificale Palatium promittebat, noluit obtutus defigere, *Satis*, dicendo, *est mihi, quod habeo, solum mihi superest sepulchrum.* Talia senex, qui cum veneranda canitie candorem immaculatum, & sanctam simplicitatem copularat, cœlo tantum dignus est habitus, qui radices non in terra fixerat, sed in cœlo.

Quartus, & huius vineæ conditor Paulus Consiliarius, Pauli IV. familiarissimus, quem intimi cubiculi Præfectum è

Venetijs

Venetijs accitum constituit, Vaticanæ ædis Canonicum fecit, vt his gradibus ad purpuræ dignitatem paulatim assumeret, Sacrosanctam Vaticanam ædem diuino cultui, & sacrarum rerum nitori vehementissimè intentus, & multò magis virtutibus, & frequentissimis precibus eximius iste virtutis cultor mirificè illustrauit. Inde ex frigido temperamento Vaticani cœli tussi contracta, rupta pectoris vena, post dies quadraginta ad extrema deducitur, quem & ipse Summus Pontifex pluries visitauit; matremque quæ vicem suam dolebat, his verbis consolatum esse perhibetur. *Quid fles mater, si me mortalem genuisti immortalem me Christus regenerauit ad vitam, cuius meritu obtinere spero. Pectoris mei arcanum tibi non reuelare non possum. Ex Dei gratia virginitatis candorem hucusque illæsum seruaui. Donum Dei est, cuius totum est, quod sum, à quo peccatorum indulgentia, & meritorum, ipsius sunt dona; palmam humiliter, & supplex imploro.* Sic denique Sacramentis Ecclesiasticis ritè munitus, migrauit ad Christum. Magnus vir si non miraculis, magnus triumphis, quæ si patrasset augustiora fuissent opera, nunc verò virtutibus clarus, sunt hæc eminentiora, æternisque præmijs digniora.

Primus vitis Vineæ huius ab his quatuor plantatoribus institutæ efflorescit Bernardinus Scottus, qui anno 1523. religionem istam ingressus, eminentissimæ virtutis, & prudentiæ specimen ostendit. Cum Aloysio Lippomano Legato Apostolico in Germaniam collega destinatur ad scissuras de religione resarciendas ob publicationem, interim, cuius consilia, tanquam oracula à Legato recipiebantur.

In Pontificatum euecto huius almæ Religionis protoparente Paulo IV. primogeniti non est oblitus, quod eius mentem, & arcana primus omnium nouerat, & in cuius virtute, & integritate iamdudum conquieuerat. Eum Archiepiscopum Tranensem, & S.R.E. Presbyterum Cardinalem creauit. In ea dignitate omnibus virtutibus, sed religione, & prudentia inprimis tanquam sydus firmamenti emicuit; caput congregationis S. Officij ad cēsendos Hereticos instituitur. At breui hinc migraturus, Placentinam Ecclesiam (ad quam ex Tranensi translatus erat) à se liberè cum omnibus redditibus abdicauit, vt expeditius in stadio curreret ad capessendam coronam vitę; quod accidit ab huiusmodi abdicatione, sequenti mense. Placidè obdormiuit in Domino, supereffluētem mensuram meritorum à iusto remuneratore recipiens 1568.

Non minori sanctitatis fama enituit D. Bartholomæus Veronensis, de quo Paulus IV. ad Caietanum scribens, hoc dedit testimonium sanctitati. *Primum quod apud nos irreprehensibiliter vixit, iugumque Domini vsque ad mortem constantissimè, libentissimeq́; portauerit, tum quod in exitu longè maior apparuit, quàm quisque illum existimare potuisset.* Hic nocte Natiuitatis Domini ad Ecclesiam pergens Sacram Eucharistiam suscepit, lectoque decumbens, certaminis extremi vnctione perfusus est, qui vt idem Papa Paulus IV. scribit, *Sacramentum illud summa cum deuotione, & alacritate quasi futuræ victoriæ insigne suscipiens, in festo Sanctorum Innocentium inter choros Sanctorum Angelorum, & Patriarcharum, & Apostolorum victor abscessit.*

Ant. Caracciol. in vita B. Caiet.

Insignis Pater Ioannes Marinonius virtutibus miris in hac Vinea effloruit, religionem ingressus est 1528. sub præfectura B. Caietani, & sub præfectura Pauli IV. solemnem professionem emisit, omnibus virtutibus, sed puritatis, innocentiæ, orationis, humilitatis, obedientiæ, charitatis præcipuè actibus emicuit, crucis mortificatio-

cationem iugiter in ſuo corpore portans, flagellis, ieiunijs, carnem ſpiritui, & alijs aſperitatibus ſeruire cogebat, lachrymarũ dono tanquam cœleſti imbre anima eius fœcundabatur. Nulla re magis delectabatur, quam ſui contemptu, vnde nihil magis, quàm honores formidabat. Archiepiſcopatum Neapolitanum multo lachrymarum imbre Paulo IV. propemodum vrgente, S. Thomæ Aquinatis, cuius erat ſtudioſiſſimus exemplo (ſalua virtute obedientiæ recuſauit. Virginitatem perpetuò coluit, multa prædixit, alijſque ſignis eius adhuc viuentis conuerſatio demonſtrata eſt. Obdormiuit in Domino tam incredibili omnium mœrore ob commune, priuatumque cuiuſque damnum, tam magna admiratione, ob ſingularem ipſius ſanctitatem, magnaſque virtutes, quibus ab ineunte ætate vſque ad extremam vitæ ſuæ horam maximè claruit, vt nemo illum non fleuerit, nemo non laudauerit, dixeritque Beatum: omnes illum hominem ſi poſſent omnes illius vitam imitari, illius vitæ terminum aſſequi maximè cuperent. Eius gloriæ, tum in primis eius innocentia, tum omnis animorum conceptus, & nonnullæ apparitiones, gloriam eius conteſtantes demonſtrant, eidemque tam illuſtrem vitam, vt ei Diuorum decernantur honores, ſatis ſuperque mereri. De eius vita, & ſigna authoritate ordinaria recipiuntur teſtimonia ad canonizationis effectum.

Felix quoque inſpicitur palmes Beatus Andreas Auellinus, qui 1556. religioni Theatinorum dedit nomen, tanquam alter Abraham, non modo à patria, vel gente, ſed ab ipſa ſuamet vita abſciſſus: ſponte cum Iſaac in hoſtiam ſe colligans. Et quaſi alter Iacob in ſuis præfecturis pro grege ſibi commiſſo inuigilans. Andreas alter Moyſes orationibus diuinas ligans manus; & tanquam alter Aaron, ac ſi totius mundi eſſet Sacerdos, pro vniuerſo orbe, Deo quotidie ſupplicans, & ſacrificans. Vt alter Phinees fornicantium æſtrum (quando ſacras virgines cuſtodiebat) fidei mucrone confodiens, ipſe in facie ſtigmata, & vulnera pro virginum Chriſti tutela reportans, miraculis, & ſignis, ipſis quoque ſyderibus cœli fulgentiora, & illuſtriora. Andreas alter Ioſias, qui abominationes Idolorum, hoc eſt peccatorum, & lucos denſos iniquitatum, declamando diſſipauit, & perdidit. Alter Elias zelo zelatus pro Domino Deo exercituum, peccatores arguendo, vitia deteſtando, regularem obſeruantiam, in qua viguit firmiter retinendo. Alter Eliſæus à lepra curando, quod in ſacris Confeſſionibus iugiter faciebat lepram à lepra optime diſtinguendo. Alter Paulus tanta in omnes homines charitate flagrabat, quaſi vniuerſum orbem genuiſſet; ſic perturbabatur, ſic curabat, ſic omnes in regnum Dei feſtinabat inducere, docendo, orando pro ipſis cum ipſis etiam ſupplicando, & terrendo dæmones, & corruptores animarum fugando, aliquando epiſtolis, aliquando præſentia, nunc ſermone, nunc rebus erigendo labantes, ſtantes firmando, humi iacentes attollendo, ſanando contritos, tepidos animando, & more periti medici artis ſuæ inſtrumenta geſtando, fixus ſtans in omnium arce virtutum locatus, omnem flammam incendio charitatis ardore vincendo.] Moritur quaſi communis orbis Pater anno ætatis ſuæ octuageſimo octauo, anno 1608. ab altari ad cœlum tranſlatus: in altari enim apoplexia correptus, vbi dicere incepiſſet: *Introibo ad altare Dei*, iuge ſacrificium, quod explere non potuit in altari, ad regnum cœleſte ſeipſum ſacrificium offerens tranſmiſit, & ſanguis effuſus, tanquam abyſſus abyſſum inuo-

Mutuatũ ex Chry. de laud. Pauli.

inuocans ſanguinem, qui è cadauere viuus, & floridus emanauit, vt ſanguis ſanguine miraculoſo appretiaretur, & præmiaretur, promeruit. In Beatorum numero à Sede Apoſtolica adſcriptus eſt anno 1624.

Sed & Iacobus Tornus etiam fama ſanctitatis clarus procedit. Hic alter Antonius, ex oratione, ieiunijs, ſilentio, contra viſibiles, & inuiſibiles hoſtium generis noſtri inſultus pugna diuturna, à quibus non ſemel diuerberatus patientiæ, vt & in cæteris infirmitatibus, ſe præbuit exemplar, poſt 50. annos à profeſſione maxima adſtantium ædificatione, ſpiritum Deo reddidit, cuius veſtes deuotionis ergo à populis præciſæ ſunt in teſtimonium opinionis ſanctitatis.

Veſter palmes eſt Bernardus ille Tudertinus Staurofones, qui Crucis mortificationem in ſuo corpore quoque portauit, paludatus enim cilicio ingentem trabem Crucis ſacroſanctæ imaginem efformantis baiulabat. Adhuc in ſeculo, & in religione moriens mundo, crucifixi expreſſit imaginem, vnde ad palmam meruit aſcendere, qui fructus Crucis decerpſerat.

Veſter Petrus Foſcarenus Pariſienſis Doctor, qui & Epiſcopatum Baiocenſem, deferente Paulo III. conſtanter recuſauit. Eximiæ Orationis, & contemplationis vir, qui ann. 1551. ad Dominum migrauit Neapoli ſanctitatis odorem ſpirans.

Veſter Seuerus Fundenſis, qui mortificatus prius, quàm mortuus, ab affectibus huius vitæ ſegregatus, antequam à vita ſepararetur, vitam ſempiternam inuenit ſanctè moriens 1542.

Veſter Thomas Goduellus Conturbienſis, Epiſcopus Aſaph creatus à Paulo IV. qui intrepidè Eliſabeth Reginam Angliæ de vſurpato ſupremi capitis Eccleſiæ Anglicanæ titulo redarguit, minas & honores ſpernens. Sed Anglia hunc repudiauit Epiſcopum, vt totus mundus eundem coleret, Epiſcopi virtus eundem complexa eſt mundum, imò potius mundus eius virtutem. Vitæ ſanctitate, fidei confeſſione, atq; doctrina conſpicuus, nuper Romæ dolore omnium optimorum ex humanis ſublatus, & vt dixit Nicolaus Sanderus feliciſſimè & ſanctiſſimè obdormiuit in Domino 1585.

Veſter Hieremias ille Iſachinus, cuius tanta in prædicando cōpunctio, vt S. Carolus in oratorio ſui palatij, ſpiritus feruore delectatus, libentiſſimè, ac ſæpiſſimè audiret diſſerentem. Abſtinentia verò mirifica, vt ſicut de Baſilio legitur, cutis ſola oſſibus ſuperinducta videretur. Charitatis virtute omnes ſuperauit, ponens animam ſuam pro proximorum ſalute. Graſſante enim lue Patauij, infectis, proprijs manib. deſeruiebat, Sacramenta miniſtrabat, & cadauera ſepeliebat; qua demū percuſſus, inuictum ſpiritum, vna manu Crucem tenens, altera librum, ei tradidit, qui pro omnibus mortuus eſt, 1576.

Veſter Io. Paulus Montoſanus, virtutum omnium emporium, ipſique generis humani hoſti formidabilis: Dei enim organum, & inſtrumentum videbatur à cęlo lapſum ad energumenos liberandos. Sed ſignum virtutum extitit, in infirmitatibus admiranda, & inuicta patientia: quarum omnium teſtimonium non vulgare, fuit concurſus populorum in eius morte vitæ ſanctitatem conteſtantium.

Veſter Antonius Agellius Epiſcopus Acernenſis linguarum periſſimus, noſtrorum temporum Hieronymus, qui in reſtituenda 70. Interpretum, & vulgatæ ſincera lectione ex emendatiſſimis codicibus talem operam impendit, vt propemodum ex labore, oculorum luce priuaretur.

Notæ illæ, quæ in Biblijs Sixtinis 70. Interpretum leguntur, fœtus Agellij existimantur. Tanquam oraculum in Congregationibus Sacri Concilij, & alijs habebatur. Ipsius quoque consilio innumera volumina Talmud flammis exposita, tantiq; viri pectus, & animum inuictum oblata ab Hebræis immensa auri pecunia, flectere non potuit, vt à recta sententia discederet: auroque repudiato, maiores diuitias existimauit veritatem defendere, quàm opulentam gazam obtinere, paratus quoq; ad sustinendum improperium Christi. Hic tandem Episcopatui renuncians, contemplationis quieti se tradēs, felicem cursum consummauit, multis ad posteros relictis suæ doctrinæ monumentis.

Dies me deficeret enarrantem, & recensentem memoriam Cardinalis pientissimi de Aretio Archiepiscopi Neapolitani (miræ sanctitatis viri, cuius vita, & signa, ordinaria auctoritate nunc examinatur.) Necnon & Saluatoris Caraccioli Episcopi Compsani, Pauli Tholosæ Episcopi Theatini, (vt alios silentio prætercam) hi enim proceres, & Episcopi, fuerunt fidelis populi Duces strenui, veritatis assertores, prauæ doctrinæ hostes, exempla bonorum operum, documenta virtutum, & norma fidelium. Quos non inflauit honor exhibitus, sed exercuit onus impositum, nec excellentiam cogitarunt suam in promotione, sed sarcinam: non gloriantes de officij dignitate, sed sudarunt potius sub pondere constituti: qui facti dispensatores Dominicæ domus, tanquam fideles, & serui prudentes, cœlestis Patris familias abundè donorum cœlestium charismata populis, tanquam cibaria diuina ministrarunt.

Etiam omnium virtutum genere hæc fœcunda vinea floret, & fragrat. Alius enim scientiæ floribus exornatur, alius discretionis ratione robustius communitur, alius humilitatis, alius continentiæ virtute præfertur, alius simplicitatis gratia decoratur. Hic magnanimitatis, ille misericordiæ, iste vigiliarum, ille taciturnitatis, & laboris studio supereminet cæteros. Intueor hunc singularis abstinentiæ, alium verò patientiæ admirandæ. Hunc summæ mansuetudinis, alium multę pietatis: istum in contemplatione frequenter excedere, hunc pulsare cœlos orationum instantia, aliosque in alijs præeminere virtutibus. Omnes deuotos considero, omnes donis cœlestibus, & gratia affluentes, tanquam spirituales reuera montes, qui à Domino visitantur, vt illorum species quasi quædam forma nobis imitanda proponatur, quia viua lectio est vita bonorum. Interioris puritatis, atque munditiæ, exterior munditia testis est sufficientissimus; vnusquisque enim solicitus pro decore domus Dei inuigilat, (vt verbis S. Hieron. vtar) *si nitet altare, si parietes absque fuligine, si pauimenta tersa, si vela semper in ostiis, creberque ianitor in porta, si sacrarium mundum, si vasa luculenta*, & in oēs cæremonias *pia solicitudo disposita, non minus, non maius negligitur officium*. Cōstituunt iugiter diem solemnem in condensis frōdibus, florumq; sertis vsq; ad cornua altaris, diuersi generis floribus, & arborum comis, cancellos, & thecas Sāctorum exornando, vt nec genialis hyems purpureis rosis, & obdurata glacie, arua quoq; laxentur: vt floribus calathi cumulari possint, ad aras, sacrorumque ossium thecas exornandas. Tanta demū fide vniuersa procurant, atq; dispensant, vt etiā ea, quæ despectui habentur, paruaque reputentur, ac vilia; vt si tenuem festucam de oratorio, cellave submouerint, mercedem se cōsecutoros à Domino, tota credulitate confidant. Multos ad Deum sanctè viuendo, & prædicando cōuertunt: verborū salu-

Epist. ad Heliod.

salubrium medicaminibus curant, afflictos consolantur, errantibus viam salutis ostendunt, desperatis spem veniæ consequendæ promittunt, remorantes accendunt, vt plura eorum exemplo, & verbo regnorum cælestium efficiantur cohæredes, eorumdemque virtutibus crescunt, qui per eos, Deo auctore, proficiunt: & Deo suo inseparabiliter adhærentes (in quo solo credunt solida, ac permansura bona reposita) mundi eius gaudia, opes, commoditatesque fastidiunt: volētes enim Deum possidere, renunciant etiam redditibus in communi, vt sit illis Deus beata possessio. Compendio dicam hæc sancta Religio, nedum vinea, sed hortus conclusus est, specialiter consitus, pro delicijs Domini, imaginem cœlestis præseferens, imo videtur noua Hierusalem de cœlo descendisse à Deo parata, & ornata sicut sponsa viro suo.

Non desunt botri vineæ, siquidem Panormi lue grassante, vbi flexis genibus fermè vniuersi PP. domus S. Ioseph, Patri Præposito administrandum Sacramenta, & infirmis inseruiēdum se obtulissent: sors cecidit super P. Alexandrum Trotta, & P. Antoniūm Menghi, P. Caietanum Vindacium, & P. Antonium Borsa, & duos fratres Laicos. Hi admirabili charitate ægris famulantes, vitam in discrimen adduxerūt, vt Christo animas acquirerēt, qui pro omnibus mortuus est: vnde nedum apud homines, sed apud Dominum maximam sibi gloriā compararunt. Sed præ cæteris huic ministerio addicti, indefessius laborarunt P. Trotta, & P. Menghi: nā (vt Inquisitor Panormitanus suis litteris testatur). P. Trotta nedum infirmis viuentibus obsequia præstitit, sed etiam mortuorum cadauera tabo effluentia, proprijs humeris, tāquam alter Tobias ad tumulū deferebat. Vnde ipse quoque epidimia percussus, sui quoque oblitus, quamuis sacro perunctus oleo, è lectulo surgens, alios ad bene moriendum cōfortabat. Tandem felici morte expirans, charitatis præmium reportasse credendum est, P. Menghi post quatuor dies, quibus penè sopitus iacuerat, cœlestem harmoniam audire meruit, & B. Virginem cum Sanctorum choro incedentem inspicere. Et tandem maximo spiritus feruore spiritum Deo reddidit Cui similiter eodem mortis genere adiunctus est alter frater Laicus, martyrij palma non defraudati (vt meritò inter botros vineæ re censeri debeant) quando sub Valeriano Imperatore pientissimi quidam fideles, quia grassante peste, infirmis ministrantes occubuere, in publicis Ecclesiæ tabulis inter Martyres annumerantur. Nam (vt dicit Dionysius Alexandrinus) propter incredibilem pietatem, & robustam fidem à martyrij splendore nihil distare videntur.

Die 28. mens. Feb.

Apud Euseb. lib. 7. c. 16. & 17.

Quantum verò oculis columbinis alias visus fuerit Mendicantium Ordinū chorus decorus & formosus, satis probatur ex Illustriss. Cardinali Bellarmino (vnde forte, vt aliqui scribunt, liber attitulatus de gemitu Columbæ, non esse ipsius existimatur, aut ibi supposititia quædam esse inserta, de qua re non moror) vbi enim eorū Sacrosanctum statum aduersus hæreses nostrorum temporum argumentis approbasset, & ora hæreticorum de religionis statu, & religiosis obloquentium oppilasset, sic florentem etiam nunc religiosorum statum, præsertim S. Dominici, & S. Francisci, aureis verbis (tanto athleta fidei, & Hæreticorum hoste acerrimo dignis, & hoc tempore opportunis ad defēctum religiosorum potius opprimendum, quam exemplandum) celebrauit. *Tertio & vltimo probatur*, nempe religiosórum Mendicantium status, *ex euentu. Nam hoc genus vitæ, innumeris signis, & prodigijs confirmatum est,*

Reuerend. Episcopus Monop. Chronic. p. 5. c. 62. l. 3. pag. 416.

est, qua Deus edidit per SS. DOMINICVM & FRANCISCVM, auctores huius vita. Deinde AB EO TEMPORE conuersio Gentilium, confutatio hæreticorum, pietas populi Christiani, conuersatio Theologia, & innumera alia bona ordinibus Mendicantiũ, maxima ex parte accepta referẽda sunt. Si ab eo tempore, vsque ad præsens ex verbis istis tam floret Mendicantium status, iuxta mentem pijssimi fidei athletæ, corruptus dici non potest, & fructus istarum vinearum nullo modo à spinarum scandalis, quæ vulgo obijciuntur, læsionem patiuntur, & si quæ essent, pulchriorem statum religionum, nõ deformem, vel corruptum efficerent, vt illud etiam occini posset: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Vnde appellat spinas* (ait Aug. li. 3. cõtra Cresc. Grammat. c. 38.) *nisi propter malignitatem morum, & easdem vnde filias, nisi propter communionem Sacramentorum?* Sicut ergo in Ecclesia Catholica anima fidelis pulchrior redditur ex admixtione malorum; sic Religio scandala habens admixta, splendidior, vnde meritò idem Sanctus dixit in Ps. 92. *Necesse est, vt si proficis, inter iniquos viuas.*

CAPVT XXX.

De nouissimis operarijs vinea Ecclesia Catholica Venerabilibus Patribus Societatis Iesu, & vberrimis fructibus per eos reportatis.

AD nouissimos vineæ Christi Domini cultores Patres venerabiles Societatis Iesu meritò nuncupatos (dicente Ambros. serm. 47. *consortium meretur nominis, qui consortium meretur & operis*) intuendos descendo. Vitis illa abundans, illico occurret de qua dici potest, quod scripsit Oseas. *Ibunt rami eius, & quasi oliua gloria eius, & odor eius vt Libani.* Abundans certè vitis nõ in lateribus domus Dei plantata occurrit S. Ignatius Loyola, quã cum cælestis agricola ab actibus huius seculi præpurgasset conuertens militis lãceas in falces, & gladios in vomeres ad arandum gẽtilium pectora pro Euangelij disseminatione, adeo creuit in filijs suis, vt iam extenderit *palmites suos vsque ad mare, & vsq; ad flumen propagines eius.* Mittũtur siquidẽ rami eius (missionis enim quarto voto deuinci solent, qui solemnem professionem emittunt) & ad Indos, ad Lydios, ad Libyam, Æthiopiam, aliasque remotissimas regiones, ad Insulas longè, quæ de Deo non audierunt, alacriter properantes, tanquam cooperatores terram humani cordis, concionibus, confessionibus, lectionibus, Catechismo excolunt, & cælesti prædicationis imbre, & rore irrigantes, fœcundant & folijs, floribus, fructibus, hoc est, doctrina, verbo & exemplo viuidos ramos tantæ vitis satis ostendunt. Pendent è ramis botri, Martyres illustres, *nec desit* dicam cum Cypriano *autumno, ad munera fungenda temporis gratia spiritualis, vindemia foris premitur & profutura poculis, in torcularibus vua calcatur.* Innumeri enim huius vineæ alumni, partim Sacerdotes, partim Laici à Gentilibus, aut Hæreticis expressi, vinum martyrij meracissimum, in cellam vinariam sponsi inferentes recensentur, à societatis huius teneræ incunabulis, vsque ad præsentia tempora qui lauerunt in vino stolam suam, & in sanguine vuæ pallium suum, gloriosè pro Christo occumbentes. Hi sunt, Antonius Criminalis Protomartyr societatis, Consaluus Sylueira, Petrus Martinez, Io. Baptista Secura, Ignatius Azeuedo cum triginta alijs socijs, Franciscus Castrius cum vndecim, Edmundus Campianus, Rodulphus Aquauiua cum quatuor socijs, Iacobus Salerius, Guilielmus Saltomachius, Martinus Laterna, Iacobus Ghisai cum duobus socijs, *alij quoque* (vt Gualterus ait) *ex hac societate non pauci, qui hoc eodem seculo per tyrannicam hostium Ecclesia vim, in cœlum euolarunt.* Et nuper in Regno Iaponiæ, vt ex litteris authenticis à P. Priore Prouinciali Ordinis Prædicatorum

Cap. 14.

Ep. 16. ad Moysem, & Max.

Ex hist. societ. & litter. annu.

Gualterus Chronic. pag. 750.

Apud Reuerēd. nostrum Fr. Io. Lopez Ep. Monop. li. 3. c. 52. hist. S. Dominici, & nouiss. aliis Relat. Philipp.

rum apparet, cum Patribus S. Dominici, Francisci, Augustini, eadem fidei confessione contesserati, multi quoque venerabiles Patres Societatis gloriosè occubuerunt. *Vos ergo* dicam cum Cypriano *de Domini vinea, pingues racemi, & iam maturis fructibus botri pressura sæcularis infestatione calcati,* Ecclesiam decorastis. *Vini vice sanguinem funditis, ad paßionis tolerantiam fortes, martyrij poculum libenter hausistis.*

Pendent hinc quoque Confessorum germina arboris frondosæ succum haurientia, quibus eadem S. Ignatij arbor tanquam ornamento vestitur. Aspice germen illud, filium, & socium S. Patriarchæ S. Franciscum Xauerium, germen sublime & gloriosum, virum planè Apostolicum, ex charismatibus Apostolis communicatis, prophetia, linguarum genere, miraculorũ dono, stipitem reddens clariorem (gloria siquidem patris filius sapiens) qui si nil aliud in horreum Dominicum inclusisset, quam trecenta hominum millia ex infidelitate conuersa (vt scribit Bozius) satis superque cumulata merita, & refertissima præmia ex sola prædicatione reportasset. At in omnibus virtutum actibus heroicis cum iugiter se exercuerit, eadem mensura remetitum est illi: mensuram siquidem bonam, confertam, coagmentatam, coagitatam, supereffluentem dedit Altissimus in sinum suum; iuxta mensuram meritorum eius, quæ iuxta mensurã donationis Christi metienda docuit Apostolus.

Lib. 6. de signis 63.

Post S. Franciscum occurrent tibi Beatus Aloysius Gonzaga, B. Stanislaus, B. Franciscus Borja eximię sanctitatis viri orbi notissimi, qui Beatorum albo iam sunt adscripti ab Apostolico Throno.

Famigeratissimi sunt primi huius vineæ cum S. Ignatio cultores, Lainius, Rodericus, Codurius, Iaius, Broetus, Faber, Bonadilla, Salmeron. Emicant cum his Antonius Araozius S. Ignatij propinquus, Antonius Corduba, qui oblatum sibi Cardinalatus honorem, Societati se addicens recusauit: & Iacobus Hozius, cuius anima à S. Ignatio inter cœlicolas visa est aggregari.

Nostris quoque temporibus cum sanctitatis opinione, decessit Pater Bernardinus Realinus, cuius vita, & signa ad beatificationis, aut canonizationis effectũ examinata sunt, similiter P. Bernardus Colnaga, vir doctissimus & piētissimus, qui pluribus annis sacram Theologiam interpretatus est, & Doctoris Angelici Thomæ Aquinatis doctrinæ studiosissimus, eius fuit Hyperaspistes. Pietate vero & religione mira effulsit: erga alias Religiones, præsertim SS. Dominici & Francisci adeò erat affectus, vt solo habitu ab illis discerni videretur, semper è chronicis, & monumentis harum sacrarũ Religionum exempla, & documẽta in concionando proferebat ad populos inflammandos, vt vbertim flendo purissima pectora emolliret, & ad pœnitẽtiam prouocaret magno animarũ fructu.

Quis vero recenseat Guzmannos, Padillas, multosq; alios Dynastarum & innumerabilium illustrium virorũ filios, calcatis mundi illecebris, nudũ Christũ sequentes, in altissima paupertate ditissimos, & virentibus meritorũ folijs vitem protoparẽtis eorum exornantes, & quis multitudinẽ eorũ, qui cum perfectionis, aut sanctitatis opinione obierunt recensere valeat? Pergo & eundem S. Ignatiũ vt oliuã cõtemplor, dicere enim potest *ego quasi oliua fructifera in domo Dei.* vnde quasi oliua erit gloria eius, An non oliua fructifera sanctus Ignatius, cuius fructum quinque sibi sapientes virgines, vt verbis vtar Hieronymi, parauerũt ex quo vulnerum mitigatur tumor, languentis membra requiescunt, in tenebris lumen accendit, vnguntur in agone certantes?

tantes? ad hoc enim S. Ignatij, & filiorum tendit institutum, vt ex cõfessionibus medela, ex prædicatione splendor, ex disputationibus, & congressibus cum Hæreticis victoria reportetur. Ad olluam spectat, ad alendam iuuentutem scholarum, collegiorum & seminariorum erectio, vt diuinissimum omnium diuinissimorum sit litteris, & educationi adolescentium, & saluti animarum cooperari. Sed quæ Dei facultas? audi. Dei facultas sub figuli typo describitur: venit enim saluare, quod perierat, & conuertens pedibus rotam Euangelium præsignantem, quod fractum erat, in pristinam reduxit formam. Sed si, referente Plinio lib. 35. c. 12. Numa Rex Collegium figulorum instituit, Ignatius spiritualium figulorum Collegia erexit, ad peccatores, qui dicunt. *Facti sumus sicut vas perditum*, reparandos. Ad quod conuersionis munus, & tenellæ iuuentutis rectam educationem, omnem curam, industriam, laborem dirigunt. Horum figura in veteri testamento præcessit, nam de Iosaphat legitur, quod *tertio anno regni sui misit de principibus suis Benhail, & Obdiam, & Zachariam, & Nathanael, Micheam, vt docerent in ciuitatibus Iuda, & cum eis Leuitas Semeiam, & Nathaniam, & Zabadiam, Phasael quoque, & Semiramoth, & Ionatham, Adoniamque, & Tobiam, & Thobadoniam Leuitas, & cum eis Elisama, & Ioram Sacerdotes, docebantque populum in Iuda, habentes librum legis Domini, & circuibant cunctas vrbes Iuda, atque erudiebant populum.* Non est cur illud obijciatur Isaiæ 33. *Vbi est litteratus, vbi legis verba ponderans? vbi doctor paruulorum?* passim enim tibi occurrent doctissimi Theologi, Scholastici, Scripturarum Interpretes, vt si curiositatem explere cupias Scriptorum Societatis, in promptu habeas Ribadeneirã de Script. Societatis Præter hos sunt etiam inferiorum artium Magistri, & paruulorum doctores, propter eum, qui sapientiam præstat paruulis, & paruulus pro nobis factus est, ad rudimenta prima edocenda se demittẽtes. Gloriam Libani in S. Ignatio pariter intueor, propter odoramenta bonæ famę & exemplorum, quibus suauissimè fragrant tanti parentis sectatores. Sed ex alio titulo in eo gloriam Libani aspicio, nam etsi ex instituto dignitates ecclesiasticas accipere recusent, nihilominus Apostolica Sede iubente, easdem ex obedientia acceptant. Duos viros insignes diebus nostris vidimus in S. R. E. Collegio cooptatos, Frãciscum Toletum (quem eius olim præceptor F. Dominicus Soto prodigium solebat appellare) alterum Robertum Bellarminum, fidei athletam robustissimum, olim Capuæ Archiepiscopum, vt meritò nouum Antoninum in subleuandis pauperibus, in vitæ perfectione Basilium, in confutandis Hæreticis Irenæum, à diuina prouidentia destinatum dixeris. Pluris galero insignitos vidisset parentum nostrorum ætas, ni Beatus Borgia, Antonius Corduba, Lainus, & alij de se humiliter sentientes, modestè nõ reluctasset. Episcopos & Patriarchas multos quoque legimus, non tam ad honores delectos, quàm ad onera vineæ Domini in Indorum cultura consecratos, qui forma facti gregi nouo, opus Dei mirificè promouerunt.

Sed & mons Libanus aurea mala, citrea aliosque fructus, & plantas producit, ex quibus suauissimus euaporat odor, vnde in Cant. 4. sponsa sic commendatur, *Odor vestimentorum tuorum sic odor thuris, nardus, crocus, fistula, cinnamomum, cum vniuersis lignis Libani.* Nec dissimiliter ob virtutum fragrantiam eadem describitur odorem spirans. *Ps. 44. Myrrha & gutta, & casia à vestimentis tuis, à domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te filia Regum in honore tuo.* Domus eburneæ, palatia eburnea, ait Isidorus l. 15. Ethic.

2. Paralip. c. 17.

2. p. hist. Iesuit. li. 2. p. 135.

& ampla

& ampla tecta dentium *ora sunt*, *& lingua Catechistarum & Concionatorum, è quibus tanquam è Christi Regis nostri instrumentis prodeũt, cum doctrina, honestarum actionũ exempla suauẽ exhalantia odorem:* quæ passim cum in huius sancti instituti concionatoribus, Catechistis, & alijs operarijs inspicias, dicas necesse est: Gloria Libani data est S. parenti Ignatio. O vitem abundantem, ô fructiferã oliuam, ô Libanum omni amœnitate refertũ, ô nouissimos operarios in vineã Domini conductos à patre-familias, qui non imparem in ecclesia laborem pertulerunt, quàm priores agricolæ portantes pondus diei, & æstus. Deerat tertius collabẽtis mundi sustentator, & de duobus prouisum erat Dominico & Frãcisco, qui manus diuinas tres in orbem sagittas iaciẽtes (sic visione, cum ordines Prædicatorum, & Minorum instituendi erant diuinitus ostẽsum est) restringeret; tertius supererat ad tertiam sagittam reparandam, en S. Ignatius, & sicut Deus Dominicum & Franciscum tanquam sagittas electas destinauit, vt sagittarent *corda inimicorum Regis*, è diuina pharetra sagitta tertia emittitur, Esaiæ vaticinium completur. *Mittam ex eis, qui saluati sunt ad gentes in mare in Africam, & Lydiam tendentes sagittam, in Italiam & Græciam ad Insulas longè ad eos, qui non audierunt de me.* Vnde hos tres ordines ijsdem penè institutis Dominus voluit colligari, vt vberem messem reportarent, non tantum fæces Israel conuertendo, sed salutem Domini, & lucem gentibus, adducendo vsque ad extremos terræ, Antipodes conuertendo, occidentales & orientales Indos lustrando; vt verè impletum sit de his præcipuè tribus ordinibus, quod dicit Esai. cap. 11. *& volabunt in humeros Philisthijm per mare simul prædabũtur filios Orientis.* Liceat vaticinium Viri Apostolici S. Vincentij Ferrerij coronidis loco sanctæ Societati adaptare. *Tria*, ait S. iste, *sunt nobis singulariter, & quasi assiduè meditanda. Primum Christus crucifixus, incarnatus. Secundum status Apostolorum, & Fratrum prateritorum nostri ordinis. & hoc cum desiderio, vt illis conformemur. Tertium status virorum Euangelicorum futurus & hoc debes die, noctuque meditari. scilicet statum pauperrimorum, simplicissimorum & mansuetorum, humilium, & abiectorum charitate ardentissima, sibi cõiunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec saporantium, nisi solum Iesum Christum & hunc crucifixum, nec de hoc mundo curantium, suique oblitorum, supernam Dei, & Beatorum gloriam cõtemplantium & ad eam medullitus suspirantium, & ad instar Pauli dicentium; Cupio dissolui, & esse cum Christo & innumerabiles, ac inæstimabiles thesauros diuitiarum cœlestium & super dulces, & mellifluos riuos diuitiarum, suauitatum, ac iucunditatum, & super omnia mirabiliter expansos & super infusos, & per conuersationes imaginari debes eos ipsos, vt cantantes canticum Angelicum cum iubilo citharizantium in citharis cordis sui, hæc imaginatio ducet te plusquam credi potest in quoddam impatiens desiderium aduentus illorum tempore.* Hæc ille, qui omnium ordinum, & inter eos florentis vineæ societatis Apostolicorum virorum saluti animarum insistentium œconomiam, fragrantiam, spiritu prophetico visus est (vt dicunt aliqui) describere, scio (vt dicit Orlandinus) de hoc oraculo magnam extitisse controuersiam, an de viris huius inclitæ societatis intelligendum esset, & Patres ipsos rogatos, qua erant modestia non sibi illud attribuisse, verum vt ponderat idem Pater Orlandinus. *Electorem est proprium*, vt dicit Gregor. *de se ipsis semper infra sentire, quàm sunt*; & subdit Orlandinus. *Vtinam talis euadat posteritas omnis, vt in eam vsquequaque Sancti viri prædicta conueniant.* quam perseuerantiam in illis, & nobis ab eo qui dat velle & perficere precamur obnixè, vt sublimitas sit virtutis

Orlan. lib. 2. nu. 56. Viegas in Apoc. in c 3. sectio. 3. 34. mir. 6. 17.

Dei & qui gloriatur, in Domino glorietur. *Fallax equus ad salutem in abundantia virtutis suæ non saluabitur.* hoc est, (vt dicit August.) qui aliquid putat esse *in se & per se*, & non vult, quod Deus sit firmitas, spes, adiutorium & finis, in quo requiescat.

In Ps. 32.

CAPVT XXXI.

Quod flores & fructus deploratarum vinearum omnia scandala, quæ obijci possunt à pusillis & malis laicis absumunt; & maior sit numerus obseruantium Regulas, quàm impudentium transgressorum.

VTinam *appenderentur peccata*, scandala ista (quæ omnibus nota asseruntur) ex vna parte, ex alia verò calamitas (hoc est, austeritas, labor, vigiliæ) *quasi arena maris hæc grauior appareret.* Fructus à tot viris egregijs reportati, vel meritorum saltem triticum, cum immensa palea de aristis excussa, iusto libramine ponderetur, certè hæc prægrauantia, culpas, quęcunque asserantur, alleuiabunt. Totus deploratorum cœtus cum vniuerso laicali statu conferatur, sanior certè pars est religiosorum, quã laicorum. Si sal vniuersum infatuatum fuerit, in quo salietur? Si vniuersus religiosorum ordo corruptus, quomodo *lingua sapientum sanitas est orbis terræ?* quomodo vulnus & plaga tumens, & vlcerosa pars, medelam reportare possent, non existente in maiori portione sana religiosorum parte? rectè scripsit Chrysostomus. *longè plures videas lapsos ex coniugatorum ordine, neque enim tam multi ex monasterijs ad matrimonia* (hoc est sacrilegas, & incæstas nuptias) *accedunt, quam ex iugali thoro se ad scorta recipiunt*, & infra, *perennis amor & deliciarum, ac potentia ceterarumque rerum desiderium, facilius ab his, quam à secularibus vinci, subigique consueuit*, & infra, *in vita seculari plura sunt, & paratiora naufragia, quod, & plura sint quæ perturbent, & qui eam vitam degunt negligẽtiores, atq; adeò inualidiores sint, quam vt aduersus eas stare possint. In Monachorum autem vita profectò & fluctus tanti non sunt, sed contra penitus serenitas summa & tranquillitas, & studium longè excellentius aduersus eam fluctuum rabiem pugnatorum.* Religionis dignitas & pulchritudo id patitur, quod minima ruga faciei, obseruatur, candidi vestimenti minima labecula fit conspicua, vbi secularis status, nec cicatrices, nec maculæ inspiciuntur. Sed secundum proportionem Aritmethicam iuxta proportionem duodenarij numeri Apostolici chori, in qualibet monachorum decade, vnus Iudas, vnus scandalosus designetur, si exempli gratia cum triginta ferme millibus, qui sub S. Dominici castris militent, tria millia (quod non est possibile) scandalosorum hominum comparentur, certè viginti septem millia præponderabunt, & maior hic numerus minorem absordebit, non secus Oceanus pauculas guttas: vnde nec ex tribus millibus corruptus ordo dici potest, cum maior pars integra & sanior perseueret.

Lib. 3. adver. vitup. vita Monast.

Non est vinea ista religiosorum sicut vinea illa viri stulti à Salomone descripta, quam totam repleuerant spinæ & vrticæ, cum tot flores delegerimus, cũ tot fructus collegerimus. Et si quę sũt spinæ, diuinitus permittantur, vt diuini amoris, vel iudicij æterni consumantur incendio, quatenus Sanctorũ terra ipsa sua cinere saginata pinguescat, & diutinam duritiem tenera reddatur & mollis, & fœlici sulco ad fructus maiores & vberiores feracior habeatur. Dum autem virent, vel etiam si in ramnos ipsæ spinæ vertantur, rectè dixit quidã. *Nihil de aliorum sanctitate deperire, quoniam nonnulli in his inueniuntur non sancti. Quinimo si rectè consideremus, plus etiam aliquanto hoc valet in religionibus. Etenim si Ecclesia cũ plures sint mali, & qui per spaciosam, latamque viam, quam per angustam ingrediantur, tamen tota pulchra, totaque Dei amica appellatur, quanto magis hic idem*

Platus lib. 3. de statu relig. c. 25.

honor

honor sacris hisce institutis debetur, in quibus tam multi boni sunt, ceteri tam pauci, tamq; rari. hæc ille. Præclarè S. Aug. in Ps. 47. illam vocem impiorum dicentiũ, quod in Ecclesia *Vix inuenitur vnus, vel duo, sed paucißimi boni*, sic confutat. *Non audiamus tales voces, ne putemus paucos esse istos; multi sunt, sed inter plures latent. Non possumus enim negare plures esse malos & tam plures, vt inter eos prorsus boni non appareant grana in area. Nam quisquis aream videt, potest putare, quod palea sola sit. Da hominem inexpertum, & putat inaniter fieri, quod boues mittuntur, quod ibi homines sub æstu desudant, vt conterant paleam: sed ibi est massa ventilatione purganda. Tunc procedit copia frumenti, quæ latebat in copia palearum & modo vis inuenire? Bonus esto & inuenies*, & postea exponẽs illud. *Circumdate Sion & complectimini eam*, ait. *Nolite scandalis obiectis circundare, sed charitate circundate, vt qui benè viuunt in medio vestrum, eos intuemini & eorum imitatione Christum, cuius membra sunt, in corpore complectimini.* & postea illud exponens, *& distribuite domos eius* subdit. *tunc autem distribuitis & non confunditis, quando corda vestra in virtute eius ponitis: id est, cum facti fueritis per charitatem spirituales. tunc temere non iudicabitis, tunc videbitis nihil obesse bonis malos; quandiu sumus in hac area, distribuite domos eius.* Hanc S. Augustini doctrinam attendens detractor male laice de scandalis religiosos non taxabis.

Sed superexcedant spinæ fructus & flores exuperent, *an tu vniuersos etiã Chananæos* (viros seculares intellige) *Abrahæ vni antepones? an Madianitas Moysi? quid an trecentos illos, qui cum Gedeone forti animo lamberũt, tot hominum millibus pedes referentibus, inferiores esse contendes? an vernas Abræ numero, haud multo plures, multis illis Regibus, atque innumerabilibus copijs, quos (tametsi pauci essent, numeroque longè impares) persecuti sunt tamẽ, atque in fugã verterunt. Illud autem quomodo intelligendum esse cẽses? si fuerit numerus filiorum Israel vt arena maris, reliquiæ saluæ fient? Quomodo autẽ illud? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non flexerũt genua ante Baal, non est ita, non inquam ita est. Non in pluribus beneplacitum est Deo: tu quidem myriades numeras, at Deus eos, qui salutem consequentur. Tu infinitum puluerem, ego electionis vasa.*

Ex Naz. orat. ad 150. Episc.

Spirituum certè ponderator est Dominus, & multi ad spinas & paleas, qui relaxatè viuunt pertinere videntur, quos tamẽ vt lilia, & aristas colligenda prædestinatio diuina designat. Vnde illis sponsus dicit. *equitatui meo aßimilaui te in currib. Pharaonis*, ac si dicat, esto sint in religione multi filij tenebrarum, adhuc (dicit S. Tho. in Cant. c. 1. illud exponens.) *Ego aßimilaui te equitatui meo, qui attendi, quid prædestinationis in te fecerim, equis meis te comparaui. Videt enim Deus multos adhuc deditos luxuriæ, adhuc auaritiæ seruientes, & tamen attendit in secreto iudicio, quid iam de istis operatus est, quia habet equos Deus, sed multos adhuc videt Deus esse equos Pharaonis: & quia considerat ex occulto iudicio, occulta prædestinatione ad bonum commutandos, similes illos attendit iam equis suis, quia videt illos ad currum suum ducendos, qui prius in curru Pharaonis deseruiebant. Vbi consideranda sunt occulta iudicia, quia multi videntur per prædicationem, per sapientiam, per largitatem equi Dei esse, & tamen occulto Dei iudicio equis Pharaonis aßimilantur, quia illos videt de malis, ad bona verti & istos videt de bono ad malos reduci.*

Secundum autem præsentem iustitiam scandalosos quosuis, quomodouis, & quantumuis, enumeret malus laicus. Quam multi sunt, qui vel saltem exterius seruant, quæ votis promiserunt, & disciplinam regularem in suis institutis seruant, ex quibus interior perfectio potius demonstratur, quàm dissolutio arguatur? & mensus est, Angelus ille apud Ezech. *Latitudinem à facie portæ inferioris, vsque ad frontem atrij interioris extrinsecus censũ*

Cap. 40.

Hom. 18. in Ezech.

cubitos ad Orientem & ad Aquilonē. Quid hoc, ait Gregorius. *Quia Redemptor noster, quotidie per magistros, atque doctores in mensura perfectionis metitur vitam fidelium, vel in specie boni operis per fidelem, vel in sanctis desiderijs, per contemplationem. Multi enim videntur in fide positi magna operari, sed in centum cubitis non mensurantur, quia ipsi per ipsa quæ faciunt terrenā gloriam quærunt. Et quidam videntur per abstinentiam cruciari, gemitibus insistere, sed eorum mensura ad centum cubitos minime ducitur, quia in his, quæ agunt ab humano iudicio fauores requirunt. Quis ergo est, qui per centum cubitos mensuratur, nisi is, cuius bona operatio recta intentione vtitur, vt in eo quod agit, non ad terrena lucra appetenda, aut ad laudes transitorias reflectatur. Ecce enim misericordiam proximis exhibere, possessa largiri, cum celeritate indigenti tribuere, latitudo in facie portæ inferioris est, sed si tua dans aliena non appetas, si terrenam gloriam de ipso bono opere non requiras, rectè in centenario numero, id est, in perfectione mensuraris. Nam qui videtur dare misericorditer propria, & rapit forsitan violenter aliena, iste adhuc quæ sit via perfectionis ignorat; nec cognouit vnde ad perfectionem tenditur, quia nec ipsam eius intuitum inuenit. Prius enim appetitum euellere à mente debuit, & postea quæ iure possidet largiri. Vnde scriptum est declina à malo, & fac bonum. Quid enim potest esse boni, quod facit, qui nec dum à malo declinauit? & sunt quidam, qui sicut dictum est ab alimentis abstinēt, carnem cruciant, sed tamen si pulsati fuerint cognoscantur, quia ad mundi gloriam anhelant. Isti frontem atrij interioris ostendunt, sed per centum cubitos non mensurantur. Hi ergo in numero perfectionis sunt, de quibus per Paulum dicitur carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscē tijs.* Et notandum (subdit Gregorius) quia non dicitur, *quod intrinsecus, sed extrinsecus ista mensurantur, quia videlicet Redēptor noster, cum per nos facta hominum, vel approbat, vel iudicat, non intrinsecus metitur. Vnde per Euangelium dicit. Ex fructibus eorum cognoscetis eos. Quia enim per hoc, quod videmus cognoscimus operantis animum, quem non videmus, siue latitudinem, quæ in facie portæ est inferioris siue frontem atrij interioris extrinsecus metimur: cum enim alios conspicimus largiri eleemosynam, afflicto occurrere, oppresso subuenire, nihil in hoc mundo gloriæ quærere, nullis huius vitæ compendijs inhiare, atque alios videmus carnem domare, lachrymis insistere, verbis cœlestibus occupari; nihil transitorij honoris appetere, quid aliud debemus, nisi eos perfectos credere, sanctos æstimare? Quia ergo per hoc, quod aspicimus eos perfectos esse videmus, eorum vitam per centum cubitos extrinsecus metimur.* Sed nunquid est numerus militum Dei? in quacunque congregatione habes perfectos, ad quorum exemplar vitam tuā possis detractor laice informare Quod si admixtos ibi videas malos; diligenter caue; ne pes superbiæ, hoc est, primus motus, te inuadat, si super alios extollaris. **Non magnopere** (dicit tibi Bernardus) *cogites, quæ tibi videris habere, nisi fortè interdum, vt gratias agere possis & te noueris debitorem ei, qui dedit sui gratia consolationis, cum id necesse fuerit, ne qualibet ex causa iustior fias, de cetero ea semper attende, quæ alius habet, tu non habes, quod hæc cogitatio in humilitate te custodiat, & à descensu tepiditatis elonget, magis autem & accendat desiderio proficiendi. Vide autem quantum è regione mali cogitatio illa parturiat, quæ sedulo versaris in animo, quod tibi habere videris, & alterum quempiam existimas non habere. Hinc enim eleuaris in superbiam, dum te præponis alteri. Hinc proficere negligendis, dum te magnum quempiam arbitraris. Hinc demum incipis deficere, dum tibi alterius comparatione etiam nimis egisse videris, sicque in tepiditatem incidis & incipis remissius agere, scimus autem, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, &c.* Hæc cogita si superbiæ motibus pulseris, & super alium non inflaberis.

Ad Fratr. de Monte Dei.

CA-

CAPVT XXXII.

De peculiari prouidentia erga Religiones SS. Benedicti, Dominici, Francisci &c. & de amicabili collocutione Turturis, vt inuicem sint colligata ad seruandam vnitatem spiritus in vinculo pacis.

SEd defecerit sanctus de Religionibus, & rectus in eis non sit, & quiuis sit paliurus, vel spina de sepe; an præscindendæ sunt radices? an botrus relictus ex vindemia dissipandus? si tribus Beniamin deleta esset, quando ex hac Paulus prodijsset? si impiorum illorum Regum (quorum series in genealogia Christi Domini texitur) progenies deleta esset, quando sicut spina rosam produxisset Iudæa Mariam? Radix sancta est; alicubi rami fracti non desperandum, *potens enim est Deus iterum inserere illos*, vel alios germinare faciet, *Dicis ergo: fracti sunt rami, vt ego inserar.* Bene, *vide ergo bonitatem, & seueritatem Dei &c. si permanseris in bonitate alioquin, & tu excideris*, & alios inseret. sic enim sapienter Hæreticos vrgens Illustrissimus Bellarmin. scripsit, *cum omnis ordo initio ferueat, ac multos homines excitet ad pietatem, paulatim autem postea feruorem illum remittat, Deus subinde nouos ordines excitando, quasi perpetuò feruorem in Ecclesia, nunc per hos, nunc per illos conseruat. Certè si quis legat vitam, & res gestas Sanctorum Antonij, Benedicti, Bernardi, Brunonis, Dominici, & aliorum, qui aut nouos ordines instituerunt, aut veteres, iam pene collapsos restituerunt, is fatebitur esse verißimum, quod diximus de mirifico ardore in studium pietatis, & multorum hominum conuersione à peccatis ad Deum per nouos ordines religiosos.* Interim gaudemus de aliquorum virore, dolemus de aliquorum ariditate. Non audemus, sicut nec dicere debemus totum cœtum nostrum esse verum, & viuum membrum gementis Ecclesiæ, *nam fides*, ait Conc. Trid. *nisi spes accedat, & charitas, neque vnit perfectè cum Christo, neque corporis eius viuum membrum efficit.* at quis dicet cœtum aliquem, vel vniuersum religiosorum, totum esse viuum membrum Ecclesiæ, nisi totum charitatem habere dicat? at quis id etiam affirmabit? sanctum dicere possumus ob sanctitatem multorum membrorum sanctorum, quæ in omni societate religiosorum sunt, à quibus tota communitas sancta dici, & denominari potest, membrum viuum dici nō potest, ne membra mortua, quæ in quacunque societate religiosorum sunt, secludi videantur à religiosa communitate. Vnde & ipsa Ecclesia dicitur corpus Christi, quod viua, & mortua membra, hoc est bonos, & malos comprehendit, non dicitur, viuum membrum, ne peccatores fideles vera membra, mortua tamen excludi videantur. Propter ergo membra mortua, quæ in quacunque congregatione sunt imperfectos nostros Fratres clamamus ad Dominum. *Ecce respice populus tuus, omnes nos. Ciuitas sancti tui facta est deserta, Sion deserta facta est: Hierusalē desolata. Domus sanctificationis nostra, & gloria nostra, vbi laudauerunt te patres nostri facta est in exustionem ignis, & omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas.*

Ad Rom. cap. 11.

Lib. 2. de monach. c. 4. tomo 2 controu.

Sess. 6. c. 7.

Es. 64.

Nunquid super his continebis te Domine, tacebis, & affliges nos vehementer? Sed quomodo Deus gementem turturem de futura successione, & populorum profectu consoletur audiamus (Hæc dicit Dominus) *Quomodo si inueniatur granum in botro, & dicatur, ne dißipes illud, quoniam benedictio est, sic faciam propter seruos meos, vt non disperdam totum, & educam de Iacob semen, & de Iuda possidentem montes meos, & hæreditabunt eam electi mei, & serui mei habitabunt ibi, & erunt campestria in caulas gregum, & vallis Achor in cubile armentorum populo meo, qui requisierunt me,* vt non tantum quotidianis incrementis videatur progrediens, & vt verbis Nazianzeni

Es. 65.

Supra oratione ad 150. Episc.

ſtituti, quod ſummopere diligebat etiam futuro progreſſu,dixit ei Dominus noſter Ieſus Chriſtus. O ſi ſcires,quàm hi futuris temporibus Eccleſiam iuuabunt!

Siſto gradum, & præ lætitia geſtiens, ex nouis nobis adiunctis commilitonibus clamo,Eia milites Chriſti induamur arma lucis, qui ad defendendam Eccleſiam ſumus deſtinati.Soror noſtra es ô ſancta Societas,creſcas in millia, arctiſſimo vinculo charitatis nobiſcum es colligata, vt ſolus habitus diſtinguat,quos idem finis,& propoſitum indiuiſos facit. Recole quod S. Ignatius Loyola tuus fundator, & Princeps poſtquam ſeculari militia relicta, atque mundi pompis abdicatis in Dei militiam ſe tradidiſſet, atque ad ſalutem animarum promouendam totum ſe contuliſſet, ſuos quos condere volebat canones ex regula Monachorum protoparentis Benedicti, tanquam flores decerpſit,eiuſdemque S.Benedicti inſtitutis ſuos informauit, Caſini enim degens montem illum contemplationis aliquot menſibus inhabitauit, ibique velut alter Moyſes, & Legislator ſecundus, religioſarum legum tabulas fabricauit primis nõ abſimiles,exercitia quoque ſpiritualia, quæ à diuino illo inſtitutore Gallo Ioanne Clanonio apud Monſerratũ Cœnobita Benedictino partim didicerat, partim vſu, & exercitatione notarat, maximo animarum fructu compoſuit,& euulgauit. Recole quod Dominicanorum familia ab initio ſuę inſtitutionis iubente Magiſtro ordinis F.Franciſco Romeo arctiſſimo vinculo charitatis tibi eſt colligata. Nam & ſi Fr.Melchior Canus ille Magiſter inſignis latrarit expauens ad tunc recens tuum inſtitutum; cum eſſet Dominicanus canis functus eſt officio, nunquam oblatrauit tamen, non dum enim erat eo tempore ab Apoſtolica Sede confirmatum, vnde zelus eius incuſandus non eſt, ſed excuſandus: commendatur da verò plurimum charitas B.Ioannis Micon, & F.Ioannis de la Penna (quorum meminit Orlandinus)qui ab obtrectatoribus te defenderunt; ſed præcipuè Frat.Ludouici Granatenſis pietas laudibus efferenda,qui ex eodem Orlandino dixit.Nouellũ Chriſti cœtum à Deo deſtinatum ad veterem ſanctitatem renouandam. Recole, quod Pius V.Dominicanus multa tibi priuilegia conceſſit.Fr.Matthæus Ori Inquiſitor Sãctiſſimi Patriarchæ tui innocentiam teſtatus eſt, atque aduersùs impios defendit. F.Bartholomæus Carranza Archiepiſcopus Toletanus Toletum Societatem perbenedictam aduocauit. Generalia Capitula Dominicanis iniungunt,vt omnes FF. Prædicatores cunctos fidei commilitones diligant,præcipuè Patres Societ.Hanc dilectionem in fœderis ſignum, & mutuæ charitatis Franciſcana Religio opere demonſtrauit,quanta enim fuerit FF.Minorum erga veſtros beneuolentia in Monte Regio in Galeciæ Regno,monumentis ijdem Patres Societatis conſignarunt. Pater Frat.Laurentius Brunduſinus Capuccinus Coſentiæ veſtrum Collegium erigi procurauit,& obtinuit,cum ibi Quadrageſimales conciones haberet. Viciſſim vero non pauci,ex tuis ſcholis,congregationibus,ad Religioſorum noſtrorum caſtra conuolarunt, veſtrorum exemplis ſatis ditati, & locupletati. Stemus ſimul, & nullus aduerſarius præualebit, maior nunc debet eſſe connexio, cum iam ſanguis ſanguinem tetigerit in illuſtri apud Iapones martyrio,quando P,Ioan.Baptiſta Soc.Ieſu cum P.F.Petro de Aſſumptione ord.S.Frãciſci, & P.F. Hernandez de S.Ioſeph ordinis S. Auguſtini, & Pater Fr. Alphonſus Nauarrette ordinis Prędicator.truncatis capitib. pro Chriſti fide torrentes ſanguinis inſtar quatuor fluminum Paradiſi ab vno charitatis

P.Orland. lib.1.n.17. & 23.hiſt. Soc.

Apud Ribad.in vita P.S.Ign.

Lib.14.n. 20

L.11.n.69

P.1.hiſt.l. 2.n.139.

In Gener. Cap. Neapol.1600.

Orlandin. l.16.n.43.

In artic. Beatific.

Ex Reu. Lopez 5. Hiſt.S.P. Dominici.

ritatis

ritatis Dei, & proximi, sine qua, nec martyrium prodest, fonte emanantium hoc meruerunt, vt eadem tessera dilectionis, & fidei, & mutuæ beneuolentiæ vincti, fortius, vt hucusque fecimus, præliemur bella Domini. *Seruemus ergo fratres mandata, quæ vitæ sunt; teneat se profundæ pacis nexibus colligata fraternitas, & salutari vinculo charitatis, mutua se dilectione constringat, quæ operit multitudinem peccatorum.* Fratres vt cum eodem Chrysol. loquar, *lex est data non vni, sed omnibus, Christus non pro vno, nec ad vnum, sed ad omnes, & pro omnibus venit, vt reintegraret omnes, in vnum solum bonum, solum iucundum.*

Chrysol. de pace ho 53.

Serm. 123.

Propheta futuri præscius sic proclamat. Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum. Quia Deo non singularitas est accepta, sed vnitas, Spiritus sanctus Apostolis in vnum congregatis vbertate tota sui fontis illabitur &c. Quamobrem, *locum non demus inimico, ne in tritici segete valeat seminare zizania, & securo iam rustico, & spe longi laboris eluso, expectatos fructus ipsa messis maturitate perdat, aut vinum vetustate suaue in liquore perfidiæ demutatum, infusa fæcis permixtione conturbet, aut inter dulcia mella, felle venena amariora confundat. Procul contentiones, procul lites, procul maledicta mittantur.* quæ si quando per factiosos pusillos, & malos detractores laicos excitentur, aut amplientur, comprimantur.

Serm. 53.

Vigilemus, nam vt egregiè ponderauit Ambrosius. *Vigilant tentatoris insidiæ, vt vbi proficit deuotio subrepat elatio, & vt homo de bono opere in Domino glorietur. Sed solicitudo nos Apostoli contra hoc periculum monet dicentis, cum timore, & tremore vestram salutem operemini, Deus enim est, qui operatur in vobis velle, & perficere pro bona voluntate. Quanto ergo excellentius in mandatis Dei quique proficiunt, tanto maiores habent causas formidinis, & tremoris, ne de ipsis probitatis argumentis mens sibi bene conscia, & laudis auida in superbia rapiatur excessus, & fiat immunda vanitate, dum sibi videtur clara virtute,* sed contra hoc periculum, quid B. Petrus in prima epistola prædicet audiamus. *Si quis* (inquit) *loquitur, tanquam sermones Dei, si quis ministrat, tanquam ex virtute, quam administrat Deus, vt in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum, cui est gloria, & imperium, in secula. Amen.* Hæc ille. Pro hac autem pace seruanda placuit huic opusculo inserere, quæ olim Generales Ordinis S. Dominici & S. Francisci suis fratribus scripserunt, plurimum enim ad omnium religiosorum pacem, & quietem seruandam in vinculo dilectionis & charitatis proderit; vt quod duabus religionibus pro pacis exemplari destinatum est, cæteris omnibus sit commune.

Lib. x. epist. 84

Phil. 2.

1. Petr. 4.

CAPVT VLTIMVM.

Epistola Parænetica Fr. Huberti Magistri Generalis Ordinis Prædicatorum, & Fr. Bonauenturæ Fidanza Ordinis Minorum Ministri Generalis, pro pace, & concordia Religiosorum.

ANNO DOMINI M.CC.LXXIV.

Tempore Fr. Iordani Saxonis, vel vt alijs visum est Fr. Humberti Burgundi ex Vico de Romanis Generalis Magistri Ordinis Prædicatorum, & Magistri Bonauenturæ Ordinis Minorum Generalis.

Ex Chron. FF. Mino. à Tussignano descriptis, & F. Herandez del Castillo to. 1. Chronic. S. Domin.

ARGVMENTVM EPISTOLÆ.

A*Dmonentur Prædicatores, & Minores à suis Generalibus communibus, ijsdemque litteris, vt pari voto, & vnanimi conspiratione, se exerceant in concordia Ecclesiæ, quæ per veram prædicationem & probatæ vitæ exempla donis spiritualibus ditatur, & augetur.*

EPISTOLA.

CHarissimis, & dilectis in Christo Iesu FF. Minoribus, & Prædicatoribus per vniuersum orbem diffusis. Fr. Bonauentura Fidanza eorundem Minorum Generalis Magister, & Fr. Humbertus eorundem Fratrum Prędicatorum, vniuersis salutẽ, in Sãcta vocatione dignè, & laudabiliter ambulare. *Saluator seculi, qui amat oẽs, & neminẽ vult perire: post primã humani generis ruinã, ad eandem reparandã multimoda remedia per ministros varios generationibus singulis adhibẽs incessanter: nouissime diebus istis in fine seculorum duos nostros ordines in ministerium salutis, prout indubitanter creditur, suscitauit, vocãs ad eos viros nõ paucos, & ditãs eos donis cœlestibus, per quæ non solum suam, sed & aliorum efficaciter possent operari salutem verbo pariter, & exemplo.*

Hi sunt (vt ad gloriam Dei loquamur, non nostrã) dico magna luminaria, quæ lumine cœlesti sedentes in tenebris, & vmbra mortis vbique terrarũ illuminant, & ministrãt. Hi sunt duæ tubæ veri Moysis Christi Dei nostri, quorum ministerio multitudinẽ populorũ iam ad suũ principatũ cõuocauit. Hi sunt duo Cherubim pleni sciẽtia mutuo se respicientes, dũ idẽ sentiunt, & alas suas extendentes ad populũ, dum ipsum verbis, & exẽplis protegũt, & discurrunt secundum obedientiæ volatũ, super omnem populũ disseminare scientiam salutarẽ. Hi sunt vbera spõsæ, ex quibus paruuli in Christo lac sugunt, quo nutriantur, & augmenta recipiãt in salutẽ. Hi sunt duo filij oliuæ splẽdoris, qui adsistũt dominatori vniuersæ terræ, prõpti ad eius imperiũ, quocũq; volũtas eius eos duxerit suã legationẽ implere. Hi sunt duo testes Christi, qui sacris amicti iã prædicant, & testimoniũ perhibẽt veritati. Hi sunt illæ duæ stellæ lucidæ, quæ secundũ Sybillinũ vaticiniũ habẽt species quatuor animaliũ, in diebus nouissimis nomine agni vociferãtes in directionẽ humilitatis, & volũtariæ paupertatis. Quid plura? Quis .n. enumerare plenè valeat sacros binarios, qui his sacris ordinib. poterunt coaptari, dũ digne, quæ ad suã vocationẽ pertinent

Sanctorũ Dominici, & Frãcisci laudes.

exequũtur? Nõ caret autem ratione binarij huius ꝓductio, si quis excutiat diligentẽ. Noluit siquidẽ illa sapiẽtia, q̃ prudẽter in certo numero cũcta fecit vnicũ ordinem ꝓducere, sed duos simul, vt emolumentũ, societate mutua, tã ipsis, quam alijs proueniat. Ipsis quidẽ cũ in calore sancto sese mutuo cõfouerent, dum contra insurgentes se alterutrum adiuuarẽt, dum sancta æmulatione ad meliora se inuicem prouocarent. Alijs verò, quorum saluti daturi erant operã, dũ virtus duplicata reperitur magis efficax in opere salutari, dum quod vni deesset, ex sui perfectione abũdanter reperiretur in altero, dũ testimoniũ, quod perhibituri erãt veritati, ex ore duorũ tanquã verius, & credibilius redderetur. Pẽsate, pensate, quantũ debet inter vos dilectionis sinceritas abũdare, quos eodẽ tẽpore genuit Mater Ecclesia, quos ad id opus salutẽ sãctarũ animarũ cõmuniter operãdo, æterna charitas ordinauit, quos professione in modico differentes, sic assimilant, tanquã fratres nos intimi diligamus, Deique quomodo veri discipuli cognoscemur nisi dilectionẽ habuerimus ad inuicẽ euidenter? Quomodo charitatẽ illã mutuã, q̃ ante omnia ab omnibus est habẽda prædicationibus nostris aliorũ cordibus inseremus, si læsa, vel deuians reperiatur in nobis? Quomodo stabimus contra tot persecutiones imminẽtes, si inter nos perturbatione aliqua diuidamur? O quantũ exemplũ mutuæ charitatis, & pacis requirunt à nobis Patres nostri B. Dominicus & B. Franciscus, cæteriq; Fratres nostri primitiui, q sic in vita sua se tenere dilexerunt, tanquã sinceræ charitatis indicia ostenderunt, videndo se sicut Angeli Dei, suscipiendo se inuicẽ sicut Christũ, honore inuicẽ præueniendo, in profectu mutuo congaudendo, altis se præconijs extollendo, vtilitates mutuas promouendo fideliter à scandalis & turbationibus alterutris cauẽdo, cũ summa diligẽtia, & (quod antiquus vidit, & inuidit hostis) quanta efficacia populi, quanta vtilitas vestra, quãta materia glorificãdi Deum, semper ex supradicta charitatis glutino sequebatur.

Vidit hæc procul dubio, & inuidit Leo iratus, & conatur charitatẽ antiquã suis machinationibus

Cur Deus plures ordines condidit.

Religiosorũ ad inuicẽ dilectio diuinã monstrat charitatẽ.

Diabolus quærit inter Religiosos mutuã dilectionẽ

perturbare. Cauete benedicti Domini, cauete, ne quãdo glorietur, & dicat: Praualui aduersus eos: quia recedentes à patrum vestigijs, iam secundùm assuetam non ambulant charitatẽ. Inueniat nos ille, tanquam viros virtutum sibi viriliter resistẽtes in defendendo pretiosissimam substãtiam prædictæ charitatis relictam à Patribus, & omni custodia obseruandam. Quod vt fiat implorandum est adiutorium Altissimi, quod nunquam nos deserat contra hostem, & cauendum ab omnibus diligenter, quæ turbare possunt illam, quam ad inuicem habemus charitatem. Proinde cauendum est, ne vestrum aliqui propriã adeo sequantur cõmoditatem, quod cũ graui turbatione aliorũ loca, nimis notabiliter ei vicina recipiant, sed potius secundũ legem amicitiæ damnum proprium propter amicum diligant in hoc casu: & rursus cauẽdum, ne propter iniquitatẽ aliorum, alij sic se abominentur, quod hostilitas inter nos non fraternitas videatur. Cauendum iterum, ne conceptum trãseundi ad alterum nostrorum ordinum, quem aliquis inuenerit in aliquo, debilitet, vel extinguat zelo ipsum attrahendi ad suum ordinẽ, sed potius inceptum propositum foueat, & confirmet. Item ne familiares, & benefactores alterius ordinis aliquis à sua deuotione audeat auertere, & ad ordinẽ suum cõuertere, vt ad alterum ordinẽ deriuetur fructus deuotionis huiusmodi, qui alij proueniret. Item ne loca, quæ aliqui pro domibus cõstruendis, accipere proposuerint præsentientes hoc alij cautè surripiant, alios excludendo. Item, ne eleemosynas, quas deuotio fidelium aliquibus facere propedit, alij impediant, vt ipsi habeant: sed potius cum intersunt testamentis, aut alijs negotijs, bona fide sint memores aliorum, pias subuentiones alijs fieri procurando. Itẽ ne alij sermones impediant aliorum, vel auditores subtrahant, aut ipsos sermones sibi subripiant alternatim. Quæ enim esset charitas subtrahere personas? subtrahere animos? subtrahere loca? subtrahere sermonẽ? quum secundũm charitatis regulam, non quæ nostra, sed quæ sunt alterius (suadente Apostolo) q̃rere debeamus. Cauendum etiam ne quis vestrũ sic Sanctos suos, sic statum suum impruděter extollat, quod in aliorum depressionem laudes tales fieri videantur. Item ne quis obloquatur de alijs, non solum in publico coram multis, sed ne clanculo coram extraneis, nec inter Fratres proprios in secreto. Item ne sinistrum aliquid alij sciuerint, alijs denudent, vbi nulla est vtilitas, nec fructus, sed potius sic culpabiles charitatiuè corripiant, vel ostendant correctoribus eorundem. Quis .n. nesciat quantum per huiusmodi depressiones oblocutiones, criminationes lædatur charitas, imo procul pellatur ab omni genere amicorum. Cauendũ insuper, ne quis mala sibi relata de alijs facta, vel dicta, vel iniuriam aliorum leuiter credat, vel huiusmodi inter Fratres suos referat, & referẽdo aggrauet, corda fratrum concitet, & sic eius charitatem cõcutiat, in quibus potius fuerat confirmãda. Cauendum præterea, ne vestrum aliqui si læsi fortasse fuerint, interdum ab alijs minus iusta patientia, quæ de charitate producitur, obliti, sic suã extendant impatientiam, quod propter vnius, vel paucorum stultitiã contra alterius, siue aliorum fratrum innocentiam moueantur. Illud omnino cauendum, ne fratres, qui abhorrent hæc, & similia in alijs dissimulent, sed potius si tales, quos viderint in aliquo, zelo sancto succensi, statim fraterna correctione vtantur, vel per illos, quorũ interest corrigi faciant huiusmodi delinquẽtes. Illos autem, qui curam habent aliorum super oẽs reprehensibiles iudicamus, si in prædicta correptione fuerint negligentes. Obsecramus ergo fraternitatẽ vestram per charitatẽ, qui Deus est, vt ab huiusmodi, & similibus offendiculis sollicitè præcauentes, sectemini diligenter, quæcunq; valere possunt ad pacem nostram, & mutuã in Domino charitatem, & indissolubilem vnitatem, scientes quod vterq; nostrum pleno corde vult, & desiderat plenè hoc à suis subditis obseruari fideliter, & transgressores tanquam inimicos vnitatis, & pacis à suis correctoribus corrigi diligenter, & dignè secundùm suorum exigentiam meritorum.

Perturbatiua religiosa pacis sunt locorũ, & domorum nimia vicina ædificatio.

Exaltatio proprij instituti, & Sanctorũ deprimẽdo alios ordines.

Oblocutio de defectibus alterius ordin.

Propalatio defectuũ.

Impatiẽtia iniurias nõ tolerãs.

Et proponimus circa correptionem huiuscemodi opportuno tempore non inueniri desides, vel remis-

fi,

si, sed inuigilare, zelo non modico & feruore. Hæc autem vobis omnibus, vt firmaremus, & incitaremus corda vestra, de quorum bona voluntate plenā habemus fiduciam, ad id quod ordinibus nostris cōmissis perutile reputauimus; super materiā supradictam, in extremi iudicij examine; cum de vobis nos oportebit reddere rationem, nostras possimus animas liberare.

Ne autem per ignorantiam, & obliuionem circa supradicta, Frater aliquis de Prouincia possit se aliqualiter excusare. Ego Fr. Humbertus Magister Ordinis Prædicatorum iniungo vobis Priori Prouinciali eiusdem Prouinciæ, quatenus circa ista de confirmanda charitate inter nos; & charismos Fratres Minores litteras has, vel cōscriptum sub signo nostro faciatis legi per omnes domos Prouinciæ vobis commissæ & exclusis nouitijs, & Fratribus illiteratis exponi vulgariter; & in domibus singulis ad horum habendam memoriam retineri. Sciatis autem, quod per singulas Prouincias ordinis nostri similes litteras destinaui. Sed & Venerabilis Pater Minister Generalis Minorum idem fieri per Prouincias sui ordinis ordinauit.

Hæc Epistola ad mutuam pacem & charitatem fouēdam nos cohortatur: qua pacem (vt dicit Cypr. ad Antonianū) seruare quoque non possumus, nisi ad inuicem sustineamus, aut si tāta esset humilitatis & lenitatis obliuio, & arrogantiæ-iactatio, *vt quis, aut audeat, aut facere posse se credat, quod nec Apostolis concessit Dominus, vt zizania à frumēto putet se posse discernere, aut quasi ipsi paleam ferre, & aream purgare concessum sit, paleas conetur à tritico separare, &c.*]

Quæ cum cognita, explorataque habeamus patres, (vt dic ācum Naz.)] *Cōplectamur nos mutuò, exosculemur, vnū verè efficiamur eum qui maceria interstitiū soluit, ac per sanguinē suū omnia cōciliauit, atq; pacauit imitemur, &c. Omnes in vno spiritu maneamus, vna mente collaborātes fidei Euāgelij, vnanimes vnū idēq; sentiētes fidei clypeo armati, succinctos in veritate lūbos habentes aduersus Satanam eiusque milites bellū gerētes, &c. præclarū depositum, quod à PP. nostris accepimus custodientes, &c.*] Hæc Fratres agamus, ac Deus pacis quæ intellectū exuperat, nobiscum erit in Christo Iesu Domino nostro, cui gloria in sæculum sæculi Amen.

Concl. de pace.

FINIS.

INDEX.

FINIS.